

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunkiympäristölautakunta esityslista 09.04.2024

Esityslistan kansilehti	1
1 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus / TeA	2
2 Pöytäkirjan tarkastajien valinta / TeA	3
3 Selostukset, apulaiskaupunginjohtajan tiedotusasiat / TeA	4
4 Osallistumis- ja arviointisuunnitelmat / SP	5
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelmia	6
5 Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset / TeA	7
6 Raportti: Luontopositiivinen Vantaa 2030 -toimintasuunnitelma / TeA	8
- Luontopositiivinen Vantaa 2030 toimintasuunnitelma -raportti	12
7 Oikeudellinen selvitys: Korkeimman hallinto-oikeuden päätös poikkeamislupa-asiassa / Tuomikuja 4 / SP	110
- Oikeudellinen selvitys: Poikkeaminen asemakaavasta pientaloalueilla	112
8 Asemakaavan muutos 002534 ja tonttijako, 52. Veromies, 53 Lentokenttä / Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varrelle / SP	123
- 002534_Asemakaavamuutosehdotus_2 lautakunta 9.4.2024, Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varr	128
- 002534 selostus asemakaavamuutos 9.4.2024 Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varrelle	129
- KOONTI LAUSUNNOISTA 002534	184

Kaupunkiympäristölautakunnan kokous

Aika 9.4.2024 klo 17.00
Paikka Tikkurila, Kielotie 28, huone 447

Kutsutut

Jäsenet		Varajäsenet	
Aura Anssi, puheenjohtaja		Karhunen Anneli	
Ahokas Siri		Linnakangas Jaakko	
Eklund Tarja, varapuheenjohtaja		Atzmon Maiju	
Erkkilä Minna		Nevala Jukka	
Haverinen Soili		Axberg Jan	
Iivarinen Oskari		Garchi Camilla	
Jääskeläinen Jari		Järveläinen Anu	
Karhu Suvi		Pietilä Aive	
Kostilainen Anniina		Norrena Vaula	
Linnansalmi Sari		Isberg Jeppe	
Merelä Mikko		Forsberg Magnus	
Mutanen Tuomas		Savuoja Tuure	
Rahkala Ville		Hakala Jaakko	
Suni Antti		Seppälä Petri	
Tamminen Ida		Friman Milla	
Virkamäki Pekka		Pesonen Petrus	
Åstrand Stefan		Björkell Alex	
Kaupunginhallituksen edustaja		Kaupunginhallituksen varaedustaja	
Kaukola Ulla		Vesa Tiina	
Nuorisovaltuuston edustaja		Nuorisovaltuuston varaedustaja	
Immonen Minja		Lehtovirta Elmeri	
Muut osallistujat			
Anttila Tero, apulaiskaupunginjohtaja			
Perttula Sampo, kaupunkisuunnittelujohtaja			
Hohti Jonna, talous- ja hallintojohtaja			
Hamari Milla, viestintäpäällikkö			
Nummi Katariina, hallintoasiantuntija, pöytäkirjanpitäjä			

1 **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus / TeA**

Kaupunkiympäristölautakunta 9.4.2024

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjan tarkastajien valinta / TeA

Pöytäkirjan tarkastusvuorossa ovat Pekka Virkamäki (varalla Minna Erkkilä ja Soili Haverinen) ja Tarja Eklund (varalla Oskari Iivarinen ja Jari Jääskeläinen).

Kaupunkiympäristölautakunta 9.4.2024

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) valita pöytäkirjan tarkastajat ja,
- b) että pöytäkirja tarkastetaan perjantaihin 12.4.2024 klo 11.00 mennessä.

3

Selostukset, apulaiskaupunginjohtajan tiedotusasiat / TeA

Kaupunkiympäristölautakunta 9.4.2024

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Merkitään tiedoksi asiantuntijoiden / esittelijöiden selostukset sekä tiedotusasiat.

4 Osallistumis- ja arviointisuunnitelmat / SP

Kaupunkirakenteen ja ympäristön palvelualueen julkaisemat kaavatöiden osallistumis- ja arviointisuunnitelmat.

Kaupunkiympäristölautakunta 9.4.2024

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Merkitään tiedoksi.

Liite:

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelmia

25.3.2024

Uusimmat ja tulevat MRL 63 § Osallistumis- ja arviointisuunnitelmat

Kaava	Kaavan nimi	OAS julkaisupäivä	Linkki
002551	Horsmapolku	20.3.2024	https://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus/kaavat/horsmapolulle-asumista-tikkurilassa
002580	Metsolanmäen päiväkodin laajennus	26.3.2024	https://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus/kaavat/metsolanmaen-paivakoti-laajenee
002591 ja 941500ma	Satulakujan päiväkoti	26.3.2024	https://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus/kaavat/satulakujalle-paivakoti-hakunilassa
161900	Palotie	3.4.2024	https://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus/kaavat/palotien-pientaloalue-taydentyy
002567	Turvalaaksontie 1	19.3.2024	https://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus/kaavat/tuupakassa-turvalaaksontielle-tuotanto-logistiikka-ja-varastorakennuksia

5 Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset / TeA

19.3.2024 jälkeen julkaistut ottokelpoiset päätökset

Apulaiskaupunginjohtaja Tero Anttila

§ 28/2024 Vantaan kaupungin lausunto ympäristöministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta

Puuttuvat pykälät ovat päätöksiä, joita ei tarvitse ilmoittaa ottomenettelyyn.

Kaupungin verkkosivuilla julkaistut viranhaltijapäätökset ovat luettavissa osoitteessa:

https://paatokset.vantaa.fi/ktwebbin/dbisa.dll/ktwebscr/vparhaku_tweb.htm

Kaupunkiympäristölautakunta 9.4.2024

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) olla ottamatta käsittelyyn kaupunkiympäristölautakunnalle toimitettuja ottamiskelpoisia päätöksiä, ja
- b) merkitä tiedoksi ottoon toimitetut päätökset, joita ei ole otettu lautakunnan käsiteltäväksi oikaisuvaatimusaikana.

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

VD/2256/11.00.00.01/2024

TeA/SP/JV/TKr/AO/JH/VS

Esitetään hyväksyttäväksi konsultin kanssa yhteistyössä laadittu Luontoposiitiivinen Vantaa 2030 toimintasuunnitelma.

Vantaan Kaupunkirakenne ja ympäristö -palvelualueen tavoitteeksi kirjattiin vuonna 2023 "Vantaa on luontoposiitiivinen kaupunki 2030". Tavoitteen saavuttamiseksi kaupunki tilasi Ramboll Oy:ltä kokonaissuunnitelman, jota laadittiin yhteistyössä kaupungin asiantuntijoiden kanssa. Työn tuloksena syntyi raportti "Luontoposiitiivinen Vantaa 2030 -toimintasuunnitelma".

Vantaalla on tehty pitkäjännitteisesti työtä luonnon monimuotoisuuden huomioimiseksi. Kaupungin luonnon monimuotoisuus -tavoitteet ovat koottuna kaupungin strategiaa toteuttavaan Resurssiviisauden tiekarttaan. Tällä hetkellä tiekartan Monimuotoinen luonto -kaistalla on kuusi pää tavoitetta, joiden avulla kaupunki pyrkii muun muassa turvaamaan ja edistämään eliölajien sekä luontotyyppien säilymistä ja vahvistamaan ekosysteemien toimintaa pitkällä aikavälillä.

Myös muilla Resurssiviisauden tiekartan kaistoilla, kuten Vastuullinen Vantaa ja Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, on luonnon monimuotoisuutta tukevia tavoitteita. Ne liittyvät maankäyttöön, rakentamiseen, luonnonvarojen kestäväään käyttöön ja kiertotalouteen sekä koulutukseen ja yhteistyöhön. Tavoitteita ja niistä johdettujen toimenpiteiden toteutumista seurataan vuosittain Ympäristövahti-palvelussa ja niistä laaditaan yhteenveto Vantaan ympäristövastuuraporttiin.

Vantaa on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja edistämiseen muun muassa monien kansainvälisten sopimusten, strategioiden ja tavoitteiden kautta sekä EU:n ja kansallisen lainsäädännön myötä. Lisäksi Vantaa on kaupunkistrategiassaan nostanut keskeiseksi arvoksi vastuullisuuden sekä monimuotoisen luonnon tukemisen. Kaupunki haluaa toimia vastuullisesti ja edellyttää vastuullista toimintatapaa myös kumppaneiltaan.

Valmisteilla olevassa kansallisessa biodiversiteettistrategian luonnoksessa päätavoitteeksi on asetettu, että vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonnon monimuotoisuus elpyy. Lisäksi viimeistään vuonna 2035 Suomi on luontoposiitiivinen. Tämä tarkoittaa sitä, että monimuotoisuuden tila on vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2020 ja että ihmisen toiminta alkaa vahvistaa luonnon monimuotoisuutta.

Luonnon monimuotoisuuden väheneminen maailmanlaajuisesti vaarantaa ihmisen elämän ja taloudellisen toiminnan perustan. Vantaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteissa pyritään luonnon monimuotoisuuden parantamiseen. Tarvitaan kuitenkin paljon enemmän ja kunnianhimoisempaa panostusta lumo-työhön, jotta Vantaan tavoitteet kokonaisheikentymättömyydestä ja luontoposiitiivisuudesta voisivat toteutua.

Raportin "Luontoposiitiivinen Vantaa 2030 -toimintasuunnitelma" lähtökohtana on strategisen muutoksen mahdollistaminen Vantaalla kohti kaupunkia, jossa ihminen toimii luonnon kanssa sopusoinnussa. Toimintasuunnitelma tukee Vantaan Resurssiviisauden tiekartan työtä. Raportissa todetaan, että luontoposiitiivisuus tavoitteena merkitsee syvällistä, vallitsevaa ajattelutapaa muokkaavaa tai jopa mullistavaa muutosta. Se ei ole mahdollista pelkästään kaupungin omilla toimilla, vaan muutos syntyy laajalla sitoutumisella ja laajalla yhteistyöllä sidosryhmien kanssa.

Luontoposiitiivinen Vantaa 2030 -määritelmä

Valmistuneen työn keskeisenä tavoitteena oli luontoposiitiivinen Vantaa 2030 -tavoitteen määrittäminen. Erilaisista ehdotuksista päädyttiin esittämään seuraavaa:

“Vantaan kaupunki parantaa alueensa luonnon monimuotoisuutta ja nostaa luontoalueidensa ekologista tilaa. Vuoteen 2030 mennessä kaupunki korvaa yhdessä yritysten ja asukkaiden kanssa aktiivisesti alueellaan menetettyjä luontoarvoja enemmän kuin mitä haittoja kaupungin toimenpiteistä luonnolle aiheutuu.

Tämän lisäksi kaupunki, asukkaat ja yritykset vaikuttavat positiivisesti paikalliseen luontoon, jolloin luonnolla on entistä positiivisempi vaikutus niin kaupunkiin kuin sen asukkaisiin ja yrityksiin.”

Vantaan luontotyön nykytila

Toimintasuunnitelman pohjaksi kartoitettiin kaupungin luontotyön nykytila. Raportissa todetaan, että Vantaa on jo vauhdissa luontotyössä – kaupungilla on hyviä linjauksia ja luontoposiitiivisuutta tukevaa toimintaa. Toisaalta Resurssiviisauden tiekartan nykyisissä toimenpiteissä on vielä runsaasti hyödyntämätöntä vaikuttavuuspotentiaalia.

Raportissa esitettyjen havaintojen mukaan Vantaa tarvitsee lisää tietoa paikallisen luonnon nykytilasta sekä toimenpiteiden luontovaikutuksista matkallaan kohti luontoposiitiivisuutta. Tietoa pitää myös jakaa ymmärrettävästi ja hyödyntää laajasti erilaisissa yhteyksissä.

Lisäksi todetaan, että kaupunki tarvitsee luontosydämenjäljen kasvattamista. Tämä edellyttää ihmisten ja yhteisöjen ajattelutapojen syvällistä muutosta, johon puolestaan tarvitaan motivoivia ja voimaannuttavia oivalluksia muutoksen konkreettisista mahdollisuuksista. Sellaisia voivat tarjota vaikkapa erilaiset luontotalkoot. Luontoposiitiivisuudessa yleisemminkin yhdessä tekeminen on edellytys onnistumiselle. Siksi kannattaa miettiä, miten luontoposiitiivisuudesta tulee yhteinen asia ja miten kaupunki voi ohjata ja tukea kehitystä.

Huomionarvoista on toteamus siitä, ettei luonnon ääni kuulu Vantaan kaupunkiorganisaatiossa nykyisillä hallinnollisilla menetelmillä. Luonto tulisi saada vahvemmin mukaan päätöksentekoon.

Vantaan erityispiirteistä todettiin, että Vantaa on väylien kaupunki, jossa myös kaupungin kasvu haukkaa luontoverkostojen elinvoimaa. Kaikessa maankäytön suunnittelussa tulee kohdistaa erityishuomio luontoverkostojen (metsä-, niitty- ja siniverkostojen) vahvistamiseen.

Vantaa ei ole myöskään vielä tunnistanut kaikkia luonnon monimuotoisuuden positiivisia vaikutuksia tai sen tukemisen mahdollisuuksia. Vantaalla ne liittyvät tunnistettujen arvokkaiden luonnonympäristöjen lisäksi esimerkiksi kaupungin pitkään historiaan perinnebiotooppien ja uuselinympäristöjen muovaajana. Kaupungilla olisi erinomaiset mahdollisuudet profiloitua uudenlaisten, urbaanien kulttuuriympäristöjen luomisessa ja ottaa erityinen rooli luonnon monimuotoisuuden tukemisessa verrattuna muihin kasvaviin kaupunkeihin.

Luontoposiitiivinen Vantaa -tavoitteeseen pääseminen edellyttää kaupungin sisäisten linjausten ja niihin perustuvien toimintaohjeiden selvittämistä ja tarkempaa määrittelyä. Tämän toimintamallin tulee ottaa kokonaisvaltainen näkökulma luontotyöhön, jotta se tarjoaa näköaloja uudenlaiseen tekemiseen. Tavoitteena on kaikkien toimialojen yhteinen päämäärä ja toiminta.

Nykytilan selvityksen mukaan luontoposiitivisuustyö vaatii aikaa, eikä Vantaalla ole tällä hetkellä riittävästi resursseja luontoposiitivisuuden edistämiseksi tarvittavassa mittakaavassa. Kaupungin tulisi kohdentaa omaa toimintaansa harkiten oikeisiin asioihin ja hyödyntää työssä mm. ulkopuolisia rahoituslähteitä.

Toimenpiteet Luontoposiitivinen Vantaa 2030 -tavoitteen saavuttamiseksi

Nykytilan selvityksen pohjalta raporttiin "Luontoposiitivinen Vantaa 2030 -suunnitelma" valikoitui yhdeksän toimenpidettä Luontoposiitivinen 2030 -tavoitteen saavuttamiseksi. Osa toimenpiteistä tulisi aloittaa heti, ja kaikki esitetyt toimenpiteet olisi oltava tehtynä vuoden 2026 loppuun mennessä.

Toimenpiteet on lueteltu alla, ja niiden tarkemmat kuvaukset ovat löydettävissä liitteen raportissa.

- Resurssiviisauden tiekartan vaikuttavampi hyödyntäminen. Tarkennetaan jo olemassa olevia toimenpiteitä etenkin niiden vaikuttavuuden näkökulmasta
- Otetaan luontotieto tehokkaaseen käyttöön; tarkennetaan nykyisten Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden luontotiedon hallinnan prosesseja ja seurantaa
- Priorisoidaan luontoposiitivisuuden edistämisen kannalta keskeisiä Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteitä
- Luodaan toimintamalli ja pilotti luontoposiitivisuutta edistävälle yhteistyölle eri toimijoiden ja erityisesti kaupungin ja yritysten välillä ja käynnistetään aluekohtainen pilottityö. Toimintamallin pohjana toimii kokonaisheikentymättömyyden malli, jota laajennetaan.
- Tuotetaan avoin ja vuorovaikutteinen luontokarttapalvelu Vantaasta
- Määritellään, laaditaan ja otetaan käyttöön ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun ja toteutuksen ohjeisto
- Laaditaan menetelmä vihertehokkuuden toteutumisen seurantaan
- Pilotoidaan toiminnallisia luontokokemuksia tarjoavia tapahtumia
- Suunnitellaan ja toteutetaan Luontoposiitivinen Vantaa -brändi

Luontoposiitivisuustavoitetta ei pystytä toteuttamaan ilman lisämäärärahaa ja henkilöresursseja. Raportissa on esitetty resurssitarpeita, joita tarkennetaan vielä muun muassa kehysvalmisteluun. Lisärahaa tarvitaan esimerkiksi luontoselvityksiin seuraavan neljän vuoden aikana, jotta koko Vantaan alueen luonnon tila saadaan kartoitettua. Lisäksi tavoitteen edistämiseen tarvitaan kaupunkitasoinen luontoposiitivisuuskoordinaattori sekä erilaisiin selvityksiin ja viestinnällisiin toimenpiteisiin lisäresursointia. Pääosin tarpeet kohdentuvat kaupunkiympäristön toimialalle. Lisäksi tavoitteena on hakea ulkopuolista rahoitusta.

Kokonaisheikentymättömyyden malli ja ekologinen kompensatio

Luontoposiitivisuustyöhön liittyy kokonaisheikentymättömyyden tilan saavuttaminen, mikä tarkoittaa sitä, että ihmistoimien vaikutus ei aiheuta luonnon tilan heikkenemistä. Vantaalle laadittavan kokonaisheikentymättömyyden mallin avulla kyetään sovittamaan yhteen kaupungin kannalta välttämättömien hankkeiden toteuttaminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen niin, että hankkeiden aiheuttamat haitat luonnolle kyetään ensisijaisesti välttämään tai lieventämään sekä viime kädessä korvaamaan vastaavien luontoarvojen tuottamisella toisaalla.

Kokonaisheikentymättömyys saavutetaan, kun luonnolle koituva haitta on hyvitetty täysimääräisesti. Ekologisen kompensaation avulla voidaan tuottaa hyvittäviä luontoarvoja lisäämällä ja suojelemalla luonnon monimuotoisuutta toisaalla. Ekologisessa kompensaatiossa hyvittävät toimenpiteet tulee olla tehtynä ennen heikentäviä toimenpiteitä. Etupainotteisesti tehtynä hyvittävät toimenpiteet eivät ole hankkeiden hidasteena ja kompensaatio voidaan ottaa jouhevasti osaksi suunnittelua.

Viestintä ja vuorovaikutus

Toimintasuunnitelman mukaan luontoposiitivisuus tavoitteena vaatii muutoksia ajattelutavassa ja toimintamalleissa sekä Vantaan kaupungin sisäisessä työssä että vuorovaikutuksessa muihin sidosryhmiin. Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittämiseksi esitettiin seuraavat keinot: Luodaan Vantaalle luontoposiitivisuuden brändi, tuotetaan tietopaketti luontoposiitivisuudesta ja perustetaan osallistava alusta eli matalan kynnyksen paikka, josta yritykset, asukkaat ja muut toimijat saavat tukea ja voivat luoda verkostoa kohti yhteistä tavoitetta.

Jatkotyöskentely

Raportissa "Luontoposiitivinen Vantaa 2030 -toimintasuunnitelma" esitetyt toimet viedään Resurssiviisauden tiekartan toteutussuunnitelmiin (Ympäristövahtiin) tänä keväänä raportoinnin yhteydessä. Toimenpiteiden ja kustannusten vastuiden määrittäminen on aloitettu. Luontoposiitivinen Vantaa 2030 -tavoitteen saavuttaminen edellyttää luontoresursseihin huomattavaa lisäystä vuodesta 2025 lähtien ja tätä tarvetta arvioidaan muun muassa henkilöstösuunnittelun ja talousarvioprosessin yhteydessä.

Jatkotyössä hyödynnetään myös raportin laatimisen yhteydessä pidettyjen kaupungin sisäisen työpajan ja sidosryhmätyöpajan tuloksia luontoposiitivisuustavoitteen edistämiseksi. Näitä ovat esimerkiksi ideat yhteistyöhön kaupungin sisällä sekä muun muassa asukkaiden, järjestöjen ja yritysten kanssa.

Kaupunkiympäristölautakunta 9.4.2024

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä toimintasuunnitelmaraportti jatkotyöskentelyn pohjaksi, ja
- b) esittää toimintasuunnitelma kaupunginhallitukselle tiedoksi merkittäväksi

Liitteet:

- "Luontoposiitivinen Vantaa 2030 -toimintasuunnitelma" -raportti

Täytäntöönpano: ote kaupunginhallitukselle

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Tina Kristiansson, ympäristöpäällikkö vs., p. 050 314 5684

Anna Ojala, ympäristösuunnittelija, p. 040 484 0738

etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Luontopositiivinen Vantaa 2030

Toimintasuunnitelma

Vantaan kaupunki & Ramboll Finland
2023

RAMBOLL

Vantaa

Sisältö

Termistöä

Miksi tarvitsemme luontoposiitiivisuutta?

- Kaupunki muutoksen ajurina – hyvässä ja pahassa
- Mihin olemme sitoutuneet?
- Luontoposiitiivisuus edellyttää systeemistä muutosta

Mitä on luontoposiitiivinen Vantaa?

- Vantaan määritelmä ja tavoitteet luontoposiitiivisuudelle
- Vantaan Resurssiviisauden tiekartan Monimuotoinen luonto -tavoitteet

8 huomiota Vantaan luontotyön nykytilasta ja mitä niille teemme

- Toimenpide-ehdotukset

Ihmiset muutosvoimana - vuorovaikutus ja viestintä

- Osallistamisen voima
- Tärkeimmät sidosryhmät muutokseen
- 3 viestinnän ja vuorovaikutuksen tekoa Vantaalle luontoposiitiivisuuden tukemiseksi

Yhteenveto ja suositukset jatkoon

Liitteet

1. Impact Pathway -analyysi
2. Benchmark-selvitys
3. Työpajojen tulokset

Termistöä

Luonnon monimuotoisuus: Luonnon monimuotoisuudella (syn. Biodiversiteetti, elonkirjo) tarkoitetaan elinympäristöjen, lajien ja geenien kirjoa maailmassa tai tietyssä luontotyyppissä. Se pitää yllä ympäristön ja yhteiskuntien hyvinvointia ja tuottaa myös **ekosysteempipalveluita** – luonnon tarjoamia palveluita, joita ovat esimerkiksi pölytys, ilmaston säätely, tulvasuoja, maaperän hedelmällisyys sekä elintarvikkeiden ja lääkkeiden tuotanto.

Luontokato: Luontokato tarkoittaa ihmisen toiminnan vaikutuksesta tapahtuvaa luonnon monimuotoisuuden vähenemistä, kun lajit taantuvat eli niiden kannat pienenevät. Luontokato näkyy lajien uhanalaistumisena ja sukupuuttolina sekä luonnonympäristöjen määrällisenä vähenemisenä ja laadullisena huonontumisena esim. rakentamisen vaikutuksesta. Ihmistoiminnan vaikutuksesta eliölajien sukupuuttotahti on satoja tai pahimmillaan tuhat kertaa nopeampaa kuin se olisi ilman ihmisvaikutusta.

Kokonaisheikentymättömyys: Tila, jossa ihmistoimien kokonaisvaikutus ei aiheuta luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Usein käytetään myös englanninkielistä termiä "No Net Loss" (NNL), eli ei nettohävikkiä luonnolle. Kokonaisheikentymättömyys saavutetaan, kun luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet (kuten ekologiset kompensatiot) tasapainottavat heikennykset sen jälkeen, kun lievennyshierarkian mukaisesti on ensin tehty kaikki tarvittava, jotta haittoja ei ylipäänsä syntyisi tai ne jäisivät mahdollisimman pieniksi. ([Sitra](#))

Luontoposiitiivinen vaikutus (yleinen määritelmä): Tilanne, jossa ihmistoimien yhteisvaikutus luonnon monimuotoisuuteen on positiivinen eli vahvistaa luonnon hyvinvointia. Usein käytetään myös englanninkielistä nimitystä "Net Positive Impact" (NPI). Luontoposiitiivinen vaikutus saavutetaan, kun luonnolle tuotetut hyödyt ylittävät luonnolle aiheutetut haitat ([Sitra](#)).

Ekologinen kompensatio: Ekologisen kompensatian avulla ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle yhtäällä aiheutunut haitta hyvitetään lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla. Se on viimesijainen keino, kun haittoja ei voida estää tai lieventää. Sitä voisi siis käyttää vain tapauksissa, joissa ei ole muuta mahdollista ratkaisua. Ekologisen kompensatian olennainen lähtökohta on, että heikennyksen aiheuttaja, eli luonnonarvoja toiminnassaan heikentävä toimija, voi hyvittää toiminnastaan luontotyyppille tai eliölajin elinympäristölle aiheutuvan heikennyksen. Hyvitys tehdään joko tuottamalla luonnonarvoja tai suojeluhyvityksellä. ([Ympäristöministeriö](#))

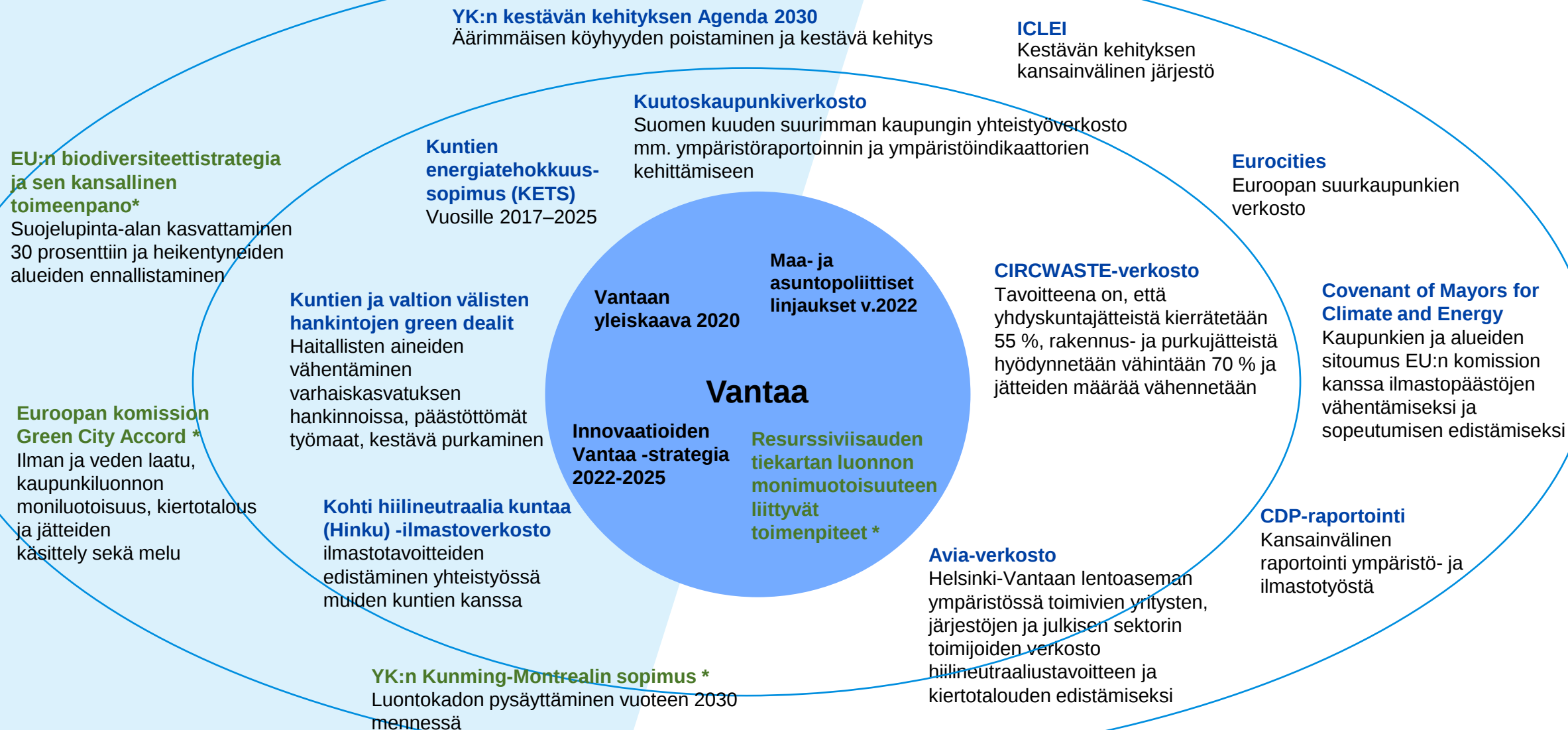
Miksi tarvitsemme luontoposiitiivisuutta?

Vantaa

Mihin olemme sitoutuneet?

Vantaan sopimukset, sitoumukset ja verkostot

*Eryityisesti luonnon monimuotoisuuteen liittyvät sopimukset ja sitoumukset

Kaupunki muutoksen ajurina – hyvässä ja pahassa

Elämme aikakaudella, jossa ympäristöhaasteet laajenevat ja muuttuvat. Alamme vasta nyt ymmärtää laajemmin haasteiden linkittyneisyyden yhteiskunnallisiin toimintoihin, kuten ihmisten hyvinvointiin ja terveydenhuoltoon. Kaupunkien luontovaikutukset ovat valtavia ja ulottuvat laajalle, mutta yhtälailla kaupungeissa on muutospotentiaalia ja joukkovoimaa – uutta oivaltavaa ajattelua ja uusia kestävästä kaupunkielämän tapoja, jotka voivat kääntää ja johtaa niin kaupunkeja kuin maailmaa laajemmin kohti myönteisen tulevaisuuden tietä.

Jotta ihmiset voivat elää ja toimia menestyksekkäästi jatkossakin, yksi asia on selvä: emme voi antaa luonnon monimuotoisuuden – kaiken elämän perustan – hiipua. Luontokadon ja ilmastomuutoksen hillintä- ja sopeutumistyö vaatii määrätietoista ja laaja-alaisia toimia, joissa kaupungit toimivat muutoksen ajureina ja alustoina. Muutosvoimana toimii ihminen: ympäristökriisin aiheuttaja voi nyt olla sen korjaaja. Tämä vaatii ajattelutapojen ja toimintakulttuurin systeemistä muutosta.

Vantaa on kaupunkistrategiassaan nostanut keskeiseksi arvoksi vastuullisuuden sekä monimuotoisen luonnon tukemisen. Kaupunki haluaa toimia vastuullisesti ja edellyttää vastuullista toimintatapaa myös kumppaneiltaan. Vastuullisuustavoitteiden toteuttaminen on kaupungin kaikkien toimialojen ja tulosalueiden yhteinen asia. **Luontoposiitivisuus on vastuullisuutta luonnon – ja samalla myös ihmisten – hyvinvoinnista ja kukoistuksesta, nyt ja tulevaisuudessa.** Luontoposiitivisuus tavoitteena merkitsee hyvin syvällistä, vallitsevaa ajattelutapaa muokkaavaa tai jopa mullistavaa paradigmatason muutosta. Tämänkaltaisen muutos syntyy yhteistyöllä ja sitoutumisella.

Tässä työssä tuotettiin toimintasuunnitelma Vantaan kaupungin luonnon monimuotoisuuteen liittyvälle työlle. Sen päämääränä on luontoposiitivinen Vantaa 2030. Suunnitelman tarkoituksena on strategisen muutoksen mahdollistaminen kohti Vantaan kaupunkia, jossa ihminen toimii luonnon kanssa sopusoinnussa. Toimintasuunnitelma tukee Vantaan Resurssiviisauden tiekartan työtä.

Suunnitelmaa varten on tarkasteltu Vantaan luontotyön nykytilaa Impact Pathway -vaikutusketjuanalyysin kautta ja täydennetty tietoa luontotyön toimintamalleista benchmarking-selvityksellä. Lisäksi on tunnistettu kaupungin sisäisen ja sidosryhmätyöpajan kautta hallintorakenteiden sekä sidosryhmien mahdollisuuksia ja edellytyksiä sitoutua tavoitteeseen sekä ajattelutapojen että käytäntöjen tasolla.

”Visionamme on, että rohkea, rento ja viihtyisä Vantaa on kestävyiden edelläkävijä.

Rakennamme hyvää kaupunkia yhdessä asukkaiden ja kaikkien Vantaan toimijoiden kanssa.”

Innovaatioiden Vantaa -strategia

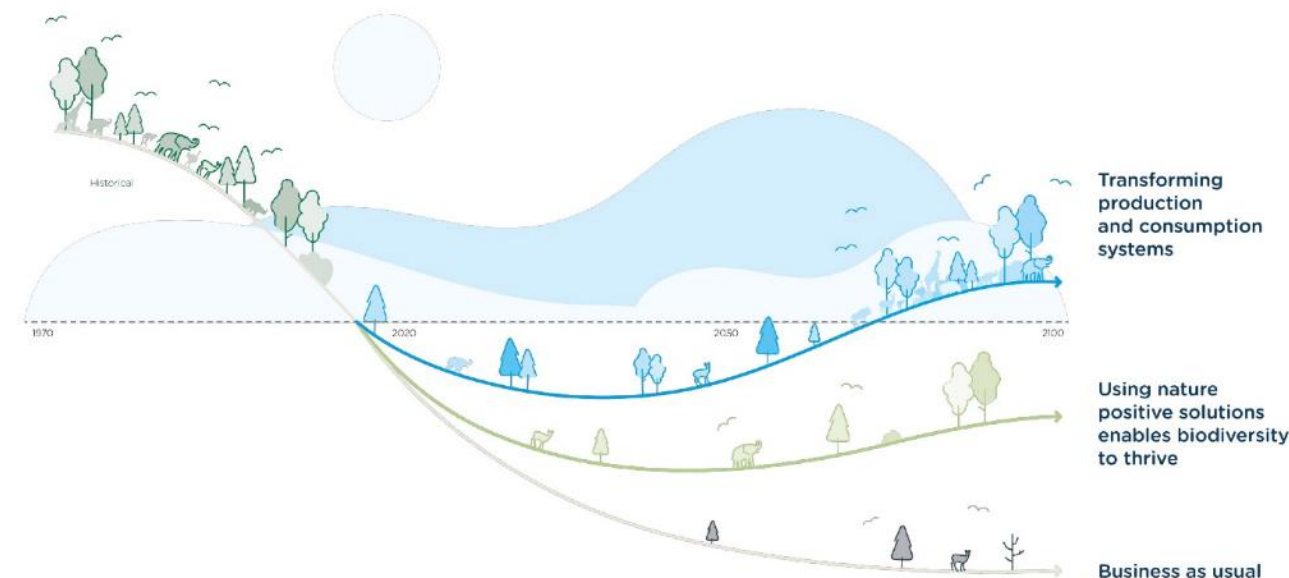
Luontoposiitivisuus edellyttää systeemistä muutosta

Luontokato on haaste, johon meidän on pystyttävä vastaamaan siten, että ekologisen systeemin kuihtuminen kääntyy kukoistukseen. Luonnon elinvoimaisuuden turvaaminen suojelun keinoin on tähän yksi vääntövoimainen vipu, mutta tämä ei vielä riitä. Jotta pääsemme kääntymään elämää turvaavaan suuntaan, meidän on tehtävä muutoksia myös muualla sosio-ekologis-teknisissä systeemeissämme. Nämä muutokset liittyvät esimerkiksi ravintoon ja sen tuotantoon, kulutukseen sekä jätteisiin eli käytännössä tapaamme elää.

Maailmamme koostuu erilaisista ekologista, teknisistä ja sosiaalisista osasysteemeistä ja luontoposiitivisuus on eräs keskeisimmistä kokonaisuutta määrittävistä sekä ohjaavista tavoitteista ja ajattelutavoista. Systeeminäkökulma auttaa jäsentämään monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti luonnon monimuotoisuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä kaupunkiympäristössä.

Luontoposiitivisuus (muutos luontokadosta kohti ekosysteemien tilan elpymistä) edellyttää suuria yhteiskunnallisia muutoksia, joissa kaupungit ovat asukkaidensa ja erilaisten toimijaverkostojensa avulla avainasemassa. Verkottuneessa ja vuorovaikutteisessa – systeemisessä – maailmassa asiat ovat sidoksissa ja vaikuttavat toisiinsa.

Luontoposiitivisuus pakottaa meidät ajattelemaan eri tavalla paikastamme maailmassa. Miten voimme muuttua elämän tuhoajista elämän suojelijoiksi? Tällöin tavoittelemme luontotyön lisäksi koko yhteiskuntaa koskevia systeemitasen muutoksia, kuten mm. kulutustapojen muutosta, tuotantoketjujen ja ylipäättään kulutustuotteiden tuotannon muutosta, hallintotapojen sekä talousjärjestelmän muutosta. Se on toimintamalli, joka perustuu uudistumiseen, kestävyYTEEN ja kiertoon – ei tuhoamiseen ja saastuttamiseen.

Paikalliset luontoposiitiiviset ratkaisut ovat kriittinen osa laajempaa systeemistä yhteiskunnan muutosta, jolloin myös tuotantoketjumme ja kulutuskäyttäytymisemme tulee muuttua radikaalisti. Kuva: Ramboll (perustuen Leclère ym. 2020)

Leclère, D., Obersteiner, M., Barrett, M. et al. Bending the curve of terrestrial biodiversity needs an integrated strategy. *Nature* **585**, 551–556 (2020). <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2705-y>

Mitä on luontopositiivinen Vantaa?

Vantaa

Vantaan määritelmä ja tavoitteet luontoposiitiivisuudelle

Työn aikana työstettiin määritelmä ja tavoitetaso siitä, mitä luontoposiitiivisuus tarkoittaa Vantaan kaupungille.

Määritelmä kuvaa tavoitetilaa, jossa luontoposiitiivisuus keskittyy Vantaan alueelle. Siinä korostuu myös vahva yhteistyön rooli: luontoposiitiivisuutta ajetaan kaupungin toimesta yhdessä asukkaiden, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Luontoposiitiivinen Vantaa 2030

Vantaan kaupunki parantaa alueensa luonnon monimuotoisuutta ja nostaa luontoalueidensa ekologista tilaa. Vuoteen 2030 mennessä kaupunki korvaa yhdessä yritysten ja asukkaiden kanssa aktiivisesti alueellaan menetettyjä luontoarvoja enemmän kuin mitä haittoja kaupungin toimenpiteistä luonnolle aiheutuu.

Tämän lisäksi kaupunki, asukkaat ja yritykset vaikuttavat positiivisesti paikalliseen luontoon, jolloin luonnolla on entistä positiivisempi vaikutus niin kaupunkiin kuin sen asukkaisiin ja yrityksiin.

Vantaan resurssiviisauden tiekartan monimuotoinen luonto –tavoitteet

[Vantaan resurssiviisauden tiekartta ohjaa kaupungin ympäristövastuullisuuden kehittämistä.](#) Yhtenä sen kaistana on Monimuotoinen luonto, jonka tavoitteet ohjaavat myös tätä työtä. Luontotyö linkittyy myös muihin tiekartan kaistoihin. Luontonäkökulma on myös mukana monissa keskeisissä kaupungin linjauksissa, kuten maa- ja asuntopoliittisissa linjauksissa, Vantaan yleiskaavassa sekä ”Innovaatioiden Vantaa” –strategiassa, jota resurssiviisauden tiekartta toteuttaa.

Luonnon monimuotoisuus on elinehto lajien säilymiselle ja myös välttämätöntä ihmisen hyvinvoinnille. Rikas ja elinvoimainen luontoympäristö tuottaa tärkeitä ekosysteemipalveluita, kuten pölytystä, ilmaston säätelyä ja hiilen sidontaa, puhdasta vettä, tulvasuojaa sekä virkistyspalveluita. Vantaalta löytyy vielä laajojakin metsäalueita samoin kuin erilaisia vesiympäristöjä, etenkin puroja, jotka nekin ovat erityisen arvokkaita luonnon monimuotoisuudelle.

Suurimpia uhkia luonnon monimuotoisuudelle ovat ihmistoiminnan aiheuttama elinympäristöjen häviäminen ja pirstoutuminen, ekologisten yhteyksien katkeaminen sekä elinympäristöjen laadun heikentyminen, vieraslajien aiheuttama kilpailu, ilmastomuutos sekä ekosysteemien toiminnan heikentyminen. Vantaan tiivistyvässä kaupunkirakenteessa on tärkeää suojella luontoa myös kulumiselta.

Merkittävimpiä nykyisistä määritellyistä toimenpiteistä ovat mm. luonnonsuojelun toteutussuunnitelman laatiminen, inventointisuunnitelman laatiminen Vantaan luontotyypeistä ja lajistosta, tiedon tuottaminen elinympäristöjen ja lajiston tilasta, ekologisista verkostoista koskeva selvitys, joka on osa viherrakenteen kehityskuvaa Vihreä ja virtaava Vantaa (VIVA), aktiiviset hoito- ja ennallistamistoimet metsä- ja suoluonnossa, metsä- ja siniverkoston huomioon ottaminen kaupunkisuunnittelussa, niitty-ympäristöjen määrän ja laadun parantaminen sekä vieraslajien torjuntatoimet.

Kaistan tavoitteet:

Tavoite	Tavoitteen indikaattorit
15. Luonnon monimuotoisuutta lisätään, suojellaan ja vahvistetaan Vantaalla suunnitelmallisesti.	• Luonnonsuojelualueiden osuus kaupungin pinta-alasta (% , m²/asukas) • Kaupunkitasoiset luontoinventoinnit (kpl) • Vahvistetut yhteydet VIVA-työssä selvitettyjen tarkennusten ja vahvistustarpeiden mukaisesti (kpl)
16. Vahvistetaan toimia metsä- ja suoluonnon monimuotoisuuden parantamiseksi.	• Metsäiset alueet (%) • Ennallistetut alueet (ha) • Lahopuun määrä kaupungin omistamilla metsäalueilla (m³/ha)
17. Vesistöjen luonnontilaisuutta ja monimuotoisuutta parannetaan.	• Purovesien laadun seurantatulokset (tulokset eri luokissa) • Pintavesien ekologinen tila (%-osuudet)
18. Varmistetaan kattava avoimien alueiden verkosto.	• Hoidossa olevat arvoniityt (m²)
19. Tehostetaan haitallisten vieraslajien torjuntaa	• Kaupungin järjestämien vieraslajitorjuntatalkoiden määrä (kpl) • Vieraslajitorjuntatalkoisiin osallistuneiden kuntalaisten määrä (hlöt)
20. Suojellaan luontoa kulumiselta.	• Toteutetut reitit luonnonsuojelualueilla (km) • Laadittujen suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien määrä (kpl)

Resurssiviisauden tiekartan ”Monimuotoinen luonto” – kaistan nykyiset toimenpiteet

Tavoite: 15. Luonnon monimuotoisuutta lisätään, suojellaan ja vahvistetaan Vantaalla suunnitelmallisesti.

Toimenpiteet:

- Jatketaan toimia luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi laatimalla luonnonsuojelun toteutussuunnitelma, jossa tarkastellaan ja aikataulutetaan luonnonsuojelualuevarausten rauhoitusta, hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimista ja niiden toteuttamista, luontoalueiden ennallistamista ja luontoalueverkostoa kokonaisuutena.
- Laaditaan inventointisuunnitelma Vantaan luontotyypeistä ja lajistosta koostuvan tiedon lisäämiseksi ekologisesti kestävän kaupunkisuunnittelun tueksi.
- Tuotetaan tietoa elinympäristöjen ja lajiston tilasta sekä niissä tapahtuvista muutoksista päättäjiä, suunnittelijoita ja kaupunkilaisia varten.
- Laaditaan ekologisia verkostoja koskeva selvitys, joka on osa viherrakenteen kehityskuvaa Vihreä ja virtaava Vantaa (VIVA). Selvityksessä tarkastellaan metsä-, niitty- ja siniverkostoja kokonaisvaltaisesti ja etsitään keinoja niiden kehittämiseksi ja toiminnan vahvistamiseksi.

Tavoite: 16. Vahvistetaan toimia metsä- ja suoluonnon monimuotoisuuden parantamiseksi

Toimenpiteet:

- Tarvitaan tietoa ja seuranta luonnon tilasta ja lajistosta suojelualueiden ulkopuolelta.
- Parannetaan metsä- ja suoluonnon ekologista tilaa aktiivisilla hoito- ja ennallistamistoimilla sekä kulumisvaurioiden torjunnalla.
- Huomioidaan kaupunkisuunnittelussa metsäverkostorakenne kattavine ekologisine yhteyksineen ja niiden tukialueineen rakennetussa ympäristössä.
- Sovitetaan yhteen keinot luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja ekosysteemipalveluiden tuottamiseksi.

Tavoite: 17. Vesistöjen luonnontilaisuutta ja monimuotoisuutta parannetaan

Toimenpiteet:

- Jatketaan toimia vantaalaisen vesiluonnon hyväksi.
- Varataan purokäytävälle riittävästi tilaa uusien alueiden suunnittelussa, jotta puro voisi mutkitella ja elää luonnonmukaisesti.
- Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelman ympäristötavoitteena on saada Vantaanjoen ekologinen tila hyväksi vuoteen 2027 mennessä. Vaaditaan aktiivisia tekoja, jotta tavoitteisiin päästään..

Resurssiviisauden tiekartan ”Monimuotoinen luonto” – kaistan nykyiset toimenpiteet

Tavoite: 18. Varmistetaan kattava avoimien alueiden verkosto

Toimenpiteet:

- Tarvitaan aktiivisia toimia monimuotoisten avoimien elinympäristöjen säilyttämiseen ja lisäämiseen, koska merkittävä osa Suomen uhanalaisista ja uhanalaistuvista lajeista on riippuvainen näistä elinympäristöistä.
- Lisätään niittyjen pinta-alaa.
- Kasvatetaan niitty-ympäristöjen monimuotoisuutta niittyjen oikealla hoidolla, sekä sopivien nurmikkoalueiden niityttämisellä ja niittykasvien lajimäärän nostamisella.
- Selvitetään avoimien alueiden verkosto osana Vantaan ekologisten verkostojen suunnitelmaa niittylajien menestymisen turvaksi.
- Kehitetään kaupungin niittämistoimia kasvien siementuotannon ja hyönteisten menestymisen turvaamiseksi.

Tavoite: 19. Tehostetaan haitallisten vieraslajien torjuntaa

Toimenpiteet:

- Lisätään kuntalaisten vieraslajituntemusta sekä järjestetään asukkaiden kanssa vieraslajitalkoita.
- Linjataan toimintamallit ja varataan resurssit vieraslajien torjuntaan.
- Tehdään yhteistyötä naapurikuntien kanssa vieraslajien torjumiseksi.
- Suunnataan vieraslajien torjuntatoimet ensisijaisesti luonnonsuojelualueiden herkkiin luontokohteisiin.

Tavoite: 20. Suojellaan luontoa kulumiselta

Toimenpiteet:

- Vähennetään luontokohteiden kulutuspainetta huolellisella reittien suunnitellulla, opastuksella ja kulumista ehkäisevillä rakenteilla.
- Suojellaan luontoa merkitsemällä reitit ja pääpolut. Virkistyskäytön ohjaaminen eri keinoilla ehkäisee lisäksi häiriötä, jota koituu maassa pesiville linnuille sekä muille eläimille.

Vantaan kokonaisheikentymättömyyden malli

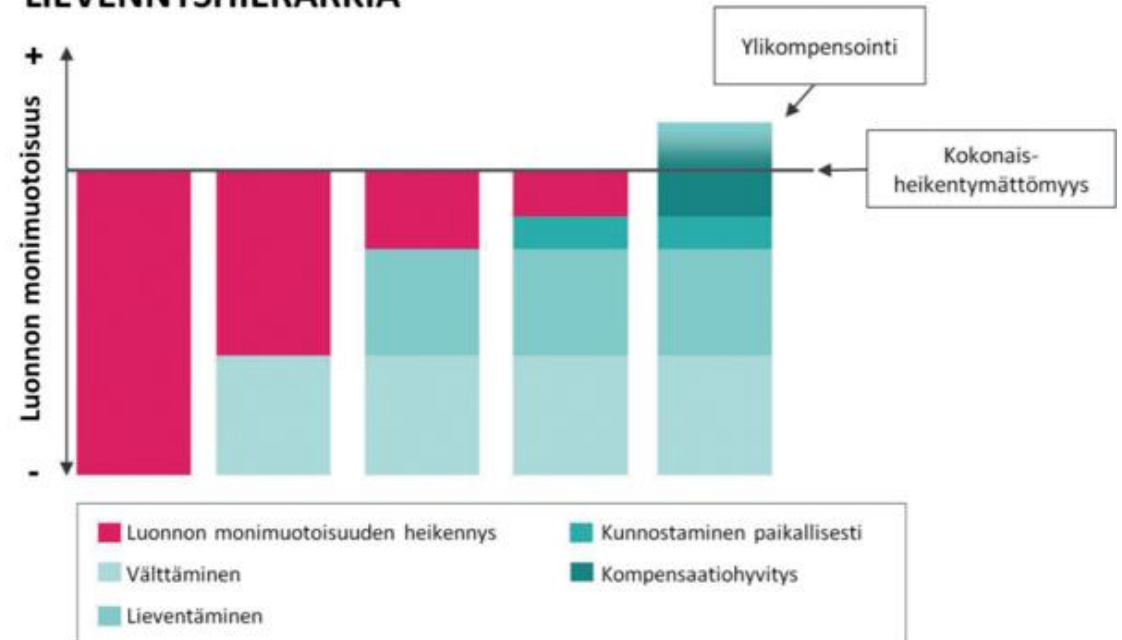
Vantaalla otetaan myös käyttöön kokonaisheikentymättömyyden malli vuonna 2024.

Kokonaisheikentymättömyyden mallin avulla pyritään sovittamaan yhteen Vantaan kaupungin kannalta välttämättömien hankkeiden toteuttaminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen niin, että hankkeiden aiheuttamat haitat luonnonarvoille pyritään ensisijaisesti välttämään tai lieventämään ja viimekädessä korvaamaan heikentyneet luontoarvot vastaavien luontoarvojen tuottamisella luonnossa toisaalla. Kokonaisheikentymättömyyden mallissa kaupungin viherrakenteella on tärkeä rooli haittojen lieventämisessä. Viherrakenteen ekologiseen vahvistamiseen saadaan työkaluja muun muassa ARVO-hankkeen kautta.

Osana mallia on luontoarvojen tunnistaminen ja arvottaminen. Arvottamisen myötä kyetään luokittelemaan alueet niiden luonnon tilan mukaan hyvään, kohtalaiseen tai heikkoon luokkaan. Kullekin luokalle osoitetaan ne toimet (välttäminen, lieventäminen tai kompensatio), joilla kokonaisheikentymättömyyttä voidaan tavoitella sekä ne maankäytön ratkaisut, jotka kokonaisheikentymättömyyden vallitessa ovat mahdollisia.

Kokonaisheikentymättömyyden mallin yhtenä osana on ekologinen kompensatio. Vantaa on ollut mukana SYKE:n vetämässä ekologisen kompensaation pilotissa, jossa tarkastellaan kaavoituksen myötä menetetyn metsäalueen ekologista kompensaatiota. Vaikkakin ekologinen kompensatio on vapaaehtoista, voi se tulla sisältymään suojelusta poikkeamisen ehtona.

LIEVENNYSHIERARKIA

8 huomiota Vantaan luontotyön tilasta ja mitä teemme niille

Vantaa

8 huomiota Vantaan luontotyön nykytilasta

1. Vantaa on jo vauhdissa luontotyössä – kaupungilla on hyviä linjauksia ja luontoposiitiivisuutta tukevaa toimintaa. Resurssiviisauden tiekartan nykyisissä toimenpiteissä on vielä runsaasti hyödyntämätöntä vaikuttavuuspotentiaalia.

2. Lisää luontotietoa - matkallaan luontoposiitiiviseksi Vantaa tarvitsee lisää tietoa paikallisen luonnon nykytilasta sekä toimenpiteiden luontovaikutuksista. Tietoa pitää myös jakaa ymmärrettävästi ja hyödyntää laajasti erilaisissa yhteyksissä.

3. Luontosydämenjäljen kasvattaminen – Syvin systeeminen muutos syntyy ihmisten ja yhteisöjen ajattelutapojen muutoksesta. Tähän tarvitaan motivoivia ja voimaannuttavia oivalluksia muutoksen konkreettisista mahdollisuuksista. Sellaisia voivat tarjota vaikkapa erilaiset luontotalkoot – niissä itävät luontoposiitiivisen kaupungin kukoistuksen siemenet. Luontoposiitiivisuudessa yleisemminkin yhdessä tekeminen on edellytys onnistumiselle. Siksi Vantaan kannattaa miettiä, miten luontoposiitiivisuudesta tulee yhteinen asia ja miten kaupunki voi ohjata ja tukea kehitystä.

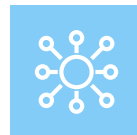
4. Luonto mukaan päätöksentekoon – luonnon ääni ei kuulu Vantaan kaupunkiorganisaatiossa nykyisillä hallinnollisilla menetelmillä.

5. Vantaasta luontoverkoston ja vihersiltojen kaupunki – Vantaa on väylien kaupunki, jossa myös kaupungin kasvu haukkaa luontoverkoston elinvoimaa. Kaikessa maankäytön suunnittelussa tulee kohdistaa erityishuomio luontoverkoston (metsä-, niitty- ja siniverkoston) vahvistamiseen.

6. Mahdollisuuksien tunnistaminen – Vantaa ei ole vielä tunnistanut kaikkia luonnon monimuotoisuuden positiivisia vaikutuksia tai sen tukemisen mahdollisuuksia. Vantaalla ne liittyvät tunnistettujen arvokkaiden luonnonympäristöjen lisäksi esimerkiksi kaupungin pitkään historiaan perinnebiotooppien ja uuselympäristöjen muovaajana. Kaupungilla olisi erinomaiset mahdollisuudet profiloitua uudenlaisten, urbaanien kulttuuriympäristöjen luomisessa ja ottaa erityinen rooli luonnon monimuotoisuuden tukemisessa verrattuna muihin kasvaviin kaupunkeihin.

7. Yhteinen toimintamalli tarpeen – Luontoposiitiivinen Vantaa -tavoite edellyttää monien toimenpiteiden osalta periaatteellisten kaupungin sisäisten linjausten ja niihin perustuvien toimintaohjeiden määrittelyä, jotta toimilla saadaan aikaan systemaattisia ja kattavia vaikutuksia. Toimintamallin tulee ottaa kokonaisvaltainen ja systeeminen näkökulma luontotyöhön, jotta se tarjoaa näköaloja uudelleenlaiseen tekemiseen. Tavoitteena on kaikkien toimialojen yhteinen päämäärä ja toiminta.

8. Resursointi kuntoon – Systeeminen luontoposiitiivisyystyö vaatii aikaa eikä Vantaalla ole tällä hetkellä riittävästi resursseja luontoposiitiivisuuden edistämiseksi tarvittavassa mittakaavassa. Kaupungin tulisi kohdentaa omaa toimintaansa harkiten oikeisiin asioihin rajallisten resurssien puitteissa ja hyödyntää työssä mm. ulkopuolisia rahoituslähteitä.

8 huomiota Vantaan luontotyön nykytilasta

1. HUOMIO:

Vantaa on jo vauhdissa – kaupungilla on hyviä linjauksia ja luontoposiitivisuutta tukevaa toimintaa. Resurssiviisauden tiekartan nykyisissä toimenpiteissä on kuitenkin runsaasti hyödyntämätöntä vaikuttavuuspotentiaalia.

Luontonäkökulma on mukana monissa keskeisissä Vantaan linjauksissa, kuten maa- ja asuntopoliittisten linjausten päämäärissä, Vantaan yleiskaava 2020 periaatteissa ja Innovaatioiden Vantaa 2022 – 2025 -strategiassa. Resurssiviisauden tiekartta -ohjelman on tarkoitus toteuttaa strategian tavoitteita. Tiekartta kokoaa yhteen strategian yhden painopistealueen (Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa) tavoitteet, joilla hillitään ilmastonmuutosta, sopeudutaan muuttuvaan ympäristöön, kehitetään kaupunkia resurssiviisaaksi sekä ylläpidetään ja edistetään luonnon monimuotoisuutta. Näistä "Monimuotoinen luonto" on yksi tiekartan tavoitteellista "kaistoista", johon on määritelty kuusi tavoitetta sekä näitä tukevat toimenpiteet. Tässä työssä toteutun impact pathway -tarkastelun perusteella monia nykyisiä toimenpiteitä on mahdollista tehostaa määrittelemällä toimenpiteitä uudelleen toimenpiteen vaikuttavuuden muodostumisen näkökulmasta – perusteellisemmalla toimenpidemäärittelyllä olisi siten mahdollista hyödyntää olevien toimenpiteiden vaikutuspotentiaali nykyistä paremmin.

2. HUOMIO:

Lisää luontotietoa - matkallaan luontoposiitiviseksi Vantaa tarvitsee lisää tietoa paikallisen luonnon nykytilasta sekä toimenpiteiden luontovaikutuksista. Tietoa pitää myös jakaa ymmärrettävästi sekä hyödyntää laajasti erilaisissa yhteyksissä.

Luontotieto on keskeisessä roolissa matkalla luontoposiitivisuuteen. Vantaalla tarvitaan edelleen lisää luontotietoa luonnon nykytilasta. Lisäksi tarvitaan luontotietomittareita, joilla erilaisten toimenpiteiden vaikutusta luonnon kehitykseen voidaan arvioida ja seurata. Monissa nykyisissä resurssiviisauden tiekartan toimenpiteissä toki tuotetaan luontotietoa, mutta tiedon hyödyntämisen kannalta keskeiset tiedonkäytön prosessit sekä tiedonkäytön tavoite ja tiedon avulla tavoiteltu vaikutus jäävät määrittelemättä. Nykyisten toimenpiteiden tietoprosessien monipuolisella tarkastelulla ja määrittelyllä voidaan siten parantaa näiden toimenpiteiden vaikuttavuutta. Tietoprosessit kattavat koko tietoketjun – tiedonkeruun toteutustavasta, tietosisällöstä, tiedon tallentamiseen ja elinkaareen sekä tietenkin tiedon ymmärrettävään jakamiseen ja tiedon vaikuttavaan hyödyntämiseen saakka.

8 huomiota Vantaan luontotyön nykytilasta

3. HUOMIO:

Luontosydämenjäljen kasvattaminen – Syvin systeeminen muutos syntyy ihmisten ja yhteisöjen ajattelutapojen muutoksesta. Tähän tarvitaan motivoivia ja voimaannuttavia oivalluksia muutoksen konkreettisista mahdollisuuksista. Sellaisia voivat tarjota vaikkapa erilaiset luontotalkoot – siksi niissä itävät luontoposiitiivisen kaupungin muutoksen siemenet. Luontoposiitiivisuudessa yleisemminkin yhdessä tekeminen on edellytys onnistumiselle. Siksi Vantaa kannattaa miettiä, miten luontoposiitiivisuudesta tulee yhteinen asia ja miten kaupunki voi ohjata ja tukea kehitystä.

Kaupunkiympäristö muodostuu erilaisista sosiaalisista, ekologista ja teknisistä osasysteemistä sekä näiden vuorovaikutuksista. "Luontoposiitiivinen Vantaa" -tavoitteen edistäminen edellyttääkin kaikkien toimenpiteiden osalta systeemistä ymmärrystä ja näkökulmaa. Syvä systeemin muutos edellyttää ajattelutapojen muutosta. Tässä yhdessä tekeminen ja oppiminen, toisten tukeminen sekä vastuunotto omasta toiminnasta ja ympäristöstä on valttia, sillä kukaan ei saa muutosta aikaan yksin. Tämän vuoksi kaikki sellaiset keinot, joissa ihmisillä on mahdollisuus kokea luontoa, arvostaa sitä, ottaa luonnosta vastuuta ja oivaltaa sen ainutlaatuinen merkitys ihmisten kaikelle hyvinvoinnille ovat tärkeitä muutoksen käynnistäjiä. Kaupungin tärkeänä roolina on johtaa ja koordinoita toimia, joilla muutosta mahdollistetaan. Tähän liittyen erilaiset kokeilut, yhteistyön mahdollisuudet, keskusteleva ja erilaiset näkökulmat salliva ja huomioonottava toimintakulttuuri sekä aidon osallistumisen mahdollistaminen ovat avainasioita, joilla tuetaan luontoposiitiivisuuden tavoitteiden laaja-alaista omaksumista. Yhdessä tekemiseen tarvitaan myös "pois siiloista" -ajattelua ja läpileikkaavaa yhteistoimintaa sekä erilaisen osaamisen ja tiedon hyödyntämistä (yritykset, asukkaat, yhteisöt, kaupungin eri tahot).

4. HUOMIO:

Luonto mukaan kaupunginhallitukseen – luonnon ääni ei kuulu Vantaan kaupunkiorganisaatiossa nykyisillä hallinnollisilla menetelmillä.

Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille – Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023 -asiakirjan mukaan kestävän kehityksen poikkihallinnollisessa koordinoinnissa, tiedolla johtamisessa sekä kestävän kehityksen tavoitteiden integroimisessa kaupungin prosesseihin on vielä paljon kehitettävää. Myös mm. maa- ja asuntopoliittisiin linjauksiin sekä Vantaan yleiskaava 2020 liittyvissä luontotavoitteissa tarvitaan määrittelyjä, joilla periaatteet voidaan sisällyttää osaksi toimintakäytäntöjä. Esimerkiksi asemakaavoituksen osalta yleiskaavassa määriteltujen monimuotoisuuden erityisen arvokkaiden alueiden turvaamiseen ei riitä se, että nämä alueet jäävät rakentumattomiksi, vaan tämän ohella asemakaavoituksessa täytyy kiinnittää erityistä huomiota ekologisten verkostojen ja niiden toimintaedellytysten – kuten luonnonprosessien - turvaamiseen myös rakentuvien alueiden viheralueilla sekä yleisemmin luontonäkökulman huomioon ottamiseen alueiden suunnittelussa sekä toteutuksessa.

Luonnon ääni on saatava kuuluviin laajemmin ja vaikuttavammin monenlaisissa kaupungin toiminnoissa ja toimintakäytännöissä – niissäkin, joissa sitä ei ole aiemmin osattu osalliseksi tunnistaa. Useat maat kuten Ecuador, Bolivia ja Uusi-Seelanti ovat myöntäneet lailliset oikeushenkilön oikeudet paikalliselle luonnolle ja jopa yksittäisille kohteille kuten joelle. Näin luonnon oikeuksien loukkaamisesta voi joutua lain mukaan vastuuseen. Käytännössä päätöksentekoon voidaan tuoda ns. luonnon edunvalvoja, jonka työtä tukee asiantuntijalausunnot.

8 huomiota Vantaan luontotyön nykytilasta

5. HUOMIO:

Vantaasta luontoverkostojen ja vihersiltojen kaupunki
– Vantaa on väylien kaupunki, jossa myös kaupungin kasvu haukkaa luontoverkostojen elinvoimaa. Kaikessa maankäytön suunnittelussa tulee kohdistaa erityishuomio luontoverkostojen (metsä-, niitty- ja siniverkostojen) vahvistamiseen.

Resurssiviisauden tiekartan “Monimuotoinen luonto” -kaistan toimenpiteissä ovat hyvin edustettuna erilaiset verkostot, metsä-, niitty- ja siniverkosto, sekä omina kokonaisuuksinaan että ekologisina verkostoina ekologiaa koskeva selvitys, joka on osa viherrakenteen kehityskuvaa Vihreä ja virtaava Vantaa (VIVA). Toimenpiteissä on myös otettu yleisesti hyvin huomioon keskeisiä kaupunkiluonnon monimuotoisuuteen liittyviä tekijöitä (mm. luonnon kirjo ja luonnonympäristöjen kytkeytyneisyys).

Vantaa on kuitenkin väyläverkoston kirjomaa kaupunkikasvualuetta, mikä tuo erityisiä haasteita luontoverkostojen toimintaedellytysten turvaamiseen. Tähän liittyen onkin syytä tuoda kaikkeen maankäytön suunnitteluun aiempaa vahvemmin mukaan myös luonnonprosessit ja niiden toimintaedellytysten turvaaminen, ja näiden vaikutus luonnonympäristöjen elinvoimaisuuteen. Kehitystyötä tulee tehdä yhteistyössä Elyn, Väyläviraston ja valtion kanssa,

esim. etsitään yhdessä mahdollisuuksia vihersiltojen toteuttamiselle. Viherrakenne olisi syytä tuoda osaksi MAL-sopimuksia siten, että niihin voitaisiin sijoittaa vihreän infrastruktuurin toteuttamiskustannuksia.

6. HUOMIO:

Mahdollisuuksien tunnistaminen – Vantaa ei ole vielä tunnistanut kaikkia luonnon monimuotoisuuden positiivisia vaikutuksia tai sen tukemisen mahdollisuuksia. Vantaalla ne liittyvät tunnistettujen arvokkaiden luonnonympäristöjen lisäksi esimerkiksi kaupungin pitkään historiaan perinnebiotooppien ja uuselinympäristöjen muovaajana. Kaupungilla olisi erinomaiset mahdollisuudet profiloitua uudenlaisten, urbaanien kulttuuriympäristöjen luomisessa ja ottaa erityinen rooli luonnon monimuotoisuuden tukemisessa verrattuna muihin kasvaviin kaupunkeihin.

Luonnon monimuotoisuuden huomiointi on paljon muutakin kuin suojelualueita kaukana kaupungin sykkeestä. Vantaalla sijaitsee monia ihmistoiminnan myötävaikutuksesta lajistoltaan rikkaiksi kehittyneitä luontokohteita, kuten perinnebiotooppeja ja muita kulttuuriympäristöjä. Osalla niistä olisi potentiaalia kehittyä entistäkin monimuotoisemmaksi määrätietoisemman hoidon avulla. Toisaalta Vantaalla on myös valtava mahdollisuus luoda lisää uuselinympäristöihin lukeutuvia alueita, jotka voivat toimia jatkumona perinnebiotoopeille ja olla arvokkaita elinympäristöjä itsessään. Käytännössä kyse on luonnon monimuotoisuutta lisäävästä urbaanista viherrakentamisesta tai niittyjen palauttamisesta tai lisäämisestä viljelyalueille, joita Vantaalla on runsaasti. Kaupunkiympäristön monimuotoistaminen esim. kasvillisuuden lisäämisellä paikkoihin, jossa sitä ei ole aiemmin ollut, ja tuottamalla erilaisia eläinten pesä- ja ruokailupaikkoja on avain tulevaisuuden kulttuuriympäristöjen luomiseen, joissa ihminen elää kestävästi muun luonnon keskellä. Kulttuuri- ja uuselinympäristöjen lisäksi on tärkeää ymmärtää, mikä vetovoimatekijä Vantaan arvokkaat luontokohteet voivat olla, ja miten niiden kestävä käyttö ja miten luontosuhteen syventämistä niiden avulla on mahdollista edistää.

8 huomiota Vantaan luontotyön nykytilasta

7. HUOMIO:

Yhteinen toimintamalli tarpeen – Luontoposiitiivinen Vantaa -tavoite edellyttää monien toimenpiteiden osalta periaatteellisten kaupungin sisäisten linjausten ja niihin perustuvien toimintaohjeiden määrittelyä, jotta toimilla saadaan aikaan systemaattisia ja kattavia vaikutuksia. Toimintamallin tulee ottaa kokonaisvaltainen ja systeeminen näkökulma luontotyöhön, jotta se tarjoaa näköaloja uudenlaiseen tekemiseen. Tavoitteena on kaikkien toimialojen yhteinen päämäärä ja toiminta.

Luontoposiitiivinen Vantaa -tavoite liittyy monen eri tahon tekemiseen ja toimintaan, joten periaatteellisten linjausten ja toimintaohjeiden muodostaminen on tärkeää. Linjausten ja toimintaohjeiden määrittelyyn olisi hyvä osallistua monipuolisesti erilaisia tahoja ja näkökulmia. Tämä edistää sekä toimintaohjeiden ja -käytäntöjen sovellettavuutta että käytännön töissä tarvittavaa yhteistyötä ja oppimista.

Eri tahojen osallistumisen osalta olisi hyvä miettiä myös uusia resurssitehokkaita osallistumistapoja, joilla mahdollistetaan myös vaikkapa asukasyhdistysten tai pienten organisaatioiden osallistuminen mahdollisimman laaja-alaisesti aihealueen kehittämistyöhön (ilman kohtuutonta osallistumisrasitusta). Toimintamalli liittyy useampaan eri toimenpiteeseen, joita tässäkin työssä esitellään.

8. HUOMIO:

Resursointi kuntoon – Systeeminen luontoposiitiivisyystyö vaatii aikaa, eikä Vantaalla ole tällä hetkellä riittävästi resursseja luontoposiitiivisuuden edistämiseksi tarvittavassa mittakaavassa. Kaupungin tulisi kohdentaa omaa toimintaansa harkiten oikeisiin asioihin rajallisten resurssien puitteissa ja hyödyntää työssä mm. ulkopuolisia rahoituslähteitä.

Nykyiset resurssit eivät ole riittävät kunnianhimoisen luontoposiitiivisuus-tavoitteen edistämiseksi. Rajallisten resurssien puitteissa kaupungin tulisi toimia jatkossa entistä enemmän alustana, joka mahdollistaa eri toimijoiden, kuten yritysten, asukkaiden ja kolmannen sektorin tekemää luontoposiitiivisuustyötä. Vantaan vahva verkosto- ja yhteistyötapa tukee tätä.

Luontoposiitiivisuustyöhön tulee resursoida jatkossa enemmän budjettia ja lisäksi on tarpeen seurata aktiivisesti esim. ulkopuolisten rahoituslähteiden mahdollisuuksia. Toisaalta luontoposiitiivisilla toimintamalleilla voidaan jossain määrin säästää resursseja (esim. ylläpidossa) ja kohdentaa niitä tarpeellisempiin toimenpiteisiin, jotka edistävät luonnon monimuotoisuutta tehokkaammin.

Resursoinnista tulee tehdä tarkempi suunnitelma, jossa huomioidaan erityisesti luontoselvityksiin sekä kunnossapitoon tarvittavat resurssit luontoposiitiivisuustavoitteen edistämiseksi.

Toimenpide-ehdotukset

Tässä työssä on määritelty huomioiden pohjalta kahdeksan toimenpidettä, joiden tavoitteena on erityisesti edistää luontopositiivisuutta Vantaalla.

Näin luet
toimenpide-
ehdotuksia

Huomiota, joihin
toimenpide liittyy on
havainnollistettu
kuvakkeilla

Otsikko kiteyttää toimenpide-ehdotuksen sisällön

Tausta

Tässä osiossa kuvataan toimenpiteiden taustaa ja tavoitteita tiiviisti. Tarkoituksena on avata sitä, miksi toimenpide on tärkeää toteuttaa.

Mitä tehdään ?

Tässä osiossa kuvataan mitä toimenpiteessä on tarkoitus tehdä.

Miten toimenpiteen toteutusta mitataan?

Toimenpiteen tuotoksen mittarit: tässä kuvataan toimenpiteen välittömän tuotoksen mittaamista. Osiossa voidaan kuvata myös toimenpiteen tuloksen ja tavoitellun vaikutuksen mittaamista, mikäli se on tarkoituksenmukaisesti mahdollista.

Toimenpiteen toteutustahot:

Tässä kuvataan toimenpiteen vastuutahoja

Resurssit ja aikataulu:

Tässä osiossa arvioidaan toimenpiteen toteutuksen resursseja sekä tavoiteaikataulua

Tässä osassa kuvataan toimenpiteen vaikutusketjua välittömistä toimenpiteen tuotoksista kohti tuloksia sekä vaikutuksia.

Toimenpiteen välitön tuotos:
Mikä on toimenpiteen välitön tuotos? Esim. ohjelma, lisätieto

Toimenpiteen tuloksena:
Mitä tuloksia toimenpiteen tuotoksella on tarkoitus saada aikaan? Esim. miten tietoa hyödynnetään

Toimenpiteen tavoiteltu vaikutus:
Millaisia vaikutuksia toimenpiteen tuloksilla ajatellaan olevan? Esim. mitä hyötyä lisätiedosta on

2. Otetaan tieto tehokkaaseen käyttöön

Tausta

Monessa nykyisessä resurssiviisauden tiekartan toimenpiteessä tuotetaan tietoa luonnosta, mutta tiedon vaikuttavaa hyödyntämistä ei ole kuvattu. Tiedonhallinnan prosessien monipuolisella tarkastelulla ja määrittelyllä parannetaan näiden toimenpiteiden vaikuttavuutta eli saadaan erityyppinen luontotieto vaikuttavasti käyttöön. Tiedonhallinnan prosesseilla tarkoitetaan tässä kaikkia tietoon liittyviä tekijöitä ja tapahtumia koko tiedon elinkaaren aikana. Se sisältää näin ollen mm. eri tahojen tietotarpeiden määrittelyn, tietosisällön ja tiedonhankinnan, tiedon tallentamisen, tiedonkäytön ja tietojen päivittämisen prosessit. Tiedonkäytön osalta on myös tärkeää pohtia, ketkä luontotietoa käyttävät ja kenen tulisi tehtävissään käyttää sitä, millaiset ovat heidän tietotarpeensa ja missä muodossa luontotieto on heille parhaiten hyödynnettävissä. Tämän ohella on myös arvioitava kenen tulisi saada luontotietoa käyttöönsä ja miten tieto avataan tähän käyttöön.

Mitä tehdään ?

Tarkennetaan nykyisten resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden luontotiedon hallinnan prosesseja ja seuranta siten, että toimenpiteissä tuotetun tiedon tietosisältö, tiedonkeruu, tiedon tallentaminen, tiedon jakaminen ja tiedon päivittäminen tukevat tiedon vaikuttavaa käyttöä. Työssä voidaan hyödyntää esim. nykyistä MATTI-järjestelmää. Toteutuksen tukena voidaan käyttää tässä työssä tuotettuja nykyisten toimenpiteiden arviointeja (Impact pathway -analyysi).

Miten toimenpiteen toteutusta mitataan?

Toimenpiteen tuotoksen mittarit: Nykyisten resurssiviisauden toimenpiteiden luontotiedon hallinta on määriteltä uudelleen. Tiedonkäytön seuranta on määriteltä

Toimenpiteen tuloksen mittarit: Tiedonkäytön seurannan perusteella tietoa hyödynnetään toiminnoissa.

Toimenpiteen toteutustahot:

Kaikki nykyisten toimenpiteiden vastuutahot,

Resurssit ja aikataulu:

15 henkilötyöpäivää (sisäiset resurssit, ei sisällä MATTI-järjestelmän kehitystyötä); heti

Toimenpiteen välitön tuotos:
tarkennetut nykyisten toimenpiteiden luontotiedon hallinnan prosessikuvaukset

Toimenpiteen tuloksena:
Luontotieto saadaan paremmin käyttöön eri tahoilla ja tiedolla voidaan ohjata toimintaa

Toimenpiteen tavoiteltu vaikutus:
Luontotietoa hyödynnetään vaikuttavammin viherympäristön hallinnan prosesseissa

3. Priorisoidaan luontoposiitivisuuden edistämisen kannalta keskeisiä resurssiviisauden tiekartan toimenpiteitä

Tausta

Osa nykyisistä resurssiviisauden tiekartan toimenpiteistä on erityisen tärkeitä luontoposiitivisuuden edistämisen kannalta. Tällaisia nykyisiä toimenpiteitä ovat erityisesti tavoitteen 15. *"Luonnon monimuotoisuutta lisätään, suojellaan ja vahvistetaan Vantaalla suunnitelmallisesti."* toimet, kuten luonnonsuojelun toteutussuunnitelma laatiminen, inventointisuunnitelman laatiminen Vantaan luontotyypeistä ja lajistosta, ekologisten verkostojen selvityksen laatiminen (osana VIVAa) sekä tiedontuottaminen elinympäristöjen ja lajiston tilasta. Luontoposiitivisuuden näkökulmasta onkin hyvin tärkeää, että nämä toimenpiteet toteutetaan vaikuttavasti mahdollisimman pian. Tältä osin on syytä varmistaa että toimenpiteet kattavat myös uudet tietotarpeet, joita on tunnistettu tähän työhön liittyvissä työpajoissa (ks. Liitteenä olevat työpajojen sekä impact-pathway –analyysin tulokset).

Mitä tehdään ?

Toteutetaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteen 15. *"Luonnon monimuotoisuutta lisätään, suojellaan ja vahvistetaan Vantaalla suunnitelmallisesti."* mukaiset toimenpiteet mahdollisimman pian. Tarkennetaan toimenpiteitä siten, että niiden sisältö kattaa uudet tässä työssä tunnistetut tietotarpeet (ks. työpajan tulokset). Luontoselvityksien tuottamiseen varataan riittävästi resursseja.

Toimenpiteen välitön tuotos:
Luontoposiitivisuuden edistämisen kannalta keskeiset ensimmäiset toimenpiteet on toteutettu

Toimenpiteen tuloksena:
Luontoposiitivisuuden käytännön edistämiseksi päästään liikkeelle ja mahdollistetaan jatkotoimet

Toimenpiteen tavoiteltu vaikutus:
Edistetään resurssiviisauden tiekartan luontoposiitivisuuteen erityisesti liittyvää tavoitetta 15

Miten toimenpiteen toteutusta mitataan?

Toimenpiteen tuotoksen mittarit: resurssiviisauden tiekartan tavoitteen 15 mukaiset toimenpiteet on toteutettu

Toimenpiteen tuloksen mittarit: toteutettujen toimenpiteiden tuotoksia (esim. luonnonsuojelun toteutussuunnitelma) edistetään ja hyödynnetään toiminnassa

Toimenpiteen toteutustahot:

Vantaan ympäristökeskus ja yleiskaavoitus; mahdolliset konsulttityöt

Resurssit ja aikataulu:

Resurssit määritelty resurssiviisauden tiekartassa; luontoselvityksiin n. 100 000 € / vuosi eli yhteensä 400 000 € neljälle vuodelle (neljälle suuralueelle); toimenpiteiden tarkentaminen 5 henkilötyöpäivää (sisäiset resurssit); heti

4. Toimintamalli ja pilotti luontoposiitiivisuutta edistävälle yhteistyölle

Tausta

Kaupungin tulee rajallisten resurssien puitteissa toimia jatkossa enemmän mahdollistajana ja alustana luontoposiitiivisille toimintamalleille, kokeiluille ja innovaatioille, joita yritykset, asukkaat ja esim. kolmas sektori toteuttavat. Toimenpiteen tavoitteena on laatia ohjeet yhteistyömallin toteuttamiselle sekä ottaa toimintamalli käyttöön. Toimintamallin käyttöönoton tehostamiseksi käynnistetään alueellinen luontoposiitiivisuus-pilottihanke, jossa kehitetään yhteistyömallia yhdessä alueen yritysten, asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Mitä tehdään ?

Laaditaan toimintamalli eri toimijoiden ja erityisesti kaupungin ja yritysten väliselle yhteistyölle luontoposiitiivisuuden edistämiseksi ja käynnistetään aluekohtainen pilottityö. Toimintamallin pohjana toimii kokonaisheikentymättömyyden malli, jota laajennetaan. Toimenpiteen tavoitteena on laatia ohjeet yhteistyömallin toteuttamiselle sekä ottaa toimintamalli käyttöön pilottialueella. Tutkitaan myös valtion mahdollisuuksia osallistua pilottihankkeeseen.

Toimenpiteen välitön tuotos:
Toimintamalli on laadittu ja aluekohtainen pilottityö käynnistetty

Toimenpiteen tuloksena:

Lisää tietoa eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä luontoposiitiivisuuden edistämiseksi sekä tähän liittyviä kokeiluja yms.

Miten toimenpiteen toteutusta mitataan?

Toimenpiteen tuotoksen mittarit: Toimintamalli on laadittu ja mallin käyttö on käynnistetty pilottialueella.

Toimenpiteen tuloksen mittarit: Seurantatulokset osallistujien kokemuksista (seuranta määrittää toimintamallia laadittaessa)

Toimenpiteen toteutustahot:

Vantaan ympäristökeskus, kaavoitus, yrityspuoli Kiinteistöt ja tilat, kaupunkikulttuurin toimiala; Toimintamalli toteutetaan konsulttivetoisesti.

Resurssit ja aikataulu:

200 000 €, voidaan hyödyntää esim. EU:n Life-rahoituskanavaa; 2025-2026

Toimenpiteen tavoiteltu vaikutus:

Eri tahojen tutustuminen toisiinsa, eri näkökulmien huomioon ottaminen ja tahojen välinen yhteistyö luontoposiitiivisuuteen liittyen; toimijoiden oivallukset luontoposiitiivisen toiminnan mahdollisuuksista

5. Tuotetaan luontokarttapalvelu Vantaasta

Tausta

Tämä toimenpide linkittyy kahteen edelliseen toimenpiteeseen, joissa on tuotettu tietoa sekä pohdittu sen vaikuttavaa hyödyntämistä. Toimenpide liittyy myös resurssiviisauden tiekartan tavoitteen 19. "Tehostetaan vieraslajien torjuntaa" toimenpiteeseen, jossa lisätään kuntalaisten vieraslajituntemusta sekä järjestetään asukkaiden kanssa vieraslajitalkoita.

Toimenpiteen tavoitteena on tuottaa vuorovaikutteisuutta sisältävä luontokarttapalvelu, jossa kerrotaan yleisesti luontoposiitivisuudesta sekä jaetaan tietoa kohteista, joissa esim. yritysten, yhteisöjen, asukkaiden ja koulujen olisi mahdollisuus konkreettisesti edistää luontoposiitivisuutta. Käytännössä tämä voi ensivaiheessa tarkoittaa erityisesti tietoa vieraslajien heikentämistä luontoarvoista sekä näihin liittyvistä toimista. Karttapalvelussa voi olla myös osio, jossa kerrotaan Vantaan luonnon erityisarvoista ja niiden vaalimisen mahdollisuuksista. Yleisenä tavoitteena on aktivoida eri toimijoita luontoposiitiviseen toimintaan ja lisätä kaupunkilaisten "luontosydämenjälkeä".

Mitä tehdään ?

Tuotetaan kaikille avoin ymmärrettävästi havainnollistettu ja sanoitettu vuorovaikutteinen luontokarttapalvelu Vantaasta, joka sisältää tietoa arvokkaista ja potentiaalisesti arvokkaista sekä heikoista luontoarvokohteista, ja siitä, miten niitä voisi parantaa tai suojella. Vuorovaikutteisuus tarkoittaa tässä esimerkiksi sitä, että käyttäjillä on mahdollisuus laittaa palautelomakkeen kautta tietoa luontokohteiden tilasta tai kysyä luontoposiitivisuudesta ja sen edistämisestä. Toteutuksen osalta tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuus toteuttaa luontokarttapalvelu karta.vantaa.fi:n kautta ns. tarinakarttana ja toissijaisesti kehittämällä Vantaan karttapalvelun luontotieto-osiota.

Miten toimenpiteen toteutusta mitataan?

Toimenpiteen tuotoksen mittarit: Luontokartta on laadittu
Toimenpiteen tuloksen mittarit: luontokartan käyttöä seurataan kävijälaskurilla; seurataan myös luontokartan kautta tehtyjen yhteydenottojen määrää ja tyyppiä

Toimenpiteen toteutustahot:

Vantaan ympäristökeskus, mahdollinen konsulttityö

Resurssit ja aikataulu:

15 000 €. Luontokarttapalvelun kehittäminen ja toteuttaminen aloitetaan 2024 alussa.

Toimenpiteen välitön tuotos:
Luontokartta-palvelu on toteutettu

Toimenpiteen tuloksena:
tiedonjako Vantaan luonnon piirteistä paranee ja ulottuu nykyistä laajemmalle (mm. yritykset ja asukas-yhdistykset)

Toimenpiteen tavoiteltu vaikutus:
toimijoiden aktivointi erilaisiin luontotoimiin ja sitä kautta Vantaan luontoarvojen edistäminen sekä yleisempi ajattelutapojen muutos luontoposiitivisemmaksi

6. Laaditaan ja otetaan käyttöön ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun ohjeisto

Tausta

Resurssiviisauden tiekartassa kuvataan luontotiedon hyödyntämistä "ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun tueksi". Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on määriteltävä monialaisessa yhteistyössä mitä "ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelu" tarkoittaa, millaisia periaatteita siihen liittyy Vantaalla ja miten nämä periaatteet saadaan sisällytettyä osaksi kaupunkisuunnittelun erilaisia prosesseja ja käytäntöjä eri suunnittelualoilla. Lisäksi on tarkasteltava millaista luontotietoa suunnittelijat tarvitsevat ja voivat hyödyntää suunnittelutyössä. Toimenpiteeseen liittyy myös opastaminen ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun toteutukseen sekä jatkuva oppiminen ja ohjeiston kehittäminen tutkimustiedon ja kokeilujen perusteella. Ohjeiston käyttöönotossa on otettava huomioon uudenlaisten suunnitteluratkaisujen erot vallitseviin tavanomaisiin ratkaisuihin sekä tähän liittyvät muutostarpeet kaupunkisuunnittelun toteutuksessa sekä edelleen esimerkiksi rakentamisessa. Toimenpiteen vaikuttavuuden arviointia varten on määriteltävä kriteereitä, joilla "ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun" ratkaisuja voidaan arvioida.

Mitä tehdään ?

Määritellään, mitä Vantaalla tarkoittaa käsite "ekologinen kaupunkisuunnittelu". Tarkastellaan millaisista osa-alueista se muodostuu ja millaisia olemassa olevia suunnitteluperiaatteita ja -ohjeistoja siihen Vantaalla liittyy sekä millaista täydentävää ohjeistoa tarvitaan. Laaditaan monialaisessa yhteistyössä ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelua, toteutusta ja kunnossapitoa täydentävä ohjeisto asemakaavoituksen ja tätä seuraavien suunnitteluvaiheiden tueksi siten, että Yleiskaava 2020 luontoon liittyvät periaatteet voivat toteutua. Ohjeisto voi sisältää uusimpia työkaluja kuten yleisten alueiden viherkerroin sekä AVA-laskenta (asemakaavojen vähähiilisyys arviointimenetelmä). Koulutetaan ja tuetaan kaupunkisuunnittelijoita ohjeiston käyttöönotossa ja käytössä. Määritellään ohjeiston käyttöön liittyvien ratkaisujen ja luontohyötyjen seuranta.

Miten toimenpiteen toteutusta mitataan?

Toimenpiteen tuotoksen mittarit: Ekologisen kaupunkisuunnittelun ohjeisto on laadittu. Kaupunkisuunnittelijoita on koulutettu ja opastettu ohjeiston käytössä ja ohjeisto on käytössä.

Toimenpiteen tuloksen mittarit: tunnistetaan suunnitteluratkaisuissa näkyvät ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun periaatteet sekä tähän liittyvät luontohyödyt

Toimenpiteen toteutustahot:

Vantaan ympäristökeskus, yleiskaavoitus ja asemakaavoitus, julkisten alueiden suunnittelu; Mahdollinen konsulttityö

Resurssit ja aikataulu:

60 000 €, voidaan hyödyntää esim. New European Bauhaus-rahoituskanavaa; 2025

Toimenpiteen välitön tuotos:

Ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun määrittely on tehty, täydentävä ohjeisto on laadittu ja otettu käyttöön

Toimenpiteen tuloksena:

Suunnitteluratkaisuissa näkyvät ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun periaatteet

Toimenpiteen tavoiteltu vaikutus:

ohjeiston käytön avulla saatavat luontohyödyt kaupunkiympäristössä (mm. luonnonprosessien toiminnan varmistaminen, luontoverkoston laadun ja kytkeytymisen paraneminen)

7. Laaditaan menetelmä vihertehokkuuden toteutumisen seurantaan

Tausta

Vihertehokkuus on Vantaan yleiskaavassa keskeinen käsite, ja siihen liittyy luonnon monimuotoisuustavoitteita. Asemakaavoitusvaiheessa on käytössä ”Vihertehokkuus – menetelmä” (erilaiset laskurit ymv.), jonka avulla on tarkoitus varmistaa riittävä kasvullinen ja läpäisevä pinta-ala asemakaavoitettavilla alueilla. Tässä toimenpiteessä laaditaan vihertehokkuuden seurantamenetelmä, jonka tavoitteena on tunnistaa täyttääkö asemakaavassa määritelty vihertehokkuus käytännössä kaavoituksen jälkeen alueen rakentuessa ja kehittyessä tavoitteensa luoda luonnon monimuotoisuutta tukevia, vihreitä ja viihtyisiä asuin ympäristöjä tiivistyvään kaupunkirakenteeseen. Kehitettävällä seurantamenetelmällä voidaan tuottaa tietoa myös mm. GreenCityAccord –sitoumukseen liittyvien tavoitteiden seurantaan. Erilaiset uudet paikkatietoaineistot voivat tarjota mahdollisuuksia kattavaan ja yhtenäisillä kriteereillä toteutettuun kaupunkitasoiseen seurantaan.

Mitä tehdään ?

Laaditaan ja otetaan käyttöön menetelmä, jolla arvioidaan ja seurataan vihertehokkuuden tavoitteiden toteutumista asemakaavoituksen jälkeen alueen rakentuessa ja kehittyessä. Seurantamenetelmän kehittämisen lähtökohtana tunnistetaan erilaisten uusien paikkatietoaineistojen mahdollisuudet. Säädetään tarvittaessa seurannan tulosten perustella asemakaavoitusvaiheen vihertehokkuuden määrittelyä siten, että vihertehokkuus palvelee luontonäkökulmaa. Seuranta toteutetaan esimerkkikohteiden kautta case studeina.

Miten toimenpiteen toteutusta mitataan?

Toimenpiteen tuotoksen mittarit: Vihertehokkuuden seurantamenetelmä on laadittu. Menetelmää käytetään säännöllisesti vihertehokkuuden seurannassa.

Toimenpiteen tuloksen mittarit: Vihertehokkuus on hyvällä tasolla seurannan arviointikriteerien perusteella. Yhtenä arviointikriteerinä voidaan käyttää latvuspeittävyyttä.

Toimenpiteen toteutustahot:

Kaavoitus, ympäristökeskus, rakennusvalvonta, tietopalvelut

Resurssit ja aikataulu:

40 henkilötyöpäivää (sisäiset resurssit); 2025-2026

Toimenpiteen välitön tuotos:
Vihertehokkuuden seurantamenetelmä on laadittu ja otettu käyttöön

Toimenpiteen tuloksena:
Vihertehokkuuden toteutumista seurataan systemaattisesti ja asemakaavoituksen vihertehokkuusmenetelmää säädetään tarvittaessa siten, että se täyttää tavoitteensa

Toimenpiteen tavoiteltu vaikutus:
Vihertehokkuus-menetelmä toimii, ja sen avulla saadaan rakennetun ympäristön luontohyötyjä–elinvoimaisempi kaupunkiympäristö niin ihmisille kuin muulle luonnolle.

8. Pilotti toiminnallisia luontokokemuksia tarjoavista tapahtumista

Tausta

Toimenpiteen tavoitteena on tarjota mahdollisuuksia paikallisiin luontokokemuksiin, joissa ihmisillä on mahdollisuus kokea luontoa, arvostaa sitä, ottaa luonnosta vastuuta sekä oivaltaa sen ainutlaatuinen merkitys ihmisten kaikelle hyvinvoinnille. Vantaalla on jo hyvää kokemusta luontotapahtumista, ja esimerkiksi lähiluonto-opas- ja purotalkkaritoiminnasta. Toimenpiteessä luodaan ja kokeillaan pilottia toimintamallista, jonka avulla Vantaalla voidaan järjestää yhä enemmän toiminnallisia luontotapahtumia yhteistyössä esim. koulujen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Yritykset ja koulut tarvitsevat hyvin erilaisia toimintamalleja, jotka tulee huomioida pilotissa. Tapahtumat ja talkoot voivat olla esim. vieraslajien kitkentätalkoita, purokunnostuksia ja lajintunnistustyöpajoja, joissa kuntalaiset, yhteisöt ja yritykset, pääsevät käytännön tasolla luontoon ja sen merkitykseen käsiksi. Toimenpide yhdistyy osittain nykyisiin toimenpiteisiin ” Lisätään kuntalaisten vieraslajituntemusta sekä järjestetään asukkaiden kanssa vieraslajitalkoita.” sekä ”Linjataan toimintamallit ja varataan resurssit vieraslajien torjuntaan.”

Mitä tehdään ?

Laaditaan ja kokeillaan pilottia toimintamallista, jonka avulla Vantaalla järjestetään toiminnallisia luontotapahtumia, esim. talkoita, ”luontolaboratorioita” sekä yritystapahtumia. Toimintamalli laaditaan laajapohjaisesti, jolloin eri tahoja voidaan aktivoida ja sitouttaa toimintamallin toteutukseen sekä lisätä eri tahojen yhteistyötä. Toimintamallin kokeilun avulla mallia arvioidaan ja määritellään sen jatkokehittäminen.

Toimenpiteen välitön tuotos:
Pilotti toimintamallista on laadittu, mallia on kokeiltu ja arvioitu, ja sen kehittämisestä on linjattu

Toimenpiteen tuloksena:
Lisää tietoa toiminnallisten luontotapahtumien järjestämisestä Vantaalla sekä tähän liittyvä eri tahojen aktivointi

Toimenpiteen tavoiteltu vaikutus:
Eri tahojen tutustuminen toisiinsa ja yhteistyö luontoposiitiivisuuteen liittyen; toimijoiden oivallukset luontoposiitiivisen toiminnan mahdollisuuksista

Miten toimenpiteen toteutusta mitataan?

Toimenpiteen tuotoksen mittarit: Pilotti toimintamallista on laadittu, mallia on kokeiltu ja kokeilun tulokset on arvioitu. Linjaukset mallin kehittämisestä on tehty.

Toimenpiteen tuloksen mittarit: Toteutettujen tapahtumien ja talkoiden sekä niihin osallistuneiden henkilöiden ja tahojen määrä (ja yhteistyöverkostot). Sekä osallistujien kokemusten kartoitus ja tulosten analysointi.

Toimenpiteen toteutustahot:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, kaupunkikulttuurin toimiala, ympäristökeskus. Toimintamalli voidaan toteuttaa konsulttityönä

Resurssit ja aikataulu:

30 000 €, voidaan hyödyntää esim. YM:n valtakunnallisia rahoituskanavia tai esim. New European Bauhaus-rahoitusta; 2025-2026

Ihmiset muutosvoimana – viestintä ja vuorovaikutus

Vantaa

Osallistamisen voima

Luontopositiivisuus tavoitteena vaatii muutoksia ajattelutavassa ja toimintamalleissa sekä Vantaan kaupungin sisäisessä työssä että vuorovaikutuksessa muihin sidosryhmiin. Tämänkaltaisen muutos syntyy yhteistyöllä ja sitoutumisella. Siksi tässä työssä on ollut tärkeää tunnistaa työn kannalta keskeiset Vantaan kaupungin hallintorakenteet, toimijat ja sidosryhmät sekä toimintatavat, jotka ovat vaikuttavimpia ja toimivimpia kussakin tilanteessa.

Vuorovaikutus voidaan jakaa asioiden yksisuuntaiseen informointiin tai viestintään, konsultointiin, osallistamiseen tai yhteistyöhön. Kaikkein vaikuttavinta ja kiinnostavinta on yhteistyö tärkeimmiksi tunnistettujen sidosryhmien kanssa. Se onnistuu kuitenkin ainoastaan, jos osapuolet ovat sitoutuneita yhteiseen tavoitteeseen ja yhteistyön menetelmät vastaavat osapuolten tilanteisiin (esim. resurssien osalta).

Seuraavilla sivuilla on esitelty viestinnän ja vuorovaikutuksen vaikuttavimpia ja tässä ajankohdassa tarpeellisimpia keinoja edistää Vantaan luontopositiivisuus –tavoitetta. Toimenpiteet on kerätty työssä toteutettujen kaupungin sisäisen ja sidosryhmätyöpajojen kautta.

Lokakuussa 2023 järjestetyssä
Luontopositiivinen Vantaa
-sidosryhmätyöpajassa pohdittiin
osallistamisen keinoja ja sidosryhmien
tarpeita yhteisen luontotyön
edistämiseksi. Kuva: Ramboll.

Tärkeimmät sidosryhmät muutokseen

Työssä on tunnistettu sekä Vantaan kaupungin että muiden toimijoiden välisten työpajojen ja keskusteluiden kautta useita eri sidosryhmiä, joiden sitoutuminen on olennaista työn tavoitteen saavuttamisen kannalta. Tässä listatut sidosryhmät ovat tärkeimpiä Vantaan luontoposiitivisuus –tavoitteen saavuttamisessa perustuen joko heidän toiminnan laajuuteen, vaikuttavuuteen, päätöksentekovaltaan tai tärkeään rooliin systeemissä muutoksessa.

Keskeisenä toimijana on Vantaan kaupunki, jonka tehtävänä on fasilitoida ja koordinoita yhteistyötä ja vuorovaikutusta.

Yritykset ja elinkeinonharjoittajat

- Vantaan konserniyhteisöt
- alueen suurimmat yritykset, mm. Fazer, HK Scan, SRV
- erityisesti rakennussektorin yritykset ja toimijat
- pienet ja keski-suuret yritykset
- elinkeinoelämää edustavat järjestöt ja verkostot, esim. kaupungin elinkeinopalvelu, Vantaan yrittäjät ry, Kauppakamari

Asukkaat

- Asukasyhdistykset, kotiseutuyhdistykset, harrastusyhdistykset, Martat jne.
- Vantaan asukkaat vauvasta vaariin, erityistä huomiota:
- Lapset ja nuoret (Vantaan luontokoulu, paikalliset päiväkodit ja koulut, nuorisojärjestöt, nuorisovaltuusto)
- Maahanmuuttajat (monikulttuuriasiain neuvottelukunta)
- Vammaisneuvosto

Päätöksentekijät

- Johto
- Luottamushenkilöt
- poliitikot

Media

- paikallismedia (lehdet, radio) ja valtakunnallinen media
- verkkosivut
- sosiaalinen media (kaupungin ja myös tunnistettujen tärkeiden tahojen some)

Järjestöt ja muut organisaatiot

- ympäristöjärjestöt, luonnonsuojelujärjestöt (mm. WWF, Tringa, SLL, Virtavesien hoitoyhdistys VIRHO, Uudenmaan virkistysalueyhdistys)
- metsästys- ja kalastusseurat?
- urheilu- ja liikuntajärjestöt
- asukasyhdistykset
- vanhuksia, vammaisia ja muita erityisryhmiä edustavat järjestöt ja verkostot

Muut:

- Maanomistajat, maanviljelijät, metsänomistajat
- metsänhoitopiirit
- Naapurikunnat, maakuntaliitto
- ELY-keskus
- Väylävirasto
- Muut asiantuntijaorganisaatiot, kuten KEINO, Motiva, LUKE, THL

3 viestinnän ja vuorovaikutuksen tekoa Vantaalle luontoposiitivisuuden tukemiseksi

1

Luodaan Vantaalle luontoposiitivisuutta tukeva brändi

Vantaa on matkalla kohti luontoposiitivisuutta ja sen tukemiseksi tarvitaan selkeää kommunikaatiota ja yhtenäistä viestiä (isosta kuvasta yksittäisiin kohteisiin), tiedonjakoa ja teeman tunnettuutta sekä kaupunkilaisten että paikallisten yritysten ja muiden toimijoiden joukossa. Vantaalla on myös mahdollisuus tulla tunnetuksi luontoposiitivisesta strategiastaan.

Toimenpiteenä suunnitellaan ja toteutetaan Luontoposiitiivinen Vantaa –brändi, joka sisältää selkeän viestintäsuunnitelman. Suunnitelman teossa huomioidaan Vantaan kaupungin sisäinen viesti sekä ulkoinen viesti jopa valtakunnan median tasolle. Tavoitteena on muuttaa Vantaaseen liitettyjä mielikuvia, mutta myös lisätä suuren yleisön ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta ja nostaa Vantaa edelläkävijänä esille.

Resurssit ja aikataulu:

- Viestintäsuunnitelman konkretisointi 2024
- Viestinnällinen asiantuntijasparraus 30 000 € (voidaan toteuttaa konsulttityönä); 2024
- Brändin kehittäminen + 50 000 € (voidaan toteuttaa konsulttityönä); tarvittaessa
- Voidaan hyödyntää esim. New European Bauhaus-rahoituskanavaa

2

Tietopaketit luontoposiitivisuudesta

Yhtenäisen tavoitteen ja viestin jalkauttaminen vaatii kolmen tyyppisiä viestinnällisiä kokonaisuuksia.

1. Kaupungin sisäinen Luontoposiitiivinen toiminta Vantaalla –playbook, joka kuvaa organisaation sisäisiä toimintatapoja. Erityisesti kaupunkisuunnittelun ja kunnossapidon luontoposiitivisuuden ohjeistus tulee nostaa esiin. **Voidaan yhdistää toimenpiteeseen 6.**
2. Tietopaketti yrityksille luontoposiitiivisista toimintatavoista ja konkreettisista luontotoimenpiteistä, joita he voivat tehdä toteuttaa omassa organisaatiossaan (mm. kartta paikoista, yhteyshenkilöt ym.). **Voidaan yhdistää toimenpiteeseen 4.**
3. Kaupunkilaisen luontoposiitivisuus-tietopaketti helposti ymmärrettävässä ja selkeässä muodossa (sisältäen kuvaavia faktoja esim. villin kaupunkiluonnon tarkoituksesta, luonnon hinnasta ja positiivisista vaikutuksista ym.). Paketti sisältää myös materiaalia suoraan esim. someen. **Voidaan yhdistää toimenpiteeseen 4.**

3

Perustetaan osallistava alusta luontoposiitiivisille teoille

Tukemaan ja jakamaan Vantaan luontoposiitiivisia tekoja ja toimintatapoja tulee kehittää ja perustaa prosessimainen alusta, jonka kautta eri tahot kuten asukkaat ja yritykset voivat osallistua.

Alustan tulee mahdollistaa joustavampia osallistumisen tapoja sekä paikan ottaa kantaa. Se voi olla esim. nettisivusto tai muu foorumi, jossa jaetaan luontoposiitiivisia tekoja, tiedotetaan osallistumisen mahdollisuuksista (esim. talkoot, luontokävelyt, materiaalit ym.). Se on matalan kynnyksen paikka, josta yritykset, asukkaat ja muut toimijat saavat tukea ja voivat luoda verkostoa kohti yhteistä tavoitetta. Alustan toiminnan kautta voidaan esim. asukkaille luoda ”Nature Lab”-tyyppistä toimintaa, jossa kerätään esim. tietoa paikallisista lajeista. Yrityksien osallistaminen taas vaatii oman tyyppistä lähestymistapaa. **Voidaan yhdistää toimenpiteeseen 4. ja 5.**

Muita viestinnän ja vuorovaikutuksen toimenpiteitä

Vaikutavuus

Osallistaminen

- **Yritykset:** esim. yritysten piha-alueet ja ympäristö-ohjeita, vinkkejä, työpajoja, seminaareja, tyky-päivillä vieraslajitalkoisiin ym.
- **Luontotalkoot** mahdollisimman laajasti (maahanmuuttajat, eri ikäiset)
- **Koulut ja päiväkodit mukaan luontotyöhön ja luonnosta oppimiseen:** esim. työkaluja oppilaslähtöisten projektien toteuttamiseen, luontoretket, talkoot, vieraslajihavainnot, "Täti/Setä Vihreä"
- **Rakennusvalvonta ja Lupapalvelut:** Rakentamisen vaikutusten valvonta (mm. kasvillisuus tonteilla ja tontin rajoilla sekä kasvillisuuden huomiointi ratkaisuisissa)
- Metsänhoidon asiantuntijat, hankinnasta vastaavat

Informointi / viestintä

- **Tieto ja osaaminen oppilaitoksissa:** koulutus tai viestintä luontoposiitiivisuus-tavoitteista ja keinoista
- **Luonnon arvoista ja monimuotoisuudesta tiedottaminen:** esim. hyvät hanke-esimerkit mediassa, paikalliset opasteet, koulutukset, onnistuneet prosessit (erityisesti sisäisesti tiedottaen)
 - Myös sisäinen tiedottaminen suunnittelijoille (esim. katusuunnittelu, rakennussuunnittelijat).
- **yksityisten maanomistajien informointi** ekologisista verkostoista, mahdollisuus METSO-rahoitukseen selvitettävä

Yhteistyö

- **Johto:** luontoposiitiivisuus-tavoitteen ja resurssien varmistaminen
- **Kaupunkiympäristön ja kunnossapidon välinen yhteistyö:** sovitaan yhteiset reunaehdot, kohteet sekä tavoitteet luontoposiitiivisuuden edistämiseksi
- **Kuntien välinen yhteistyö:** säännöllinen keskustelu ja työpajat vertaisten eli samaa työtä tekevien naapurikuntien kanssa
- **Yhteistyö järjestöjen ja yhdistysten kanssa** (esim. WWF, Tringa, VIRHO, [Villi Vyöhyke ry](#)) kaupunkiluonnon monipuolistamiseen ja yhdessä oppimiseen
- **Kauaskantoinen näkökulma ja panostus lapsiin ja nuoriin** yhteistyössä Kasvatuksen ja oppimisen toimialan, nuorisovaltuuston ym. toimijoiden kanssa
- **ELY ja Väylävirasto:** esim. vihersiltojen ja avariensuojien toteuttaminen

Konsultointi

- Luke ja THL: Osaaminen monimuotoisuuteen liittyvistä terveysvaikutuksista
- Forum Virium: paljon uutta tietoa kaupunkivihreästä
- Uudenlaiset tavat viestiä (esim. [erätaukotekniikka](#))
- Yksittäisten yritysten ja Vantaan konserniyhteisöjen hyvät käytännöt:
 - VAV ja VTK jakamaan mallia luontoarvoiltaan monimuotoisesta pihojen vihersuunnittelusta ja -hoidosta
 - One-to-one keskustelut yritysten kanssa
- Kuntaliitto: esim. SDG-sparrauksessa luontoposiitiivisuus keskusteluun
- Konsulttiyhteistyö: esim. kaupungin sisäisen joukkorahoitusmallin kehittäminen arvokkaiden luontoalueiden suojeluun, selvitykset, luontotieto

Kiteytykset Vantaan luontotyön kehittämismahdollisuuksista

Nykyisten toimenpiteiden potentiaalin parempi hyödyntäminen

Yhdessä tekemällä ja oivaltavalla oppimisella kohti syvää systeemistä muutosta

Luonnon ääni kuuluville - Vantaan luonnon erityispiirteiden ja mahdollisuuksien huomioon ottaminen

Periaatteet vaikuttaviksi toimintatavoiksi ja käytännöiksi eri tasoilla ja eri tahoilla

Yhteenveto: Kohti luontoposiitiivisuutta

Vantaa on tässä työssä asettanut kunnianhimoisen tavoitteen kaupungin luontoposiitiivisuuden suhteen. Tavoitteeseen pääseminen vaatii laajaa panosta koko Vantaan kaupungin ja sen yhteisöjen toimintakentältä, toimenpiteiden menestyksestä toteutusta, monialaista yhteistyötä, täysin uusia ajattelu- ja toimintatapoja sekä resursseja. Mikäli toimet saadaan toteutettua tavoitteiden mukaisesti, näyttäytyy Vantaan luonnontila ja luontotyö vuonna 2030 täysin uudella, jopa mullistavalla tavalla nykytilaan verrattuna!

Työssä on tarkasteltu systeemianalyysin, benchmark-tarkastelun ja vuorovaikutuksen keinoin Vantaan luontotyön tilaa. Niiden pohjalta on tehty huomioita Vantaan luontotyön nykytilasta, muodostettu määritelmä ja tavoite luontoposiitiivisuudesta Vantaalla sekä tehty toimenpide-ehdotukset kohti luontoposiitiivisuutta. Työ täydentää Vantaan Resurssiviisauden tiekartan –tavoitteita.

Kiteytettynä Vantaan luontotyössä tulee jatkossa huomioida seuraavat näkökulmat:

- **Nykyisten toimenpiteiden potentiaalin parempi hyödyntäminen:** tunnistetaan vaikutusmekanismit ja toimenpiteiden tulokset, parannetaan luontotiedon hallinnan prosesseja ja seuranta
- **Luonnon ääni kuuluville - Vantaan luonnon erityispiirteiden ja mahdollisuuksien huomioon ottaminen:** toteutetaan vuorovaikutteinen Vantaan luontokarttapalvelu, aloitetaan Resurssiviisauden tiekartan kohdan 15 tavoitteista, joissa *”Luonnon monimuotoisuutta lisätään, suojellaan ja vahvistetaan Vantaalla suunnitelmallisesti.”*
- **Yhdessä tekemällä ja oivaltavalla oppimisella kohti syvää systeemistä muutosta:** luodaan toimintamalli, jonka avulla Vantaalla järjestetään toiminnallisia luontotapahtumia sekä toimintamalli eri toimijoiden väliselle yhteistyölle luontoposiitiivisuuden edistämässä
- **Periaatteet vaikuttaviksi toimintatavoiksi ja käytännöiksi eri tasoilla ja eri tahoilla:** luodaan ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun ohjeisto, kehitetään menetelmä vihertehokkuuden tavoitteiden toteutumisen seurantaan alueiden rakentuessa ja kehittyessä

Luontoposiitiivisuus-tavoitteen saavuttaminen vaatii erityisesti yhteistyötä, sitouttamista ja selkeää viestintää. Tätä varten työssä on tunnistettu kolme viestinnän ja vuorovaikutuksen tekoa työn tukemiseksi. Nämä ovat Vantaan luontoposiitiivisuus-brändin luominen, eri kohderyhmille tuotetut tietopaketit siitä, miten he voivat osallistua luontotyöhön sekä osallistava alusta luontoposiitiivisille teoille.

Toimenpiteet tiivistettynä

Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho	Resurssit ja aikataulu
Resurssiviisauden tiekartan vaikuttavampi hyödyntäminen; tarkennetaan olemassa olevia toimenpiteitä ja tuloksia vaikutusmekanismin osalta.	Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteet on määritelty uudelleen, siten että toimenpiteiden tavoitteet on täsmennetty, toimenpiteiden tavoitellut tulokset ja vaikutukset on kuvattu.	Kaikki nykyisten toimenpiteiden vastuutahot	15 henkilötyöpäivää (sisäiset resurssit); heti
Otetaan tieto tehokkaaseen käyttöön; Tarkennetaan nykyisten resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden luontotiedon hallinnan prosesseja ja seuranta siten, että toimenpiteissä tuotetun tiedon tietosisältö, tiedonkeruu, tiedon tallentaminen, tiedon jakaminen ja tiedon päivittäminen tukevat tiedon vaikuttavaa käyttöä.	- Nykyisten toimenpiteiden luontotiedon hallinta on määritelty uudelleen. - Tiedonkäytön seuranta on määritelty - Tiedonkäytön seurannan perusteella tietoa hyödynnetään toiminnoissa.	Kaikki nykyisten toimenpiteiden vastuutahot	15 henkilötyöpäivää (sisäiset resurssit, ei sisällä MATTI-järjestelmän kehitystyötä); heti
Priorisoidaan luontoposiitiivisuuden edistämisen kannalta keskeisiä resurssiviisauden tiekartan toimenpiteitä; Toteutetaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteen 15. <i>"Luonnon monimuotoisuutta lisätään, suojellaan ja vahvistetaan Vantaalla suunnitelmallisesti."</i> mukaiset toimenpiteet mahdollisimman pian sisältäen luontoselvitykset	- Resurssiviisauden tiekartan tavoitteen 15 mukaiset toimenpiteet on toteutettu - Toteutettujen toimenpiteiden tuotoksia (esim. luonnonsuojelun toteutussuunnitelma) edistetään ja hyödynnetään toiminnassa	Vantaan ympäristökeskus ja yleiskaavoitus; mahdolliset konsulttityöt	Resurssit määritelty resurssiviisauden tiekartassa; luontoselvityksiin n. 100 000 € / vuosi eli yhteensä 400 000 € neljälle vuodelle (neljälle suuralueelle); toimenpiteiden tarkentaminen 5 henkilötyöpäivää (sisäiset resurssit); heti
Toimintamalli ja pilotti luontoposiitiivisuutta edistävälle yhteistyölle eri toimijoiden ja erityisesti kaupungin ja yritysten väliselle yhteistyölle luontoposiitiivisuuden edistämässä ja käynnistetään aluekohtainen pilottityö. Toimintamallin pohjana toimii kokonaisheikentymättömyyden malli, jota laajennetaan. Tuotetaan tietopaketit yrityksille ja asukkaille ja tiedostetaan niistä viestintäsuunnitelman mukaisesti.	- Toimintamalli on laadittu ja mallin käyttö on käynnistetty pilottialueella. - Seurantatulokset osallistujien kokemuksista (seuranta määritellään toimintamallia laadittaessa)	Vantaan ympäristökeskus, kaavoitus, yrityspuoli Kiinteistöt ja tilat, kaupunkikulttuurin toimiala; Toimintamalli toteutetaan konsulttivetoisesti.	200 000 €, voidaan hyödyntää esim. EU:n Life-rahoituskanavaa; 2025-2026

Toimenpiteet tiivistettynä

Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho	Resurssit ja aikataulu
Tuotetaan luontokarttapalvelu Vantaasta; kaikille avoin ja ymmärrettävä vuorovaikutteinen luontokarttapalvelu, joka sisältää tietoa arvokkaista ja potentiaalisesti arvokkaista sekä heikoista luontoarvokohteista, ja siitä, miten niitä voisi parantaa tai suojella	- Luontokartta on laadittu - Luontokartan käyttöä seurataan kävijälaskurilla; seurataan myös luontokartan kautta tehtyjen yhteydenottojen määrää ja tyyppiä	Ympäristökeskus, mahdollinen konsulttityö	15 000 €; Luontokarttapalvelun kehittäminen ja toteuttaminen aloitetaan 2024 alussa.
Määritellään, laaditaan ja otetaan käyttöön ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun ja toteutuksen ohjeisto; Ohjeisto voi sisältää uusimpia työkaluja kuten yleisten alueiden viherkerroin sekä AVA-laskenta (asemakaavojen vähähiilisyden arviointimenetelmä).	- Ohjeisto on laadittu. Suunnittelijoita on koulutettu ja opastettu ohjeiston käytössä ja ohjeisto on käytössä. - tunnistetaan suunnitteluratkaisuissa näkyvät ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun periaatteet sekä tähän liittyvät luontohyödyt	Ympäristökeskus, yleiskaavoitus ja asemakaavoitus, julkisten alueiden suunnittelu; Mahdollinen konsulttityö	60 000 €, voidaan hyödyntää esim. New European Bauhaus-rahoituskanavaa; 2025
Laaditaan menetelmä vihertehokkuuden toteutumisen seurantaan; tavoitteiden toteutumista seurataan asemakaavoituksen jälkeen alueen rakentuessa ja kehittyessä. Seuranta toteutetaan esimerkkikohteiden kautta case studeina.	- Vihertehokkuuden seurantamenetelmä on laadittu. Menetelmää käytetään säännöllisesti vihertehokkuuden seurannassa. - Vihertehokkuus on hyvällä tasolla seurannan arviointikriteerien perusteella. Yhtenä arviointikriteerinä voidaan käyttää latvuspeittävyttä.	Kaavoitus, ympäristökeskus, rakennusvalvonta, tietopalvelut	40 henkilötyöpäivää (sisäiset resurssit); 2025-2026
Pilotti toiminnallisia luontokokemuksia tarjoavista tapahtumista; Laaditaan ja kokeillaan pilottia toimintamallista, jonka avulla Vantaalla järjestetään toiminnallisia luontotapahtumia, esim. talkoita, ”luontolaboratorioita” sekä yritystapahtumia laaja-alaisesti.	- Pilotti toimintamallista on laadittu, mallia on kokeiltu ja kokeilun tulokset on arvioitu. Linjaukset mallin kehittämisestä on tehty. - Toteutettujen tapahtumien ja talkoiden sekä niihin osallistuneiden henkilöiden ja tahojen määrä (ja yhteistyöverkostot). Sekä osallistujien kokemusten kartoitus ja tulosten analysointi.	Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, kaupunkikulttuurin toimiala, ympäristökeskus. Toimintamalli voidaan toteuttaa konsulttityönä	30 000 €, voidaan hyödyntää esim. YM:n valtakunnallisia rahoituskanavia tai esim. New European Bauhaus-rahoitusta; 2025-2026
Suunnitellaan ja toteutetaan Luontoposiitiivinen Vantaa –brändi; tavoitteena on muuttaa Vantaaseen liitettyjä mielikuvia, mutta myös lisätä suuren yleisön ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta ja nostaa Vantaa edelläkävijänä esille.	- Luontoposiitiivinen Vantaa-brändi kehitetty - Brändi ja viestintämalli otettu käyttöön viestinnässä	Viestintä, ympäristökeskus	Viestinnällinen asiantuntijasparraus 30 000 €, brändin kehittäminen + 50 000 €; 2024-2025. Voidaan hyödyntää esim. New European Bauhaus-rahoituskanavaa

Suosituksat jatsoon

- Luontopositiivinen Vantaa 2030 –toimenpiteet viedään Ympäristövahtiin, jonka kautta niiden edistymistä seurataan. Työn edistämiseksi tulee sopia sisäinen organisoituminen, esim. monialainen seurantaryhmä, joka varmistaa toimenpiteiden toteutumisen sekä niistä viestinnän. Osa asioista voidaan käsitellä strategiaryhmässä.
- Kokonaisheikentymättömyyden malli valmistuu vuoden 2024 aikana.
- Toimenpiteet ja niiden kustannusvastuut tulee määritellä ja vyöryttää tammikuusta 2024 lähtien kaupungin 2025 vuoden budjetin valmisteluun.
- Aloitetaan pilottineuvottelut yritysten kanssa ensi vuonna (jo yksi selkeä pilottikohde Itä-Hakkilassa Senaatti-kiinteistöjen ja Migrin kanssa).
- Suunnitellaan päätöksentekoprosessi vuoden 2024 aikana, jolloin tarvitaan myös poliittinen sitoutuminen. Valmistellaan kokonaisuutta päätöksentekoon viimeiselle valtuustokaudelle ennen 2030 osana Resurssiviisauden tiekarttaa.
- Kaavoituksessa on jo nyt työn alla kaavoituksen käsikirja, jota jatkotyöstetään toimenpiteiden pohjalta. Esim. kaavojen vaikutusten arvioinnissa voisi olla mukana myös luontopositiivisuuden arviointi.

Vantaan kaupunki 2023

Mari Siivola, Anna Ojala, Jari Viinanen, Ville Selonen, Jarmo Honkanen, Laura Muukka, Tina Kristiansson, Antti Kari, Henry Westlin, Milla Hamari, Sonja Lindroos ja Sampo Perttula

Ramboll

Saara Vauramo, Katri Einola, Jani Järvi, Mervi Kokkila, Laura Ahopelto, Tiia Valtonen ja Hanna Keskinen

1

Impact Pathway -analyysi

2

Benchmark-selvitys

3

Työpajojen tulokset

Luontopositiivinen Vantaa 2030

Liite 1. Nykytilatarkastelu – nykyisten toimenpiteiden
impact pathway -analyysi
TULOKSET

Nykytilatarkastelu

Nykytilatarkastelu muodostuu kahdesta osasta:

1. Luontonäkökulma maankäytön ja kaupunkisuunnittelun linjauksissa

=> Yleiskuva luontoon liittyvistä linjauksista ja periaatteista Vantaan kehittämisessä

2. Arviointi nykyisistä toimenpiteistä, joilla Vantaalla pyritään ”Luonto on monimuotoista” -tavoitteeseen

=> Monipuolinen kokonaiskuva **kaupungin vihreään infrastruktuuriin*** kohdistuvien toimenpiteiden mahdollisuuksista, vaikuttavuudesta, systeemisydestä sekä nykyisiin toimiin liittyvistä lisätoimenpiteiden tarpeista. Kaupungin vihreän infrastruktuurin voidaan ajatella muodostuvan sosiaalista, ekologista ja teknisistä osasysteemeistä.

* **Kaupungin vihreä infrastruktuuri:** Strategisesti suunniteltu verkosto, johon kuuluu niin luonnollisia kuin ihmisen luomiakin viheralueita, pihojen kasvullisia osia, pienvesiä ja vesialueita ja muita fyysisiä luonnon elementtejä, ja joka on suunniteltu tuottamaan erilaisia ekosysteemipalveluja ja jota hoidetaan tässä tarkoituksessa. (ViherKARA, 2013. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/8fbefe64-8ec2-431d-bc73-59e778d83a46/content>)

Luontonäkökulma maankäytön ja kaupunkisuunnittelun keskeisissä linjauksissa

Yleisesti – luontonäkökulma on mukana keskeisissä linjauksissa eri tasoilla

Luontonäkökulma on mukana monissa keskeisissä maa- ja asuntopoliittisiin linjauksiin (v. 2022) liittyvissä päämäärissä

- Ollakseen vaikuttavia päämääriin liittyvä **toimet tarvitsevat täydentävää määrittelyä siitä, mitä linjaukset tarkoittavat käytännön prosesseissa**
- Yleisemmin voidaan määritellä, että ”puheen tai kirjoituksen” tasolta on päästävä ”ajattelutapojen”, ”organisoinnin” ja ”tekemisen” tasoille – toimijoihin ja prosesseihin – kiinni systeemeihin.

Vantaan yleiskaava 2020

- painottaa nykyisen kaupunkirakenteen eheyttämistä, tiivistämistä ja uudistamista. Luonnon monimuotoisuuden säilyminen on nostettu keskeiseksi kaupungin kehittämisen reunaehdoksi. Luontoon ja viherympäristöön liittyen yleiskaavaan on määritely ekologinen verkosto ja lisää luonnonsuojelualueita sekä linjauksia lähipuistojen ja virkistysalueiden määrästä sekä rakentamisen vihertehokkuudesta asunto- ja työpaikka-alueilla.
- voi tarkoittaa monimuotoisuudeltaan erityisen arvokkaiden alueiden turvaamista rakentumattomina, mutta vaatii toteutuakseen onnistuneen ekologisten verkostojen ja niiden toimintaedellytysten turvaamisen; tämä puolestaan asettaa erityisiä vaatimuksia myös rakentuvien alueiden viheralueille ja luontonäkökulman huomioon ottamiselle asemakaavoituksessa, alueiden suunnittelussa sekä toteutuksessa => **tarvitaan ekologisen kaupunkisuunnittelun – määriteltävä laajapohjaisesti osallistuen, sitouttaminen**
- Vihertehokkuus – käsitteenä keskeinen kaavassa – siihen liittyy vaikuttavuustoiveita; miten varmistetaan, että vihertehokkuuslaskuri ja sen vaikutus todella näkyy rakentuvilla alueilla => **tarvitaan seuranta vihertehokkuuden käytännön toteutuksesta – tältä osin kannattaa hyödyntää paikkatiedon mahdollisuudet seurantatiedon hankinnassa**

”Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille – Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023”

- Vantaalla laadittu vapaaehtoinen raportti (Voluntary Local Review)
- Raportin mukaan *”Vantaa on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja edistämiseen monien kansainvälisten sopimusten sekä EU:n ja kansallisen lainsäädännön kautta. Myös kaikki valtuustoryhmät sitoutuivat vuodet 2021–2023 kattavassa valtuustosopimuksessa laatimaan pitkän aikavälin strategian mittareineen lähiluonnon ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.”*
- kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen tehdään Vantaalla laajasti töitä, mutta **työn poikkihallinnollisessa koordinoinnissa, tiedolla johtamisessa sekä kestävän kehityksen tavoitteiden integroimisessa kaupungin prosesseihin on vielä paljon kehitettävää (liittyy siten edellä kuvattuun tarpeeseen päästä kiinni systeemeihin)**

Metsänhoidon periaatteet

- Periaatteet on laadittu Vantaan kaupungin Viheralueyksikössä. Ohjausryhmässä on ollut jäseniä kaupungin eri yksiköistä sekä Suomen Luonnonsuojeluliitosta. Ohjausryhmä on kokousten lisäksi tehnyt kaksi maastokäyntiä. Metsänhoidon periaatteiden luonnos on ollut nähtävillä kaupungin verkkosivuilla. Periaatteista on pyydetty lausunnot keskeisiltä lautakunnilta ja kommentteja metsää käyttäviltä yhdistyksiltä. Periaatteet hyväksytään teknisessä lautakunnassa. (Vantaan kaupunki, 2017)
- Periaatteissa on kuvattu miten luonnon monimuotoisuus otetaan huomioon kaupungin omistamilla metsäalueilla.
- Erilaisten luontoarvokohteiden osalta määritellään kohteiden rajausta metsäsuunnitelmassa, metsänkäsittelyn ehtoja ja toteutustapoja sekä alueiden hallinnan ja käytön toimintaprosesseja. Lisäksi määritellään yleisemmin luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamisesta metsänhoidossa erilaisilla kohteilla. Viheralueiden hoitoluokituksen osalta kuvataan metsäisten hoitoluokkien luokitteluperusteita sekä hoidon periaatteita. Tältä osin on syytä ottaa huomioon, että Vantaan kaupunki ei hoida metsiään taloustuottotavoittein, joten ”Talousmetsä” –hoitoluokka ei ole käytössä. Metsänhoidon toteutuksen osalta periaatteissa kuvataan metsänhoidon toteutusprosessia sekä määritellään metsänkäsittelyn pääasialliset toimenpiteet sekä näihin liittyvät linjaukset. Periaatteissa kuvataan myös toimenpiteitä poikkeustapauksissa (esim. metsätuhot), metsänhoitoon liittyvää vuorovaikutusta, tiedotusta ja lupamenettelyitä sekä metsänhoidon seurantaa.

Arviointi nykyisistä toimenpiteistä, joilla Vantaalla pyritään ”Luonto on monimuotoista” -tavoitteeseen

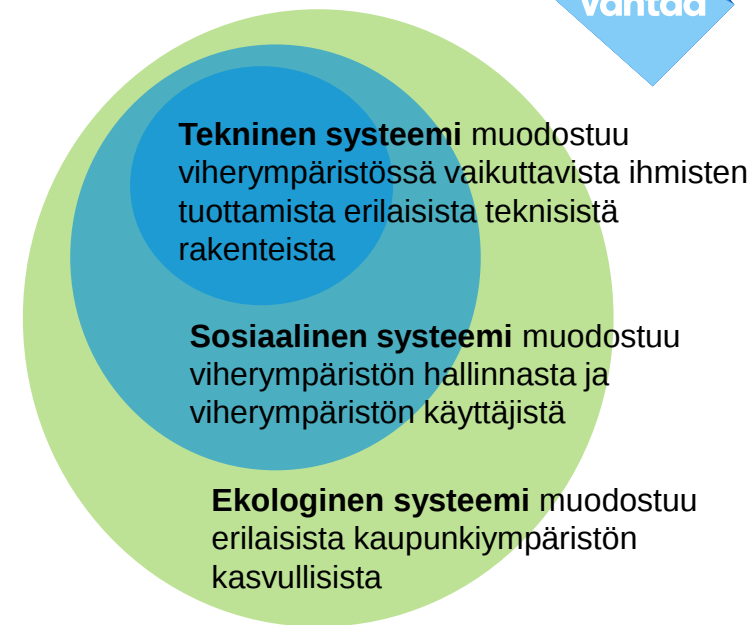

Innovaatioiden Vantaa –strategiassa 2022-2025 painotetaan halua säilyttää luonnon monimuotoisuus, lisätä asukkaiden ympäristövastuutaitoja sekä huolehtia siitä, että kaupunkikeskuksissa luonto on lähellä.

Resurssiviisauden tiekartta toteuttaa kaupungin strategiaa. Strategian tavoitteisiin (esim. ”Luonto on monimuotoista.”) pyritään kaistoilla (esim. ”Monimuotoinen luonto”) tehtävien toimenpiteiden avulla.

Impact pathway –tarkastelussa Vantaan resurssiviisauden tiekartan Luonnon monimuotoisuus –kaistan toimenpiteitä on arvioitu eri näkökulmista. Seuraavilla sivuilla on koostettu yhteenvetona huomiot toimenpiteiden arvioista ja tämän jälkeen esitetään toimenpidekohtaiset koosteet huomioista. Yksityiskohtaiset toimenpiteiden huomiot löytyvät erillisestä excel –tiedostosta.

Tarkastelussa on hyödynnetty systeeminäkökulmaa kaupunkiympäristön vihreän infrastruktuurin kokonaisuuden tarkasteluun. Tällöin voidaan hahmottaa se millaisista osatekijöistä kaupungin vihreä infrastruktuuri erilaisilla alueilla muodostuu ja millaisia hallintatoimia tai käyttöä siihen kohdistuu, sekä millaisilla toimilla ja miten näihin osatekijöihin on tarkoitus vaikuttaa. Kaupungin vihreän infrastruktuuri muodostuu ekologisista, sosiaalisista ja teknisistä osasysteemeistä (viereinen kuva).

Tarkastelun näkökulmat

VAIKUTUSKETJU

Tunnistetaan toimenpiteen vaikutusketju välittömästä tuotoksesta, tuloksen kautta, toimenpiteen tavoiteltuun vaikutukseen

TOIMENPITEEN MERKITYS

Tunnistetaan miten toimenpide heijastaa kaupungin vihreään infrastruktuuriin liittyviä keskeisiä kehittämisen yleisperiaatteita

VAIKUTUSMEKANISMI

Tunnistetaan millaisen mekanismin avulla toimenpiteen oletetaan tuottavan tuloksia ja vaikutuksia

TOTEUTETTAVUUS

Tunnistetaan millaisia toteutettavuuteen liittyviä tekijöitä toimenpiteeseen liittyy

SYSTEEMITASOT- JA NÄKÖKULMA

Tunnistetaan mihin kaupunkiympäristön ekologisista, teknisistä ja sosiaalisista osasysteemeistä muodostuvassa systeemikokonaisuudessa toimenpiteellä pyritään vaikuttamaan

MUUTOSVALMIUDET

Tunnistetaan millaisia muutosvalmiuksia (esimerkiksi toimintatapojen muutoksia) toimenpiteeseen liittyy – joko niin että toimenpide edistää valmiuksien kehittymistä tai edellyttää tiettyjä valmiuksia jotta se voidaan toteuttaa menestyksellisesti

Yhteenveto toimenpiteiden tarkastelun huomioista

1.

Monia nykyisiä toimenpiteitä on mahdollista tehostaa määrittelemällä toimenpiteitä uudelleen toimenpiteen vaikuttavuuden muodostumisen näkökulmasta – perusteellisemmalla toimenpidemäärittelyllä olisi siten mahdollista hyödyntää olevien toimenpiteiden vaikutuspotentialiaali nykyistä paremmin.

- Yleisesti toimenpiteiden vaikutusketjuja (miten toimenpiteen tuotoksesta, saadaan aikaan tuloksia sekä edelleen vaikutetaan myönteisesti toimenpiteen tavoitteeseen) ei ole kuvattu kaikilta osin riittävästi toimenpidettä määriteltäessä. Vaikutusketjujen tarkastelu ja konkreettinen määrittely auttaa tunnistamaan millaisista osavaiheista vaikuttava toimenpide muodostuu, mihin se systeemissä kohdentuu ja millaisia toteutettavuuteen liittyviä edellytyksiä siihen liittyy.
- Monessa toimenpiteessä tuotetaan tietoa, mutta tiedon hyödyntämisen prosessi ja tavoiteltu vaikuttavuus jää määrittelemättä. Tietoprosessien monipuolisella tarkastelulla ja määrittelyllä parannetaan näiden toimenpiteiden vaikuttavuutta.

2.

Luontoposiitiivinen Vantaa -tavoite edellyttää monien toimenpiteiden osalta periaatteellisten linjausten ja toimintaohjeiden määrittelyä, jotta toimilla saadaan aikaan systemaattisia ja kattavia vaikutuksia.

- Kaupunkisuunnittelussa erilaisten intressit kohtaavat, joten periaatteellisten linjausten ja toimintaohjeiden määrittelyyn olisi hyvä osallistua monipuolisesti erilaisia tahoja ja näkökulmia. Tämä edistää sekä toimintaohjeiden ja -käytäntöjen sovellettavuutta että suunnittelussa tarvittavaa yhteistyötä ja oppimista.
- Osallistumisen osalta olisi hyvä miettiä uusia resurssitehokkaita osallistumistapoja, joilla mahdollistetaan myös vaikkapa asukasyhdistysten tai pienten organisaatioiden osallistuminen mahdollisimman laaja-alaisesti aihealueen kehittämistyöhön (ilman kohtuutonta osallistumisrasitusta).

3.

Toimenpiteissä on otettu hyvin huomioon keskeisiä kaupunkiluonnon monimuotoisuuteen liittyviä tekjiöitä (mm. luonnon kirjo, luonnonympäristöjen kytkeytyneisyys).

- Näiden ohella on syytä entistä vahvemmin tuoda esille myös luonnonprosessit ja niiden vaikutus luonnonympäristöjen elinvoimaisuuteen. Tähän vaikuttava toimenpide voisi olla uutena ehdotettu **ekologisen kaupunkisuunnittelun periaatteiden määrittely**

Yhteenveto toimenpiteiden tarkastelun huomioista

4.

Toimenpiteissä ovat hyvin edustettuna erilaiset verkostot metsä-, niitty- ja siniverkosto sekä omina kokonaisuuksinaan että ekologisia verkostoja kokonaisvaltaisesti tarkasteltavan selvityksen kautta.

- Näissä tarvitaan viherympäristön hallinnan ulottuvuuksien (toimijat, prosessit ja keinot) monipuolista eri sektorit ja eri tasot läpileikkaavaa tarkastelua, jotta toimenpide tuottaa toivottuja vaikuttavia tuloksia. Lisäksi ekologisien verkostojen selvityksessä voidaan tunnistaa verkostojen kriittiset kohdat, joihin voidaan myöhemmin muissa toimenpiteissä painottaa hankkeita, jolloin kokonaisvaikutusta voidaan kasvattaa (systemaattisesti).

5.

Kaupunkiympäristö muodostuu erilaisista sosiaalisista, ekologista ja teknisistä osasysteemistä ja "luontopositiivinen Vantaa" -tavoitteen edistäminen edellyttääkin kaikkien toimenpiteiden osalta tämän systeemikokonaisuuden ymmärrystä sekä systeemistä ja kokonaisvaltaista näkökulmaa.

- Tässä tarvitaan "pois siiloista" –ajattelua ja läpileikkaavaa yhteistoimintaa sekä erilaisen osaamisen ja tiedon hyödyntämistä (yritykset, asukkaat, yhteisöt, kaupungin eri tahot)

6.

Muutosvalmiuksilla tarkoitetaan tässä työssä sekä muutoksen mahdollistavia tekijöitä että muutokseen tarvittavia edellytyksiä.

- Näiden osalta on hyvä ottaa huomioon, että **muutosvalmiudet ja toimenpiteiden toteutettavuus liittyvät kiinteästi toisiinsa - muutosvalmiuksista huolehtiminen ja niiden kehittäminen edistää erilaisten toimenpiteiden vaikuttavaa toteutettavuutta ja mahdollistaa systeemistä muutosta.**
- Muutosvalmiudet voivat myös toimia tarvittavana "moottorina" ja katalysoida muutosta "myönteiseen kierteseen".
- **Muutosvalmiudet ovat tärkeitä myös systeemisen muutoksen luonteesta johtuen – systemin muutos ei ole koskaan "valmis" vaan edellyttää jatkuvaa valmiutta kehittyä. Tältä osin keinot ruokkia kokeiluja ja oppimista ovat tärkeitä.**

Systemeemitasojen tarkastelu – erityishuomiot systemitarkastelusta

“Systemeemitasojen” tarkastelulla pyrittiin tunnistamaan miten syvälle kaupungin viherympäristön (vihreä infrastruktuuri) systeemikokonaisuuden rakenteisiin (ekologinen+sosiaalinen+tekninen) toimenpiteellä pyritään vaikuttamaan (viereinen kuva). Tämänkaltaisen tarkastelu on tärkeää erityisesti systeemiseen muutokseen tähtäävien tavoitteiden - kuten "Luontopositiivinen Vantaa" – osalta, koska pelkkä systeemin säätäminen ei tällöin riitä, vaan toimenpiteillä täytyy pyrkiä vaikuttamaan syvemmin systeemiin – esimerkiksi systeemin sääntöihin tai systeemin tarkoitukseen.

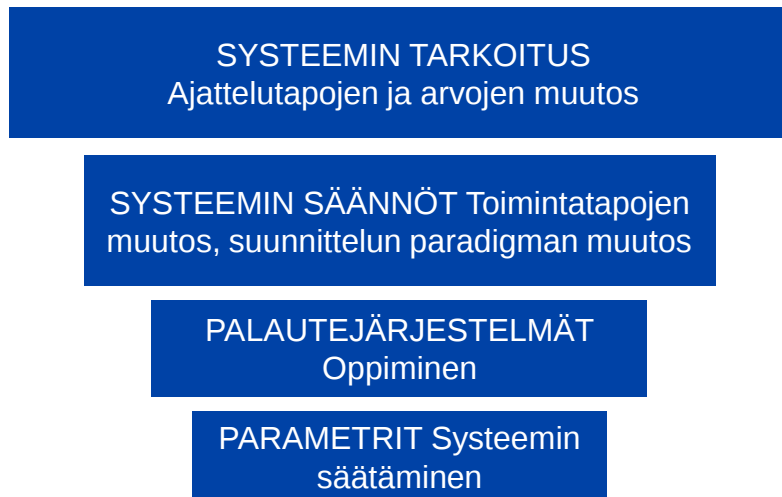
Systemein säätämisestä syvemmälle systeemin rakenteisiin

Systemeemitasojen tarkastelun perusteella arvioidusta kahdestatoista toimenpiteestä puolet ei kohdentunut kovinkaan syvälle systeemin rakenteisiin vaan toimenpiteillä lähinnä säädettiin olevaa systeemiä. Esimerkiksi lisättiin ekologisen osasysteemin niittyjen määrää. Tällainen määrän muuttaminen ei tuo systeemin toimintaan rakenteellisia muutoksia, jos samalla ei muuteta esimerkiksi niittyjen hoidon toimintatapoja. Tällä kuvan mukaisella "Parametrit" systeemitasolla muutokset ovat toki helpompia toteuttaa kuin syvemmällä tasolla, joissa tarvitaan enemmän esimerkiksi ajattelu- tai toimintatapoihin liittyviä muutoksia. Näiden alimpien tasojen mahdollisuudet on kuitenkin usein lähes hyödynnetty, joten syvemmät muutokset edellyttävät "hankalampia" systeemin rakennemuutoksia ja jopa systeemin tarkoitukseen ulottuvia ravistelevia muutoksia esimerkiksi yhteisön arvoissa.

LIITE: Kaupunkiympäristölautakunta 09.04.2024 / 6

Periaatteet, ohjeistot ja linjaukset näyttävät suuntaa

Syvemmälle systeemin rakenteisiin, systeemin tarkoitukseen ja ajattelutapoihin ulottuvat toimet liittyivät erityisesti systeemin toimintaa ohjaavien periaatteiden, ohjeistojen ja toimintamallien (Systemein säännöt) määrittelyyn. Näiden osalta kannattaa huomata, että näillä pystytään vaikuttamaan myös "systemin säätöihin", kun ohjeistoja ja toimintamalleja toteutetaan käytännössä. Tämänkaltaisia toimia tarvitaan myös jatkossa (esim. ekologisen kaupunkisuunnittelun ohjeistot)

Systemeimiä ja sen
rakenteita
syvällisesti
muuttavat

Olevan systeemin
toiminnan säätäminen
rakenteita muuttamatta

Aito osallistuminen ja kokemuksellisuus

Syvimmälle systeemitasolle (ajattelutavat, systeemin tarkoituksen määrittely) ulottuvia toimia tarkastelluista toimenpiteistä edustivat toimet, joilla pyrittiin vaikuttamaan kokemuksellisuuden ja toiminnan kautta esimerkiksi asukkaiden tietoisuuteen omasta ympäristöstä sekä mahdollisuuksista vaikuttaa siihen.

Muidenkin toimenpiteiden osalta on hyvä ottaa huomioon, että niissä on mahdollisuuksia vaikuttaa myös näihin syvempiin systeemitasoihin esimerkiksi asukkaiden, organisaatioiden, yritysten aidon osallistumisen avulla. Kaupunkiympäristössä tämä on erityisen tärkeää, jotta erilaiset näkökulmat ja tarpeet voidaan yhdistää luontopositiivisuustavoitteeseen kestävästi.

RESURSSIVIISAUDEN TIEKARTAN VISIO 2030

Hiilineutraali Vantaa

Suunnittelu ja toteutus on resurssiviisasta

Luonto on monimuotoista

Luonnonvaroja käytetään kestävästi

Toimintatavat ovat vastuullisia

Hyvinvointia, kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta

Yhdyskunta-rakenne ja liikkuminen

Hiilineutraali energia

Materiaalien elinkaari ja kiertotalous

Monimuotoinen luonto

Vastuullinen Vantaa

Hiilinielut ja kompensointi

Toimenpiteiden tarkastelu – kooste ”impact pathway” -analyysi

TOIMENPIDE Jatketaan toimia luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi laatimalla **luonnonsuojelun toteutussuunnitelma**, jossa tarkastellaan ja aikataulutetaan luonnonsuojelualuevarausten rauhoitusta, hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimista ja niiden toteuttamista, luontoalueiden ennallistamista ja luontoalueverkostoa kokonaisuutena.

Luontoverkostoista ja ennallistettavista alueista tuotettavan tiedon hyödyntämisen prosessi (laajemmin tietoprosessi) olisi hyvä määritellä ja kuvata, jotta tieto saadaan laajapohjaisesti ja tehokkaasti käyttöön muuallakin kuin luonnonsuojelun toteutussuunnitelmassa. Mittaristolla olisi hyvä saada näkymään myös luontoverkostojen kytkeytyneisyyden parantuminen (esim. heikkojen ekologisten yhteyksien parantuminen) sekä ennallistettavien kohteiden määrä ja laadulliset muutokset määrä sekä kohteiden sijoittuminen luontoverkostoissa (merkittävyys verkoston kannalta). Ennallistettavien kohteiden osalta muutokset ovat pitkäkestoisia ja hyvin muutosta selittävää mittaria voi olla vaikeaa määritellä.

Kaupunkitasoinen luonnonsuojelun toteutussuunnitelman laadinta ja toteutus on yksi keskeinen toimenpide "Luontoposiitiivinen Vantaa" -strategisen tavoitteen käytäntöön viemisessä, sillä se kuvaa ja määrittelee kaupungin luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeistä luontokokonaisuutta. Toimenpiteen toteutettavuuden osalta edellytyksenä ovat riittävät resurssit. Tietoprosessit ovat tärkeä osa toteutettavuutta, koska luonnonsuojelun toteutussuunnitelma kytkeytyy monen eri tahon ja organisaation toimintaan (suoraan tai välillisesti). Tietoisuuden lisääntyminen kaupunkiluonnon tärkeydestä vaikuttaa toteutettavuuteen (luonnon monimuotoisuuden tärkeyden tunnistaminen), mutta toisaalta kaupunkiympäristössä korostuvat myös erilaisten intressien yhteensovittaminen ja periaatteelliset erot ratkaisumalleissa, jotka jarruttavat toteutettavuutta (ristiriidat on ratkaistava).

SYSTEEMINÄKÖKULMA Systeemillä tarkoitetaan tässä kaupungin vihreää infrastruktuuria, joka muodostuu sosiaalisista, ekologisista ja teknisistä osasysteemeistä. Systeeminäkökulmasta toimenpide ei nykyisellään ulotu syvälle systeemin rakenteisiin. Toimenpiteellä on kuitenkin mahdollista vaikuttaa systeemin tietovirtoihin, eli syvemmälle systeemiin, mikäli tietoa hyödynnetään esimerkiksi systeemin palautejärjestelmissä tai oppimisen ja kehittymisen tukena. Lisäksi, mikäli toimenpiteellä määritellään uudelleen esimerkiksi luonnonsuojeluun liittyviä toimintaohjeistuksia tai -prosesseja, ulottuu toimenpiteen vaikutus vielä tietovirtoja syvemmälle systeemiin. Toimenpiteen osalta tietoprosesseja ei kuitenkaan ole tällä tavoin määritelty, joten tältä osin toimenpiteen systeemivaikuttavuutta on mahdollista tehostaa.

TOIMENPIDE Laaditaan inventointisuunnitelma Vantaan luontotyypeistä ja lajistosta koostuvan tiedon lisäämiseksi ekologisesti kestävän kaupunkisuunnittelun tueksi.

Toimenpide on keskeinen Luontopositiivinen Vantaa –tavoitteen kannalta. Inventointisuunnitelma on toimenpiteen välitön tuotos, ja suunnitelman avulla hankittu tieto puolestaan toimenpiteen tulos, mutta toimenpiteen vaikuttavuus syntyy siitä, että suunnittelijat hyödyntävät kaupunkisuunnitteluprosesseissa luontoinventoinneilla (inventointisuunnitelmassa määritellyn mukaisesti) hankittua ja Vantaan kaupungin tarjoamaa tietoa "ekologisesti kestävän kaupunkisuunnittelun" periaatteiden mukaisesti. Tämä edellyttää "ekologisesti kestävän kaupunkisuunnittelun" käsitteen ja periaatteiden määrittelyä eri suunnittelualojen näkökulmasta sekä suunnittelijoiden perehtyneisyyttä ja sitoutumista näihin periaatteisiin. Lisäksi inventointisuunnitelman mukaan hankittujen tietojen tulee olla ymmärrettäviä sekä käytettävissä suunnitteluprosesseissa.

Toimenpiteen vaikuttavuuden arviointia varten on määriteltävä millainen on "ekologisesti kestävän kaupunkisuunnittelun" suunnitteluratkaisu. Näitä voidaan hyödyntää mittarien määrittelyssä.

Tietoprosessien määrittely on keskeistä toimenpiteen tuloksellisen toteutettavuuden ja vaikuttavuuden kannalta. Tietoprosesseihin liittyvät erityisesti tiedonkeruun toteutus, tiedonkäytön mahdollistaminen sekä tiedonkäyttöön liittyvä osaaminen. Inventointisuunnitelmassa on määriteltävä tiedonkeruun toteutus (mm. resurssit, mitä tietoa, miten hankitaan, missä muodossa tietoa kerätään ja käytetään, mistä kohteista (otanta) tietoa hankitaan, missä vaiheessa, miten tieto on saatavilla), jotta tieto on käytettävissä suunnitteluprosesseissa. Tiedonkäyttö suunnittelussa edellyttää suunnittelijoilta osaamista, ja kytkeytyy "ekologisesti kestävän kaupunkisuunnittelun" käsitteeseen, sekä tähän liittyen myös eri tahojen käsityksiin ja käsityseroihin "ekologisesti kestävän kaupunkisuunnittelun" sisällöstä ja toteutustavoista sekä edelleen uusien suunnitteluratkaisujen erot vallitseviin tavanomaisiin ratkaisuihin (muutostarve suunnittelun ja toteutuksen käytännöissä sekä tähän liittyvät muutostarpeet eri tahojen ajattelu- ja toimintatavoissa / käytänteissä). Toteutettavuuteen linkittyy myös ratkaisujen arviointi ja tietämyksen / osaamisen prosessimainen kehittyminen, johon liittyy tarve eri tahojen väliselle jatkuvalla keskustelulle.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteen tuotoksena syntyy tietoa, jonka käytön tavoitteena on kaupungin (ja sen vihreän infran sosio-ekologis-teknisen-systeemin elementtien, esim. viheralueiden määrä ja laatu) tavoitteellinen ohjaus tietovirroilla. Tavoitteellinen ohjaus tarkoittaa tässä tapauksessa "ekologisesti kestävää kaupunkisuunnittelua", ja tähän liittyen tarvitaan käsitteen määrittely sekä ohjeistusta / kriteerejä siitä, millaiset ratkaisut toteuttavat tavoitetta. Systeeminäkökulmasta toimenpide ulottuu melko syvälle systeemiin eli systeemin toimintaa ohjaaviin ja määritteleviin osiin "ohjeistoihin", jotka systeeminäkökulmasta tarkoittavat systeemin vaikuttamista systeemin rakenteisiin (systeemin muotoilu).

TOIMENPIDE Tuotetaan tietoa elinympäristöjen ja lajiston tilasta sekä niissä tapahtuvista muutoksista päättäjiä, suunnittelijoita ja kaupunkilaisia varten.

Toimenpide on keskeinen Luontoposiitivinen Vantaa –tavoitteen kannalta. Toimenpiteen vaikutusmekanismi jää kuitenkin avoimeksi toimenpiteen tuloksen ja vaikutusten osalta. Toimenpiteen välittömänä tuotoksena on tieto elinympäristöistä ja lajiston tilasta, mutta vaikutusmekanismeja tulisi täydentää määrittelemällä selkeämmin miten toimenpiteellä tuotettavaa tietoa hyödynnetään (mm. kenen tulisi käyttää tietoa, millaisiin prosesseihin tieto tulisi liittää ja miten tieto liitetään osaksi käytäntöjä ml. seuranta ja ennakointi; miten tieto esitetään eri tahoille ymmärrettävästi, miten tuetaan eri tahojen oppimista sekä aktiivista tiedon hyödyntämistä) ja millaista vaikuttavuutta tiedonkäytöllä tavoitellaan.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteen tulos ja tulosten vaikuttavuus systeemiin jää avoimeksi.

TOIMENPIDE Laaditaan ekologisia verkostoja koskeva suunnitelma (VIVA) , jossa tarkastellaan metsä-, niitty- ja siniverkostoja kokonaisvaltaisesti ja etsitään keinoja niiden kehittämiseksi ja toiminnan vahvistamiseksi.

Toimenpide on keskeinen Luontopositiivinen Vantaa –tavoitteen kannalta. **Toimenpiteen vaikutusmekanismi rakentuu tiedon tuottamiseen, sääntöjen (keinot, käytännöt) määrittelyyn ja niiden toteuttamiseen / käyttöön eri toimijoiden toimesta.** Tarkastelun kokonaisvaltaisuus heijastuu tässä siten myös ekologisten verkostojen hallinnan (governance) määrittelyyn, ja edellyttää kaupunkiympäristön hallinnan eri ulottuvuuksien monipuolista ja eri sektorit ja eri tasot läpileikkaavaa tarkastelua, jotta toimenpide voi tuottaa toivottuja vaikuttavia tuloksia. Hallinnan ulottuvuuksien osalta on tarkasteltava toimijoita (ketkä toimivat ekologisten verkostojen hallinnassa), prosesseja (miten ja millaisissa prosesseissa ekologisia verkostoja hallinnassa käsitellään) ja keinoja (millä tavoin ekologisiin verkostoihin hallinnalla puututaan).

Toimenpiteen vaikuttavuuden arviointia varten tarvitaan muuttujia, joiden avulla voidaan (erityisesti paikkatietoa hyödyntämällä) tunnistaa metsä-, niitty- ja siniverkostojen ekologista tilaa ja seurata sitä. Paikkatiedon käyttöä puoltavat esimerkiksi mahdollisuudet tehdä tarkastelut (aineistojen rajoissa) kattavasti ja yhtenäisesti koko Vantaan alueelta, sekä olemassa olevien (päivittyvien) aineistojen hyödyntämismahdollisuus. Paikkatietotarkasteluita on toki syytä täydentää maastossa tehtävällä seurannalla.

Toimenpiteen tuotoksen toteutettavuus edellyttää riittäviä resursseja (tietolähteet, osaaminen, eri tahojen osallistuminen) suunnitelman laadintaan. Samalla turvataan toimenpiteen tuloksellista toteutettavuutta varmistamalla suunnitelman hyvä laatu, eri tahojen sitoutuminen suunnitelmaa sekä eri tahojen näkökulmasta toteuttamiskelpoiset ekologisen verkoston kehittämisen ja toiminnan vahvistamisen keinot. Toimenpiteellä on erinomaiset mahdollisuudet edistää keskeisiä vihreän infran suunnitteluperiaatteita, jotka tukevat myös luontopositiivinen Vantaa -tavoitetta.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Systeeminäkökulmasta toimenpide kohdentuu melko syvälle systeemiin (systeemin muotoilu) tuottamalla tietoa ja määrittelemällä keinoja ja sääntöjä siihen, miten ekologiseen verkostoon kuuluvia kohteita kaupunkiympäristön hallinnassa käsitellään.

TAVOITE: Vahvistetaan toimia metsä- ja suoluonnon monimuotoisuuden parantamiseksi

TOIMENPIDE Tarvitaan tietoa ja seuranta luonnon tilasta ja lajistosta suojelualueiden ulkopuolelta.

Toimenpidettä ei ole määritelty, vaan se esitetään yleisenä tietotarpeena.

TOIMENPIDE Parannetaan metsä- ja suoluonnon ekologista tilaa aktiivisilla hoito- ja ennallistamistoimilla sekä kulumisvaurioiden torjunnalla.

Toimenpiteen **vaikutusmekanismi** muodostuu metsä- ja suoluonnon hallintatahojen luonnonympäristöön kohdistamista toimista, joiden tarkoituksena on parantaa metsä- ja suoluonnon ekologista tilaa. **Keskeisiä vaikutusmekanismiin liittyviä asioita ovat tällöin hallintaorganisaatioiden toimijoiden osaaminen, osaamisen kehittäminen ja käytännöt (ohjeet ja toimintatavat).**

Aktiivisten hoitotoimien osalta tulisi arvioida millaisia vaikutuksia ekologiseen tilaan toimilla pyritään saamaan aikaan ja seurata näitä vaikutuksia luonnonprosessien kannalta olennaisella aikajänteellä sekä säätää aktiivisten toimien toteutustapoja ja voimakkuutta tarvittaessa.

Toimenpiteen tulokselliseen toteutettavuuteen liittyviä keskeisiä tekijöitä ovat **hallintaorganisaatioiden resurssit, osaaminen sekä toimintakäytännöt, jotka heijastuvat siihen, millaisia ovat toteuttamiskelpoiset toimet, millaisia käytäntöjen muutostarpeita toimiin liittyy ja miten toimenpiteiden vaikutuksia voidaan seurata. Käytäntöjen muutostarpeisiin liittyy myös toimien toteutustahon osaaminen, toimien toteutusohjeiden päivittäminen / laadinta sekä mahdolliset sopimukset (esim. metsänhoidon toteutuksen sopimukset).** Toimien määrittelyssä ja seurannassa on mahdollista edistää oppimista ja kokeiluja yhdistämällä toimiin esim. tutkimustoimintaa.

Toimenpiteen tavoitteena on parantaa metsä- ja suoluonnontilaa, joten se tukee osaltaan hyvin Luontoposiitivinen Vantaa -tavoitteen toteuttamista.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteellä pyritään vaikuttamaan olevan metsä- ja suoluonnon tilaan aktiivisilla toimilla, jotka säätävät, varmistavat ja/tai muuttavat metsä- ja suoluonnon toimintaa. Toimenpiteellä ei vaikuteta (esim. maankäytön) aluevarausten kautta metsä- ja suoluonnon määrään. Systeeminäkökulmasta toimenpide ei siten ulotu kovin syvälle vihreän infrastruktuurin sosiaalis-ekologis-teknisen -kokonaissysteemin toimintaa ohjaaviin rakenteisiin, vaan kohdistuu systeemin säätöihin (parametrit). Toimenpiteen tuloksena on kuitenkin mahdollista, että ekologisen osasysteemin itsesäätelykyky (evoluutiopotentiaali) vahvistuu. Tämä edellyttää, että metsä- ja suoluonnon (luontaisten) prosessien toimintaedellytykset (ml. aikajänne) otetaan toimissa huomioon / niitä tuetaan.

TOIMENPIDE Huomioidaan kaupunkisuunnittelussa metsäverkostorakenne kattavine ekologisine yhteyksineen ja niiden tukialueineen rakennetussa ympäristössä.

Toimenpiteen vaikutusmekanismi muodostuu hallintaorganisaation (kaupunkisuunnittelu) suunnitteluprosesseissa tekemistä metsäverkoston erilaisten osien aluevarauspäätöksistä sekä suunnitteluprojekteissa tehdyistä metsäverkostoon suoraan tai välillisesti kohdistuvista päätöksistä. Maankäytön aluevarauksiin ja rakennetun ympäristön suunnittelukohteisiin kohdistuu kaupunkiympäristössä erilaisia intressejä, ja tämän vuoksi myös kestävä ja toimiva metsäverkostorakenteen suunnittelu edellyttää eri tahojen osallistumista valmisteluun ohjeistoista ja periaatteista, joiden avulla eri suunnittelualat voivat käytännössä ottaa metsäverkoston huomioon erilaisissa kaupunkisuunnittelun tehtävissä.

Toimenpiteen mittarit liittyvät VIVA-verkostoselvityksen mittareihin ja niiden seurantaan. Kaupunkisuunnitteluhankkeita ja niiden suunnitteluratkaisuita rakennetussa ympäristössä voidaan peilata metsäverkostoon ja arvioida niiden vaikutuksia verkoston ekologiseen tilaan. **Toimenpiteessä metsäverkostorakennetta tarkastellaan rakennetussa ympäristössä, joten erilaisten intressien yhteensovittaminen korostuu toimenpiteen tuloksellisessa toteutettavuudessa.** Toimenpiteeseen liittyy siten monia poliittisen toteutettavuuden osatekijöitä (mm. poliittinen ohjaus ja valtasuhteet; käsitykset ja arvot, maankäytön erilaiset intressit ja näihin liittyvät näkemyserot). Sosiaalisen toteutettavuuden osalta siihen liittyviä tekijöitä ovat mm. yleinen tietoisuus metsäluonnon merkityksestä kaupunkiympäristössä ja tähän liittyvät toiveet ja vaateet; nykyiset suunnitteluprosessit, suunnitteluperiaatteet ja toimintakäytännöt sekä niiden muutostarpeet.

Edellisen pohjalta metsäverkoston maankäytön suunnitteluun liittyvissä prosesseissa erilaisten intressien huomioon ottaminen edellyttää laajapohjaista osallistuvaa periaatteiden määrittelyä ja suunnitteluprosessien päätösten valmistelua.

Toimenpiteellä voidaan edistää kaupungin vihreän infrastruktuurin suunnitteluperiaatteista erityisesti kytkeytyneisyyttä, monimuotoisuutta, integrointia (vihreä ja harmaa infrastruktuuri) sekä tähän liittyvää kasvullisten elementtien pitkän aikajänteen kehityksen huomioon ottamista kaupunkiympäristössä (esim. katupuiden kehitys) sekä monitoiminnallisuutta (esim. puusto huleveden hallintarakenteissa). Nämä ovat tärkeitä näkökulmia myös Luontoposiitivinen Vantaa - tavoitteen kannalta.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteellä vaikutetaan metsäverkoston erilaisten elementtien (metsäverkoston osat) määrään ja sijoittumiseen ja näistä muodostuvaan metsäverkostokokonaisuuteen. Systeeminäkökulmasta toimenpide ei ulotu suoraan kovinkaan syvälle systeemin toimintaa ohjaaviin rakenteisiin vaan sen avulla lähinnä säädetään systeemin toimintaa. Koska toimenpide kuitenkin käytännössä edellyttää ohjeistojen ja periaatteiden määrittelyä / tarkentamista, joilla tätä säätelyä tehdään, kohdentuu toimenpide välillisesti syvemmälle systeemin rakenteisiin (systeemin toimintaa ohjaavat rakenteet) - etenkin jos eri tahot osallistuvat metsäverkoston huomioon ottamisen periaatteiden ja ohjeistojen laadintaan laajapohjaisesti ja samalla tuetaan suunnittelijoiden / tahojen oppimista ja yhteistyön edellytyksiä, joita tarvitaan toimenpiteen tavoitteen (metsäverkoston huomioon ottaminen) edistämisessä käytännön suunnitteluprosesseissa.

TOIMENPIDE Sovitetaan yhteen keinot luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja ekosysteemipalveluiden tuottamiseksi.

Toimenpidettä ei ole konkretisoitu siten, että sitä voidaan suoraan arvioida (esim. mitkä ja missä prosesseissa käytettävät keinot). Yleisenä tuotostavoitteena on harmonisoida (erilaisten) ekosysteemipalveluiden tuottamista tukevat (viheralueiden suunnittelun, toteutuksen, hoidon) keinot (sosiaalinen osasysteemi)luonnon monimuotoisuutta eri tavoin edistävien toimien kanssa siten, että keinot edistävät tarkoituksenmukaisesti molempia ekologisen osasysteemin toimintaan liittyviä (pääallekkäisiä) tavoitteita.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpidettä ei ole konkretisoitu siten, että sitä voidaan suoraan arvioida. Systeeminäkökulmasta toimenpide voi kuitenkin tarjota mahdollisuuksia myös systeemin kehittämiseen (mm. erilaisten näkökulmien yhteensovittamiseen liittyvä oppiminen sekä systeemin rakenteelliset muutokset).

TAVOITE: Vesistöjen luonnontilaisuutta ja monimuotoisuutta parannetaan

TOIMENPIDE Jatketaan toimia vantaalaisen vesiluonnon hyväksi.

Toimenpidettä ei ole konkretisoitu siten, että sitä voidaan suoraan arvioida.

TOIMENPIDE Varataan purokäytävälle riittävästi tilaa uusien alueiden suunnittelussa, jotta puro voisi mutkitella ja elää luonnonmukaisesti.

Toimenpiteen **vaikutusmekanismi** muodostuu hallintaorganisaatioiden (kaupunkisuunnittelu) suunnitteluprosesseissa tekemistä purokäytävien riittävän laajoista aluevarauspäätöksistä (riittävällä laajuudella tarkoitetaan purokäytävää, jossa "puro voi mutkitella ja elää luonnonmukaisesti"). Tämän osalta on syytä ottaa huomioon, että purokäytävien ohella **purojen toimintaan vaikuttavat myös purojen valuma-alueella tehtävät toimet**. Tässä toimenpiteessä keskitytään kuitenkin vain purokäytäviin.

Samoin kuin edellä metsäverkoston osalta, maankäytön aluevarauksiin ja rakennetun ympäristön suunnittelukohteisiin kohdistuu kaupunkiympäristössä erilaisia intressejä, ja tämän vuoksi myös riittävien **purokäytävien aluevarausten suunnittelu edellyttää eri tahojen osallistumista suunnittelutyöhön sekä suunnittelua ohjaavien periaatteiden ja ohjeistojen määrittelyyn.**

Purokäytävät liittyvät moniin "luontopositiivinen Vantaa" -tavoitteen kannalta merkittäviin vihreän infrastruktuurin suunnitteluperiaatteisiin. Purokäytävät ovat kaupunkiympäristössä merkittäviä ekologisten yhteyksien (kytkeytyneisyys) ja luonnon monimuotoisuuden kannalta. Purokäytävän ohella valuma-alueella tehtävillä luonnonmukaisilla huleveden hallintaratkaisilla (nature-based solutions, vihreän ja harmaan infrastruktuurin integrointi) on huomattava vaikutus puron luonnonmukaiseen toimintaan. Purokäytävien tarjoamien erilaisten ekosysteemipalveluiden osalta (monitoiminnallisuus) on kiinnitettävä huomiota siihen, että kulumisherkkään ympäristöön ei kohdistu hallitsematonta virkistyskäyttöä siten, että purokäytävän arvo luonnonympäristönä heikkenee - purokäytävän ohella alueilla tarvitaan siten myös muita kulutuskestävämpiä alueita / virkistysrakenteita. Purokäytävien aluevarauksilla tuetaan luonnonympäristöille tärkeää alueidenkäytön pitkäaikaista jatkuvuutta, ja siten kestävää alueidenkäyttöä.

Vastaavasti kuin metsäverkostorakenteessa purokäytävien riittävien tilavarausten määrittelyyn liittyy aluevarausten osalta monia **poliittisen toteutettavuuden** osatekijöitä (mm. poliittinen ohjaus ja valtasuhteet; käsitykset ja arvot, maankäytön erilaiset intressit, ja näihin liittyvät näkemyserot), ja **sosiaalisen toteutettavuuden** osatekijöitä (mm. yleinen tietoisuus purojen merkityksestä kaupunkiympäristössä ja tähän liittyvät toiveet ja vaateet; nykyiset suunnitteluprosessit, suunnitteluperiaatteet ja toimintakäytännöt ja niiden muutostarpeet).

Toimenpiteen **mittareita varten** "purokäytävien riittävän tilan" käsite on määriteltävä mitattavasti. Toimenpiteessä "riittävän tilan" arvioinnissa on tärkeää tunnistaa ja varmistaa veden luontaisen kierron prosessit alueella, jotta tavoite puron luonnonmukaisesta toiminnasta varmistuu. Tähän tarvitaan systeemiosaamista purojen toiminnasta ja tähän liittyvistä edellytyksistä purokäytävissä ja laajemmin valuma-alueella. Tältä osin toimenpide linkittyy myös aiemmin esitetyn toimenpiteen "ekologisesti kestävä kaupunkisuunnittelun" periaatteisiin.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteellä vaikutetaan purokäytävien pinta-alaan, joten kyseessä ovat systeeminäkökulmasta säädöt systeemin parametreissa, eikä toimenpide siten ulotu kovinkaan syväälle systeemin rakenteisiin. Syvempää systeemivaikutusta voidaan - ja täytyykin - hakea purokäytävien suunnitteluperiaatteiden määrittelyllä sekä tähän liittyvällä eri tahojen osallistumisella sekä oppimisella.

TOIMENPIDE Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelman ympäristötavoitteena on saada Vantaanjoen ekologinen tila hyväksi vuoteen 2027 mennessä. Vaaditaan aktiivisia tekoja, jotta tavoitteisiin päästään.

Toimenpiteen vaikutusmekanismi muodostuu hallintaorganisaatioihin /- tahoille kohdistetuista vaatimuksista toteuttaa tuloksellisia aktiivisia vesienhoidon toimenpiteitä, joiden vaikutuksesta Vantaanjoen ekologinen tila parantuu. Tältä osin on keskeistä tunnistaa **millaisia vesitalouden vaikutusketjuja** erilaisista valuma-alueella tehtävistä hankkeista (mm. maankäyttö, rakentaminen) muodostuu, mitkä ovat näiden osalta vastuutahoja, millä tavoilla sekä missä kohtaa vaikutusketjuihin voidaan vesienhoidon kannalta tarkoituksenmukaisesti puuttua ja millaisia resursseja tähän tarvitaan.

Koska kyseessä on laaja ja maankäytöltään sekä omistussuhteiltaan vaihteleva valuma-alue, kohdistuvat vaatimukset aktiivisista teoista samanaikaisesti moneen eri toimijaan ja **toimet voidaan toteuttaa tuloksellisesti vain eri toimijoiden yhteistyöllä**. Näiltä osin Vantaa kaupungin on toimijana syytä olla mukana hankkeissa.

Aktiivisten vesienhoidon toimenpiteiden vaikutukset eivät ole välittömästi arvioitavissa, joten toimenpiteiden vaikutusten seurantaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tuloksellisesti toimenpiteen mittarina voidaan käyttää kaupungin osallistumista erilaisiin vesienhoidon hankkeisiin. Vaikutusten osalta mittarina voidaan käyttää Vantaanjoen ekologista tilaa.

Vantaanjoen ekologisen tilan parantaminen liittyy edellä kuvatun purokäytävien tilavarausten tavoin moniin "luontoposiitivinen Vantaa" -tavoitteen kannalta merkittäviin vihreän infrastruktuurin suunnitteluperiaatteisiin. Vantaanjoen ekologisen tilan parantaminen turvaa luonnon monimuotoisuutta, ja Vantaanjoki rantoineen toimii ekologisena yhteytenä, joten joen tilan kokonaisvaltainen parantaminen turvaa keskeisiä luonnon elinvoimaisuuden piirteitä. Vihreän infran suunnitteluperiaatteiden osalta, joen ekologisen tilan parantaminen edellyttää toimia valuma-alueella, jolloin rakennetussa ympäristössä huleveden hallinnan luontopohjaiset ratkaisut linkittyvät vihreän ja harmaan infran integrointiin (green-grey integration).

Keskeistä valuma-alueella tehtävien toimien osalta on, että toimet ovat eri tahoille (yksityinen, puoli-julkinen, julkinen) mielekkäitä ja toteuttamiskelpoisia. Toimenpiteen tuloksellinen toteutettavuus liittyy siihen, **miten eri tahojen tietoisuutta toimien tarpeellisuudesta saadaan lisättyä** (Vantaanjokeen valuma-alueella vaikuttavien hankkeiden, esim. rakentaminen, vaikutusketjujen tunnistaminen ja avainkohtien kuvaaminen), **miten toteuttamiskelpoisiksi eri tahot kokevat esitetyt vesienhallinnan keinot ja millaisia resursseja sekä käytäntöjen muutoksia niihin tarvitaan.**

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteellä pyritään vaikuttamaan systeemin sääntöihin (millaisilla käytännöillä ja periaatteilla vesienhallintaa tehdään Vantaanjoen valuma-alueella), joten toimenpide kohdentuu varsin syvälle systeemin rakenteisiin.

TOIMENPIDE Tarvitaan aktiivisia toimia monimuotoisten avoimien elinympäristöjen säilyttämiseen ja lisäämiseen, koska merkittävä osa Suomen uhanalaisista ja uhanalaistuvista lajeista on riippuvainen näistä elinympäristöistä.

Toimenpide on esitetty **yleisenä tarpeena aktiivisista toimista**, joilla säilytetään ja lisätään monimuotoisia avoimia elinympäristöjä.

JOS määritellään, että toimenpiteellä tarkoitetaan "toteutetaan aktiivisia toimia, joilla säilytetään ja lisätään monimuotoisia avoimia elinympäristöjä", tämä toimenpide kytkeytyy resurssiviisauden tiekartassa esitetyistä toimenpiteistä luonnonsuojelun toteutussuunnitelman, ekologisten verkostojen suunnitelman ja inventointisuunnitelman laatimiseen, tiedon tuottamiseen monimuotoisista elinympäristöistä, luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita edistävien keinojen yhteensovittamiseen, niittyjen pinta-alan lisäämisen, niitty-ympäristöjen monimuotoisuuden lisäämisen, avoimien alueiden verkoston selvittämisen, niittämistoimien kehittämisen sekä vieraslajeihin liittyviin toimiin. **Toimenpide konkretisoituu siten tältä osin muiden toimenpiteiden toteutuksen kautta, mutta jää silti avoimeksi muiden mahdollisten aktiivisten toimien osalta.**

TOIMENPIDE Lisätään niittyjen pinta-alaa.

Toimenpiteen **vaikutusmekanismi** muodostuu hallintaorganisaatioiden (viheralueiden hoito, kaupunkisuunnittelu, ympäristö/luonto) prosesseissaan määrittelemistä alueista, joiden hoitoa kehitetään / hoitoluokkaa muutetaan / hoitoluokka määritellään niin, että se tukee alueiden kehittämistä jatkossa niittyinä. **Toimenpiteen vaikuttavuus kytkeytyy alueiden sijoittamiseen siten, että niittyverkosto kokonaisuutena vahvistuu.** Lisäksi toimenpiteen vaikuttavuuteen liittyy se, **miten hyvin hoitomenetelmät tukevat niitty-ympäristöjen luontoarvoja.**

Keskeisistä vihreän infrastruktuurin suunnitteluperiaatteista niittyjen määrän lisääminen liittyy luonnon monimuotoisuuteen, kytkeytyneisyyteen, viheralueiden toiminnallisuuteen ja sen spatiaaliseen vaihteluun, niittyverkostokokonaisuuteen eri mittakaavoissa; viheralueiden hoitoon (jatkuvuus) ,luontopohjaisiin ratkaisuihin (esim. viherkatot, huleveden hallintarakenteisiin liittyvät avoimet ympäristöt). **Luontoposiitiivinen Vantaa -tavoitteen osalta toimenpide tarjoaa siten monipuolisia tavoitteen toteutumista edistäviä mahdollisuuksia.**

Toimenpiteen **tulokselliseen toteutettavuuteen** liittyviä toteutettavuuden tekijöitä ovat mm. (poliittiset) periaatteelliset linjaukset ja tahtotila luontoarvojen kehittämisestä sekä näihin liittyvät ajattelutavat, käsitykset, arvot sekä valtasuhteet ja hallintaorganisaatioiden kehittämisresurssit. Näiden ohella toteutettavuuteen liittyviä (sosiaalisen toteutettavuuden) tekijöitä ovat myös mm. yleinen tietoisuus niittyjen arvoista, nykyiset niittyihin liittyvät käytännöt ja niiden muutostarpeet sekä avoimiin viheralueisiin liittyvät erilaiset arvot (virkistyskäyttö, kulttuuri, luonto) ja niihin liittyvät arvostukset (henkilökohtaiset näkemykset ja kokemukset niityistä ympäristöinä).

Mittareina voidaan käyttää toteutettujen erityyppisten niitty-ympäristöjen pinta-alaa - tarvitaan määrittely siitä, miten toteutuneet pinta-alalisäykset luokitellaan ja tunnistetaan.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpide ei ulotu kovinkaan syvälle systeemin rakenteisiin. **Jotta toimenpide olisi vaikuttava, tulee niittyjen pinta-alalisäykset kohdentaa niittyverkoston kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaisesti.** Toimenpide linkittyy siten muihin suunniteltuihin toimenpiteisiin (erityisesti ekologiset verkostot, avoimien alueiden verkoston selvittäminen); näiden ohella tarkasteltavaksi tulevat avoimien alueiden ekosysteemipalvelut ja erilaisten hyötyjen punnitseminen.

Systeemitasoista vaikuttavuutta voi olla mahdollista lisätä yhdistämällä niittyverkoston kehittämiseen paikallisyhteisöjen osallistumista. Tämä on mahdollista erityisesti niittyjen kehittämisessä, koska niitty-ympäristöt vaativat kehittyäkseen aktiivisia toimia, joista osa soveltuu hyvin talkootyöksi. Paikallisyhteisön osallisuuden lisäämisellä voidaan tukea tietoisuuden lisäämistä ja oppimista avoimien alueiden luontoarvoista tekemisen ja kokemusten kautta, hyödyntää paikallistietämystä, vahvistaa alueidentiteettiä ja oman lähiympäristön arvostusta. Tällä puolestaan voi olla heijastusvaikutuksia ajattelutapoihin eli hyvin syvälle systeemiin.

TOIMENPIDE Kasvatetaan niitty-ympäristöjen monimuotoisuutta niittyjen oikealla hoidolla, sekä sopivien nurmikkoalueiden niityttämällä ja niittykasvien lajimäärän nostamisella.

Toimenpiteen **vaikutusmekanismi** muodostuu hallintaorganisaatioiden prosesseissaan määrittelemistä tavoista **hoitaa niitty-ympäristöjä ja prosesseissa määriteltystä nurmikoita tavoitteellisesti siten, että niiden monimuotoisuus lisääntyi**. Hoito tässä tarkoittaa olevien niittyjen hoitoa sekä määriteltujen nurmikkoalueiden hoidon muutosta, siten että alueet kehittyvät niitymäisiksi ja niiden niitylajien määrä kasvaa. **Niittyjen "oikea" hoito on syytä konkretisoida** hoitokäytäntöjen ja seurannan kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Toimenpiteen **vaikuttavuuteen niittyverkostokokonaisuuden osalta liittyy se, että toimet kohdistuvat sellaisiin niittyverkoston osiin, joita vahvistamalla verkosto vahvistuu (esim. kriittiset niittyverkoston ekologiset yhteydet)**. Nurmikkoalueiden niityttämiseen tulisi lisäksi liittää avoimien ympäristöjen ekosysteemipalveluiden tarkastelu, jotta avoimien alueiden erilaiset arvot tunnistetaan ja niiden merkitystä voidaan punnita (nurmialueiden niityttäminen muuttaa avoimen alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia ja vaikuttaa siten sosiaaliseen osasysteemiin eli viheralueiden käyttäjiin).

Keskeisistä vihreän infrastruktuurin suunnitteluperiaatteista avointen ympäristöjen hoidon muutokset liittyvät luonnon monimuotoisuuteen, kytkeytyneisyyteen, viheralueiden toiminnallisuuteen ja sen spatiaaliseen vaihteluun, niittyverkostokokonaisuuteen eri mittakaavoissa; viheralueiden hoitoon (jatkuvuus)).

Luontoposiitivinen Vantaa -tavoitteen osalta toimenpide tarjoaa siten hyviä tavoitteen toteutumista edistäviä mahdollisuuksia.

Kuten edellä niittyjen määrän lisäämiseen, tämänkin toimenpiteen tulokselliseen toteutettavuuteen liittyviä toteutettavuuden tekijöitä ovat mm. (poliittiset) periaatteelliset linjaukset ja tahtotila luontoarvojen kehittämisestä sekä näihin liittyvät ajattelutavat, käsitykset, arvot sekä valtasuhteet ja hallintaorganisaatioiden kehittämisresurssit. Näiden ohella toteutettavuuteen liittyviä (sosiaalisen toteutettavuuden) tekijöitä ovat myös mm. yleinen tietoisuus niittyjen arvoista, nykyiset niityihin liittyvät käytännöt ja niiden muutostarpeet sekä avoimiin viheralueisiin liittyvät erilaiset arvot (virkistyskäyttö, kulttuuri, luonto) ja niihin liittyvät arvostukset (henkilökohtaiset näkemykset ja kokemukset niityistä ympäristöinä). **Toteutettavuuden kannalta keskeistä on myös konkretisoida niittyjen "oikea" hoito siten, että se on käytännössä toteutettavissa.**

Toimenpiteen mittarit liittyvät hoitokäytäntöjen toteutuksen seurantaan ja niiden vaikuttavuuden (esim. lajisto, kytkeytyneisyys) arviointiin.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteen tuotoksena vaikutetaan niitty-ympäristöjen määräsuhteisiin ja piirteisiin. Systeeminäkökulmasta toimenpide ei ulotu kovinkaan syvälle systeemin rakenteisiin (toimenpiteellä "säädetään" systeemiä). Toimenpiteen systeemitason vaikuttavuutta voi olla mahdollista kasvattaa lisäämällä asukkaiden osallisuutta niityttävien ympäristöjen määrittelyyn, liittyy mm. tietoisuuden lisäämiseen alueen niitty-ympäristöjen arvoista, paikallistietämyksen hyödyntämiseen; oman lähiympäristön arvostukseen, ajattelutapojen muutokseen (niittyjen kokeminen). Lisäksi on mahdollista tunnistaa niittyjen tukialueina toimivia asuinalueita, ja kohdentaa näiden alueiden asukkaille kannustusta piha-alueiden niitty-ympäristöjä tukeville toimille.

TAVOITE: Varmistetaan kattava avoimien alueiden verkosto

TOIMENPIDE Selvitetään **avoimien alueiden verkosto** osana Vantaan ekologisten verkostojen suunnitelmaa niittylajien menestymisen turvaksi.

Tämä toimenpide liittyy suoraan ekologisten verkostojen suunnitelmaan (VIVA), jota on kuvattu edellä.

TOIMENPIDE Kehitetään kaupungin niittämistoimia kasvien siementuotannon ja hyönteisten menestymisen turvaamiseksi.

Toimenpiteen vaikutusmekanismi muodostuu hallintaorganisaation **kehittämisprosesseissaan** (testit, kokeilut, selvitykset yms.) **tuottamista niittyjen hoidon** niittämistoimien määrittelyistä, jotka **välittyvät toteuttaville tahoille ohjeistojen, hoitovaatimusten yms. avulla** (ml. hoitourakoiden sopimukset). Toteutettujen hoitotoimien **tuloksena tavoitellaan** kasvien siementuotannon ja hyönteisten menestymistä, ja vaikutuksena edelleen niittyluonnon monimuotoisuuden edistämistä.

Kasvien siementuotannon ja hyönteisten menestymisen muutosten seuranta on toimenpiteen keskeistä sisältöä, jotta toimia voidaan tarvittaessa säätää. Tältä osin toimenpiteessä voitaisiin pyrkiä myös mm. tutkimukselliseen yhteistyöhön. Mittarien osalta mm. kasvien siementuotannon ja hyönteisten menestymisen seuranta kertoo toimenpiteen tuloksellisuudesta.

Kattavan avoimien alueiden verkoston varmistaminen - joka on niitty-ympäristöihin liittyvien toimenpiteiden laajempi tavoite - arvioimiseksi on syytä kehittää niitty-ympäristöjen luonnon monimuotoisuuden seuranta laajemmin.

Vihreän infrastruktuurin keskeisistä suunnitteluperiaatteista toimenpide liittyy erityisesti luonnon monimuotoisuuteen, kytkeytyneisyyteen, uusiutumiskykyyn, toimien sovellettavuuteen ja viherympäristön hyvään hallintaan. **Luontoposiitivinen Vantaa -tavoitteen osalta niitty-ympäristöjen hoidon kehittäminen voi sekä turvata että edistää näiden ympäristöjen luonnon monimuotoisuutta.**

Toteutettavuuden osalta keskeistä on, että kehitetyt niittämistoimet **ovat käytännössä toteuttamiskelpoisia ja toimien toteutuksesta on saatavissa ohjeistusta, joka auttaa ymmärtämään toteutustapojen tavoitteet (miksi toimenpide tehdään tietyllä tavalla, mikä toimenpiteen toteutuksessa on olennaista).** Toimien määrittelyn toteutettavuuteen vaikuttavat mm. kehittämisresurssit, nykyiset ajattelutavat sekä hoidon käytännöt ja näihin liittyvät muutostarpeet (sosiaaliset ja tekniset). **Toimenpide voi edellyttää innovatiivisia ratkaisuja, joita kannattaa kehittää yhteistyössä niittyjen hoitoa toteuttavien tahojen kanssa, jolloin voidaan varmistaa ratkaisujen soveltuvuutta käytäntöön sekä hyödyntää erilaisen osaamisen ja yhteiskehittäminen / oppiminen mahdollisuudet.**

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteessä määritellään periaatteita ja keinoja kaikkien niittyjen (olevat, uudet, kehitettävät) hoitoon. Systeemitasojen osalta toimenpide kohdentuu siten varsin syvälle systeemin rakenteisiin, koska kyseessä on uusien systeemin toimintaa ohjaavien sääntöjen määrittely. Uusien sääntöjen soveltaminen heijastuu pinnallisemmille systeemitasoille (mm. tietovirrat sekä niittyjen ominaisuudet).

TOIMENPIDE Lisätään kuntalaisten vieraslajituntemusta sekä järjestetään asukkaiden kanssa vieraslajitalkoita.

Toimenpiteen vaikutusmekanismin osalta tapoja, joilla kuntalaisten vieraslajituntemusta pyritään lisäämään, ei ole konkretisoitu. Tältä osin mahdollisia keinoja ovat esim. vieraslajihavaintojen joukkoistaminen ja tätä tukevat sovellukset; paikallisten asukasyhdistysten vieraslajikampanjat ja tähän liittyvät materiaalit sekä muut materiaalit (esim. kouluille). Esimerkkinä mm. Helsingin kaupungin maastoon sijoittamat "vieraslajiroskakorit" ja infot.

Vieraslajitalkoiden osalta vaikutusmekanismi muodostuu pyrkimyksestä vaikuttaa asukkaiden ajattelutapoihin ja edelleen toimintakäytäntöihin **kokemuksellisuuden avulla**. Tuotoksen (esim. vieraslajitalkoiden määrä) ohella on tärkeää seurata toimenpiteen tuloksellisuutta esim. kyselyt, joilla kartoitetaan vieraslajiosaamista ja -asenteita sellaisilla henkilöillä, jotka ovat osallistuneet talkoisiin tai muihin toimenpiteen tapahtumiin (verrattuna lähtötilanteen osaamiseen).

Vihreän infrastruktuurin keskeisistä suunnitteluperiaatteista toimenpide liittyy viheralueiden hyvään hallintaan ja toimien sovellettavuuteen, sekä toimenpiteen tavoitellun vaikuttavuuden osalta monimuotoisuuteen. **Toimenpiteet, joilla pyritään lisäämään kuntalaisten ympäristötietoisuutta ovat systemisen muutoksen kannalta hyvin arvokkaita ja voivat olla merkittäviä "sysäyksiä" kohti syvempiä luontoposiitiivisia ajattelu- ja toimintatapoja. Niillä voi siten olla erityistä arvoa myös Luontoposiitiivinen Vantaa -tavoitteen kannalta.**

Toimenpiteen toteutettavuus liittyy resursseihin, sisältöihin ja välineisiin, joilla pyritään vaikuttamaan ajattelutapoihin ja niiden muutokseen ja edelleen toimintakäytäntöihin. **Koska vieraslajituntemus ei yksistään tehosta haitallisten vieraslajien torjuntaa, on toimenpiteitä määriteltäessä mietittävä miten vieraslajituntemuksen kautta pyritään asukkaiden vieraslajeihin liittyvien toimintakäytäntöjen muutokseen, ja miten tätä muutosta voidaan tukea asukkaiden arjessa (ja mikä on näiden tukitoimien toteutettavuus).** Vieraslajitalkoiden osalta tähän pyritään kokemuksellisuuden kautta - talkoissa voi oppia, miten vieraslajit vaikuttavat omaan lähiympäristöön, millaisilla toimilla ympäristöön levinneitä vieraslajeja joudutaan poistamaan ja millaisia tuloksia pitkäjänteisellä vieraslajitorjunnalla voidaan saada. Vieraslajitalkoiden osalta kynnys osallistua talkoisiin tulisi olla matala (esim. ennakoilmoittautuneiden / mukaan haastettujen osallistujien lisäksi talkoopaikalla tulisi olla mahdollisuus osallistua talkoisiin myös spontaanisti ohikulkiessa).

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteellä pyritään vaikuttamaan systeemin tietovirtoihin (tiedonvälittyminen vieraslajeista sosiaalisessa osasysteemissä; sekä asukkaiden kokemuksellinen tieto ja oppiminen vieraslajeista vieraslajitalkoissa). Tältä osin toimenpide kohdentuu systeemissä "pintaa syvemmälle". Toimella pyritään kuitenkin vaikuttamaan myös asukkaiden ajattelutapoihin eli hyvin syvälle systeemin rakenteisiin.

TOIMENPIDE Linjataan toimintamallit ja varataan resurssit vieraslajien torjuntaan.

Toimenpiteen vaikutusmekanismi muodostuu kaupunkiympäristön hallintatahojen yhteistyössä määrittelemien vieraslajien torjunnan toimintamallien tuloksellisesta toteuttamisesta, joiden vaikutuksesta vieraslajien torjunta tehostuu.

Toimintamallien määrittelyssä on keskeistä tunnistaa kaupunkiympäristön erilaiset ja eri tahojen toimet, joihin liittyy riski vieraslajien leviämisestä sekä tehokkaat toimet vieraslajiesiintymien torjuntaan erilaisissa kaupunkiympäristön prosesseissa (torjuntatoimien integrointi). Kustannustehokkuuden arviointi on resurssien rajallisuuden vuoksi tärkeää, jotta toimintamallin toimet voidaan kohdentaa vaikuttavasti.

Toimintamallin toteuttamisen tuloksellisuuden seuranta on tärkeää, jotta toimintamalleja voidaan tarvittaessa muokata - tähän liittyy sopivien mittarien määrittely. Mittarien osalta voi olla syytä seurata toimenpiteen vaikuttavuuden lisäksi myös toimintamallin toimivuutta sopivilla (määriteltävillä) mittareilla.

Toimenpiteeseen liittyviä keskeisiä vihreän infran periaatteita ovat toimintamallien toteutettavuus, hallintatahojen yhteistyö toimintamallien laatimisessa, toimintamallien integrointi kaupunkiympäristön vieraslajeihin liittyviin prosesseihin; toimintamallien toteutuksen jatkuvuus sekä vieraslajien torjunnan vaikutus luonnon monimuotoisuuteen. **Yleisesti toimintamallien voidaan olettaa edistävän merkittävästi myös Luontoposiitiivinen Vantaa - tavoitetta, koska toimintamallien määrittelyssä luontoposiitiivisuus voidaan ottaa systemaattisesti huomioon.**

Toimenpiteen toteutettavuus liittyy toimintamallien toteuttamiskelpoisuuteen kaupunkiympäristön erilaisissa prosesseissa. Tältä osin toteutettavuuteen liittyy erilaisten hallintaorganisaatioiden tietämys vieraslajeista, ajattelutavat ja nykyiset käytännöt sekä käytettävissä olevat resurssit. Toteuttamiskelpoisten toimintamallien laatimista varten vieraslajiesiintymistä voi olla hyvä saada lisätietoa, jotta vieraslajien torjuntaa ja torjunnan resurssitarpeita sekä torjunnan toteutettavuutta voidaan tältä osin arvioida ja määritellä toimintamallissa tietopohjaisesti. **Erilaisten kaupunkiympäristön toimintaprosessien ja käytäntöjen vieraslajivaikutusten sekä vaikutusketjujen tunnistamiseen tarvitaan systeemiosaamista.** On tärkeää, että erilaiset tahot ja hallintatasot, joiden toiminta vaikuttaa kaupungin vieraslajeihin, osallistuvat toimintamallien määrittelyyn. Lisäksi toimintamallien määrittelyssä voidaan hyödyntää tutkimusorganisaatioita. Toimintamalleissa on syytä tunnistaa eri tahojen osalta sekä muutettavat käytännöt että pyrkiä innovatiivisiin uusiin käytäntöihin sekä tukea käytäntöjen vaikutusten seurantaa ja tähän liittyvää oppimista.

SYSTEEMINÄKÖKULMA Toimenpiteellä pyritään määrittelemään osasysteemille (kaupunkiympäristön hallintatahot, sosiaalinen osasysteemi) uusia vieraslajien torjunnan sääntöjä siten, että sosiaalisen osasysteemin (hallinta ja asukkaat) toiminta muuttuu ja vieraslajit ekologisessa osasysteemissä vähenevät. Toimenpide kohdentuu siten melko syvälle systeemin rakenteisiin määrittelemällä uusia systeemin toimintaa ohjaavia sääntöjä.

TAVOITE: Tehostetaan haitallisten vieraslajien torjuntaa

TOIMENPIDE Tehdään yhteistyötä naapurikuntien kanssa vieraslajien torjumiseksi.

Toimenpiteen tuotostavoitteena on tehdä yhteistyötä naapurikuntien kanssa vieraslajien torjumiseksi. Yhteistyön tuloksena tavoitellaan kuntarajat ylittävää vieraslajien torjunnan tehostamista ja edelleen vaikutuksena luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Esimerkiksi vesireittejä pitkin leviävät vieraslajit ovat keskeisiä kuntarajat ylittävien torjuntatoimien yhteistyökohteita. Toimenpidettä ei kuitenkaan ole konkretisoitu siten, että sitä voitaisiin suoraan arvioida.

TOIMENPIDE Suunnataan vieraslajien torjuntatoimet ensisijaisesti luonnonsuojelualueiden herkkiin luontokohteisiin.

Toimenpide on määritelty periaatteellisena toimintatapana, joten se liittyy edellä kuvattuun vieraslajien torjunnan toimintamallien määrittelyyn.

TOIMENPIDE Tehdään yhteistyötä naapurikuntien kanssa vieraslajien torjumiseksi.

Toimenpiteen tuotostavoitteena on tehdä yhteistyötä naapurikuntien kanssa vieraslajien torjumiseksi. Yhteistyön tuloksena tavoitellaan kuntarajat ylittävää vieraslajien torjunnan tehostamista ja edelleen vaikutuksena luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Esimerkiksi vesireittejä pitkin leviävät vieraslajit ovat keskeisiä kuntarajat ylittävien torjuntatoimien yhteistyökohteita. **Toimenpidettä ei kuitenkaan ole konkretisoitu siten, että sitä voitaisiin suoraan arvioida.**

TOIMENPIDE Suunnataan vieraslajien torjuntatoimet ensisijaisesti luonnonsuojelualueiden herkkiin luontokohteisiin.

Toimenpide on määritelty **periaatteellisena toimintatapana**, joten se liittyy edellä kuvattuun vieraslajien torjunnan toimintamallien määrittelyyn.

Lähteet

Vantaan kaupunki, 2017. Vantaan metsänhoidon periaatteet 2017–2030. Vantaan kaupunki, Kuntatekniikan keskus, Viheralueyksikkö, 2017. <https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Vantaa-metsanhoidon-periaatteet-2017-2030.pdf>

Vantaan kaupunki, 2022 a. Vantaan maa- ja asuntopoliittiset linjaukset. Kaupunginvaltuusto 10.10.2022. <https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Vantaan-maa-ja-asuntopoliittiset-linjaukset-saavutettava-08032023.pdf>

Vantaan kaupunki, 2022 b. Innovaatioiden Vantaa, Vantaan kaupunkistrategia 2022-2025. <https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Vantaan%20kaupunkistrategia%202022-2025.pdf>

Vantaan kaupunki, 2022 c. Vantaan resurssiviisauden tiekartta. Valtuustokausi 2021-2025. Kaupunginvaltuuston hyväksymä 28.2.2022. https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Resurssiviisauden%20tiekartta_0.pdf

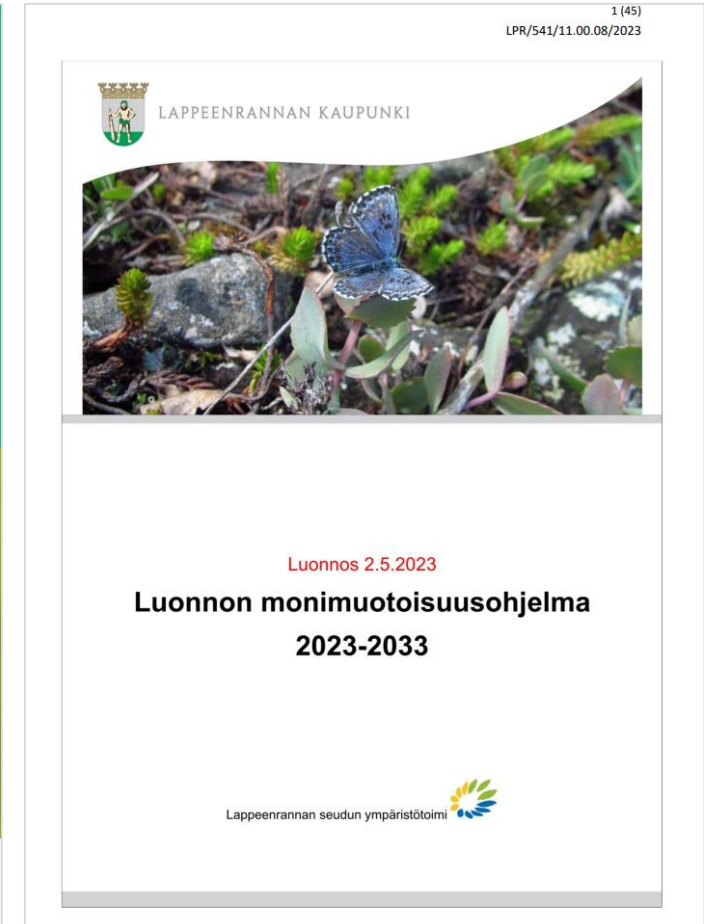
Vantaan kaupunki, 2023 a. Vantaan yleiskaava 2020. Selostus, YK0048, Kaupunginvaltuusto 25.1.2021, voimaantulo 11.1.2023. https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/yleikaavan-selostus-11012023-voimaantulo_0.pdf

Vantaan kaupunki, 2023 b. Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille 2023. [https://vantaa.fi/sites/default/files/document/Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille 2023.pdf](https://vantaa.fi/sites/default/files/document/Vastuullinen_Vantaa_kuuluu_kaikille_2023.pdf)

Liite 2. Benchmarking – muiden kaupunkien Lumo-ohjelmat Case Turku ja Lappeenranta

- Turun ja Lappeenrannan kaupunkien Lumo-ohjelmiin tutustuttiin haastattelemalla valmisteluun osallistuneita henkilöitä sekä käymällä läpi lumo-ohjelmat.
- Turun Lumo-ohjelma on valmistunut 2023 ja Lappeenrannan oli haastatteluvaiheessa luonnosvaiheessa.
- Haastatteluissa kiinnosti erityisesti lumo-ohjelmien valmisteluprosessi, prosessin vuorovaikutteisuus, tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta sekä yleisesti työn vaikuttavuus ja mitattavuus.

Turun Lumo-ohjelma

- Tavoitellaan **konkreettista fyysistä muutosta luontoon**, joka edellyttää yksilöityjen toimenpiteiden lisäksi myös systeemistä muutosta kaupungin sisäisiin toimintatapoihin, jotta jatkossa lumo-asiat huomioidaan automaattisesti osana suunnitteluprosesseja.
- **Koostuu kuudesta teemasta, joilla omat tavoitteet, toimintamallit vastuineen ja seurantamittarit:** 1. *Suojelualueet*, 2. *Luonnonhoito ja ennallistaminen*. 3. *Monimuotoisuuden aktiivinen lisääminen*. 4. *Turun arvokkaan lajiston elinolosuhteiden parantaminen* 5. *Selvitykset*. 6. *Toimintamallit ja organisoituminen*
- **Työssä on otettu lähtökohdiksi:**
 - Edistymisen ja vaikuttavuuden seurannan helppous.
 - **Kaikki toimenpiteet ovat uusia tai vaativat muutoksia nykyisiin toimintatapoihin.**
 - Otettu huomioon päivitettävyys (kahden valtuustokauden välein).
 - Vuosittainen kustannusarvio valmistelutyön aikana.
 - Lumo-ohjelman tueksi tulossa nettisivusto, jossa tiedotetaan ajankohtaisista lumo-asioista ja seurataan ohjelman tavoitteiden saavuttamista.

LUMO-ohjelma 2023-2029

Turun kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelma

Turun Lumo-ohjelma

Lumo-ohjelman taustalla **on tunnistettu haasteeksi systeemisen muutoksen tarve**. On tunnistettu lumo-työn edellyttämä yhteistyöketju ja toimijatahot ja todettu, että se on olemassa ja tärkeys tulisi tunnistaa joka tasolla, mutta käytännössä näin ei ole. Parannustoimiin tätä ennen on pyritty mm. keskustelulla.

"Toimivan LUMO-työn edellytyksenä on sujuvien tiedonkulkurakenteiden luominen sekä ennen kaikkea Turun kaupungin eri yksiköiden väliset yhtenevät, yhdessä asetetut selkeät monimuotoisuustavoitteet, joiden pohjalta on helppo toimia. Tällaisen toimintatapamallin toteuttaminen vaatii suunnittelua ja sitoutumista aina organisaation ylemmiltä tasoilta alkaen koko yllä mainitun ketjun kaikkiin toteuttajiin asti."

Toimenpidekokonaisuudessa 6. laadittiin sisäinen toimintamalli ja seurataan viidellä pilottikaava-alueella suunnitteluprosessissa tunnistettujen luontoarvojen paranemista, säilymistä, laadullisesta heikkenemistä tai tuhoutumista suunnitteluprosessin läpi.

LUMO-ohjelma 2023-2029

Turun kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelma

Turun Lumo-ohjelma

Nostoja haastattelusta:

Vuorovaikutus ja valmisteluvaihe

- Työn valmistelu aloitettiin yhteistyössä yli yksikkörajojen kaupungin sisällä, mutta lopullisen yhteenvedon teki ympäristönsuojelu. Valmistelun jälkeen saatiin palautetta, että vuorovaikutusta olisi voinut olla enemmän loppuun asti.
- Ensin koottiin kaupungin sisällä iso joukko (yli 120 kpl) mahdollisia toimenpiteitä ja tavoitteita, joita karsittiin ja konkretisoitiin valmistelutyön edetessä. Laajan toimenpide-ehdotuskirjon ongelmia olivat mm. erilaiset tavoitteet, mittakaavatason vaihtelu ja ristikkäisyys.
- Pyydettiin lautakuntien lausunnot, valtuuston hyväksymä.
- Myös julkinen kommentointikierros ja kommentteja pyydeksiin erikseen ELY-keskukselta, luonnonsuojeluyhdistyksiltä ja Suomen ympäristökeskukselta.

LUMO-ohjelma 2023-2029

Turun kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelma

Nostoja haastattelusta

Tavoitteenasettelu ja resursointi

- Tavoite oli tehdä **mahdollisimman kunnianhimoinen, mutta realistinen ohjelma**. Jos tarpeeksi realistinen, se on mahdollista saavuttaa, mikä motivoi jatkamaan.
- Toimenpiteiden konkreettinen toteutettavuus keskiössä → mitattavissa olevat toimenpiteet ja tavoitteet, ei ympäripyöreitä tavoitteita. **Toimenpiteet ovat hyvin yksityiskohtaisia ja jo pitkälti vietävissä suoraan käytäntöön ilman lisävalmistelua.**
- Mietitty toimenpiteiden **vaikuttavuutta erityisesti luonnon kannalta**, huomioiden Turun erityisvastuut kohdevalinnoissa.
- Toimenpiteet jaoteltu toiminnallisuuden mukaan, monissa muissa ohjelmissa elinympäristöjen mukaan.
- Työn valmistelun aikana kulki kokoajan mukana **resursointi**. Tehtiin tarkat resursointilaskelmat toimenpiteille ja niiden vahvistaminen yksiköiden budjetteihin. Paljon työtä teetetään urakoina (hoitotyöt, selvitykset).
- Vuosittain konsulttipalveluiden kokonaiskustannus n. 500 000 euroa (jakautuu kunnossapito, kaavoitus, ympäristönsuojelu). Ympäristönsuojelu tekee itse paljon suunnittelutyötä ja tilaa selvitykset.
- **Kun nykyiset tavoitteet saavutetaan, lisätään uusia ja mahdollisesti otetaan mukaan myös muita yhteistyötahoja.**
- Oli tavoitteissa lisätä yritysysteistyötä, mutta jouduttiin karsia tässä vaiheessa pois. Ensin Turun omat toimenpiteet, sitten laajennetaan.

Lappeenrannan Lumo-ohjelma

"Lappeenrannan kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelman tarkoituksena on vahvistaa Lappeenrannan luonnon hyvinvointia ja parantaa kaupungin toimintatapoja ekologisesti kestävämmiksi."

Lumo-teema nostetaan ilmastoteeman rinnalle osaksi kaupungin päätöksentekoa ja toimintaa.

Ohjelman päämäärät vuoteen 2033 ovat

1. Luontokato on pysähtynyt Lappeenrannassa
2. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on yhteinen tapa toimia
3. Kaikilla asukkailla on mahdollisuus luontokosketukseen

Luonnon monimuotoisuusohjelman painopisteet perustuvat Lappeenrannan luonnon tilasta tehtyyn selvitykseen (Vuori 2021), jossa keskeisiksi ekologisiksi kokonaisuuksiksi todettiin vesi-, ranta- ja metsäluonnon sekä paahteisen ja kulttuurivaikutteisen luonnon arvot. **Ohjelman**

painopisteitä ovat

1. Ekologisten yhteyksien vahvistaminen
2. Metsäluonnon monimuotoisuus
3. Vesi- ja rantaluonnon monimuotoisuus
4. Paahteisen ja kulttuurivaikutteisen luonnon monimuotoisuus"

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

Luonnos 2.5.2023

Luonnon monimuotoisuusohjelma 2023-2033

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi

Lappeenrannan Lumo-ohjelma

Lumo-ohjelma **muodostuu kuudesta tavoitekokonaisuudesta ja niitä edistävistä toimenpiteistä**. Kullakin tavoitteella on toimenpidekokonaisuudet, joille asetettu mittari, nimetty päävastuu ja aikataulu. Toimenpidekokonaisuudet muodostuvat useista eri toimenpiteistä ja ne ovat:

1. Ymmärrys ja tieto luonnon monimuotoisuudesta sekä siihen vaikuttavista tekijöistä on lisääntynyt
2. Luonnon monimuotoisuus on mukana kaupungin strategisessa työssä ja monimuotoisuutta vahvistava kehitystoiminta on aktiivista.
3. Taajama- alueiden luonto on monimuotoista, houkuttelevaa ja kytkeytynyttä ja viheralueet ulottuvat läpi kaupungin
4. Luontotyyppien tila on hyvä ja ekologiset verkostot ovat vahvoja
5. Vesi- ja rantaluonnon tila on hyvä ja luonto on monimuotoista
6. Haitallisten vieraslajien esiintymät ovat vähentyneet

LIITE: Kaupunkiympäristölautakunta 09.04.2024 / 6

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

Luonnos 2.5.2023

Luonnon monimuotoisuusohjelma 2023-2033

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi

Lappeenrannan Lumo-ohjelma

Ohjelmassa **on arvioitu sen vaikutuksia luontoon, sen sijaan vaikutuksia esim. kaupunkiorganisaatiossa edellyttämiin muutoksiin ei ole juurikaan arvioitu.** On kuitenkin tunnistettu, että päätavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi myös muiden toimijoiden osallistumista, vaikka itse ohjelma keskittyy vain kaupungin omaan toimintaan ja maanomistukseen. **Ohjelmassa korostetaan kunnan vastuuta toimia esimerkkinä muille,** aktiivista toimijuutta, yhteistyötä.

Ohjelman **pääindikaattorit**, joita seurataan, ovat:

1. Suojelualueiden pinta-ala (ha)
2. Luonnon monimuotoisuutta parantavat hankkeet (kpl, käynnissä olevat)

Tavoitekokonaisuudessa *"Luonnon monimuotoisuus on mukana kaupungin strategisessa työssä ja monimuotoisuutta vahvistava kehitystoiminta on aktiivista"* on toimenpiteitä, jotka edellyttävät koko organisaation toimenpiteitä. Kehittämistyössä, jota toimenpide edellyttää haetaan enemmän ideoita uusiin hankkeisiin ym, kuin ns. systeemiseen muutokseen, joka jää vähemmälle painoarvolle.

Ohjelmassa todetaan, että *"ei aseteta pinta-alatavoitteita ja siten ohjelman vaikutus esimerkiksi Suomea sitovan EU:n Biodiversiteettistrategian toteutumiseen jää epäselväksi. Luontokadon juurisyihin kohdistuvia toimenpiteitä on niukasti."* Haasteena onkin, milloin voidaan todeta, että ollaan tehty riittävästi tavoitteiden saavuttamiseksi.

Nostoja haastattelusta:

Vuorovaikutus ja valmisteluvaihe

- Työ laadittiin virkatyönä aiemmin laaditun Lappeenrannan luonnontilan selvityksen pohjalta.
- Valmisteluvaiheessa ohjausryhmä, jossa keskeiset tahot kaupungilta (viheralueiden hoito, maa- ja metsäalueiden omistus, kaavoitus ja ympäristönsuojelu). Myös sivistystoimea on koitettu saada mukaan. Ohjausryhmän toiminta jatkuu edelleen.
- Ohjelmaluonnoksesta pidettiin julkinen kommenttikierros, myös kohdennettu muutamille tahoille.
- Lautakuntien lausunnot ja viedään hyväksyttäväksi valtuustoon.
- Valmisteluvaiheessa vaadittiin paljon työpajoja ja taustoittavaa keskustelua, siihen että mitä luonnon monimuotoisuus on, miten kaupungin organisaation työ vaikuttaa siihen, miten kunkin oma työ vaikuttaa siihen, miksi sitä pitää turvata.
- Konkretian kautta jo selvitystyön aikana havainnollistettu, mitä Lumo-työ on käytännössä. Työn valmistelun aikana on tullut vastaan konkreettisia tilanteita (esim. niittyteeman kautta), joissa työn tavoitteita ja ajatuksia on voitu tuoda käytäntöön.

Nostoja haastattelusta

Tavoitteenasettelu ja resurssointi

- Yritys oli tehdä mahdollisimman kunnianhimoinen ohjelma, työ ei saa kuitenkaan olla liian idealistinen, jotta se menisi läpi. ***"mahdollisimman idealistinen mutta realistinen"***!
- LUMO-ohjelman päämäärät ja tavoitteet kattaa koko Lappeenrannan ja esitetyt toimenpiteet kohdistuvat vain kaupunkiorganisaatioon. Kaupunki voi vaikuttaa vain omiin tehtäviinsä ja omistuksiinsa, suurimmat maanomistukset on muualla – pohdittavaksi, kuinka vaikuttaa heihin. Ohjelma ei velvoita muita toimijoita. Pehmeinä keinoina käytetään esimerkin voimaa.
- **Ympäristökasvatuksen tarve kaupungin sisällä ja asukkaille korostui prosessin aikana.**
- Haasteena ollut hyvinvointi ja sivistystoimen (kasvatus, koulutus, liikunta, terveys) mukaan saaminen, tahoilla olisi paljon vaikuttamispotentiaalia. Päällikkötasolla ei ole tunnistettu tai oltu kiinnostuneita heidän omistamastaan valtavasta potentiaalista kunnan luontotyössä. Kaikki kohtaamiset, mitä sillä toimialalla, tapahtuu, on teoriassa vaikuttamisen paikkoja. Myös kirjastotyö on hyvä huomioida. Lappeenrannassa järjestää esim. lainaustoiminnan lisäksi yleisötilaisuuksia.
- Valmisteluvaiheen laaja vuorovaikutus ja osallistaminen on tärkeää ohjelman toteutuksen kannalta, sillä myös vastahankaiset tahot pääsevät osallistumaan valmisteluun ja voivat ottaa työn omakseen.
- On ollut tärkeä löytää ja tuoda esiin positiivisia esimerkkejä, joissa ihmistoiminta hyödyttää luontoa ja sen tilaa (esim. niityttämiprojektit), joiden avulla on saanut luotua hyvää fiilistä.
- **Päällikkötason henkilöt eivät aina oikeita tahoja edistämään asiaa, tärkeää löytää eri yksiköistä myös ns. muutosagentteja.**

Yhteenveto

- Ohjelmien tavoiteltu realistisuus korostui molemmissa ohjelmissa.
- Ensin kaupungin oma paketti kasaan ja sitten voidaan lähteä laajentamaan yhteistyöverkostoja. Kaupunki toimii esimerkkinä muille. Tässä myös priorisointi/resurssinäkökulma.
- Hyvä lähtötietojen taso on ollut valmistelutyössä välttämätöntä.
- Valmistelutyö on vaativaa ja jo tähän pitää antaa riittävästi resursseja. Myös käytännön toteutus pitää resursoida jo valmisteluvaiheessa.
- Valmisteluvaiheen vuorovaikutteisuuden merkitys korostui erityisesti Lappeenrannan työssä, myös Turussa jälkeinpäin oli toivottu vahvempaa osallistamista valmisteluun.
- Valmisteluvaiheesta jää muistijälki, kun pääsee vaikuttamaan ohjelman syntyyn, helpottaa viemistä käytäntöön. Asian konkretisoiminen ja avaaminen valmisteluvaiheessa tärkeää, jotta ohjelman hyväksyttävyyys paranee.
- Valmistelussa talon sisäisten sidosryhmien ja oikeiden henkilöiden tunnistaminen ja sitouttaminen tarpeen, jotta prosessit saadaan läpi ja käytäntöön.
- Osaamisen jalkauttaminen eri yksiköihin käytännön työn tasolle on tärkeää, mutta päällikkötasolla ei aina resurssia/kiinnostusta Lumo-teeman edistämiseen – haasteena, miten saadaan jalkautettua asiantuntijatasolle ja luontonäkökulmien huomiointi osaksi arkityötä. Valmistelutyössä hyvä paikka ”ympäristökasvattaa” osaamista.

LUMO-ohjelma 2023-2029

Turun kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelma

Turun kaupungin ympäristöjulkaisu 2023

1 (45)
LPR/541/11.00.08/2023

Luonnos 2.5.2023

Luonnon monimuotoisuusohjelma 2023-2033

Yhteenveto

- Tavoitteiden ja toimenpiteiden mittareiden asettaminen on haastavaa, vaikea löytää riittävän kuvaavia mittareita esimerkiksi laatuun. Seurataan esimerkiksi pinta-alamuutoksia, mutta esim. mittareiden taustalla pinta-alatavoitteiden asettaminen voi aiheuttaa eripuraa. Milloin voidaan sanoa, että tavoite on saavutettu, jos ei saa asettaa määrällisiä tavoitteita?
- Systeemisen vaikuttavuuden mittaamiseen ei ole valmiita työkaluja. Yhteistyöryhmät eri tasoilla nähdään tässä kuitenkin tärkeäksi, jotta tieto kulkee.
- Lappeenrannassa ehdotettiin tähän luonnon monimuotoisuus -hankkeiden määrää systeemisen muutoksen mittarina. Luonnon eteen tehdyt teot. Mitkä ovat olleet lakisääteisen tason ylittäviä? Subjekttiivinen mittari, mutta kuitenkin voi jotenkin mitata sitä, miten luonto on huomioitu arkityössä. Oletetaan että lakisääteiset työt tehdään muutenkin.
- Mittareiden määrittelemineen on vaikeaa, kun halutaan mitata erityisesti laatua ja systeemistä muutosta.
- Kaikkia mittareita ei välttämättä voida määrittää työn alussa tai ainakin pitää jättää mahdollisuus kehittää mittareita työn edetessä. Tarvitseeko mittareiden olla määrällisiä, käykö sanalliset?

LUMO-ohjelma 2023-2029

Turun kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelma

Turun kaupungin ympäristöjulkaisu 2023

1 (45)
LPR/541/11.00.08/2023

Luonnon 2.5.2023

Luonnon monimuotoisuusohjelma 2023-2033

Yhteenveto – tärkeimpiä nostoja

Lähtökohdat

- Tunnistetaan haasteet nykyisessä toiminnassa, ollaan valmiita kehittymään

Tavoitteenasettelu

- Riittävä realistisuus yhteensovitetuna idealistisuuden kanssa – jotain uutta mukaan, sillä pelkät vanhat toimet ei riitä.

Vaikuttavuus

- Toimenpiteiden toteuttamiskelpoisuus ja mitattavuus.
- Poliittinen tahtotila tärkeää.
- Ensin kunnan oma paketti kasaan ja sitten esimerkin voimalla vaikuttavuus muihin sidosryhmiin.

Vuorovaikutteisuus

- Keskeisten tahojen tunnistaminen ja osallistaminen
- Yhteinen tavoitteenasettelu ja toimintatavat
- Resurssoinnin varmistaminen eri vaiheisiin.

Resursointi

- Pitää huomioida jo valmisteluvaiheessa. Määriteltävä, mitä voidaan tehdä itse ja mikä ulkoistettava.
- Ulkoiset rahoituskanavat tukena hankkeistamisessa.
- Mikä on heti toteutettavissa, mikä vaatii lisävalmistelua.

Luontotieto

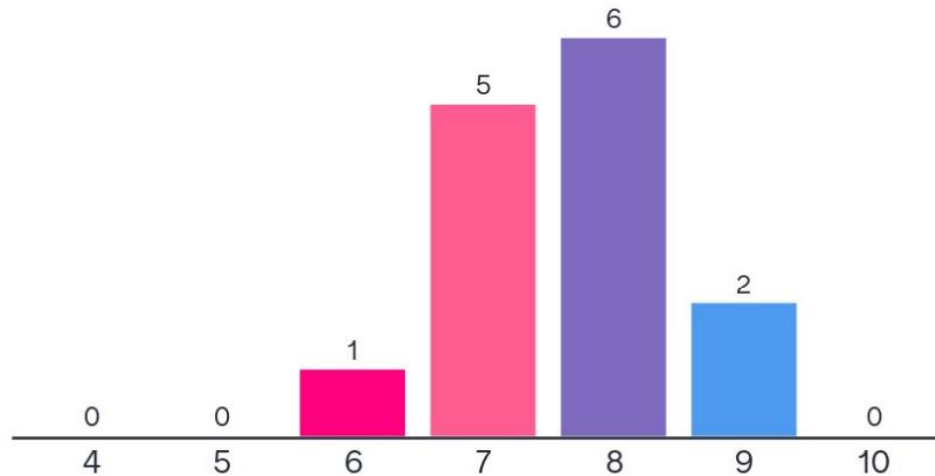
- Riittävä lähtötieto ja tarvittaessa lisäselvitykset kaiken pohjana.
- Kokonaisvaltaisen luonnon monimuotoisuuden parantaminen.

Luontopositiivinen Vantaa 2030

Liite 3a. Vantaan sisäinen työpaja
TULOKSET

Arvioi luonnon monimuotoisuuden edistämisen tila Vantaalla tällä hetkellä (kouluarvosanat 4-10).

Ennakkotehtävä

Mitä keskeisiä mahdollisuuksia näet Vantaan luontotyössä?

Tiedotus, hyvä suunnittelu, matala ja suhteellisen kevyt organisaatio.

Kaupungin kehittyessä luontotyön huomioiminen.

Ekologisen kompensaation mallin kehittäminen ja ottaminen käyttöön

Kattavan kuvan muodostaminen Vantaan luonnon nykytilasta

Suojelualueverkostojen toteuttaminen ja yhteyksien luominen niiden välille. Millä keinoin ekologisia yhteyksiä yksityisillä mailla voidaan edistää?

Lisääntynyt luonnon arvostus lisää mahdollisuuksia sekä vaatimuksia luonnon huomioimiseen

Poikkihallinnollinen kiinnostus aiheeseen on voimavara

Johdon sitoutuminen luonnon monimuotoisuuden edistämiseen.

Yhteistyö yli kuntarajojen - luonnon monimuotoisuutta tukevien toimien merkittävyys ja edistäminen eri alueilla, mikä on Vantaan rooli?

Kaupungin sisällä yhteistyö sujuu pääosin erittäin hyvin. Vantaalla hienoja luontokohteita ja halua vaalia niitä. Asukkaat ovat aktiivisia luontotoimissa.

Laajat lounnontilaiset alueet + kaupunkimaisten alueiden osalta monialaisen yhteistyön avulla muodostetut uudet luonnon monimuotoisuuden saarekkeet ja verkostot

Tietoisuuden lisäämisen myötä myös luontotyö tulee osaksi arkipäivää

Luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen infrahankkeissa

Niittyverkostojen kehittäminen, niittyjen kunnostaminen ja rakennetun ympäristön uusniityt

Puroluonnon esille nostaminen, toisaalta esim talkootyön mahdollisuudet vieraslajien poistamisessa. Niityttäminen! Ja niittotalkoot

Näen win-win tilanteita, joissa ekologiset verkostot tukevat ainakin osittain myös virkistyskäyttöä. Metsiä hoidetaan jo paljon arvometsinä tai virkistysmetsinä. Vantaan purot ovat hieno mahdollisuus.

Monimuotoisuuden varmistaminen., esim Aviapolis esimerkkialueeksi

Ennakkotehtävä

Miksi luontotyö ei ole mielestäsi aiemmin edistynyt Vantaalla?

Luontotyötä on tehty pitkään ja Vantaalla on paljon luontoarvoja. Ehkä tieto ja ymmärrys ei aina valu rakentamiseen saakka? Uusien asuinalueiden pihat on useimmiten nurmea ja kasvit tuijaa.

Autovaltaisuus

Moni muu asia, joka kilpailee vähäisistä resursseista (sosiaaliset ongelmat, rakennuskannan puutteet, korjausvelka)

Vähäiset resurssit varsinkin viherkunnossapidossa

Kaupungin taloudella on suurempi painoarvo kuin luonnon monimuotoisuudella.

Kaupungin kasvupaine ja luonnon arvostuksen puute estää ja on estänyt luontotyötä

Luonnon huomioiminen vaatii ennakointia ja strategisia valintoja kaikilla toimialoilla. Tähän aiheeseen liittyvien ammattilaisten aikaa ei ole riittävästi käytettävissä.

Luonnolla ei ole rahassa määriteltyä arvoa, minkä vuoksi se jää erilaisissa kehityshankkeissa muille tavoitteille alisteiseksi

Kunnianhimo ja näkemys puuttuu. Ja johdon tuki.

Luonnon kytköksiä hyvinvointiin ja terveyteen ei ole tunnistettu

Resurssipuute?

Organisaatiossa ei ole ollut riittävästi tietoa siitä, mikä on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävää. Tietoa ei olla oltu halukkaita ottamaan vastaan.

Tiedonpuute, vastuiden määrittelemättömyys

Vasta viime vuosina luonnon arvojen säilymistä on nostettu esille ja alettu arvostaa Vantaalla

Menneinä vuosina kaavoitettaessa ja rakennettaessa luonnon arvoille ei olla annettu kovin suurta painoa, kun on ratkaistu minne rakennetaan ja miten rakennetaan. Tämä on muuttunut ja muuttumassa.

Ei ole ehkä pidetty niin arvokkaana asiana. Viimeaikoina noussut pintaan luonnon monimuotoisuus, ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen, lajikato. Tuotu mukaan strategiaan. Saatu lisää resursseja.

Resurssit ovat erittäin niukat luonnonsuojelutyössä. Myös esimerkiksi vieraslajien torjuntaan tarvittaisiin merkittävää lisärahoitusta.

Haasteita työpajasta

Ristiriidat ja tavoitteiden yhteen sovittaminen

- ristiriitaisuus: vahva kasvun tavoite vs. luontoarvot
- Kaupungin kasvu ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ovat ristiriidassa. Kasvu tulee kuitenkin meille annettuna.
- Kasvun ja luontoarvojen säilyttämisen ristiriita
- esim. lisätarpeet parkkipaikoille ja liikenteelle.
- Kerrosalatavoitteet tontilla luovat paineita yleisten alueiden puolelle, kun hulevesienhallinta ym. ei meinaakaan suunnittelussa mahtua tontille
- Avointen kohteiden erilaiset tavoitteet kaupungin sisälläkin ristiriitaisia esim. niityt/tapahtumakentät/metsät
- Lisääntyvien tavoitteiden yhteensovittaminen entistä pienemmillä alueilla (tonteilla) haastavaa
- Vantaa kasvaa sisäänpäin olemassa oleville alueille
- Vantaan Energian hiilinegatiivisuus investointiohjelman mukaiset tuotantotilojen hankkeet vaativat sijoituspaikkoja -> hankkeiden toteuttaminen vaatii uusien alueiden käyttöönottoa

Erilaiset aikaperspektiivit:

- Kasvillisuus ja maaperä kehittyvät rauhassa, kaupunki muuttuu paljon nopeammin ja vaikeasti ennustettavammin.
- Vantaanjoen ekologisen tilan saaminen hyväksi vuoteen 2028 mennessä ei onnistu Vantaan tai vantaalaisten toimenpiteillä.
Tarvitaan laaja-alaista yhteistyötä ja toimenpiteitä maatalouden ravinnekuormituksen vähentämiseksi.
- Puiden kaatamisen ajoitus: rakennushankkeiden aikataulupaineet sanelevat käytännössä aikataulun

Priorisointi ja sitoutuminen:

- Kaupunkitasoinen linjaus siitä, mikä linjaus/ tavoite "tärkein", mikäli kaikkia tavoitteita ei voida toteuttaa (ehkä resurssiviisauden tiekartan sisälläkin)
- **sitoutuneisuus lumo-työhön** pitäisi olla kaikilla kaupungin sisällä

Muut:

- Tuhotaan nykyinen kasvillisuus ja tuodaan vierasta kasvillisuutta tilalle

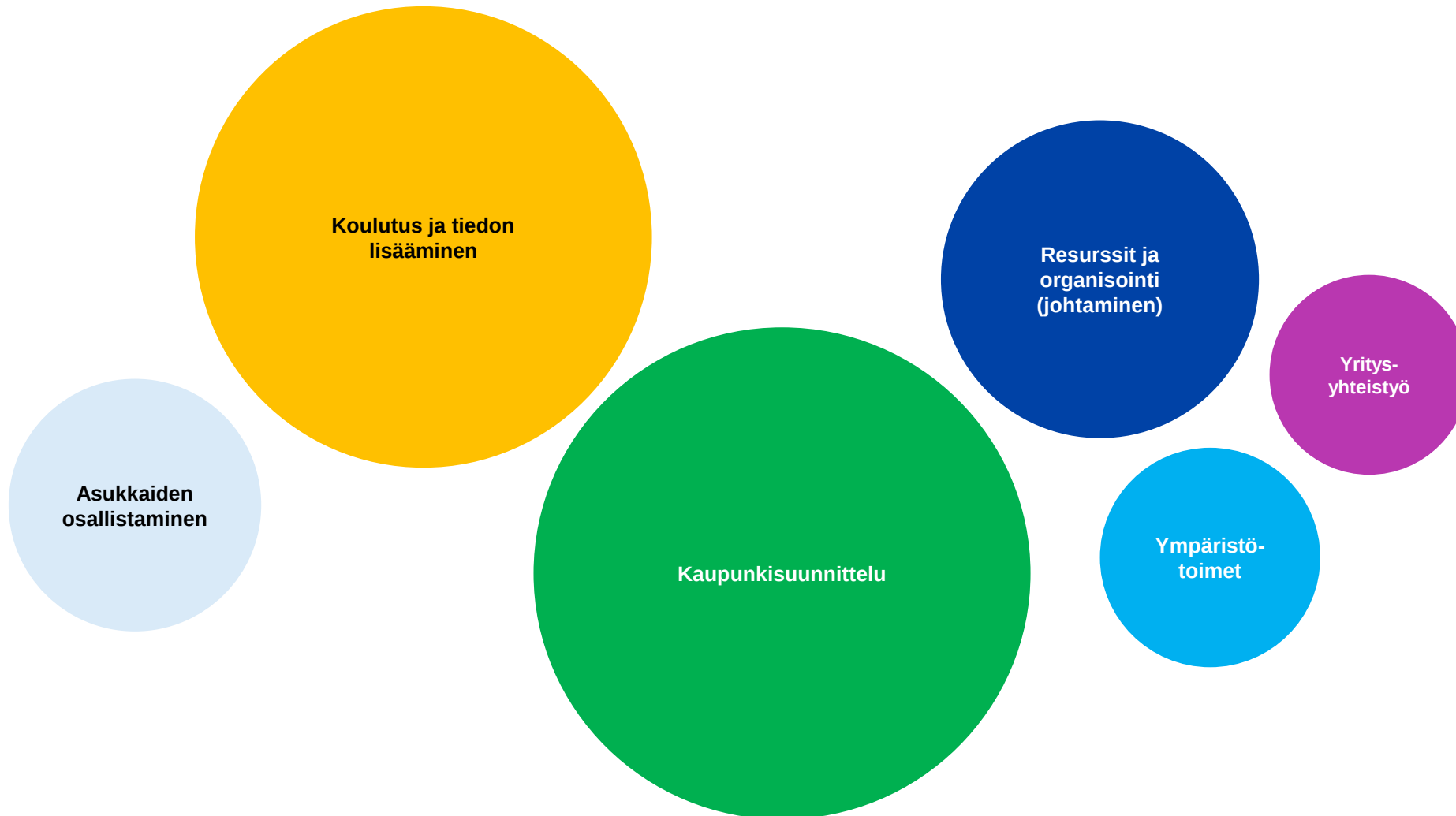
Yhteistyötahot:

- Hienot projektit kouluissa saattaa lopahtaa, jos ei löydetä oikeita ihmisiä toteutuskumppaneiksi /avuksi

Resurssit:

- Tarvitaan apuja ja käytäntöjä siihen, miten kouluissa luonnon monimuotoisuutta voidaan edistää
- Koulujen luontotyö riippuu enemmän tällä hetkellä johdon/opettajien/vanhempien omasta aktiivisuudesta
- Tarvitaan lisäresursseja luonnon monimuotoisuuden nykytilan selvittämiseen ja kartalle laittamiseen

Klusterointi: Teemoja tehtävästä ”Toimenpiteitä luontoposiitiivisuudelle”

Tärkeimmät toimijat

1 Kaupunkiympäristö (varsinkin asemakaavoitus)

Suunnittelussa olisi tärkeä olla **alusta asti tiedossa ja huomioituna kunnossapidon vaativuus ja resurssit ja niiden alueellinen jakautuminen**. > mahdollisesti esim. kuvallisesti havainnollistettuna viikottainen/kk/vuosittainen hoitomäärä

- Prosessien selkeyttäminen ja yhteinen käsitys reunaehdoista, samat tiedot kaikille tiimeille > vaatii jonkinlaista työpajaa ja sen esivalmistelua

2 Rakennusvalvonta ja lupapalvelut

Rakentamisen vaikutusten valvonta mm. kasvillisuus tonteilla ja tontin rajoilla sekä kasvillisuuden huomiointi ratkaisuissa

3 KASO/KATO (Kasvatus ja opetus)

Koulut ja päiväkodit mukaan luontotyöhön ja luonnostaoppimiseen

- luontoretket, talkoot, vieraslajihavainnot, jne, kaupunkiviljely
- "Ympäristökasvatusviikko", lähiluonto-oppaiden toiminta
- koulumetsät, koulupuutarhat, Täti tai Setä vihreä

4 Yritykset

Yritysten kanssa tehtävän yhteistyön systemaattisuus

- yritys yhteistyö voi vaatia myös kohdennettuja toimia
- One-to-one keskustelut yritysten kanssa
- Yksittäisten tilaisuuksien järjestäminen, joissa esillä yritysten luontoratkaisuja

5 Väylävirasto ja ELY

Yhteistyö väyläviraston ja ELY:n kanssa vihersiltojen ja avarienv alikulkujen toteuttamiseksi. Rahoituksen löytäminen.
Asemakaavoittajille osallistavaa koulutusta näihin liittyen

6 Johto

resurssien varmistaminen ekologisten verkostojen vahvistamistyölle

7 Asukasyhdistykset, asukkaat

Luontopositiivinen Vantaa 2030

Liite 3b. Sidosryhmätyöpaja 10.10.
TULOSKOONTI

Sidosryhmätyöpaja

- Tilana Aviapolis X
- Ti 10.10.2023 klo 13-16
- Yhteensä n. 25 osallistujaa
- Minikonferenssi, jossa neljä Vantaan asiantuntijaa esitteli luontoteemoja Vantaalta
- World Café-tyyppinen työpaja, jossa teemoina:
 - Minkälaista luontotietoa itse haluaisit (tai tarvitsisit)?
 - Millainen on luontoposiitivinen Vantaa?
 - Miten haluaisit osallistua?

Minkälaista luontotietoa itse haluaisit (tai tarvitsisit)?

Mistä tarvitset tietoa, jotta voisit olla luontopositiivisempi?

"Kaupunkilaistiede" ja joukkoistaminen: miten kaupunkilaisena pystyt tuottamaan tietoa, mikä vie kohti luontopositiivista Vantaata?

Minkälaista tietoa eri tahot tarvitsevat (mittarit, seuranta, viestintä)?

Luontotietoa Vantaasta

- Kartta ennallistettavista alueista > liikennevalokartta tekeillä (Ville Selonen)
- Tieto heikoista luontoarvokohteista (missä sijaitsevat ja miten niitä voisi parantaa?)
- Tieto arvokkaista ja potentiaalisesti arvokkaista elinympäristöistä on kaiken perusta
- Lähtötiedot luontotyypeistä koko Vantaan alueelta
- Luokittelutieto oltava vertailukelpoista (esim. pienvedet)
- Karttatyylinen sovellus, jonka kautta saadaan tietoa helposti

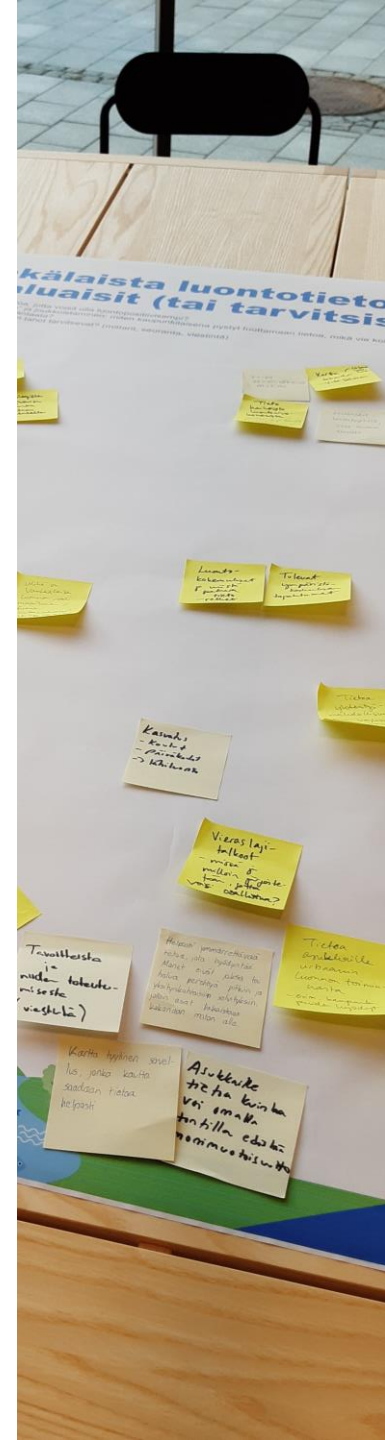
Yksityiskohtaisemmat selvitykset

- Siniverkostoselvitys
- Puotalkoissa tuotettu tieto jakoon (vieraslajit ja kutusoraikot)
- Ekologisten käytävien toiminta Vantaan alueella
- Lajeihin liittyvää seurantadataa - sekä ammattilaisilta että harrastajilta
- Myrky- ja mesipistiäisten selvitys
- Viheryökkösselvitys II Vehkalanmäellä

Kokemuksellisuus

- Luontokokemukset ja niistä saatava tietoa > retket
- Tulevat ympäristökeskuksen tapahtumat

"Mikä on Vantaalaisen luonnon rooli maailman/Suomen mittakaavassa? Sekä Vantaan organisaation sisällä että asiakkaille ja yrityksille?"

Kasvatus ja tiedon lisääminen

- Kasvatusnäkökulma: Koulut, päiväkodit > lähiluonto
- Tietoa asukkaille urbaanin luonnon toiminnasta, esim. kaupunkipuiden hyödyt
- Tietoa siitä kuinka paljon esim. viherkattoja tarvitaan että syntyy oikeasti hyötyjä
- Lisätietoja ekosysteemipalveluista – erityisesti virkistyskäyttö
- Tietopaketti yrityksille konkreettisista luontohoito-toimenpiteistä > Viestintää
- Tietoa vieraslajien tunnistamiseen > viestiminen laajalle yleisölle
- Helposti ymmärrettävää tietoa, jota voi hyödyntää. Monet eivät jaksaa tai halua perehtyä pitkiin ja yksityiskohtaisiin selvityksiin, jolloin asiat lakaistaan vain maton alle.
- Tavoitteista ja niiden toteutumisesta viestiminen
- Asukkaille tietoa, kuinka voi omalla tontilla edistää monimuotoisuutta

Yhteistyömahdollisuudet

- Tietoa yhteistyömahdollisuuksista esim. Väyläviraston/valtion kanssa ekologisten katkoskohtien ratkaisuun
- Vieraslajitalkoot – missä ja milloin järjestetään, jotta voisi osallistua?

Uudet teknologiat

- Konenäkö, tekoäly hyödyntäminen
- eDNA:n hyödyntäminen (x2)
- Drone-kuvaaminen avoimilla kohteilla – uutta luontotietoa alueelta

Yritysten tarpeet

- Miten yhtiömme luontovaikutusta voisi kompensoida?
- Miten yhtiömme luontovaikutusta voisi vähentää?
- Mikä on yhtiömme toiminnan nykyiset vaikutukset?
- Tietoa yrityksille missä viettää elämyksellisiä TYHY-päiviä
- Tietoa paikallisista luontovaikutuksista, joihin lähialueen yritykset voisivat tarttua
- Tieto yrityksen lähialueen luonnosta – mitä arvokohteita löytyy?
- Leima/tarra/merkki pienelle yrityksell: *"olen mukana luontoposiitiivinen Vantaa 2030" -toiminnassa*

Millainen on luontoposiitiivinen Vantaa?

Miltä luontoposiitiivinen Vantaa näyttää kaupunkiympäristöltään, toiminnoiltaan, tavoilta toimia yms.? Millaisia kokemuksia se tuottaa?

Miten luontoposiitiivisuutta voidaan edistää Vantaalla?

Minkälaisia kokeiluja voisi olla, jotta päästään kohti tavoitetta?

Arvokohteet arvoon!

- Kaikkialla Vantaalla on omia "arvoalueita", joista innostutaan
- Ei hävitetä arvokohteita!
- Kulttuuriympäristöjen merkitys
- Riittävästi luontokohteita
- Monimuotoisuutta esiin tuova
- Olemassa olevien maapohjan ja kasvillisuuden säilyttäminen
- Viheraluekokonaisuuksia, joita ekologiset yhteydet yhdistävät
- Laadukkaat ja monimuotoiset lähiluontokohteet
- Ihmiset tuottamaan positiivisia vaikutuksia luonnolle samalla kun luonto tarjoaa positiivista ihmisille
- Positiivinen luontoaltistus ja toimivat ekosysteemipalvelut
- Keskittymiä: Lammaslampi, Kuusijärvi, Vetokankaan uimaranta, Vantaanjoen varren luontokohteet, Tikkurilanranta

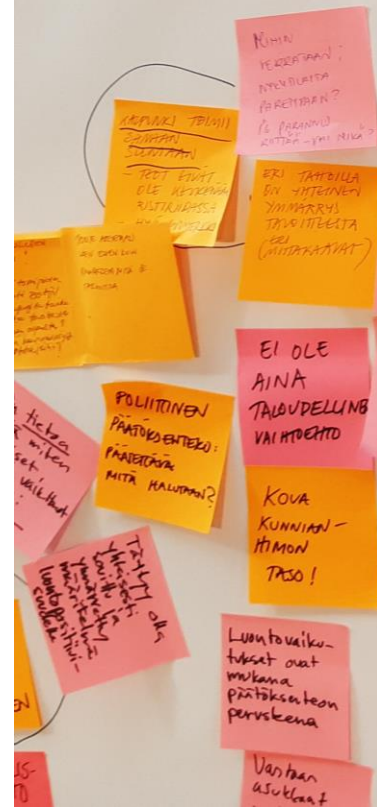
Kaupunki suunnan näyttäjänä

- Eri tahoilla on yhteinen ymmärrys tavoitteesta (eri mittakaavat)
- Kunnianhimoiset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi, nyt ei enää kannata "piipertää pienesti"
- Tavoite asetetaan usein ennen kuin ymmärretään mitä se tarkoittaa
- Kova kunnianhimon taso
- Kaupunki toimii samaan suuntaan – teot eivät ole keskenään ristiriidassa
- Mihin verrataan? Nykytilasta parempaan? (6% parannus riittää vai mikä?)
- Luontoposiitiivinen Vantaa suojelee tarvittavat alueet (esim. retkeilykäyttö, ennallistaa, mahdollistaa ekologiset yhteydet/verkoston)
- Kaupunki tekee yhteistyössä alueen yritysten kanssa luontoposiitiivisuuden eteen.
- Toimitaan ja edetään
- Huomioidaan kaikessa kaupungin suunnittelussa ja toiminnassa

- Vantaa viestii konkreettisesti teoista ja toimii esimerkkinä
- Ei ole aina taloudellinen vaihtoehto
- Poliittinen päätöksenteko: päätettävä mitä halutaan?
- Monet teot tyssää poliittiseen päätöksentekoon: miten ratkaistaan?
- Luontovaikutukset ovat mukana päätöksenteon perusteena
- Luontoposiitiivisuuden edistäminen:
 - Yhteistyö eri toimijoiden välillä, selkeitä pyyntöjä/toiveita kaupungilta kuinka voimme auttaa tavoitteissa
 - Kaavoituksen ohjausta: voisiko olla kaavamääräyksiä liittyen luontotekijöihin?
- Asemakaavatasolla luontoselvitykset
- Kaavamääräyksiin luontoratkaisut
- On tietoa siitä, miten erilaiset toimet vaikuttavat luontoon (+ vai -)
- Eri tahot käytännön selvitystyöhön mukaan (esim. Vantaan energia)
- Rakentaminen puusta, betoni poikkeustapaus

luontop

- Miltä luontoposiitiivinen Vantaa näyttää kaupunkiympäristöltään, toiminnoiltaan, tavoilta toimia yms.? Millaisia kokemuksia se tuottaa?
- Miten luontoposiitiivisuutta voidaan edistää Vantaalla?
- Minkälaisia kokeiluja voisi olla, jotta päästään kohti tavoitetta?

Monimuotoinen kaupunkivihreä

- Puistot eivät ole pelkkiä nurmikenttiä
- viherkattoja, laatikkoviljelyä
- Nyt lähtökohtana rakennetuilla alueilla helppo kunnossapito > tulisi olla rönsyilevä monimuotoinen vihreys
- Koulujen ja päiväkotien ym. Pihat ovat monimuotoiset
- Niittyjä löytyy
- Kerrostalojen viheralueet
- Kehät > alla on luontotunneleita

Rakkaus asuinalueeseen

- Täytyy olla yhteisesti sovittu ja ymmärretty määritelmä luontoposiitivisuudelle
- Paikallisuus > Imago

Osallistava vastuu

- Vantaan asukkaat tiedostaa ja osaavat toimia omassa arjessa luontoposiitivisesti
- Osallistava vastuullisuus (asukkaat, yritykset)
- Kaupunkilaiset, yritykset, yhdistykset yhteistyöhön luontoposiitivisuuden tavoitteiden saavuttamiseen
- Järjestämällä luontokokemuksia
 - Luontoretket, luontopolut
 - Talkoot, kasvien istutus
 - Hyönteishotellit
- Selvitykset
- Seuranta
- Asukaslähtöisyys Vantaan strategian mukaisesti: saadaan asukkaat arvostamaan luontoposiitivisuutta ja kokemaan asiat tärkeiksi
- Maanomistusrajat ylittävät yhteistyö esim. ennallistamishankkeet
- Luontoposiitivisuutta edistetään kaupungin puolelta tulevilla pysyvillä rahoituksilla. Nykyään monet toimenpiteet pyörii heikolla rahoitus pohjalla > pitkäjänteinen työ vaikeutuu
- Tiedottamalla
- Viestintä ja opetus on kunnossa > ihmisten pitää saada tieto ja ymmärrys, miksi näin
- Kokeilut asuinaluetasolla: eri sidosryhmille vastuun antaminen > talkoot, yhteistyö > "talkookummi"
- Viestintä ja positiivinen brändi: Matka
 - Luonto tunnetaan: luontokartoitukset tehdään, vaatii rahaa
 - Toimintojen vaikutukset tunnetaan
 - Suunnitellaan ja rakennetaan vaikutusten minimoimiseksi

3

Miten haluaisit osallistua?

Millä tavalla haluat osallistua luontoposiitiivisuuden edistämiseen?

Mitä voin tehdä itse?

Minkälaisia yhteistoiminnan keinoja esim. yritysten, yhteisöjen ja kaupungin välillä?

Millaisia kumppanuuksia tarvitaan?

Tiedonjako

- Infotaulut hyviä
- Joku kartta, missä nähdään mihin pitää tehdä mitään (voisi olla selkeä toimenpide)
- Miten lähdetään pienillä askeleilla edistämään luontoposiitiivisuutta (sitoumus tms.)
- Joku Apuri-appi, joka antaisi ohjeet siihen miten asian kanssa edistytään
- Yhteiskartta toimisi myös tiedotuksena asukkaiden suuntaan
- Miten puhutaan asioista: luontoposiitiivisuus on pitkä ja vaikea sana
- Luontokoulu Länsi-Vantaalle
- Ohjeistuksia niittyjen kehittämiseen ettei tule esim. vieraslajeja

Yhteistyö

- Nuoret tulevaisuuden toivona. Osallistetaan pienestä pitäen, jolloin mahdollista omaksua asioita omaan elämään
- Purokunnostuksiin olisi kiva saada lisää porukkaa mukaan (esim. Rudus mukaan tms.)
- Vieraslajien suhteen yhteistyö eri kaupunkien välillä (mm. Tuusula)
- Yhteistyöprojektit eri toimijoiden kesken (kaupunki luonteva fasilitoija)

Yhteistyön ohjaus

- Kaupunki alustajana ja ohjaajana pilotteihin (laitetaan resurssit ohjaamiseen)
- Kaupungin pitää resursoida ohjaaminen, jotta saadaan yhteistyökuvio toimimaan
- Kaupunki tarjoaa paikkoja ja ohjaa mitä alueilla voi tehdä
- Mitkä voisi olla potentiaalisia kohteita joita kompensoida, mihin voisi ohjeistaa talkoit ym. (kaupungin sisäinen työpaja)
- Valtion MAL-sopimusten neuvottelu uudestaan
- Kompensaatio
 - Kompensaatioista pitäisi olla jotain valtakunnallisia ohjeistuksia siitä, kuka kompensoinnin maksaa (malleja esim. alueen toimijat yhteistyössä)

Miten

- Millä tavalla haluat osallistua
- Mitä voin tehdä itse?
- Minkälaisia yhteistoiminnan
- Millaisia kumppanuuksia t

Kokeilut

- Pelillistämisen mahdollisuudet (esim. karttasovellukset)
- Pilotit on osoittanut, että resursseja tulee, kun aletaan toteuttamaan
- Pilotit esim. Vantaan energian kanssa, josta saadaan kokemuksia
- Koulujen pilottien pohjana esim. ekologisten verkostojen tarkastelu paikallisena lähtökohtana
- Aluekohtaiset pilotit, joihin yritykset pystyvät lähtemään mukaan
- Ohjaajat, jotta pilotteja saadaan aikaan järjestelmällisesti

Yritykset ytimessä

- Matalalla roikkuvat hedelmät yrityksillekin
- Erityisesti yrityksille tavalla, jota ymmärretään ja kohdennetusti (avataan konkretian kautta)
- Paketointi – Miten annetaan täkyjä tarjolle yrityksille, järjestöille (esim. puronkunnostustalkoot ym.)
- Vantaalla ollut luontoteemavuusia > teemavuodet voisi hyvin laajentaa koskemaan yrityksiä
- Muutama pioneeriyritykset, joiden kautta asiaa saadaan eteenpäin (malleja siitä miten erilaisilla resursseilla saadaan asiaa eteenpäin)
- Yrityksillä ei välttämättä ole resursseja tai osaamista
- Yritykset tarvitsee apua vaikuttavuuden arviointiin, mitkä toimenpiteet edesauttaa eniten
- Yritysten lumotyö jää helposti pinnalliseksi, jos ei oteta paikallista näkökulmaa huomioon
- Saadaan positiivista kierrettä aikaan kun muutamat alkaa tekemään
- Miten yritykset saa tietoa siitä, miten pitää kompensoida (esim. kaavoitus)

Toimintatapoja

- Talkoot
- Talkoilemalla (yhteenkuuluvuuden tunne)
- Opastetut talkoot järjestöille, yrityksille, ryhmille, pikku porukoille, oppilaitoksille
- Lähiluonto-oppaat, Vantaalla hyödynnetty paljon malleja
- Maa-alueiden käyttö ekologisten yhteyksien luomiseen/säilyttämiseen (esim. voimajohtoalueet)

Näkyvyys

- Luontopolku-konsepti tuo näkyvyyttä
- Tiedottaminen:
 - Kerrotaan laajemmin asiasta houkuttelevasti niin että esim. valtamediakin kiinnostuu

7

Oikeudellinen selvitys: Korkeimman hallinto-oikeuden päätös poikkeamislupa-asiassa / Tuomikuja 4 / SP

VD/13153/10.03.00.01/2021
SP/MYL/HPI/KN/SSO

Merkitään tiedoksi juridinen selvitys: Poikkeaminen asemakaavasta pientaloalueilla.

Asemakaavapäällikkö on tehnyt 10.12.2021 poikkeamispäätöksen (LP-092-2021-0617), jolla Kattobest Oy:lle ja yksityishenkilöille on myönnetty poikkeamislupa kahden paritalon rakentamista varten osoitteessa Tuomikuja 4. Paritalojen yhteenlaskettu kerrosala on päätöksen mukaan 377 k-m²:ä, mikä ylittää asemakaavassa osoitetun rakennusoikeuden 109 k-m²:llä eli 24 prosentilla. Hanke poikkeaa asemakaavasta lisäksi asuntojen koon osalta.

Kaupunkiympäristölautakunta on hylännyt päätöstä koskevan, Asunto Oy Vantaan Tuomikuja 6:n tekemän oikaisuvaatimuksen päätöksellään 15.2.2022 § 11. Asunto Oy Vantaan Tuomikuja 6 on valittanut asiasta Helsingin hallinto-oikeuteen.

Helsingin hallinto-oikeus on päätöksellään 2506/2023 kumonnut kaupunkiympäristölautakunnan ja asemakaavapäällikön päätökset ja hylännyt poikkeamista koskevan hakemuksen. Hallinto-oikeus on päätöksessään katsonut, että poikkeamista koskevan rakennushankkeen myötä tontin rakentamisen määrä nousisi tehokkuuslukuun noin $e=0,25$ kaavassa sallitun $e=0,20$ sijasta. Hanke merkitsisi siten rakentamisen määrän ja myös asuntojen keskinäistä kokoa koskevasta jaotuksesta poikkeamisen osalta varsin huomattavaa poikkeamista asemakaavan mukaisesta perusratkaisusta. Hallinto-oikeus korosti ratkaisussaan sitä, että koska maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun vuoksi kaupungin tulisi jatkossa sallia myös muille alueen maanomistajille vastaavan suuruinen poikkeaminen asemakaavasta, tarve selvittää muutostarpeet yksittäistä tonttia tarkemmin eli käytännössä asemakaavamuutoksella on korostunut. Hallinto-oikeus katsoi poikkeamispäätöksen aiheuttavan maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:n 2 momentissa tarkoitettua haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle, minkä vuoksi oikeudellisia edellytyksiä poikkeamiselle ei ollut.

Vantaan kaupunki on hakenut asiassa valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan päätöksellä § 44/2023. Kaupunki katsoi valituslupahakemuksessaan, että lain soveltamisen kannalta olisi tärkeää saada korkeimman hallinto-oikeuden kannanotto siihen, onko tontin rakennusoikeuden tehokkuuden muutos tehokkuusluvusta $e=0,20$ tehokkuuslukuun $e=0,25$ niin suuri, että asia tulisi ratkaista asemakaavaprosessilla. Kaupunki katsoi, että kyseessä on vähäinen tiivistäminen ja päätöstä tehdessä on maanomistajien yhdenvertainen kohtelu turvaten huomioitu se, että koko alue on mahdollista toteuttaa samalla tehokkuudella.

Korkein hallinto-oikeus on hylännyt Vantaan kaupungin valituslupahakemuksen päätöksellään 17.11.2023 (3382/2023). Korkein hallinto-oikeus katsoi, että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukainen valituslupakynnys ei asiassa ylittynyt, eikä se siten tutki asiaa. Näin ollen Helsingin hallinto-oikeuden päätös perusteluineen jää voimaan.

Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen jäämisellä voimaan on vaikutuksia Vantaan vanhojen pientaloalueiden uudistumiseen. Kaupunki on viime vuosina myöntänyt keskimäärin 12 vastaavaa poikkeamislupaa vuodessa. Kaupungin pientalotuotannon kokonaismäärään suhteutettuna määrä on pieni, mutta toimintatavalla on ollut merkitystä nimenomaan vanhojen pientaloalueiden täydentymisen kannalta. Oikeusprosessin ollessa vireillä kaupunki ei ole myöntänyt vastaavanlaisia

poikkeamispäätöksiä, vaan on odottanut lainvoimaisen ratkaisun saamista. Jatkossa vanhoille asemakaavoitetuille pientaloalueille haettujen poikkeamislupien arvioinnissa korostuvat entistä enemmän tonttitehokkuuden noston kokonaisvaikutukset alueella. Yksittäisen poikkeamishakemuksen ratkaiseminen edellyttää kuitenkin aina tapauskohtaista harkintaa sen arvioimiseksi, täyttääkö hanke maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:ssä määritellyt poikkeamisen edellytykset.

Kaupunkiympäristölautakunta 16.1.2024 § 12

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys

Merkitään tiedoksi korkeimman hallinto-oikeuden 17.11.2023 antama ratkaisu 3382/2023.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

Merkittiin, että kaupunkiympäristölautakunta jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:
"Lautakunta edellyttää juridista lisäselvitystä siitä, miten kyseistä hallinto-oikeuden päätöstä jatkossa sovelletaan. Selvitys tulee toimittaa lautakunnalle sen valmistuttua"

Kaupunkiympäristön toimialan lakimies on laatinut kaupunkiympäristölautakunnan edellyttämän juridisen selvityksen. Selvitys on tämän esityslistatekstin liitteenä.

Kaupunkiympäristölautakunta 9.4.2024

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys

Merkitään tiedoksi liitteenä oleva juridinen selvitys: Poikkeaminen asemakaavasta pientaloalueella.

Liitteet:

- Selvitys: Poikkeaminen asemakaavasta pientaloalueilla

Täytäntöönpano: Kaupunkirakenne- ja ympäristö

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus ja valituskielto

Lisätiedot:

Lakimies Heino Pitkänen, puh. 043 825 9154
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Poikkeaminen asemakaavasta pientaloalueilla

Sisällysluettelo

Lainsäädäntö ja lakien esityöt.....	1
Poikkeamisen juridiset edellytykset.....	3
Oikeuskäytäntöä.....	5
Hallintosäännön mukainen toimivalta.....	6
Vantaan kaupungin aikaisempi käytäntö pientaloja koskevissa poikkeamishakemuksissa.....	7
Vantaan kaupunkia koskevien tuomioistuinpäätösten analyysi.....	7
Ratkaisuvaihtoehdot.....	9
Yhteenvedo mahdollisista erityisistä syistä poikkeuksen myöntämiseen.....	11

Lainsäädäntö ja lakien esityöt

Poikkeamistoimivallasta ja poikkeamisen edellytyksistä on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain (MRL, 132/1999) 171 §:ssä. Oleellisia ovat pykälän 1 ja 2 momentit:

”Kunta voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää poikkeamisen tässä laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevasta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta.

Poikkeamista ei kuitenkaan saa myöntää, jos se:

- 1) aiheuttaa haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle;
- 2) vaikeuttaa luonnonsuojelun tavoitteiden saavuttamista;
- 3) vaikeuttaa rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista; tai
- 4) johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai muutoin aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.”

MRL:a koskevan hallituksen esityksen HE 101/1998 vp mukaan:

”Poikkeamisen oikeudellisista edellytyksistä säädetään erillään poikkeamista koskevasta toimivaltasäännöksestä, joka sekin sisältää yhden tärkeän poikkeamisen edellytyksen eli poikkeus voidaan myöntää erityisestä syystä. Erityisiä syitä ei ilmaista laissa, vaan niiden olemassaolo harkitaan edelleen tapauskohtaisesti ja rakennuslain mukainen erityisiä syitä koskeva hallinto- ja oikeuskäytäntö ohjaa säännöksen soveltamista. Poikkeamisen edellytyksiin liittyy myös se, että poikkeus voidaan myöntää eli poikkeamiseen ei siis ole aina suostuttava, vaikka tämän pykälän mukaiset edellytykset ovat käsillä. Kyse on siis osittain erityisten syiden ja ilmaisun ”voi” osalta tarkoituksenmukaisuusharkinnasta, joka perustuu poikkeamisvaltaa koskevaan säännökseen. Oikeusharkintaa poikkeamista koskevassa päätöksenteossa ovat tässä pykälässä säädetty poikkeamisen edellytykset, jotka voidaan jakaa alueiden käytön suunnittelua koskeviin ja suojelullisiin sekä vaikutuksia koskeviin.

Ensimmäinen poikkeamisen edellytys ovat kaavoituksellisiin ja yleisempiin alueiden käyttöä koskeviin seikkoihin liittyvät tekijät. Poikkeamisesta ei siis saa aiheutua haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle. Tällaisen haitan arviointi on yksittäistapauksellista, mutta rakennuslain mukainen käytäntö ohjaa säännöksen tulkintaa. Kaavoituksellisiin edellytyksiin liittyy tarkoituksenmukaisuuden arvioinnin kaltaista harkintaa, mutta pääosin ne kuuluvat oikeudellisen harkinnan piiriin.

Poikkeuksen myöntäminen on kielletty, jos se johtaisi vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai siitä muutoin aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia. Säännöksessä on kysymys eräänlaisesta ehdottomasta luvanmyöntämisesteestä. Merkittävä rakentaminen tarkoittaa säännöksessä ympäristöstään täysin poikkeavaa rakentamista, jollainen voisi olla esimerkiksi kerrostalo pientaloalueella tai suuri varastorakennus asuinalueella.”

Asiaan liittyy myös MRL:n 175 §:ssä säädetty vähäinen poikkeaminen rakennusluvan yhteydessä:

”Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi 171 §:ssä säädettyin edellytyksin ja rajoituksin myöntää rakennusluvan, kun kysymys on vähäisestä poikkeamisesta rakentamista koskevasta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta. (18.3.2016/196)

Rakennuksen teknisiä ja näitä vastaavia ominaisuuksia koskevan vähäisen poikkeuksen edellytyksenä on lisäksi, ettei poikkeaminen merkitse rakentamiselle asetettujen keskeisten vaatimusten syrjäytymistä.”

Poikkeamisen juridiset edellytykset

Maankäyttö- ja rakennuslain keskeinen tavoite on ollut vähentää erilaisilla poikkeuksilla tapahtuvaa rakentamista. Koska kunnalla on kaavoitusmonopoli, tulisi rakentamisen pääsääntöisesti tukeutua kaavoitukseen. Poikkeamisen tulisi siis olla, varsin itsestään selvästi, poikkeuksellista.

Laki on poikkeamisen edellytysten suhteen melko laveasanainen ja edellytysten tulkinta on tietoisesti jätetty oikeuskäytännön varaan. Laista, esityöistä ja oikeuskäytännöstä on erittäin vaikea johtaa periaatteita poikkeamisiin asemakaavasta pientaloalueilla. Yleispäteviä periaatteita ei oikeuskirjallisuuden mukaan edes voi esittää:

”Poikkeamisen perusteeksi on aina voitava esittää erityisiä syitä, jotka riippuvat kulloinkin siitä, mistä poikkeusta haetaan. Erityiset syyt saattavat liittyä poikkeuksen kohteena olevan kiellon, määräyksen tai rajoituksen yleisyyteen, vanhentuneisuuteen tai poikkeamisen vähäiseen merkitykseen taikka rakennushankkeen kohteen tai laadun erityisiin ominaisuuksiin.

Aikaisemmassa oikeuskäytännössä kiinnitettiin huomiota mm. rakennushankkeen tai toimenpiteen laatuun, suuruuteen ja sijaintiin rakennuspaikalla, hankkeen erityiseen merkitykseen hakijalle taikka maankäytöllisen suunnittelun erityispiirteisiin. Yleisiä periaatteita ei ole mahdollista esittää, vaan erityisten syiden olemassaolo on harkittava kulloinkin tapauskohtaisesti.” (Hallberg, Haapanala, Koljonen, Ranta ja Reinikainen, 2020)

Jääskeläisen ja Syrjäsen mukaan erityinen syy voi liittyä esimerkiksi:

- Asemakaavan toteuttamiseen ja sen edistämiseen
- Asemakaavan hyväksymisen jälkeen muuttuneisiin olosuhteisiin
- Ympäristön ja kaupunkikuvan parantamiseen
- Ympäristöhaittojen ehkäisemiseen
- Palvelutason turvaamisen ja parantamiseen
- Luonnonsuojelun tavoitteiden edistämiseen jne.

(Jääskeläinen ja Syrjänen, 2010)

Poikkeamisharkinta sisältää sekä oikeus- että tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Poikkeamisen tarkoituksenmukaisuutta voidaan harkita vasta, jos oikeudelliset edellytykset poikkeamiseen ovat olemassa. Korkein hallinto-oikeus (KHO) on katsonut, että ensin on selvitettävä, ovatko MRL 171 §:n 2 momentissa säädetyt oikeudelliset edellytykset olemassa. Vasta tämän jälkeen harkitaan, onko poikkeamiseen myös MRL 171 §:n 1 momentissa tarkoitettu erityinen syy (KHO 2002:32) (Hallberg, Haapanala, Koljonen, Ranta ja Reinikainen, 2020). Erityinen syy sisältää siis sekä oikeus- ja tarkoituksenmukaisuusharkintaa, 2 momentissa kyse on vain oikeusharkinnasta. Hallinto-oikeus ei ota kantaa tarkoituksenmukaisuusharkintaan, eli tuomioistuimen ratkaisun tulisi pohjautua

puhtaaseen oikeusharkintaan. Käytännössä harkinnat usein nivoutuvat toisiinsa. Kaupunki on asiassa tarkoituksenmukaisuusharkintaa käyttävä taho.

Poikkeamispäätöksiin ei voida sallia sellaista rakentamista, joka vaarantaa säädettyt sisältövaatimukset täyttävän kaavan laatimisen alueelle tai jota ei voitaisi osoittaa kaavassakaan.

Poikkeamisharkinnassa on otettava huomioon varovaisuusperiaate ja MRL 54 §:ssä säädetty asemakaavan sisältövaatimukset. Poikkeaminen edellyttää, että voidaan riittävästi varmistua siitä, että kaavan sisältövaatimukset täytyisivät, jos rakentaminen osoitettaisiin kaavassa. Siten poikkeamispäätöksiin ei voida sallia sellaista rakentamista, jota ei ole voitu osoittaa kaavassakaan ja kaava on sen vuoksi kumottu tai jätetty vahvistamatta. Laajemmin ympäristöön vaikuttavat maankäytön muutokset edellyttävät yleensä kaavanmuutosta. (Hallberg, Haapanala, Koljonen, Ranta ja Reinikainen, 2020)

Maankäyttö ja rakennuslaki mahdollistaa siis poikkeamisen asemakaavasta ja lisäksi mahdollista on niin sanottu vähäinen poikkeaminen rakennusluvan yhteydessä. Toimivalta tähän vähäiseen poikkeamiseen on rakennusvalvonnalla. Yleistäen voidaan todeta, että MRL 175 § mukainen rakennusvalvonnan myöntämä vähäinen poikkeaminen rakennusluvan yhteydessä voidaan myöntää myös vähäisemmissä asemakaavoihin liittyvissä poikkeamistilanteissa esim. vähäisiin rakennusoikeuden ylityksiin. Vantaan kaupungin rakennusvalvonta on käyttänyt näissä epävirallisena kerrosneliömetrirajana enimmillään 10 % poikkeusta. Tätä määrää ei kuitenkaan voida pitää kaikkiin tilanteisiin sopivana rajana, sillä muun muassa Kuopion hallinto-oikeuden ratkaisussa (Kuopion HAO 13.7.2005 05/0472/2) 7,1 % ylitystä pidettiin rivitalohankkeessa vähäistä suurempana.

Vantaalla asemakaavaan liittyvässä asiassa myönnetään siis joko asemakaavapäällikön poikkeamispäätös tai vaihtoehtoisesti rakennusvalvonnan vähäinen poikkeaminen rakennusluvan yhteydessä. KHO on katsonut, että vaikka vähäisenä poikkeamisena rakennusluvan yhteydessä sallittu rakennusoikeuden ylitys 4,5 m²:llä oli sellaisenaan määrältään pieni, poikkeamisen vähäisyyttä arvioitaessa oli otettava huomioon poikkeamispäätöksellä asemakaavan mukaisesta rakennusoikeudesta jo myönnetty 129 m²:n ylitys. Rakennusluvan yhteydessä myönnettyä poikkeamista ei tässä tilanteessa voitu pitää vähäisenä (KHO:2022:90).

Vaikka poikkeamisen myöntäminen on osa kaupungin tarkoituksenmukaisuusharkintaa, kaupungin on kaikessa toiminnassaan otettava huomioon yhdenvertaisuusperiaate ja maanomistajien yhdenvertainen kohtelu. Täysin analogisissa tapauksissa poikkeaminen on myönnettävä kaikille hakijoille tai jätettävä myöntämättä kaikille hakijoille.

Oikeuskäytännössä on myös vakiintunut, että hakemuksen hylkäämistä tarkoituksenmukaisuusperusteella viitaten vain yleisiin periaatteisiin ei voida pitää riittävänä (KHO

1980 A II 38, 41, 42 ja 45). Tarkoituksenmukaisuusharkinta on siten aina perustettava konkreettisiin tosiseikkoihin, ja tämä lopulta rajaa tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Tietyissä tapauksissa hallintotuomioistuin on vaatinut parempia selvityksiä, jotta oikeudellisten edellytysten ja erityisen syyn olemassaolosta voidaan varmistaa.

Oikeuskäytäntöä

KHO:2021:143: Pätevä erityinen syy poikkeuksen myöntämiseen oli valtiollisen turvallisuuden varmistaminen.

KHO:2020:138: Hanke paransi marjanviljelyn toimintaedellytyksiä ja mahdollisti marjanviljelystä aiheutuvien haitallisten ympäristövaikutusten vähentämisen, joten erityinen syy poikkeukselle oli olemassa.

KHO:2023:123: Tuulivoimaloiden kokonaistehon nosto ei saadun selvityksen perusteella olennaisesti muuta tuulivoimaloiden ympäristövaikutuksia verrattuna niihin vaikutuksiin, joita osayleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakentamisesta on arvioitu aiheutuvan. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että rakennusluvassa osayleiskaavasta myönnettyä poikkeamista tuulivoimaloiden enimmäistehoa koskevasta kaavamääräyksestä on näin ollen pidettävä vähäisenä. Voimalan siipien ulottuminen tuulivoimaloiden alueen rajauksen ulkopuolelle johtuu tässä tapauksessa ensisijaisesti voimalan roottorin halkaisijan kasvamisesta. Siipien pyörimisalue ylittää aluerajauksen varsin vähäisesti, eikä kysymyksessä olevan tuulivoimaloiden alueen läheisyyteen sijoitu osayleiskaavassa osoitettuja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaita alueita. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että poikkeamista on näin ollen pidettävä vähäisenä ja se on siten voitu myöntää 175 §:n 1 momentin nojalla rakennusluvan yhteydessä.

KHO:2023:124: KHO katsoi selvitysten perusteella, etteivät poikkeamispäätösten mukaisesta tuulivoimaloiden korottamisesta ja enimmäistehon nostosta aiheutuvat ympäristövaikutukset maisemavaikutusten tai alueen luontoarvoihin kohdistuvien vaikutusten osalta eroa olennaisesti niistä vaikutuksista, joita osayleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakentamisesta on kaavaa laadittaessa arvioitu aiheutuvan. Myös tuulivoimaloiden aluetta koskevasta aluerajauksesta poikkeamisen vaikutukset voimalan KUK01 osalta voidaan saadun selvityksen perusteella arvioida vähäisiksi. Osayleiskaavasta myönnettyillä poikkeamisilla ei ole muutettu alueelle osayleiskaavassa osoitettua maankäyttöä. Poikkeamispäätösten mukaisesta voimaloiden korottamisesta ja kokonaistehon nostosta aiheutuvat ympäristövaikutukset eivät laadittujen selvitysten perusteella olennaisesti eroa niistä vaikutuksista, joita osayleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakentamisesta on kaavaa laadittaessa arvioitu aiheutuvan. Kun otetaan huomioon poikkeamisten laatu ja poikkeamisista aiheutuvista vaikutuksista saatu selvitys, poikkeamispäätösten mukaisen hankkeen ei voida katsoa johtavan vaikutuksiltaan sellaiseen rakentamiseen, joka edellyttäisi uutta kaavallista tarkastelua. Poikkeamisten myöntämiselle on ollut osayleiskaavassa osoitetun maankäytön toteuttamiseen liittyvä erityinen syy.

KHO 1983 A II 79: Lääninhallitus hylkäsi taaja-asutuspoikkeusta koskevan hakemuksen omakotitalon rakentamiseksi 5 000 neliömetrin suuruiselle määräalalle. Aiottu rakentaminen soveltui ympäristön maankäyttöön. Viereiselle rakennuspaikalle oli marraskuussa 1979 myönnetty poikkeuslupa omakotitalon rakentamiseksi. Ottaen kuitenkin huomioon kysymyksessä olevasta tilasta aikaisemmin lohkotut tilat, maanomistajien tasapuoliset rakentamismahdollisuudet ja kunnan kielteinen lausunto, lääninhallitus katsoi, ettei hakija ollut esittänyt erityisiä syitä hakemuksensa tueksi. KHO ei muuttanut lääninhallituksen päätöstä.

Kuopion HAO 13.7.2005 05/0472/2: 7,1 % poikkeamista asemakaavan mukaisesta rakennusoikeudesta ei voitu pitää 175 §:n mukaisena vähäisenä poikkeamisena rakennusluvan yhteydessä vaan asiassa olisi tullut tehdä päätös poikkeamisesta asemakaavasta.

Hallintosäännön mukainen toimivalta

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9 luvun 2 §:n 5 kohdan mukaan kaupunkiympäristölautakunta tehtäväalueellaan päättää maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen poikkeamisluvan myöntämisestä, kun kyse ei ole rakentamissäännöksistä tai Suomen rakentamismääräyskokoelman määräyksistä poikkeamisesta.

Kaupunkiympäristölautakunta on delegoinut kyseisen toimivallan asemakaavapäällikölle.

Koska asiaan palataan myöhemmin, alla on vielä kohta kaupunkiympäristölautakunnan nykyisestä oikeudesta hyväksyä tietyt vähämerkitykselliset asemakaavat:

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9 luvun 2 §:n 6 kohdan mukaan kaupunkiympäristölautakunta tehtäväalueellaan päättää asemakaavan muutosten hyväksymisestä, joilla ei

- a) muuteta rakennuskorttelin pääasiallista käyttötarkoitusta,
- b) muuteta torin, katuaukion, virkistys-, erityis- tai vesialueen käyttötarkoitusta vähäistä kaavan toteuttamista helpottavaa tarkistusta lukuun ottamatta,
- c) nosteta rakennuksen suurinta sallittua kerroslukua enemmän kuin yhdellä kerroksella tai rakennuskorkeutta vastaavalla tavalla, taikka lisätä rakennusoikeutta asuinpienalojen korttelialueella siten, että tehokkuusluku nousee tehokkuuslukuun $e = 0,30$ tai sen yli tai muilla alueilla siten, että rakennusoikeus nousee yli 10 %:lla tai yli 1000 km²:llä,
- d) muuteta maankäytön yleistä luonnetta, alueen yhtenäistä rakennustapaa tai vaaranneta ympäristölliseltä kannalta merkittävien arvojen säilymistä.

Vantaan kaupungin aikaisempi käytäntö pientaloja koskevissa poikkeamishakemuksissa

Asemakaavoituksen mukaan vuosien 2015 – 2022 välillä tonttitehokkuutta lisääviä poikkeamislupia on myönnetty seuraavasti:

0,20 -> 0,25:	59 kpl
0,15 -> 0,20:	38 kpl
Muita > 10%:	42 kpl

Monilla pientaloalueilla Vantaalla asemakaavat ovat vanhoja, ja poikkeamisia on pientaloalueilla myönnetty pääosin täydennysrakentamisen tarpeella ja tontin tarkoituksenmukaisella käytöllä perustellen. Myöntämisen kynnys on ollut matala. Koska näistä poikkeamispäätöksistä ei ole valitettu ennen viime vuosia, on käytäntöä jatkettu muun muassa maanomistajien tasapuolisen kohtelun takia. Uudet hallinto-oikeuden päätökset ovat kuitenkin todenneet menettelyn lainvastaiseksi, joten käytäntöä on muutettava.

Vantaan kaupunkia koskevien tuomioistuinpäätösten analyysi

Helsingin Hallinto-oikeus on kumonnut viime vuosina kaksi Vantaan kaupungin asemakaavapäällikön poikkeamisen myöntävää päätöstä. Päätös H3771/2022 koski Vuolukivenkuja 6:ta Kivistössä ja päätös 2506/2023 koski Tuomikuja 4:ää Koivukylässä. Vantaan kaupunki haki molempien päätöksiä osalta valituslupaa KHO:sta, mutta valituslupaa ei kummassakaan tapauksessa myönnetty.

Molemmissa poikkeamispäätöksissä Vantaan kaupunki oli perustellut poikkeamisen myöntämistä täydennysrakentamisen tarpeella ja tontin tarkoituksenmukaisella käytöllä.

Hallinto-oikeus on kumonnut molemmat päätökset MRL 171 §:n 2 momentin 1 kohdan perustella.

Alla on oikeudellinen argumentointi kokonaisuudessaan Tuomikuja 4:ää koskevan ratkaisun osalta. Kumoamiseen johtavat argumentit on alleviivattu ja numeroitu:

”Poikkeamiseen suostuminen edellyttää, että sille on esitetty maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:n 1 momentin mukainen erityinen syy eikä siitä aiheudu pykälän 2 momentissa tarkoitettuja vaikutuksia.

Poikkeamista koskevan rakennushankkeen myötä tontin rakentamisen määrä nousisi tehokkuuslukuun noin $e=0.25$ kaavassa sallitun $e=0.20$ sijasta. Hanke merkitsee siten rakentamisen määrän, ja myös asuntojen keskinäistä kokoa koskevasta jaotuksesta poikkeamisen osalta (1) varsin huomattavaa poikkeamista asemakaavan mukaisesta perusratkaisusta huolimatta siitä, että kaava sinänsä mahdollistaa monipuolista pientaloasutusta. Hakemukseen suostuminen merkitsisi

samalla, että (2) myös alueen muille maanomistajille tulisi heidän niin halutessaan yhdenvertaisuuden vuoksi lähtökohtaisesti sallia vastaavanlainen poikkeaminen. Tämä olisi (3) omiaan johtamaan alueen kaavoituksellisen ratkaisun muuttumiseen ajan myötä, mikä kuitenkin on kaavoituksella ratkaistava kysymys. Tilanteessa, jossa (4) kaupungin lausunnon mukaan myös muille alueen asukkaille on tarkoituskin sallia vastaavanlainen poikkeaminen asemakaavan osoittamasta rakennusoikeudesta alueen ajanmukaisen kehityksen varmistamiseksi, tarve selvittää muutostarpeet yksittäistä tonttia tarkemmin eli käytännössä riittävän laaja-alaisiin selvityksiin perustuvalla kaavamuutoksella, on korostunut. Hallinto-oikeus katsoo näistä syistä, että rakennushanke alueen (5) kaavallisesta suunnittelusta erillään toteutettavana yksittäisenä toimenpiteenä aiheuttaisi maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:n 2 momentissa tarkoitettua haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle. Oikeudellisia edellytyksiä poikkeamiselle ei ole ollut, joten kaupunkiympäristölautakunnan ja asemakaavapäällikön päätökset on kumottava ja poikkeamishakemus hylättävä.”

Vuolukivenkuja 6:n tapauksessa hallinto-oikeuden perustelut ovat asiallisesti samat.

Lainsäädännön mukaan poikkeaminen voidaan myöntää vain erityisestä syystä. Vantaan kaupungin erityinen syy, eli perustelu täydennysrakentamisen tarpeista näillä vanhojen kaavojen alueilla ja käytännön mahdottomuudesta kaavojen laatimiseen eli resurssien puutteesta, on juridisesti kestävä poikkeamisen erityinen syy.

MRL 171 §:n 2 momentin oikeudelliset edellytykset on tarkasteltava ennen kuin erityiseen syyhyn voidaan ottaa kantaa. Edellä mainitusta syystä hallinto-oikeus ei ole suoraan ottanut kantaa erityiseen syyhyn, vaan perustelu liittyy poikkeamispäätöksen perusteluista ja yhdenvertaisuudesta kumpuavaan päättelyketjuun (numeroidut kohdat edellä), jonka lopputuloksena päädytään siihen, että oikeudellisia edellytyksiä poikkeamiselle ei ollut 171 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella. Käytännössä erityinen syy nivoutuu yhteen oikeudellisen harkinnan ja perusteluiden kanssa ja hallinto-oikeuden päättelyketju liittyy vahvasti oikeudellisesti kestävämmiin poikkeamispäätöksen perusteluihin.

Hallinto-oikeus on lisäksi argumentoinut, että kyseisellä asemakaava-alueella 25 % poikkeaminen merkitsisi varsin huomattavaa poikkeamista asemakaavan mukaisesta ratkaisusta. Vaikka oikeuskäytännöstä tai lainsäädännöstä ei voida johtaa poikkeamisen rakennusoikeudellista enimmäismäärää, voidaan ratkaisusta tehdä se johtopäätös, että ainakin vastaavanlaisilla pientaloalueilla tuo 25 % nosto on liikaa. Valitettavasti ratkaisut eivät ota kantaa siihen, mikä ei olisi liikaa.

Koska myös alueen muille maanomistajille pitäisi myöntää samoilla perustella poikkeamisia jo Vantaan kaupungin omien perustelujenkin mukaan, johtaisi tämä lopulta alueen kaavoituksellisen ratkaisun muuttumiseen.

Edellä selostettujen syiden takia hallinto-oikeus on päätenyt siihen, että asiaa ei voida ratkaista poikkeamisella, eli asemakaavamuutoksen laadinta olisi oikea lainsäädännön näkökulmasta oikea tapa kyseisillä perusteilla näissä yksittäistapauksissa.

Poikkeamisen tulisi olla aidosti poikkeuksellista, ja oikeudellinen harkinta sekä tarkoituksenmukaisuusharkinta tulisi tehdä tapauskohtaisesti. Vaikka poikkeuksia ei tietyille alueelle ole myönnetty sinällään suuria määriä, on poikkeuksen myöntäminen ollut käytännössä automaattista, tämä käy selvästi ilmi myös poikkeamispäätösten perusteista. Hallinto-oikeudella ei ole ollut muuta vaihtoehtoa kuin kumota poikkeamispäätökset lainvastaisena.

Ratkaisuvaihtoehdot

Seuraavassa on juridisia ratkaisuvaihtoehtoja tilanteeseen. Ratkaisut eivät ole toisiaan poissulkevia:

1) Oikeudellisesta näkökulmasta paras ratkaisutapa on asemakaavamuutos. Mahdollisuutta niin sanottujen vähämerkityksellisten postimerkkikaavojen laadintaan ja kevyempään hyväksymismenettelyyn näiden osalta on pohdittava.

Hallintosääntö mahdollistaa jo nyt tiettyjen vähämerkityksellisten kaavojen hyväksymisen kaupunkiympäristölautakunnassa, joten on tutkittava mahdollisuus lisätä kaupunkiympäristölautakunnan toimivaltaa vähämerkityksellisten kaavojen hyväksymisessä. kaupunkisuunnittelujohtajalle. Esimerkiksi Helsingissä vastaava lautakunta hyväksyy vähämerkitykselliset asemakaavat.

Päätöksentekoa keventäisi myös, jos toimivalta vähämerkityksisten kaavojen nähtäville asettamiseen siirrettäisiin kaupunkiympäristölautakunnalta kaupunkisuunnittelujohtajalle.

Vähämerkityksellisten kaavojen määrittelemine hallintosäännössä on oma asiansa. Nykyisen toimivaltasäännöksen merkitys on ollut lähes olematon. Jos menettelyä halutaan sujuvoittaa, on pykälää muutettava.

2) Poikkeaminen on mahdollista oikeudellisten edellytysten täytyttyä, ja mikäli poikkeaminen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi riittävine perusteluineen ja selvityksineen.

Poikkeamisen edellytyksiä on aina käsiteltävä yksittäistapauksittain, ja tämä on käytävä ilmi päätöksen perusteluista.

Poikkeamisen myöntämiseen on oltava paremmat perusteet ja aito erityinen syy. Myöntäminen ei voi olla automaattista. Vaikka poikkeamisen myöntävä viranhaltija harkitsee yksittäistapauksissa erityisen syyn olemassaolosta, on hakijan lähtökohtaisesti esitettävä kaupungille tällainen

erityinen syy. Erityisestä syystä voitaisiin ottaa hakemuspohjaan erillinen kenttä ja hakemuspohjassa voisi informatiivisesti luetella mahdollisia juridisesti päteviä syitä tässä selvityksessä esitettyjen esimerkkien mukaisesti.

Täydennysrakentamista itsessään tai resurssien puutetta ei voi käyttää perusteluna. Esimerkiksi asemakaavan hyväksymisen jälkeen muuttuneita olosuhteita tai toimenpiteen vähäistä merkitystä sen sijaan voi.

Hallinto-oikeuden ratkaisujen perusteella on käynyt selväksi, että 25 % prosentin korotus rakennusoikeuteen ei ole merkitykseltään vähäinen. Enimmäismäärää rakennusoikeuden poikkeamiselle ei voida johtaa lainsäädännöstä eikä ratkaisuista. Yksinkertainen yleistys voidaan kuitenkin tehdä: 25 % poikkeaminen rakennusoikeuteen pientaloalueella on yleensä liian suuri ilman erityisiä perusteita noin suurelle nostolle; 10 – 20 % olisi hyväksyttävämpää.

Rakennusvalvonnan epävirallisena käytäntönä on ollut, että maksimissaan 10 % nostolle voidaan myöntää vähäinen poikkeaminen rakennusluvan yhteydessä, yli sen menevät poikkeamiset on tehtävä poikkeamisena asemakaavasta. Raja ei kuitenkaan ole yleispätevä. Edellä selostetussa Kuopion hallinto-oikeuden ratkaisussa vain 7,1% ylityksen katsottiin olevan vähäistä suurempi.

Tarvittaessa on vaadittava parempia selvityksiä hankkeeseen ryhtyvältä. Hyvät selvitykset tukevat myönnetyn poikkeuksen lainmukaisuutta.

3) Poikkeamista ei myönnetä, jos erityistä syytä ja muita perusteita ei yksittäistapauksessa löydy, toisin sanoen jos edellytykset eivät täyty.

Yhteenveto mahdollisista erityisistä syistä poikkeuksen myöntämiseen

- Poikkeuksen kohteena olevan kiellon, määräyksen tai rajoituksen yleisyys tai vanhentuneisuus
- Poikkeamisen vähäinen merkitys
- Rakennushankkeen kohteen tai laadun erityiset ominaisuudet
- Asemakaavan toteuttaminen ja sen edistäminen
- Asemakaavan hyväksymisen jälkeen muuttuneet olosuhteet
- Ympäristön ja kaupunkikuvan parantaminen
- Ympäristöhaittojen ehkäiseminen
- Palvelutason turvaaminen ja parantaminen
- Luonnonsuojelun tavoitteiden edistäminen
- Kansallinen turvallisuus
- Suojeluarvot
- Kunnallistekniikan tarkoituksenmukainen tai tehokkaampi käyttö
- Olemassa olevan rakennuksen tarkoituksenmukainen käyttö
- Muutos, joka johtaa asemakaavassa esitettyä ratkaisua parempaan/laadukkaampaan ratkaisuun (esim. kaupunkikuvallisesti, toiminnallisesti yms.)
- Muut vastaavat syyt

HUOM! Harkinta on tehtävä tapauskohtaisesti, joten listassa mainittu syy ei suoraan tee erityisestä syystä ja poikkeamisesta lainmukaista.

Lista ei ole tyhjentävä.

Kirjallisuusluettelo

Hallberg, P., Haapanala, A., Koljonen R., Ranta H., Reinikainen J. "Maankäyttö- ja rakennuslaki", Alma Talent Oy, Helsinki 2020.

Jääskeläinen, L., Syrjänen O. "Maankäyttö- ja rakennuslaki selityksineen", Rakennustieto Oy, Helsinki 2010.

8

Asemakaavan muutos 002534 ja tonttijako, 52. Veromies, 53 Lentokenttä / Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varrelle / SP

VD/12197/10.02.04.00/2022

TeA/SP/MHä/CÖ/VIK/MT

Asemakaavan muutos mahdollistaa Aviapoliksen lukion ja Suomen ilmailumuseon rakentamisen Aviapoliksen keskustaan. Kaavaan sisällytetään myös jo rakennetut Kolmioparkki sekä paviljonkirakennus Tiiranpuistossa Aviapoliksen juna-aseman vieressä. Lisäksi kaavaan sisällytetään osa Kajavanpuistosta, joka sijoittuu lukion ja museon yhteyteen sekä osa Karhumäenportin katualueesta. Rakennusten kerroskorkeudet ovat yhdestä viiteen kerrosta. Koko kaavan rakennusoikeus on 15 880 k-m².

Asemakaavamuutos koskee korttelia 52415 sekä katu- ja virkistysaluetta, kaupunginosassa 52 Veromies sekä korttelia 53414, kaupunginosassa 53 Lentokenttä.

Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa lentokenttäaluetta sekä katu- ja puistoaluetta.

Tonttijako koskee korttelia 52415, kaupunginosassa 52 Veromies.

Alue sijaitsee Aviapoliksen keskustassa, juna-aseman pohjoisen sisäänkäynnin vieressä, Veromiehen kaupunginosassa. Aluetta rajaa Mekaanikontie, Turbiinitie, Aviabulevardi, Karhumäentie ja nykyinen Ilmailumuseon tontti.

Hakija

Vantaan kaupunki, kiinteistöt ja tilat.

Maanomistus

Kaavoitettavan alueen maanomistajia ovat Finavia ja Vantaan kaupunki.

Valmistelu

Kaupungin asiantuntijoiden lisäksi kaavan valmisteluun on osallistunut Arkkitehdit Davidsson&Tarkela Oy kaupungin konsulttina.

Yleiskaava

Alue on kaupunginvaltuuston 25.1.2021 hyväksymässä yleiskaavassa keskustatoimintojen aluetta C ja työpaikkojen aluetta TP. Ilmailumuseon ja lukion tontit ovat lisäksi palvelujen ja hallinnon aluetta P. Kaavamuutosalue kuuluu kestävän kasvun vyöhykkeeseen, joka tukeutuu joukkoliikenteen runkolinjastoon. Aluetta sivuaa rataverkko. Kaava alueen halki kulkee ulkoilureitti. Kaava-alue kuuluu lentomeluvyöhykkeisiin m2 (Lden55-60 dB) ja m3 (Lden50-55 dB).

Asemakaavamuutos

Käyttötarkoitus muuttuu lentokenttäalueesta LL, sekä katu- ja puistoalueesta yleisten rakennusten korttelialueeksi Y, autopaikkojen korttelialueeksi LPA sekä katu- ja puistoalueeksi.

Asemakaavan muutos mahdollistaa Aviapoliksen lukion ja Suomen ilmailumuseon rakentamisen Aviapoliksen keskustaan. Kaavassa kaavoitetaan myös jo rakennetut Kolmioparkki sekä paviljonkirakennus Tiiranpuistossa Aviapoliksen juna-aseman vieressä. Lisäksi kaavaan sisällytetään osa Kajavanpuistosta, joka sijoittuu lukion ja museon yhteyteen sekä osa Karhumäenportin katualueesta. Rakennusten kerroskorkeudet ovat yhdestä viiteen kerrosta. Koko kaavan rakennusoikeus on 15 880 k-

m².

Kaavan pysäköinti toteutetaan laitokseen Kolmioparkkiin ja pihalle tulee muutama autopaikka sekä mopo- ja polkupyöräpaikkoja.

Kajavanpuistoon sijoitetaan pallokentät ja ulkokuntoiluvälineet ja puiston läpi kulkee pyöräreitti. Puiston alueella sekä tontilla säilytetään mahdollisimman paljon alueen puustoa ja lisäksi istutetaan uutta kasvillisuutta mahdollisuuksien mukaan. Polkupyöräreitti puiston läpi on suunniteltu siten että se hyödyntää olemassa olevaa tiepohjaa eikä sen alta jouduta kaatamaan kasvillisuutta. Tontin istutukset yhdessä Kajavanpuiston metsäisyyden kanssa luovat vehreän ilmeen korttelin sisäosaan.

Lukion ja museon tontti on niukka ja toiminnot on suunniteltu tarkkaan sopimaan pienelle alueelle. Rakennusten väliin sijoittuva huoltopiha toimii sekä lukion päivittäiseen huoltoon että museorakennuksen vaativiin suurempiin erikoiskuljetuksiin.

Rakennusten maantasokerrosta elävöitetään Aviabulevardin ja Karhumäenportin suuntaan luoden elävää katutilaa Aviapoliksen keskustassa. Museorakennus avautuu Tiiranpuistoon, Aviapolis X-paviljongin ja juna-aseman suuntaan, luoden elävän, yhtenäisen kaupunkialueen.

Kaavaehdotus noudattaa Aviapoliksen keskustan asemakaavaluonnosta (oikeusvaikuton), Lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteita, Aviapoliksen kaavarunkoa sekä yleiskaavaa.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 17.1.2023.

Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saatiin 9 kappaletta.

Kaavatilaisuus on pidetty 28.3.2023.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset

Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9, päivitetty KV 10.10.2022 § 7).

Kaava kohdistuu osittain Vantaan kaupungin omistamalle maalle ja tuottaa opetus- ja kulttuuripalveluita, yhteensä 15 880 k-m².

Sopimus

Asemakaavamuutokseen liittyy maankäyttösopimus.

Kaupunkiympäristölautakunta 12.12.2023 § 13

Kaupunkisuunnittelujohtajan vs. esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 12.12.2023 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002534 sekä tonttijakoehdotus, 52 Veromies ja 53 Lentokenttä / Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varrelle,
- b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 15.1.2024

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 12.12.2023 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002534 sekä tonttijakoehdotus, 52 Veromies ja 53 Lentokenttä / Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varrelle,
- b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Nähtävilläolo

Asemakaavamuutosehdotus ja tonttijakoehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 31.1-29.2.2024. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta.

Kaavalausunnot

Kaupunginhallitus päätti 15.1.2024 oikeuttaa asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja pyydettiin 7 ja saatiin 4 kappaletta.

Väylävirasto lausui, että kehäradan rautatietunnelin läheisyyteen suunniteltavasta uudisrakentamisesta ei saa aiheutua vaaraa rautatietunnelin rakenteille tai toiminnalle, rautatietunnelin kalliotilojen pysyvyydelle tai muutoksia lähiympäristön pohjavesien virtaussuhteissa ja pohjaveden pinnoissa. Rakentamistyöt eivät saa vahingoittaa rautatietunnelin rakenteita ja teknisiä järjestelmiä eikä aiheuttaa vaaraa junaturvallisuudelle.

Väylävirasto muistuttaa myös, että Kehäradan rautatietunnelin läheisyydessä tapahtuvaa rakentamista ja louhintatöitä koskevat vaatimukset ja toimenpiteet on esitetty ohjeessa: "Kehärata, Rakentaminen rautatietunnelin läheisyyteen ennen radan käyttöönottoa ja käytön aikana. Yleisiä ohjeita louhinta ja kalliorakentamistoihin, 4.4.2014".

Kaavatyön yhteydessä tulee laatia riittävät selvitykset runkomelun ja tärinän leviämisestä ja osoittaa niiden pohjalta tarvittavat kaavamääräykset haittojen torjumiseksi. Tärinän osalta kaavoituksessa tulee huomioida VTT:n selvitys Suositus liikennetärinän mittaamisesta ja luokituksesta (VTT tiedotteita 2278).

Väylävirasto muistuttaa, että melun-, runkomelun- ja tärinäntorjuntavastuun periaatteena on vastuun kuuluminen sille taholle, jonka suunnittelemista toimenpiteistä melun-, runkomelun- ja tärinäntorjuntatarve syntyy. Näin ollen Väylävirasto ei osallistu uuden maankäytön johdosta aiheutuviin mahdollisiin melun-, runkomelun- ja tärinäntorjunnan kustannuksiin.

Uudenmaan ELY-keskus lausuu, että kaavassa on annettu määräys rakennuksen julkisivun äänitasoerosta tie-, raitiotie- ja lentoliikennemelua vastaan. Kaavaselostuksessa ei kuitenkaan ole kerrottu, miten kaavassa määrätty äänitasoero on laskettu. Kaava-aluetta koskevia meluselvityksiä ei myöskään ole liitetty kaava-aineistoon. Tältä osin kaava-aineistoa tulee täydentää. Riittävän ääneneristävyyden määrittelyssä on huomioitava mm., että opetus- ja kokoontumistiloissa sovelletaan melutason päiväohjearvoa 35 dB. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan opetustiloissa ohjearvo on tarkoituksenmukaista saavuttaa tuntikohtaisesti. Lisäksi tulee tarkastella enimmäistasoja ja niiden

toistuvuutta päiväaikaan klo 8–16 välillä, jolloin kouluissa on opetusta. Mikäli koekäytön (tai muun meluisan toiminnan) aiheuttama melu on voimakasta, voi se pahimmillaan vaikuttaa merkittävästi opetukseen tai kokeiden järjestämiseen (esimerkiksi yo-kirjoitukset).

Kaikki koulun melulle herkäät tilat/toiminnot tulee sijoittaa niin, että meluvaikutukset ovat hallittavissa ja mahdollisimman vähäiset.

Kaavamääräyksillä on varmistuttava siitä, että kaikki koulun oleskeluun tarkoitetut piha-alueet suojataan melulta kaikissa rakentamisen vaiheissa.

Rautatieliikenteen aiheuttaman tärinän ja runkomelun huomioimisen osalta ELY-keskus yhtyy Vöyläviraston kaavaehdotuksesta antamaan lausuntoon.

HSY lausuu että, kaavaselistuksessa on syytä esittää ajantasaiseen suunnitelma-aineistoon pohjautuva vesihuollon esisuunnitelma ja kustannusarvio.

Vantaan energia lausuu, että kaavamääräyksissä on muuntamotarve esitetty sanamuodossa "Y-korttelialueen pihalle tai Kajavapuistoon tulee sijoittaa muuntamo".

Muuntamon paikka tulee ensisijaisesti osoittaa puiston puolelle ajotien varteen ja kaavakarttaan ohjeellinen muuntamon rakennusala vm merkinnällä olisi suotava laittaa. Muuntamo Y-kortteliin on toissijainen vaihtoehto.

Tehdyt tarkistukset

HSYn lausunnon takia on tehty tarkistuksia kaavaselistukseen, johon on esitetty vesihuollon kustannusarvio. Tarkistuksesta on kuultu MRA 32 §:n mukaisesti erikseen niitä osallisia, joita muutos koskee.

Tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävillepano ei ole tarpeen.

Vöyläviraston lausunnon takia on tehty tarkistuksia kaavaselistukseen, johon on avattu *Aviapolis keskustan kaavamuutos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluselvityksen* sisältöä.

Lisäksi runkomeluun liittyen on annettu uusi asemakaavamääräys: "Ratatunnelista kantautuva runkomelu Lprm saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB."

Rautatietunneliin liittyen on muokattu kaavaehdotuksessa jo olevaa kaavamääräystä seuraavaan muotoon: "Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat."

Tarkistuksesta on kuultu MRA 32 §:n mukaisesti erikseen niitä osallisia, joita muutos koskee. Tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävillepano ei ole tarpeen.

ELY-keskuksen lausunnon takia on tehty tarkistuksia kaavaselistukseen, johon on avattu *Meluselvitys, Aviapoliuksen keskustan asemakaavaluonnos* sisältöä laajemmin.

Lisäksi piha-alueen meluun liittyen on annettu uusi asemakaavamääräys: "Kortteleissa tulee väliaikaisella melusuojauskella varmistaa leikki- ja oleskelualueiden ohjearvojen täyttyminen rakentamisen eri vaiheissa."

Tarkistuksesta on kuultu MRA 32 §:n mukaisesti erikseen niitä osallisia, joita muutos koskee. Tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävillepano ei ole tarpeen.

Sopimus

Kaavaan liittyvästä maankäyttösopimuksesta on päätetty kaupunginhallituksessa 29.1.2024, 22 §.

Kaupunkiympäristölautakunta 9.4.2024

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) annetaan liitteen mukaiset vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
- b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 9.4.2024 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002534 sekä tonttijakoehdotus, 52 Veromies ja 53 Lentokenttä / Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varrelle.

Liitteet:

- Asemakaavamuutosehdotus 9.4.2024
- Asemakaavamuutoksen selostus 9.4.2024
- Lausunnot ja vastineet 22.3.2024

Täytäntöönpano: ote kaupunginhallitukselle

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

aluearkkitehti Merja Häsänen, p. +358 50 302 8958,
asemakaavasuunnittelija Carina Ölander, p. +358 43 826 7039.
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaa

002534 LUKIO JA UUSI ILMAILUMUSEO AVIABULEVARDIN VARRELLE

AVIAPOLIS

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ / ASEMAKAAVOITUS

Asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 9.4.2024 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002534. Kaavoitus on tullut vireille 17.1.2023.

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaavan muutos:

Korttelit 52415, 53414 sekä katu- ja puistoaluetta, kaupunginosissa 52, Veromies ja 53 Lentokenttä.

Tonttijako korttelissa 52415 kaupunginosassa 52, Veromies.

Asemakaavan muutoksella mahdollistetaan Aviapoliksen lukion ja Suomen Ilmailumuseon rakentaminen, luodaan asemakaava jo rakennetulle pysäköintilaitokselle ja paviljongille, sekä kaavoitetaan puistoaluetta lukion ja museon yhteyteen.

Kaavaan liittyy kunnallistekninen sopimus.

Kaavan laatija: Carina Ölander, asemakaava-arkkitehti, Vantaan kaupunki; etunimi.sukunimi@vantaa.fi

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Kaavamuutosalue sijaitsee Aviapoliksen juna-aseman pohjoisen sisäänkäynnin vieressä Aviabulevardin itäpuolella sekä Turbiinitien itäpuolella. Alue rajautuu Turbiinitien, Mekaanikontiehen, Aviabulevardiin, Karhumäentiehen ja nykyisen Ilmailumuseon tonttiin.

KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Vantaan kaupunki/Kiinteistöt ja tilat jättämä kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 28.10.2022. Kaavamuutoksen numeroksi tuli työohjelmassa numero 002534.
- Kaavoitus tuli vireille 17.1.2023.
- Mielenpitoet pyydettiin 28.2.2023 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 9 kappaletta.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä.....	4
2. Lähtökohdat.....	4
2.1 Selvitys suunnittelualueen oloista.....	4
2.2 Suunnittelutilanne	16
3. Asemakaavan suunnittelun vaiheet.....	21
3.1 Suunnittelun käynnistäminen, sitä koskevat päätökset ja vireilletulo	21
3.2 Osallistuminen ja yhteistyö.....	21
3.3. Asemakaavan tavoitteet	26
3.4 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot	29
4. Asemakaavan kuvaus.....	38
4.1 Kaavan rakenne	38
4.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen	38
4.3 Aluevaraukset.....	39
4.4 Kaavan vaikutukset.....	41
4.5 Ympäristön häiriötekijät	46
5. Asemakaavan toteutus	47
6. Kaavatyöhön osallistuneet.....	47
7. Asemakaavan seurantalomake	48
8. Asemakaavakartta ja –määräykset	50
9. Muu suunnitelma-aineis	55

LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA

- Asemakaavan seurantalomake
- Asemakaavakartta ja kaavamääräykset
- Korttelin vihertehokkuuslaskelma
- Meluselvitys, Aviapoliksen keskustan asemakaavaluonnos, 21.3.2023
- Aviapolis keskustan kaavamuutos, tärinä- ja runkomeluselvitys, 16.5.2023

LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

- Muuran KTYS päivitys ja Aviapoliksen VHYS tarkennukset, 15.8.2023
- Karhumäentien ja Kajavanpuiston alustava katu ja puistosuunnitelma 11/2023
- Hiilineutraaliusselvitys 11/2023
- Poikkeamispäätös LP-092-2019-03889 1.11.2019.
- Lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteet, Kaupunkiympäristölautakunta 13.12.2022.
- Vantaan ratikan kaavarunkoalueen luontoselvitykset 2020–2021
- Aviapolis Core -viitesuunnitelma, C. F. Möller Architects, kaupunkisuunnittelulautakunta 1.4.2019.

- Aviapoliksen kaavarunko, kaupunginvaltuusto 18.4.2016.
- Aviapolis, Veromiehen verkot, 052700, Vantaan kaupunki, Kaupunkisuunnittelu, 2018.
- Veromiehen ulkovalaistuksen yleissuunnitelma, LiCon-AT Oy, MA-arkkitehdit Oy, WhiteNight Lighting Oy, 12.10.2018, tekninen lautakunta 6.11.2018.
- Resurssiviisauden tiekartta, kaupunginvaltuusto 18.6.2018.
- Baanaverkko Vantaalla, WSP Finland Oy, 17.1.2019.
- Aviapoliksen liikenneverkkosuunnitelma, Sitowise Oy 2020.

1. TIIVISTELMÄ

Asemakaavan muutos mahdollistaa Aviapoliksen lukion ja Suomen ilmailumuseon rakentamisen Aviapoliksen keskustaan. Kaavassa kaavoitetaan myös jo rakennetut Kolmioparkki sekä paviljonki Aviapoliksen juna-aseman vieressä. Lisäksi kaavaan sisällytetään osa Kajavanpuistosta, joka sijoittuu lukion ja museon yhteyteen sekä osa Karhumäenportin katualueesta.

Kaavan pysäköinti toteutetaan laitokseen Kolmioparkkiin ja pihalle tulee muutama autopaikka sekä mopo- ja polkupyöräpaikkoja.

Kajavanpuistoon sijoitetaan pallokentät ja ulkokuntoiluvälineet ja puiston läpi kulkee pyöräreitti. Puiston alueella sekä tontilla säilytetään mahdollisimman paljon alueen puustoa ja lisäksi istutetaan uutta kasvillisuutta mahdollisuuksien mukaan. Polkupyöräreitti puiston läpi on suunniteltu siten että se hyödyntää olemassa olevaa tiepohjaa eikä sen alta jouduta kaatamaan kasvillisuutta. Tontin istutukset yhdessä Kajavanpuiston metsäisyyden kanssa luovat vehreän ilmeen korttelin sisäosaan.

Lukion ja museon tontti on niukka ja toiminnot on suunniteltu tarkkaan sopimaan pienelle alueelle. Rakennusten väliin sijoittuva huoltopiha toimii sekä lukion päivittäiseen huoltoon että museorakennuksen vaativiin suurempiin erikoiskuljetuksiin.

Rakennusten maantasokerrosta elävöitetään Aviabulevardin ja Karhumäenportin suuntaan luoden elävää katutilaa Aviapoliksen keskustassa. Museorakennus avautuu Tiiranpuistoon, Aviapolis X-paviljongin ja juna-aseman suuntaan, luoden elävän, yhtenäisen kaupunkialueen.

Rakennusten kerroskorkeudet ovat kahdesta niiteen kerrosta. Koko kaavan rakennusoikeus on 15 880 k-m².

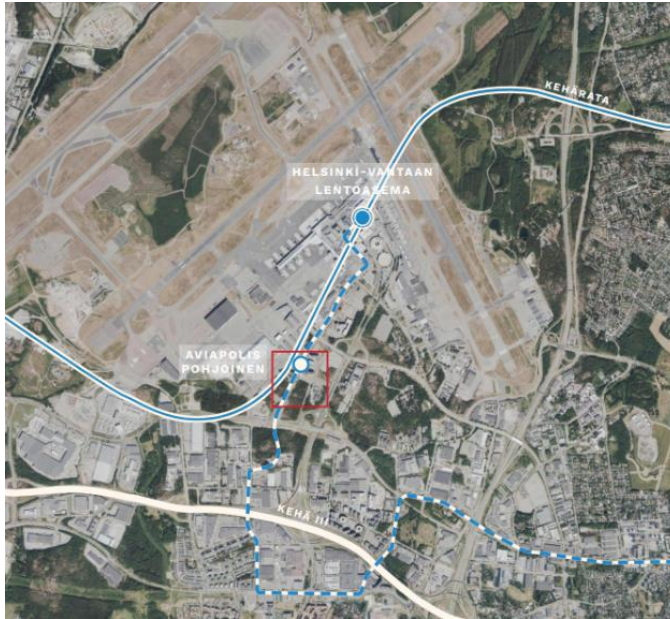
2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

2.1.1 Alueen yleiskuvaus

Asemakaavan muutosalue sijaitsee Veromiehen ja Lentokentän kaupunginosissa. Alue rajautuu Ilmakehään, Karhumäentiehen, Aviabulevardiin ja Karhumäenporttiin.

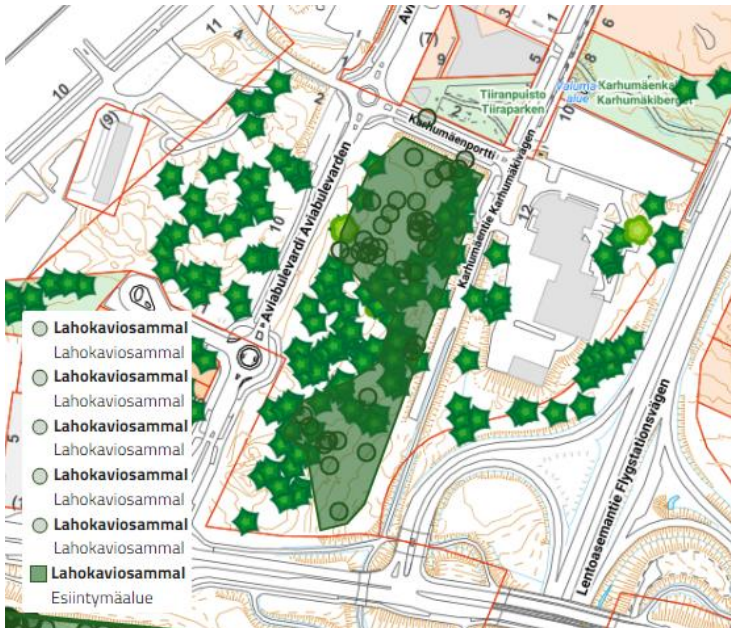
Alueen vieressä sijaitsee Aviapolis-aseman pohjoissisäänkäynti. Kaava-alueen läheisyydessä sijaitsevat nykyinen Ilmailumuseo ja Helsinki-Vantaan lentoasema.

Kaavamuutosalue sijaitsee kehäradan aseman vieressä, lentokentän läheisyydessä.

2.1.2 Luonnonympäristö

Kaavamuutosalue on rakentamattomilta osiltaan pääosin metsää. Karhumäentien rakennettu linjaus kulkee metsäalueen läpi, vähentäen luonnontilassa olevan alueen kokoa.

Inventoidut puut ja lahopaviosammaleen esiintymäalue kaava-alueella. Vampatti.fi

Kaavamuutosalueella sijaitsee Vantaan kaupungin arvopuuinventoinnin mukaisia puita, avokalliota ja alue on lahopaviosammaleen esiintymäaluetta.

Alueen kalliometsän ja kuivahkon kangasmetsän edustavuus on Vantaan ratikan luontoselvityksen mukaan luokiteltu luokkaan C (kohtalainen) ja luonnontila luokkaan B (vähän heikentynyt).

Vantaan ratikan luontoselvityksen mukaan lahopaviosammal on Vantaalla yleinen ja monin paikoin runsas. Tämän takia kaikkein parhaita ydinalueita tai niiden osia lukuun ottamatta mikään yksittäinen esiintymä ei todennäköisesti ole luonnonsuojelulain 47 §:n 5. momentin tarkoittamalla

tavalla merkittävä lajin suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta.

Kortteli 53414 sekä Tiiranpuisto ja Karhumäenportti ovat jo rakennettuja.

Maisemakuva ja -rakenne

Veromieheen on 1950-luvulta lähtien rakennettu Vantaan laajinta, yhtenäistä työpaikka- ja varastoaluetta. Kaupunginosaa halkovat ja sivuavat tiet ovat ajan kuluessa laajentuneet ja muuttuneet maisemaa hallitseviksi elementeiksi niin äänimaailmaltaan kuin laajuudeltaan. Alueen korttelikoko sekä katuverkko ovat suuria.

Suunnittelualue sijaitsee lentokentän läheisyydessä ja on lentomelun vyöhykkeillä 2 ja 3 (L_{den} 55-60 dB ja L_{den} 50-55 dB).

Asemakaavamuutosalue

 Asemakaava-alue

0 150 300 metriä

Vesistöt ja vesitalous

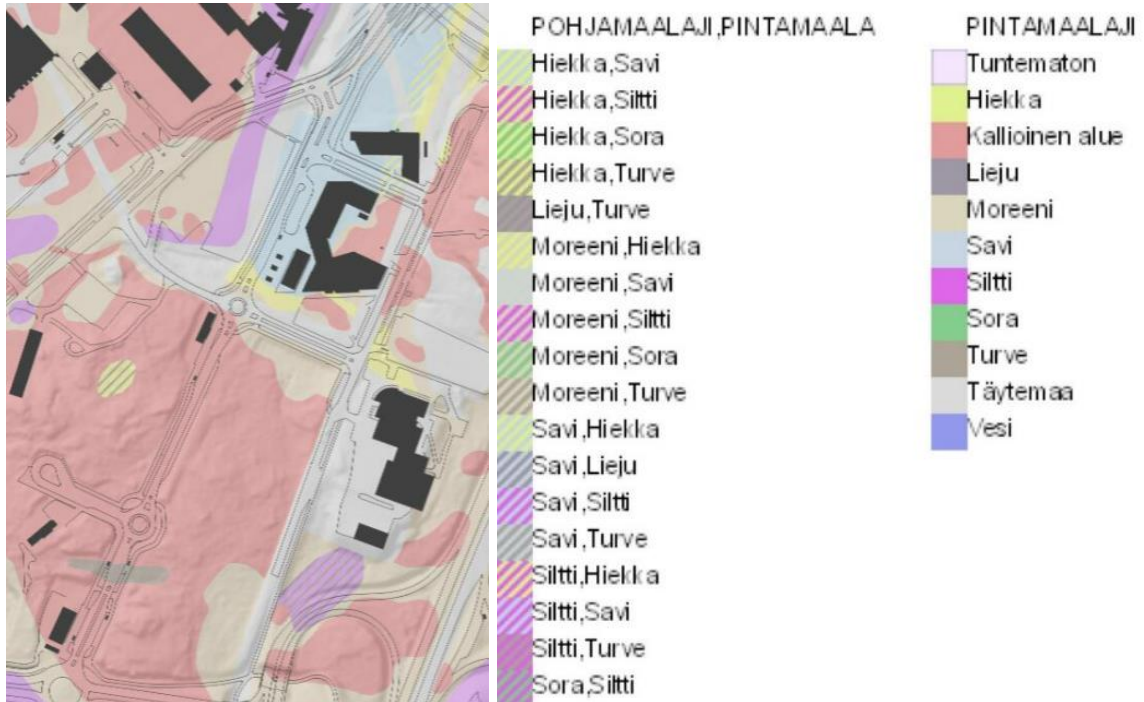
Kaavamuutosalue sijaitsee osin Kirkonkylänojan valuma-alueella ja osin Krakanojan valuma-alueella. Molemmat vesistöt ovat merkittäviä pienvesikohteita, joissa on havaittu muun muassa uhanalaista meritaimenkantaa. Kaavoitettava alue on nykyisin metsäpohjaa, joka pidättää alueelle satavia vesiä.

Kaava-alue ei sijaitse pohjavesialueella. Kohteessa ei ole käytössä pohjaveden havaintoputkia, joiden avulla suoritettaisiin pohjaveden pinnan tarkkailua.

Alueella on muokattu oja, jonka uomaa on syvennetty alueen kuivatuksen tehostamiseksi. Kiviä ja maa-ainesta on nostettu sivupenkereille ja paikoitellen uomaa on myös suoritettu. Oja ei ole luonnonilmainen pienvesiympäristö.

Maaperä

Kaava-alue on korttelissa 52415 pääosin kalliota.

Rakennettavuus maaperän suhteen

Alueella ei ole pilaantuneita maita, jotka rajoittaisivat rakentamista. Alueella kulkee kehäradan tunneli, joka tulee huomioida rakentamisessa, sekä kaapeleita ja johtoja, jotka tulee huomioida rakentamisen yhteydessä. Maapinnan korkeuslukema korttelissa 52415 vaihtelee välillä 44,2 ja 57,1.

2.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Aviapoliksen asukasluku vuonna 2019 oli 19 382 ihmistä. Tämä oli kasvanut viiden vuoden aikana 1000 ihmisellä.

Veromiehessä asuvien keskvvertotulot ovat muihin vantaalaisiin verrattuna keskimääräistä pienemmät. Asuntotuotanto on puoliksi vuokra-asuntoja ja puoliksi omistusasuntoja. Veromiehessä löytyy vähemmän perheellisiä kotitalouksia kuin muualla Vantaalla keskimäärin ja tämä näkyy pienasuntojen määrässä. Merkittävä osa asukkaista on kansainvälisiä, joka näkyy vieraskielisten asukkaiden määrässä, joka on kasvanut 35,6 %:iin.

Aviapoliksen kaavarungossa (2016) on varauduttu noin 20 000 uuden asukkaan sijoittumiseen Veromiehen kaupunginosaan. Arvio tullaan ylittämään. Kaava-alueella ei ole asuntoja.

Palvelut ja työpaikat

Aviapolis on Suomen toiseksi suurin työpaikkakeskus, josta löytyy 37 000 työpaikkaa. Lentokentän läheisyyden takia Aviapoliksessa on paljon kansainvälisiä yrityksiä. Aviapoliksessa myös asioi

paljon kansainvälisiä asiakkaita sekä muita yhteistyökumppaneita.

Kaava-alueen vieressä sijaitsee Clarion hotelli ja sen yhteydessä kaksi ravintolaa. Vieressä on myös toimistorakennuksia ja nykyinen Ilmailumuseo kahviloineen. Kehäradan juna-asema on myös aivan kaava-alueen vieressä.

Toistaiseksi Veromiehessä toimii edelleen paljon teollisuus-, liike- ja varastorakennuksia. Tämä tilanne tulee muuttumaan tulevaisuudessa monipuolisemmaksi. Noin kolmannes Aviapoliksen työpaikoista on kuljetukseen ja varastointiin liittyviä. Neljännes on kaupan alaan liittyviä ja joka kymmenes on teollisuuden toimialaan liittyviä.

Aviapoliksen kaavarungossa (2016) varaudutaan 40 000–60 000 työpaikan sijoittamiseen Veromiehen alueelle. Näistä työpaikoista noin 10 000 sijoittuu Aviapolis asemien ympäristöön.

Yhdyskuntarakenne & kaupunkikuva

Aviapolis sijaitsee helposti saavutettavasti. Lentokentän läheisyys, Kehärata, Kehä III ja Tuusulanväylä yhdistävät sekä Suomen sisällä että kansainvälisesti. Näistä ominaisuuksista muodostuu hyvä saavutettavuus ja tämä on yksi tekijä, joka on saanut useita erilaisia yrityksiä sijoittumaan Aviapoliksen alueelle.

Aviapoliksen alueen yhdyskuntarakenteessa korostuu autoilu. Korttelikoot ovat perinteisesti olleet suuria, rakennukset sijaitsevat paikoin harvassa ja pysäköinti näkyy kaupunkikuvassa vahvasti. Työpaikka- ja varastorakennukset ovat arkkitehtuuriltaan suurelta osin vaatimattomia. Veromiehen kaupunkikuva on kuitenkin nopeasti muuttumassa kaupunkimaiseen suuntaan.

Kaava-alueella sijaitsee korttelissa 53414 poikkeusluvalla rakennettu pysäköintitalo sekä Tiiranpuistoon rakennettu Aviapolis X -paviljonki, joka toimii tapahtumapaikkana ja näytehuoneena

Aviapoliksen keskustassa.

Kaava-alueella sijaitsee poikkeusluvalla rakennettu pysäköintitalo.

Aviapolis X -paviljonki. Kuva: Huttunen-Lipasti Arkkitehdit Oy

Aviapolis pohjoinen juna-asema kaava-alueen vieressä.

Virkistys

Kaava-alueella sijaitsee jo rakennettu Tiiranpuisto ja korttelipuistoksi suunniteltu Kajavanpuisto. Tiiranpuistosta itään sijaitsee Karhumäenkallio ja Karhumäenpuisto. Aviapolis-aseman eteläisen sisäänkäynnin ympäristössä sijaitsee Lokinpuisto. Veromiehestä löytyy myös muita kallioisia metsäalueita kuten Pyttisberget ja Plootukallio. Aviapoliksen alueella sijaitsee lisäksi viihdekeskus Flamingo sekä Jumbon kauppakeskus.

Liikenne

Autoliikenne

Katu- ja tieverkko on jo paljolti rakentunut muiden hankkeiden yhteydessä (mm. Kehärata ja talonrakennushankkeet) ja erityisesti lentoaseman tarpeiden takia. Raskaan liikenteen osuus alueella on tällä hetkellä suuri johtuen maankäytön luonteesta. Osana Aviapolis-kaavarunkotyötä alueelle on laadittu liikenneselvitys (Ramboll, 2016), jossa tutkittiin tavoiteltavan asukas- ja työpaikkamäärän lisäyksen vaikutusta liikennemääriin ja katuverkon kapasiteetin riittävyyttä lisääntyvään liikennemäärään. Selvitystä on päivitetty ja tarkastelualueetta laajennettu Aviapoliksen liikenneverkkoselvityksessä (Sitowise 2020). Liikennemäärät ovat Aviabulevardilla nykyisellään 2 400 KAVL.

Kaavamuutosalue liittyy Karhumäenportin kautta Aviabulevardiin ja sieltä puolestaan Turbiinietielle, Tikkurilantielle, Lentoasemantielle ja Ilmakehälle. Alueelta on yhteydet seudulliseen ja valtakunnalliseen päätieverkkoon Tuusulanväylälle ja Kehä III:lle (E18).

Kävely ja pyöräily

Alueen käveltävyyttä on suunniteltu yksityiskohtaisesti Lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteet -työssä, ja tulevaisuudessa Aviapolis tulee olemaan kaupunkimainen, hyvin käveltävissä oleva kaupunginosa. Nykyisellään alueen jalankulkuverkko on kuitenkin paikoitellen harva. Kävelymatkat

muodostuvat pitkiksi suhteessa linnuntie-etäisyyksiin. Tarve tiheälle kävelyverkolle on ollut pieni sillä toiminnot ovat olleet laadultaan ja sijainniltaan autoliikenteeseen tukeutuvia. Lentoasemantien parantamisen yhteydessä rakennettiin kaksi uutta jalankulkuyhteyttä Lentoasemantien poikki; Karhumäen silta ja Virkatie - Äyrikujan alikulku. Samalla rakennettiin Tikkurilantien alitse kolme turvallisuutta ja sujuvuutta lisäävää alikulkua Robert Huberintien ja Turbiinitien välille. Lähiympäristön katualueilla on yleensä vain tien toisella puolen yhdistetty jalankulku- ja pyörätie.

Joukkoliikenne

Kehärata yhdistää Lentoaseman ja Veromiehen kaupunginosan seudun ja valtakunnan raideliikenneverkkoon ja mahdollistaa tiheän ja vaihdottoman raideyhteyden alueelta 23 asemalle eri puolille seutua ja yhdellä vaihdolla koko valtakunnan raideliikenneverkkoon. Kaupunginosaa palvelevat sekä Aviapoliksen että Lentoaseman juna-asemat. Aviapolis-asema sijaitsee kaavamuutosalueen välittömässä läheisyydessä. Junat liikennöivät sekä Tikkurilan että Huopalahden suuntiin ruuhka-aikana 10 minuutin välein. Matka-aika lentoasemalle on noin pari minuuttia, Tikkurilaan noin 10 minuuttia, Myyrmäkeen noin 15 minuuttia ja Helsingin keskustaan noin 30 minuuttia. Alueella on myös hyvät bussiyhteydet, jotka kulkevat Aviabulevardin kautta. Nykyisellään alueen läpi kulkee kaksi bussin runkolinjaa, 570 välillä Lentoasema – Mellunmäki ja 600 välillä Lentoasema - Rautatienatori. Busseilla on Aviabulevardilla parhaimmillaan 27 lähtöä tunnissa. Kehäradan eteläisen sisäänkäynnin yhteydessä on myös bussiterminaali, jota kehitetään suunnitteilla olevan Vantaan ratikan myötä eri liikennemuodot yhdistäväksi mobility hubiksi.

Vesihuolto

Kaavamuutosalue kuuluu rakennetun vesihuoltoverkoston piiriin ja on nykyisellään vesihuollon toiminta-alueutta ja huleveden viemärointialuetta.

Vedenjakelu

Alue kuuluu Lentoaseman painepiiriin. Käyttövesi saadaan Pitkälän vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön ja Aviapoliksen alueen paineenkorotuspumppaamoiden kautta.

Alueen painetasot vaihtelevat välillä +86m... +87 m. Tarkat painetasot annetaan HSY:n liitoskohtalausunnossa.

Jätevesiviemärointi

Kaavamuutosalueen jätevedet johdetaan pumppaamalla Lentoasemantien itäpuolen jätevesiviemäriin ja mistä ne johtuvat Aviapoliksen halki Tuusulanväylän alitse Köyhämäen mittausasemalle. Mittausasemalta vedet johdetaan Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän viemäritunneliin ja lopulta Viikinmäen keskuspuhdistamolle.

Hulevesijärjestelmä

Kaavamuutosalueen hulevedet johtuvat pääosin etelään Tikkurilantien varren hulevesijärjestelmään päättyen lopulta Palo-ojaan. Osa vesistä johtuu myös Aviabulevardin länsipuolelle Finavian hulevesien käsittelyjärjestelmien kautta Krakanojaan.

Kaukolämpö

Alue voidaan liittää kaukolämpöverkkoon. Johdot kulkevat Aviabulevardilla ja Karhumäenportilla.

Sähköverkko

Keskijänniteverkon sähkökaapeleita löytyy kaava-alueen länsipuolella Aviabulevardilla.

Pienjännitekaapeli tulee tontilla Aviabulevardin ja Karhumäenportin kulmasta.

Ympäristöhäiriöt

Ilmanlaatu/pienhiukkaset

Liikennemääriltään suurimpien väylien läheisyydessä pienhiukkaset muodostavat potentiaalisen terveyshaitan, minkä vuoksi herkkien toimintojen ja asuinrakennusten tulee sijoittua niistä riittävän etäälle. Vuodelle 2030 liikennemäärät Aviapoliksen alueen liikenneverkkoselvityksen (KAVL) mukaan ovat Lentoasemantien rampin eteläpuolella 41200 ajon./vrk, Lentoasemantien rampin pohjoispuolella 35200 ajon./vrk, Ilmakehällä välillä Tietotie ja ramppi 5900 ajon./vrk, Ilmakehällä ramppien välillä 5800 ajon./vrk, Ilmakehällä rampin itäpuolella 10600 ajon./vrk, Lentoasemantie-Ilmakehä koilliskohdan rampilla 3800 ajon./vrk, Lentoasemantie-Ilmakehä kaakkoiskohdan rampilla 2000 ajon./vrk, Lentoasemantie-Ilmakehä lounaiskohdan rampilla 3900 ajon./vrk ja Lentoasemantie-Ilmakehä luoteiskohdan rampilla 700 ajon./vrk.

Liikenne- ja lentomelu

Kaavamuutosalue sijaitsee yleiskaavan lentomeluvyöhykkeellä m2, Lden 55–60 dB ja m3, Lden 50–55 dB.

Sitowise Oy on tehnyt meluselvityksen Aviapoliksen keskustan asemakaavaluonnosta varten. Suunnitellun lukion piha-alueen sijainnille ei meluselvityksen teon aikaan ollut vielä tarkkaa rajausta. Selvityksessä piha-alue on suunniteltu sijoitettavan lukiorakennuksen etelä- ja itäpuolelle.

Työssä on selvitetty melun ohjearvojen toteutumista oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla, puisto-alueilla ja parvekkeilla. Lisäksi on määritetty julkisivurakenteiden äänitasoero vaatimusten tarve. Äänitasoero vaatimuksissa on huomioitu myös raitiotieliikenteen hetkelliset enimmäisäänitasot ja lentoliikenteen aiheuttama melu.

Julkisivuihin kohdistuva melu

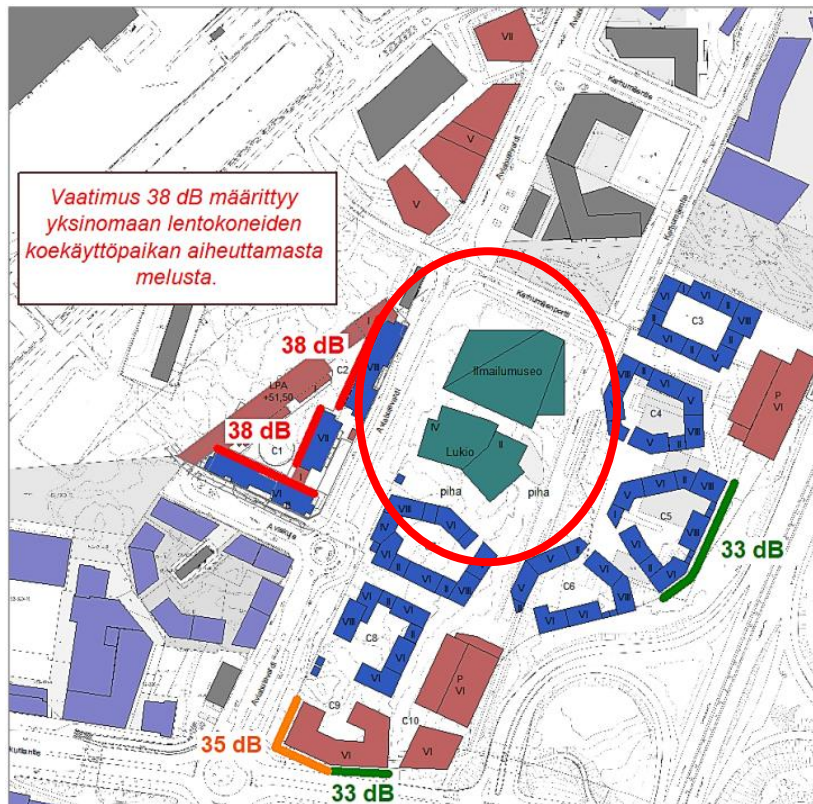
Alueella julkisivuihin kohdistuvat keskiäänitasot ovat julkisivuilla kaava-alueella päiväaikaan 57dB (selvityksen liitteet 4.1–4.4). Lentomelun vuoksi alueella suositellaan sovellettavan kaikkien asuinrakennusten sekä lukion julkisivujen äänitasoero vaatimuksena vähintään 32 dB. Kaavaehdotuksessa noudatetaan valtioneuvoston ohjearvoa 35dB sisällä opetus ja kokoontumistiloissa, jonka mukaan äänitasoero vaatimukset on laskettu.

Taulukko 2.1 Valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) annetut melutason ohjearvot.

Ohjearvot ulkona	Päivällä <i>L_{Aeq}</i> , klo 7–22	Yöllä <i>L_{Aeq}</i> , klo 22–7
Asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueet taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- ja oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	50 dB
Uudet asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueet taajamissa ja hoitolaitoksia palvelevat alueet	55 dB	45 dB
Loma-asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueet taajamien ulkopuolella ja luonnonsuojelualueet	45 dB	40 dB
Ohjearvot sisällä	<i>L_{Aeq}</i> , klo 7–22	<i>L_{Aeq}</i> , klo 22–7
Asuin-, potilas- ja majoitushuoneet	35 dB	30 dB
Opetus- ja kokoontumistilat	35 dB	-
Liike- ja toimistohuoneistot	45 dB	-

Helsinki-Vantaan lentoasemalle valmistui loppuvuodesta 2016 lentokoneiden moottoreiden huoltokoekäyttöpaikka. Alueella koekäytetään lentokoneita tyhjäkäynnillä, osateholla tai suurella teholla vikatilanteiden tai niiden poistamisen varmistamiseksi. Koekäyttöpaikkaa ympäröivät melunvaimennusseinäkkeet, joiden suunnittelussa on huomioitu eteläpuolelle kaavoitettu Aviapoliksen

alue. Lentokoneiden koekäyttöalueen enimmäisäänitasojen mukaan, osalle kaava-alueesta on annettu tätä suurempi äänitasoero vaatimus.

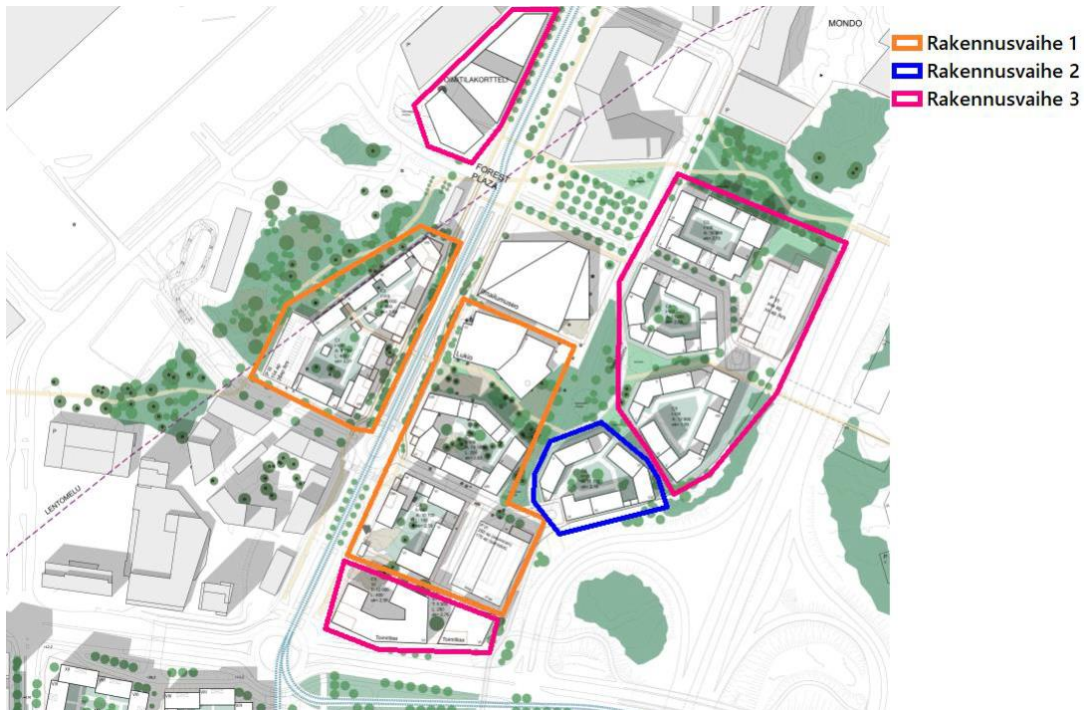

Vähimmäisvaatimusta 32 dB suuremmat äänitasoero vaatimukset asuinrakennusten julkisivuille.

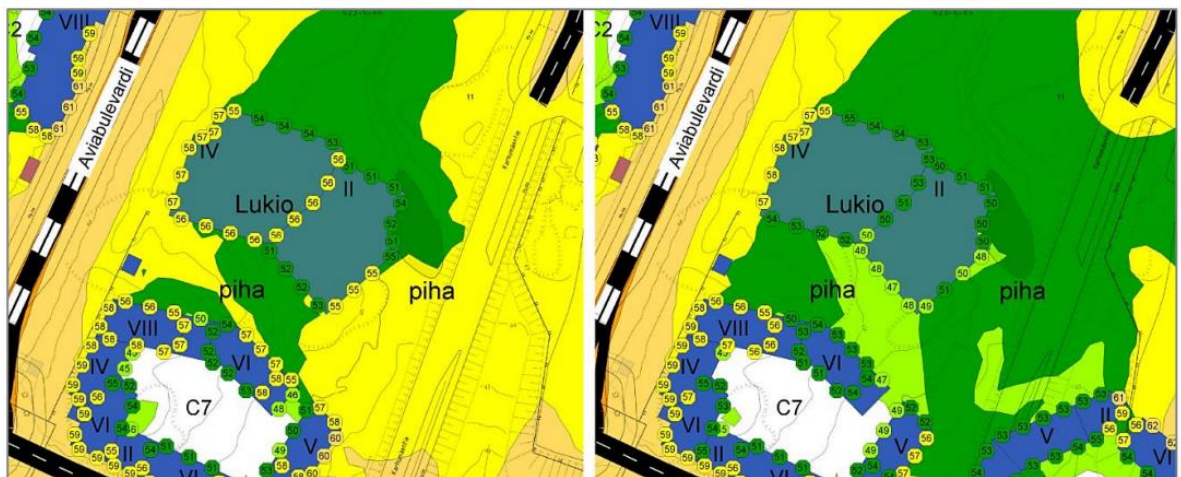
Piha-alueiden melu

Rakentamisen 1 vaiheessa lukion itäpuolella ylittyy päiväaikaan 55 dB (selvityksen liite 2.1). Rakennuksen eteläpuolella on pieni alue, jossa päiväajan keskiäänitaso on alle 55 dB (selvityksen kuva 8). Rakentamisen 2 vaiheessa rakentuva asuinkortteli C6 tuo merkittävästi suojaa lukiorakennuksen ympäristöön ja päiväajan keskiäänitaso alittaa 55 dB laajalti rakennuksen etelä- ja itäpuolella (selvityksen liite 3.1).

Mikäli rakentamisen 1 vaiheessa halutaan lukion piha-alueella alittuvan laajemmin päiväajan 55 dB keskiäänitaso, tulee itäpuolelle rakennusta sijoittaa meluntorjuntaa, kuten varastorakennuksia tai väliaikaisia meluesteitä.

Aviapoliksen keskustan rakentamisen vaiheet

Päiväajan keskiäänitaso lukion piha-alueella rakentamisen vaiheessa 1 (kuvassa vasemmalla) ja rakentamisen vaiheessa 2 (kuvassa oikealla). Päiväajan keskiäänitason ohjearvo 55 dB ylittyy keuhkotasolla olevilla alueilla. Kuvat otteita liitteistä 2.1 ja 3.1.

Tärinä ja runkomelu

Asemakaavamuutoksen alue sisältyy tärinä- ja runkomeluserelvitykseen, jonka A-Insinöörit on laatinut koko Aviapoliksen keskusta-alueesta nimellä: Aviapolis keskustan kaavamuutos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluserelvitys, 16.5.2023. Selvityksessä on arvioitu tärinän ja runkomelun riskialueita Aviapoliksen keskustassa. Tärinän ja runkomelun arviointi on tehty Vibmapper-ohjelmistolla, joka perustuu VTT:n laskentamalleihin.

Selvityksessä käy ilmi, että tärinätasot jäävät suositeltujen ohjearvojen alapuolelle koko suunnittelualueella. Runkomeluriski on korttelialueilla, jotka sijaitsevat aivan Kehäratatunnelin päällä tai sen lähetyvillä. Rakentamisvaiheessa on huolehdittava siitä, että rakenteisiin tehdään riittävä suojaus runkomelua vastaan. Kaavamuutoksen tontti 1 sijaitsee osittain alueella, jossa rakennusten runkomelu ylittää ohjearvot. Koska suositellut runkomelun ohjearvot ylittyvät, on korttelialueelle asettava kaavamääräys.

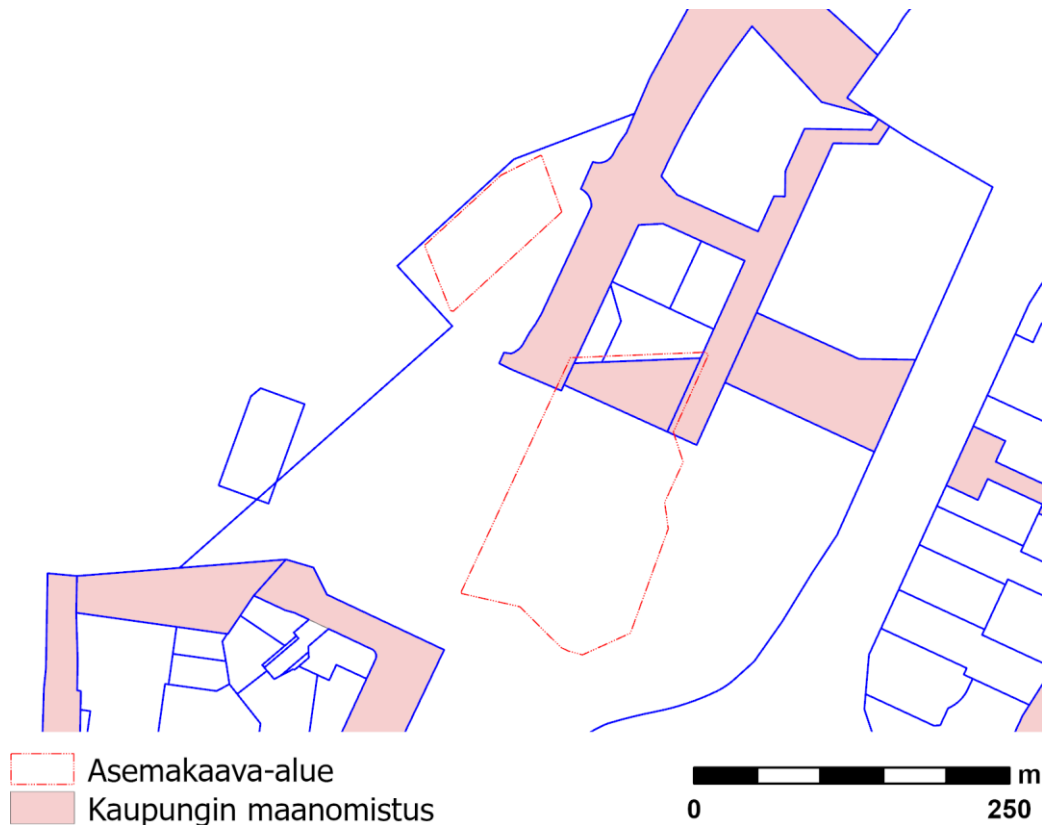
Rakennusten runkomelu Aviapoliksessa

Seveso-laitokset

Veromiehen kaupunginosassa ei sijaitse vaarallisia aineita käsitteleviä laitoksia (nk. Seveso-laitoksia), jotka ovat Tukesin valvonnassa. Kaupunginosan läheisyydessä sijaitsee kuitenkin useampia Tukesin valvonnassa olevia lupa- ja toimintaperiaateasiakirjalaitoksia. Suunnittelualuetta lähin laitos on Vantaan Energia Oy:n lämpölaitos Turbiinitien länsipuolella.

Aviapolis-kaavarunkotyön yhteydessä tehdyn selvityksen (Gaia Consulting, 2015) perusteella laitokset eivät vaikuta merkittävästi Veromiehen kaupunginosan eivätkä näin myöskään kaavamuutoksen maankäyttömahdollisuuksiin.

2.1.4 Maanomistus

Alueen maanomistajia ovat Finavia Oyj ja Vantaan kaupunki.

2.2 SUUNNITTELUTILANNE

2.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) pyrkimyksenä on vähentää yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvata luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parantaa elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastomuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Hanke on näiden tavoitteiden mukainen. Tavoitteiden toteutuminen on selostettu tarkemmin selostuksen kohdissa 4 ja 5.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

- Varaudutaan uusiutuvan energian tuotantoon ja sen vaatimien logististen ratkaisuihin.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Edistetään luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä.

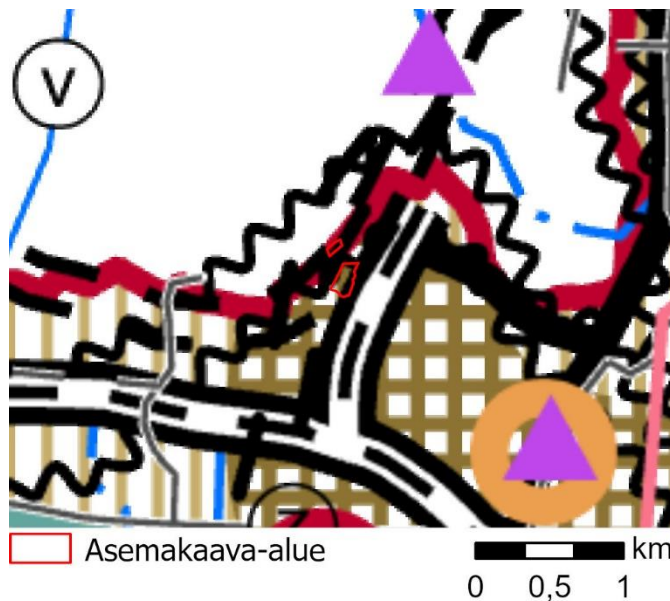
Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

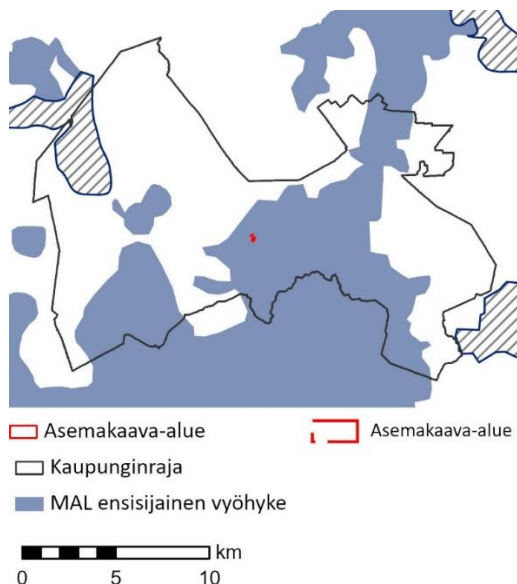
Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.
- Luodaan edellytykset vähähiiliseen ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

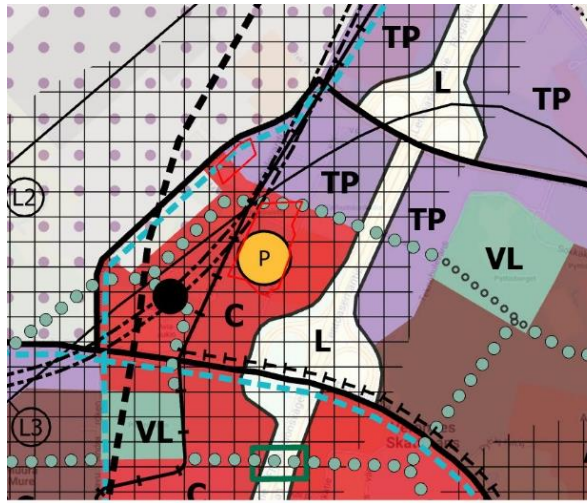
Maakuntakaava

MAL 2019 -suunnitelma

MAL 2019 on suunnitelma Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi vuosille 2019–2050. Suunnitelma valmistellaan neljän vuoden välein yhteistyössä seudun 14 kunnan ja HSL:n toimesta. Suunnitelmassa määritellään ja priorisoidaan seudullisesti merkittävän maankäytön ja erityisesti asuntorakentamisen sijoittumista sekä linjataan kasvua tukevat liikennejärjestelmän kehittämistoimet. Tavoitteena on kuvata seudun yhteinen tahtotila, jonka pohjalta yhdessä toimitaan tavoitetilan saavuttamiseksi. Suunnitelmassa tavoitellaan vähäpäästöistä, houkuttelevaa, elinvoimaista ja hyvinvointia tukevaa seutua. Suunnitelman päämittarien tavoitetasoissa vuodelle 2030 on määritelty mm. että liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä (määräävä tavoitetaso), asuntotuotannosta vähintään 90 % kohdistuu ensisijaisesti kehitettävälle maankäytön vyöhykkeille (oheinen kartta) ja väestöstä vähintään 85 % sijoittuu kestävän liikkumisen vyöhykkeille. MAL 2019 suunnitelma on hyväksytty Vantaan osalta HSL:n hallituksessa 26.3.2019 (liikenteen osuus) ja kaupunginvaltuustossa 20.5.2019. MAL 2019 -suunnitelman pohjalta valmistellaan ja neuvotellaan MAL-sopimus 2020–2023 valtion, seudun kuntien ja HSL:n kesken.

Yleiskaava 2020

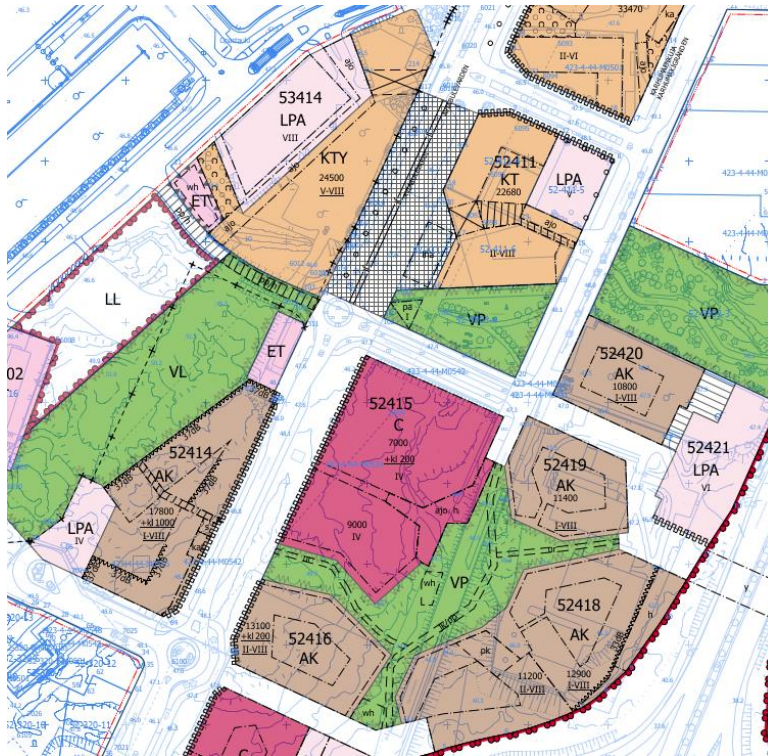
makaava-alue

0 0,5

Kaavamuutoksen alue on kaupunginvaltuustossa 25.1.2021 hyväksytyssä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa keskustatoimintojen aluetta C (punainen alue) ja työpaikkojen aluetta TP (violetti alue). Ilmailumuseon ja lukion tontit ovat lisäksi palvelujen ja hallinnon aluetta P (keltainen pallo). Kaavamuutosalue kuuluu kestävän kasvun vyöhykkeeseen (ruudutus), joka tukeutuu joukkoliikenteen runkolinjastoon. Aluetta sivuaa rataverkko. Kaava alueen halki kulkee ulkoilureitti. Kaava-alue kuuluu lentomeluvyöhykkeisiin m2 (Lden55-60 dB) ja m3 (Lden50-55 dB).

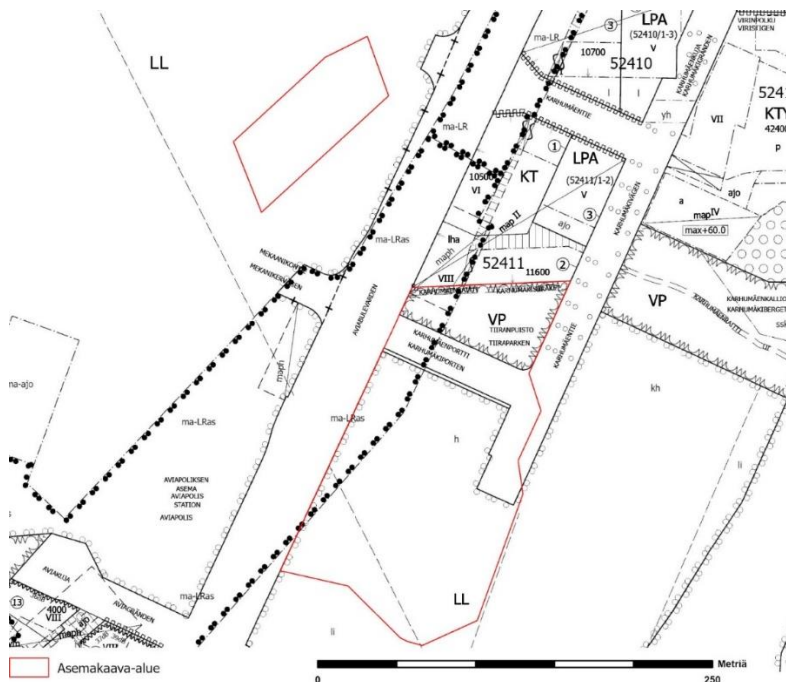
Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaavan 25.1.2021.

Asemakaavaluonnos

Asemakaavaluonnoksessa kortteli 52415 on osoitettu olevan keskusta-alue (C) ja kortteli 53414 autopaikkojen aluetta (LPA).

Asemakaava

Suunnittelualueella on voimassa asemakaavat nro 530100, Lentokenttä 1 (SM 5.3.1981), 002060 (KV 12.12.2011 ja 002151 (KV 14.12.2015). Alue on lentokenttäaluetta (LL, ohjeellista lentokoneiden liikenne- ja huoltoaluetta, ohjeellista hallinto- ja koulutustoimintojen aluetta), puistoa ja kaualuetta. Alueella on myös maanalaista kehäradan kaaavaa nro 530800 (KV 18.6.2012), jossa on maanalaiselle rautatieasemalle varattu alueen osa.

Rakennuskielto

Alueella on rakennuskielto asemakaavan laatimiseksi tai muuttamiseksi.

Poikkeamispäätös

NCC Development Oy:lle on 12.09.2019 myönnetty poikkeamislupa rakentamistöiden aloittamiseksi kiinteistöllä 92-423-4-44 korttelissa 52412 poikkeamisluvassa olevan liitteen asemapiirroksessa esitetyn 1. vaiheen osalta. Päätös koskee enintään kahdeksankerroksisen toimitilarakennuksen ja pysäköintilaitoksen rakentamisen. Poikkeamispäätöksen ehdot noudattelevat pitkälti asemakaavaehdotuksen määräyksiä kyseisten rakennuskohteiden osalta.

Muut päätökset ja suunnitelmat

Lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteet 2022

Aviapoliksen lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteilla mahdollistetaan alueen kokonaisvaltainen suunnittelu, johon yksittäiset kaavamuutokset ja muut suunnitelmat liittyvät. Työ sisältää neljä osaa: Kiehtova kaupunki - Tulevaisuuden lentokenttäkaupunki, Käveltävä kaupunki, Kaupunkivihreän malli, Hiilineutraalisuus prosessina kaavoissa.

Aviapoliksen lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteet-työllä (selvitys 053100) mahdollistetaan lentokenttäkaupungin kokonaisvaltainen suunnittelu ja parannetaan alueen imagoa ja tunnistettavuutta. Työssä määritellään Aviapoliksen kaupunkirakentamisen laatutaso ja luodaan suunnitteluperiaatteet, joilla ohjataan alueen asemakaavamuutoksia ja niihin liittyviä muita maankäytön suunnitelmia. Työ pohjautuu Aviapoliksen kaavarunkoon ja Veromiehen Verkot -selvitykseen. Työssä tutkitaan mm. alueen kaupunkikuvallista luonnetta, kävely-ympäristön periaatteita, kaupunkivihreän suunnittelua sekä hiilineutraalisuuden huomioimista. Tavoitteena on luoda raamit alueen eri osien identiteettien kehittymiselle.

Työssä on suunniteltu Aviapoliksen keskustalle omanlaisensa ilme, kuten muillekin Veromiehen osa-alueille. Aviapoliksen keskustan teemana on käveltävä lentokenttäkaupunki luonnon keskellä. Rakennusten värit pohjautuu alueen kallioperän väreihin, materiaalit ovat pääasiassa kiviaineisia, kattomuodot ja räystäskorkeudet ovat vaihtelevia.

Veromiehen ulkovalaistuksen yleissuunnitelma 2018

Suunnittelualue on merkitty Veromiehen ulkovalaistuksen yleissuunnitelmassa sekoittuneiden kaupunkitoimintojen alueeksi sekä myös osaksi työpaikka-alueeksi. Ulkovalaistuksen kaupunkikuvallisten periaatteiden mukaan työpaikka-alueelle tulee laatia alueen toimintoja tukeva valaistus, jossa päätavoitteena nousevat esiin liikenneturvallisuus sekä toimintojen valaiseminen.

Veromiehen ulkovalaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet

Veromiehen julkisivuvalaistuskokonaisuuksien päälinjaukset

Baanaverkko Vantaalla 17.1.2019

Baanaverkkoselvityksen mukaan (WSP Finland Oy) Karhumäentielle sijoittuu laadukas pyöräilyväylä.

Aviapolis Core -viitesuunnitelma, kaupunkisuunnittelulautakunta 2019

Asemaakaavamuutosalue on osa C.F. Möller Architects laatimaa Aviapolis Core -viitesuunnitelmaa. Tämän pohjalta ollaan laatimassa asemakaavaluonnosta alueelle. Viitesuunnitelman pääajatuksina ovat luonnon korostaminen lentokenttäkaupungin kaupunkikuvassa, inhimillinen mittakaava, miellyttävät jalankulun reitit Tikkurilantieltä lentoasemalle asti ja kohtaamisen paikat kävelyreitien solmukohtina.

3. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

3.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO

Vantaan kaupungin/Kiinteistöt ja tilat jättämä asemakaavan muutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 28.10.2022. Kaavamuutos sai työohjelmassa numeron 002534 ja kaavoitus tuli vireille 17.1.2023.

Asemakaavamuutos on ollut kaupunkirakenne ja ympäristön vuoden 2023 työohjelmassa.

Kaupungin omien asiantuntijoiden lisäksi kaavaehdotuksen valmisteluun ovat osallistuneet Arkkitehdit Davidsson ja Tarkela Oy kaupungin konsultteina.

3.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

3.2.1 Osalliset

- alueen maanomistaja
- naapurit
- yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- ne, jotka katsovat olevansa osallisia
- kaupungin asiantuntijaviranomaiset: kaupunkirakenne ja ympäristö, kaupunginmuseo
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSL, HSY, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia Oy, Väylävirasto (rautatie- ja vesialueet)

3.2.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan asukaslehdessä/ Vantaan Sanomissa sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille. Asemakaavasta saatiin 9 mielipidettä.

Vantaan energia totesi mielipiteessään, että asemakaavan alueelle tulee mitoittaa uusi ohjeellinen rakennusala, jolle saa sijoittaa muuntamon (vm). Muuntamoa tarvitaan Aviapoliksen lukion ja Suomen ilmailumuseon tarpeisiin.

Finavia totesi, että alue sijaitsee noin 600 metrin etäisyydellä Helsinki-Vantaan lentoaseman huolto-koekäyttöpaikasta. Lentokoneidenkoekäyttöä tehdään useimmiten päiväaikana ja niiden kesto voi olla yhtäjaksoisesti lähes tunnin. Tämän perusteella Finavia katsoo, että Aviapoliksen alueelle sijoitettavien opetustilojen rakennuksen ulkokuoren ääneneristävyys tulee suunnitella huolellisesti huomioiden koekäyttöjen aikainen melutaso.

Finavia katsoo, että kaavan laatimisessa tulee huolellisesti huomioida aluetta ympäröivän puistometsän suojelu. Huoltoreitti ja kevyen liikenteen väylä tulee yhdistää toimivalla ja turvallisella tavalla, jotta puistometsää säästetään mahdollisimman paljon. Lisäksi Finavia katsoo, että alueelle tarkastettu futsalkenttä tulee sijoittaa yhteisomistustontin alueelle.

Helsingin seudun pyöräilijät totesi, että

- o Pysäköintiä tulisi sijoittaa alueelle myös lounaan suunnasta (Toinen savu –Tikkurilantie – Aviabulevardi) saavuttaessa. Pyöräpysäköintien on oltava kaikista saapumissuunnista katsottuna ennen kohdetta ja helposti havaittavissa.
- o Kaavassa tulisi varmistaa riittävä pysäköinnin laatutaso hankesuunnitelman mukaisesti (kattettu ja helposti talvikunnossapidettävissä).
- o Pyöräpysäköinnin mitoitus tulisi päivittää suositusten mukaiseksi.

HSY totesi, että suosii vesihuoltolinjauksia, joiden vaatimat kaivu- ja louhintasyvyydet pysyvät tavanomaisen suuruisina. Varsinkin suurimuotoista louhintaa tulee välttää, ja pyrkiä löytämään toteutuksen kannalta tarkoituksenmukaiset linjaukset. HSY:n toiminnan keskiössä ovat kustannustehokkuuden lisäksi vahvasti myös ympäristölliset tekijät. Yksityisille tonteille ei ole lähtökohtaisesti tarpeen esittää johtorajotteita. Yleisille puistoalueille niitä sen sijaan saattaa olla tarkoituksenmukaista esittää.

Kaavatilaisuus on pidetty 28.3.2023 Aviapolis X-paviljongissa.

Nähtävilläolo ja lausuntojen pyytäminen sekä lausuntojen ja muistutusten huomioiminen.

Asemakaavaehdotus on ollut kaupunginhallituksen 15.1.2024 päätöksellä MRA 27 §:n mukaisesti nähtävillä 31.1-29.2.2024 ja kaupunkisuunnittelu on pyytänyt siitä lausunnot Uudenmaan ELY-keskukselta, Helsingin seudun ympäristöpalveluilta (HSY), Vantaan Energia Oy:ltä, Väylävirastolta, Finavialta, Asukasyhdistykseltä ja Kasvatuksen ja oppimisen toimialalta.

Määräaikana ei jätetty yhtäkään muistutusta. Lausuntoja saatiin 4 kpl. Lausuntojen huomioiminen on esitetty kunkin lausunnon yhteydessä kursiivilla ja merkeillä (→).

Väylävirasto

Väylävirasto lausui, että kehäradan rautatietunnelin läheisyyteen suunniteltavasta uudisrakentamisesta ei saa aiheutua vaaraa rautatietunnelin rakenteille tai toiminnalle, rautatietunnelin kalliotilojen pysyvyydelle tai muutoksia lähiympäristön pohjavesien virtaussuhteissa ja pohjaveden pinnoissa. Rakentamistyöt eivät saa vahingoittaa rautatietunnelin rakenteita ja teknisiä järjestelmiä eikä aiheutaa vaaraa junaturvallisuudelle.

Väylävirasto muistuttaa myös, että Kehäradan rautatietunnelin läheisyydessä tapahtuvaa rakentamista ja louhintatöitä koskevat vaatimukset ja toimenpiteet on esitetty ohjeessa: "Kehärata, Rakentaminen rautatietunnelin läheisyyteen ennen radan käyttöönottoa ja käytön aikana. Yleisiä ohjeita louhinta ja kalliorakentamistöihin, 4.4.2014".

Kaavatyön yhteydessä tulee laatia riittävät selvitykset runkomelun ja tärinän leviämisestä ja osoittaa niiden pohjalta tarvittavat kaavamääräykset haittojen torjumiseksi. Tärinän osalta kaavoituksessa tulee huomioida VTT:n selvitys Suositus liikennetärinän mittaamisesta ja luokituksesta (VTT tiedotteita 2278).

Väylävirasto muistuttaa, että melun-, runkomelun- ja tärinäntorjuntavastuun periaatteena on vastuun kuuluminen sille taholle, jonka suunnittelemista toimenpiteistä melun-, runkomelun- ja tärinäntorjuntatarve syntyy. Näin ollen Väylävirasto ei osallistu uuden maankäytön johdosta aiheutuviin mahdollisiin melun-, runkomelun- ja tärinäntorjunnan kustannuksiin.

(→ Rautatietunnelin varoalue huomioidaan kaavamuuotosalueen rakennusten suunnittelussa. Kellarirakentaminen on kaavassa mahdollistettu tontilla 1, jossa sallitaan kellari, jonka enimmäiskoko on puolet rakennuksen alasta. Mahdollinen kellari suunnitellaan siten, että se on kokonaan rautatietunnelin varoalueen ulkopuolella. Kaavamääräystä koskien kehäradan tunnelia täydennetään muotoon: ”Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat.”

Asemakaavamuutoksen alue sisältyy tärinä- ja runkomeluselvitykseen, jonka A-Insinöörit on laatinut koko Aviapoliksen keskusta-alueesta nimellä: Aviapolis keskustan kaavamuuotos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluselvitys, 16.5.2023. Selvityksessä käy ilmi, että tärinätasot jäävät suositeltujen ohjearvojen alapuolelle koko suunnittelualueella. Runkomeluriski on korttelialueilla, jotka sijaitsevat aivan Kehäratatunnelin päällä tai sen lähetyvillä. Kaavamuutoksen tontti 1 sijaitsee osittain alueella, jossa rakennusten runkomelu ylittää ohjearvot. Rakentamisvaiheessa on huolehdittava siitä, että rakenteisiin tehdään riittävä suojaus runkomelua vastaan. Kaavaselostukseen lisätään tietoa selvityksen sisällöstä ja selvitys liitetään asemakaavan liiteaineistoksi. Asemakaavaan lisätään tästä kaavamääräys: ”Ratatunnelista kantautuva runkomelu Lprm saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB.”)

Uudenmaan ELY-keskus

Uudenmaan ELY-keskus lausuu, että kaavassa on annettu määräys rakennuksen julkisivun äänitasoerosta tie-, raitiotie- ja lentoliikennemelua vastaan. Kaavaselostuksessa ei kuitenkaan ole kerrottu, miten kaavassa määrätty äänitasoero on laskettu. Kaava-aluetta koskevia meluselvityksiä ei myöskään ole liitetty kaava-aineistoon. Tältä osin kaava-aineistoa tulee täydentää. Riittävän ääneneristävyyden määrittelyssä on huomioitava mm., että opetus- ja kokoontumistiloissa sovelletaan melutason päiväohjearvoa 35 dB. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan opetustiloissa ohjearvo on tarkoituksenmukaista saavuttaa tunti-kohtaisesti. Lisäksi tulee tarkastella enimmäistasoja ja niiden toistuvuutta päiväaikaan klo 8–16 välillä, jolloin kouluissa on opetusta. Mikäli koekäytön (tai muun meluisan toiminnan) aiheuttama melu on voimakasta, voi se pahimmillaan vaikuttaa merkittävästi opetukseen tai kokeiden järjestämiseen (esimerkiksi yo-kirjoitukset).

Kaikki koulun melulle herkat tilat/toiminnot tulee sijoittaa niin, että meluvaikutukset ovat hallittavissa ja mahdollisimman vähäiset.

Kaavamääräyksillä on varmistuttava siitä, että kaikki koulun oleskeluun tarkoitetut piha-alueet suojataan melulta kaikissa rakentamisen vaiheissa.

Rautatieliikenteen aiheuttaman tärinän ja runkomelun huomioimisen osalta ELY-keskus yhtyy Väyläviraston kaavaehdotuksesta antamaan lausuntoon. Lisää sama vastine kuin väylävirastolle, kun kirjoitettu Voimme toimittaa meluselvityksen myös sähköpostina.

(→Asemakaavamuutoksen alue sisältyy meluselvitykseen, jonka Sitowise on laatinut koko Aviapoliksen keskusta-alueesta nimellä: Meluselvitys, Aviapoliksen keskustan asemakaavaluonnos, 21.3.2023. Selvityksen sisältöä on selostettu kaavaselostuksessa ja meluselvitys on asemakaavan liiteaineistona. Kaavaselostusta täydennetään avaamalla meluselvityksestä laajemmin. Voimme toimittaa meluselvityksen myös sähköpostina.

Työssä on selvitetty melun ohjearvojen toteutumista oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla, puistoalueilla ja parvekkeilla. Lisäksi on määritetty julkisivurakenteiden äänitasoerovaatimusten tarve. Äänitasoero-vaatimuksissa on huomioitu myös raitiotieliikenteen hetkelliset enimmäisäänitasot ja lentoliikenteen aiheuttama melu.

Julkisivuihin kohdistuva melu

Kaava-alueella julkisivuihin kohdistuvat keskiäänitasot ovat päiväaikaan 57dB (selvityksen liitteet 4.1–4.4). Lentomelun vuoksi alueella suositellaan sovellettavan kaikkien asuinrakennusten sekä lukion julkisivujen äänitasoerovaatimuksena vähintään 32 dB. Kaavaehdotuksessa noudatetaan valtioneuvoston ohjearvoa 35dB, sisällä opetus ja kokoontumistiloissa, jonka mukaan äänitasoerovaatimukset on laskettu. Helsinki-Vantaan lentoasemalle valmistui loppuvuodesta 2016 lentokoneiden moottoreiden huoltokoe-käyttöpaikka. Alueella koekäytetään lentokoneita tyhjäkäynnillä, osateholla tai suurella teholla vikatilanteiden tai niiden poistamisen varmistamiseksi.

Koekäyttöpaikkaa ympäröivät melunvaimennusseinäkkeet, joiden suunnittelussa on huomioitu eteläpuolelle kaavoitettu Aviapoliksen alue. Lentokoneiden koekäyttöalueen enimmäisäänitasojen mukaan, osalle kaava-alueesta on annettu tätä suurempi äänitasoerovaatimus (selvityksen kuva 5).

Piha-alueiden melu

Rakentamisen 1 vaiheessa lukion itäpuolella ylittyy päiväaikaan 55 dB (selvityksen liite 2.1). Rakennuksen eteläpuolella on pieni alue, jossa päiväajan keskiäänitaso on alle 55 dB (selvityksen kuva 8). Rakentamisen 2 vaiheessa rakentuva asuinkortteli C6 tuo merkittävästi suojaa lukiorakennuksen ympäristöön ja päiväajan keskiäänitaso alittaa 55 dB laajalti rakennuksen etelä- ja itäpuolella (selvityksen liite 3.1). Mikäli rakentamisen 1 vaiheessa halutaan lukion piha-alueella alittuvan laajemmin päiväajan 55 dB keskiäänitaso, tulee itäpuolelle rakennusta sijoittaa meluntorjuntaa, kuten varastorakennuksia tai väliaikaisia meluesteitä.

Asemakaavaan lisätään tästä kaavamääräys: ”Kortteleissa tulee väliaikaisella melusuojuuksella varmistaa leikki- ja oleskelualueiden ohjearvojen täyttyminen rakentamisen eri vaiheissa.”

Rautatieliikenteen aiheuttaman tärinän ja runkomelun huomioiminen

Asemakaavamuutoksen alue sisältyy tärinä- ja runkomeluselvitykseen, jonka A-Insinöörit on laatinut koko Aviapoliksen keskusta-alueesta nimellä: Aviapolis keskustan kaavamuutos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluselvitys, 16.5.2023. Voimme toimittaa meluselvityksen myös sähköpostina.

Selvityksessä käy ilmi, että tärinätasot jäivät suositeltujen ohjearvojen alapuolelle koko suunnittelualueella. Runkomeluriski on korttelialueilla, jotka sijaitsevat aivan Kehäratatunnelin päällä tai sen lähetyvillä. Kaavamuutoksen tontti 1 sijaitsee osittain alueella, jossa rakennusten runkomelu ylittää ohjearvot. Rakentamisvaiheessa on huolehdittava siitä, että rakenteisiin tehdään riittävä suojaus runkomelua vastaan. Kaavaselostukseen lisätään tietoa selvityksen sisällöstä ja selvitys liitetään asemakaavan liiteaineistoksi. Asemakaavaan lisätään tästä kaavamääräys: ”Ratatunnelista kantautuva runkomelu Lprm saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB.” Rautatietunnelin varoalue huomioidaan kaavamuutosalueen rakennusten suunnittelussa. Kellarirakentaminen on kaavassa mahdollistettu tontilla 1, jossa sallitaan kellari, jonka enimmäiskoko on puolet rakennuksen alasta. Mahdollinen kellari suunnitellaan siten, että se on kokonaan rautatietunnelin varoalueen

ulkopuolella. Kaavamääräystä koskien kehäradan tunnelia täydennetään muotoon: "Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat.")

HSY

HSY lausuu että, kaavaselostuksessa on syytä esittää ajantasaiseen suunnitelma-aineistoon pohjautuva vesihuollon esisuunnitelma ja kustannusarvio.

(→Vantaan kaupunki ei enää liitä vesihuollon esisuunnitelmia kaavaselostukseen tai sen liitteeksi. Ramboll on laatinut vesihuollon kustannusarvion Aviapoliksen keskustan alueelle raportissa: "Muuran KTYS päivitys ja Aviapoliksen VHYS tarkennukset, 15.8.2023". Raportin sisältöä täydennetään kaavaselostukseen.)

Vantaan energia

Vantaan energia lausuu, että kaavamääräyksissä on muuntamotarve esitetty sanamuodossa "Y-kortteli-alueen pihalle tai Kajavapuistoon tulee sijoittaa muuntamo".

Muuntamon paikka tulee ensisijaisesti osoittaa puiston puolelle ajotien varteen ja kaavakarttaan ohjeellinen muuntamon rakennusala vm merkinnällä olisi suotava laittaa. Muuntamo Y-kortteliin on toissijainen vaihtoehto.

(→Asemakaavassa annettu määräys muuntamon sijainnista mahdollistaa sen sijoittamisen sekä Y-kortteliin että puiston puolelle ajotien varteen. Sen tarkempi sijainti voidaan sopia rakennuslupavaiheessa.)

Nähtävilläolon jälkeen tehdyt tarkistukset

HSYn lausunnon takia on tehty tarkistuksia kaavaselostukseen, johon on esitetty vesihuollon kustannusarvio.

Väyläviraston lausunnon takia on tehty tarkistuksia kaavaselostukseen, johon on avattu Aviapolis keskustan kaavamuuutos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluselvityksen sisältöä. Lisäksi runkomeluun liittyen on annettu uusi asemakaavamääräys: "Ratatunnelista kantautuva runkomelu Lprn saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB." Rautatietunneliin liittyen on muokattu kaavaehdotuksessa jo olevaa kaavamääräystä seuraavaan muotoon: "Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat."

ELY-keskuksen lausunnon takia on tehty tarkistuksia kaavaselostukseen, johon on avattu Meluselvitys, Aviapoliksen keskustan asemakaavaluonnos sisältöä laajemmin. Lisäksi piha-alueen meluun liittyen on annettu uusi asemakaavamääräys: "Kortteleissa tulee väliaikaisella melusuojauksella varmistaa leikki- ja oleskelualueiden ohjearvojen täyttyminen rakentamisen eri vaiheissa."

3.3. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

3.3.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Vantaan valtuustokauden 2018–2021 strategia (Kv 11.12.2017):

Kaupunkia tiivistetään lähiluontoa vaalien. Nykyistä kaupunkirakennetta vahvistetaan resurssivii-
saasti. Kaupunkikeskusten kehittämismahdollisuudet hyödynnetään rohkeasti ja kaupunkiympäris-
töistä ja asunnoista tehdään kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa tur-
vataan talouden tasapainoa, lisätään kaupungin elinvoimaa ja vetovoimaa, edistetään asukkaiden
hyvinvointia, ollaan edelläkävijöitä palvelujen kehittämisessä ja johdetaan uudistuen ja osallis-
tuen.

MAL-tavoitteet

MAL-sopimusten tavoitteena on yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen
sitien, että

- Luodaan edellytyksiä liikenteeseen kohdistettujen ja joukkoliikennettä tukevien investointien
täysimääräiselle hyödyntämiselle
- Edistetään uusien liikennepalvelujen syntymistä henkilö- ja tavaraliikenteessä.

Maapoliittiset linjaukset koskien kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta (Kv 18.6.2018)

- Kaavoituksen tavoitteena on laatu, kohtuuhintaisuus, toteuttamiskelpoisuus ja kaupunkira-
kenteen eheys.
- Korkeaa rakentamista ja täydennysrakentamista edistetään aktiivisesti asemanseuduilla ja
keskustoissa, joissa on hyvät palvelut.
- Sujuva kaupunkisuunnittelu luo mahdollisuudet viihtyisälle ja menestyksekkäälle yritystoimin-
nalle.
- Maankäyttöä ja palveluverkkoa suunnitellaan kokonaisvaltaisesti.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 (Kv 11.5.2015):

- Luodaan Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.
- Kannustetaan hyvään ja kohtuuhintaiseen arkkitehtuuriin, kestävään rakentamiseen sekä uu-
sien energiamuotojen käyttöön.
- Tehdään kaupungissa liikkumisesta ja arjesta tehokasta ja helppoa.
- Suunnitellaan ja toteutetaan niin, että työ, koti ja kauppa lomittuvat kaupunkirakenteessa.
- Tehdään asemanseuduista toimivia ja satsataan julkisiin viihtymisen paikkoihin ja luomme ti-
loja kulttuurien kohtaamisille.
- Otetaan monipuolisen liikkumisen mahdollisuudet mukaan suunnitteluun.
- Säilytetään viherrakenteen vahvana osana kaupungin kehittämistä.
- Arvostetaan arkkitehtuuria ja rakennusperintöä.
- Parannetaan kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä ja edistetään kaupunkipyörän
mahdollisuuksia.
- Otetaan maiseman antamat lähtökohdat huomioon ja säilytetään paikan henkeä luovia ele-
menttejä kuten kallioita ja puita.
- Arvostetaan luonnon monimuotoisuutta ja tuodaan sitä kaupunkikeskustoihin.
- Lisätään keskustoihin toimivia ja elämyksellisiä siirtymisen ja kohtaamisen paikkoja.
- Korostetaan keskeisten väylien ja ratojen arkkitehtuuria ja viherrakentamisen laatua.
- Uudistamme keskustojen pysäköintijärjestelyt esteettisesti korkeatasoisiksi.
- Tuomme valon, värin ja taiteen osaksi hyvää arjen arkkitehtuuria.

Resurssiviisauden tiekartta (Kv 18.6.2018)

- Resurssiviisauden tiekartta määrittää Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita ja konkreettisesti valtuustokauden 2018–2021 strategiaa. Kaupunkisuunnittelussa keskeisiä tavoitteita ovat:
- Kaupunkirakenne on kestävästi täydentyvä ja sekoittuva.
- Liikkuminen on hiilineutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista.
- Varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja käytetään resurssitehokkaita, luonnonmukaisia ratkaisuja.
- Huomioidaan energian tuotantoa ja kulutusta, jossa tulee esiin maankäytön ja rakentamisen suunnittelun ja toteutuksessa huomioitavana tekijänä resurssi- sekä energiatehokkuus
- Luonnon monimuotoisuus säilytetään ja sitä kartutetaan myös rakennetuilla alueilla.
- Yhdyskuntarakenne sekä liikkuminen, jossa kiinnitetään huomiota hiilineutraalisuuteen liikkumisessa, luonnonmukaisiin ratkaisuihin sekä luonnon monimuotoisuuteen ja saavutettavuuteen.
- Viherrakenne luo hyvinvointia ja viheralueet ovat helposti saavutettavissa.
- Ohjataan uusiutuvan energian käyttöön.
- Kulutus ja materiaalit, jossa kiertotalous nousee vahvana tekijänä esille hankkeissa.
- Vastuullinen Vantaalainen, jossa sekä yksityiset tahot kuten yritykset ja yksittäiset ihmiset että julkinen sektori eli kaupunki kantavat ympäristövastuuta.

Aviapoliksen kaavarungon tavoitteet

- Kaupunginvaltuuston 18.4.2016 hyväksymän Aviapoliksen kaavarungon mukaan Aviapoliksen suunnittelun tavoitteina on:
- Tehdä autokaupungista käveltävän kokoinen kaupunki, jossa voi viihtyä ja viipyä,
- Tehdä ekologisesti ja kulttuurisesti kestävää kaupunkia,
- Edistää kestäviä ja kilpailukykyisiä kulkumuotoja ja innovatiivisia liikkumISRatkaisuja,
- Mahdollistaa 60 000 työpaikkaa ja 20 000 asukasta,
- Tehdä lentokenttäkaupunki, jonne tullaan läheltä ja kaukaa.

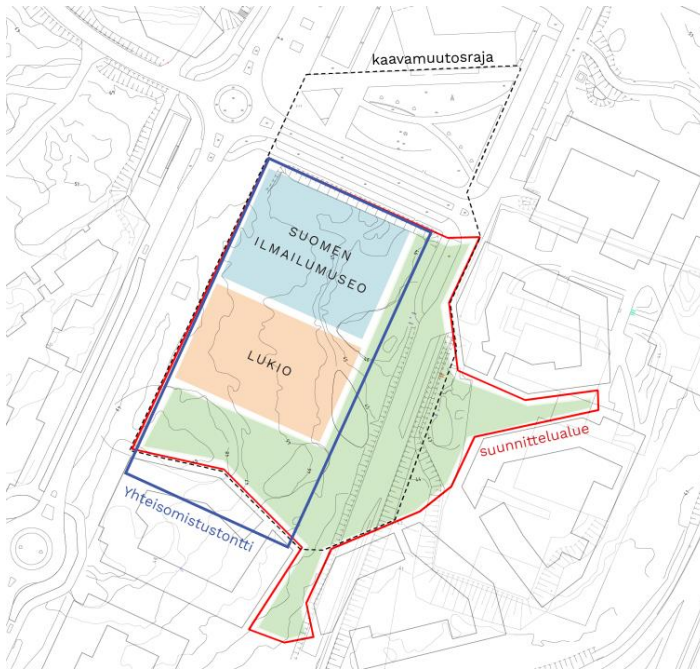
3.3.2 Muut tavoitteetAikataulu

Aviapoliksen lukion tarve on todettu Vantaan kaupungin kouluverkkoselvityksessä. Lukion hankesuunnitelma valmistui vuonna 2022 ja sen mukaan lukio tulisi ottaa käyttöön elokuussa 2026. Jotta tässä aikatauluissa olisi mahdollista pysyä, täytyy rakentaminen aloittaa vuoden 2024 aikana. Näistä aikatauluista johtuen lukion asemakaavamuutoksen tulisi olla vahvistettuna keväällä 2024.

Toiminnalliset tavoitteet

Uusi lukio rakennetaan, koska lukiolaisten määrä on kasvussa Vantaalla. Vantaalla on myös tällä hetkellä tarjolla merkittävästi vähemmän lukioden aloituspaikkoja kuin pääkaupunkiseudulla keskimäärin. Lukion sijainti Aviapoliksen keskustassa mahdollistaa kulkemiseen joukkoliikenteellä laajalta alueelta.

Museon sijainniksi on osoitettu tontti Aviapoliksen keskustassa jossa on kaupungin maanomistusta. Tontin kokoa ei ole ollut mahdollista laajentaa kaavaprosessin aikana, ja tontti on melko niukka lukiolle ja museolle. Kaavavaiheessa tontin toiminnallisuus on suunniteltu yksityiskohtaisesti jotta kaikki saadaan mahtumaan.

Lukion ja museon sijoittuminen Vantaan kaupungin ja Finavian yhteisomistustontille (sininen raja).

Kaupunkikuvalliset tavoitteet

- Ilmailumuseon rakennuksen ja sen edusaukion yhdistyminen toiminnallisesti ja visuaalisesti Aviabulevardin, Tiiranpuiston ja sen paviljongin, metsäaukion ja Aviapolisaseman suuntaan, muodostaen viihtyisän julkisen ulkotilan, jota voidaan hyödyntää myös tapahtumiin.
- Elävä ja toiminnallinen kivijalka Aviabulevardin ja Karhumäenportin suuntaan.
- Kiinnostava ja vaihteleva julkisivu Aviabulevardin ja Karhumäenportin varteen.
- Kaupunkimaisen näköisiä rakennuksia, joiden kerroskorkeus, julkisivulinja, värit, materiaalit sekä kattomuodot vaihtelevat. Väriskaalana kallioperän värit tai vaihtoehtoisesti visuaalinen ilme lentokenttämaailmasta.

Muut tavoitteet

- Puuston ja kasvillisuuden säilyttäminen Kajavanpuistossa mahdollisimman laajasti.
- Pallokentän ja ulkokuntoiluvälineiden sijoittuminen kaava alueelle.
- Riittävä määrä pyöräpysäköinti lukion oppilaille.
- Museon vaatimien erikoiskuljetusreittien toteutuminen.
- Esteettömyyden erikoistason aluetta.

3.4 ASEMAKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT

Kaava-alue koostuu kahdesta osasta, joista toinen sijaitsee Aviabulevardin itäpuolella ja toinen länsipuolella. Itäisempään osaan on osoitettu Y-kortteli ja rakennusalat Aviapoliksen lukiolle ja Suomen ilmailumuseolle. Y korttelin yhteyteen on osoitettu Kajavanpuisto. Karhumäenportin pohjoispuolelle sijoittuu Tiiranpuisto, johon tämän kaavan myötä kaavoitetaan rakennusala puistossa sijaitsevalle jo rakennetulle paviljongille. Aviabulevardin länsipuolelle on osoitettu LPA-kortteli ja rakennusala jo rakennetulle pysäköintilaitokselle, niin sanotulle Kolmioparkille.

Aviapoliksen lukio ja Suomen ilmailumuseo

Lukion ja museon rakennusalat ovat osoitettu tontille, joka on Vantaan kaupungin ja Finavian yhteisomistuksessa. Maanomistuskuvioita johtuen, tontit ovat melko pienet näitä toimintoja varten ja ja suunnittelussa on mietitty erilaisia keinoja saada kaikki toiminnallisuus mahtumaan pieneen tilaan.

Suunnittelun ensimmäisessä vaiheessa tutkittiin vaihtoehtoja sijoittaa rakennusten välissä sijaitseva huoltopiha katettuna kellarikerrokseen. Tästä vaihtoehdosta jouduttiin luopumaan kustannussyistä. Lukion käyttöön tulevaa pallokenttää suunniteltiin sijoitettavan rakennuksen katolle mutta myös tästä vaihtoehdosta luovuttiin.

Kaavassa mietittiin millä tavalla rakennukset voisivat saada synergiaetuja toisistaan, esimerkiksi auditorioiden, kahvilatilojen ja muiden tilojen käytön suhteen. Tätä ajatusta varten lukion ja ilmailumuseon suunnittelussa sekä kaavaan on sisällytetty mahdollisuus yhdistää rakennukset toisiinsa.

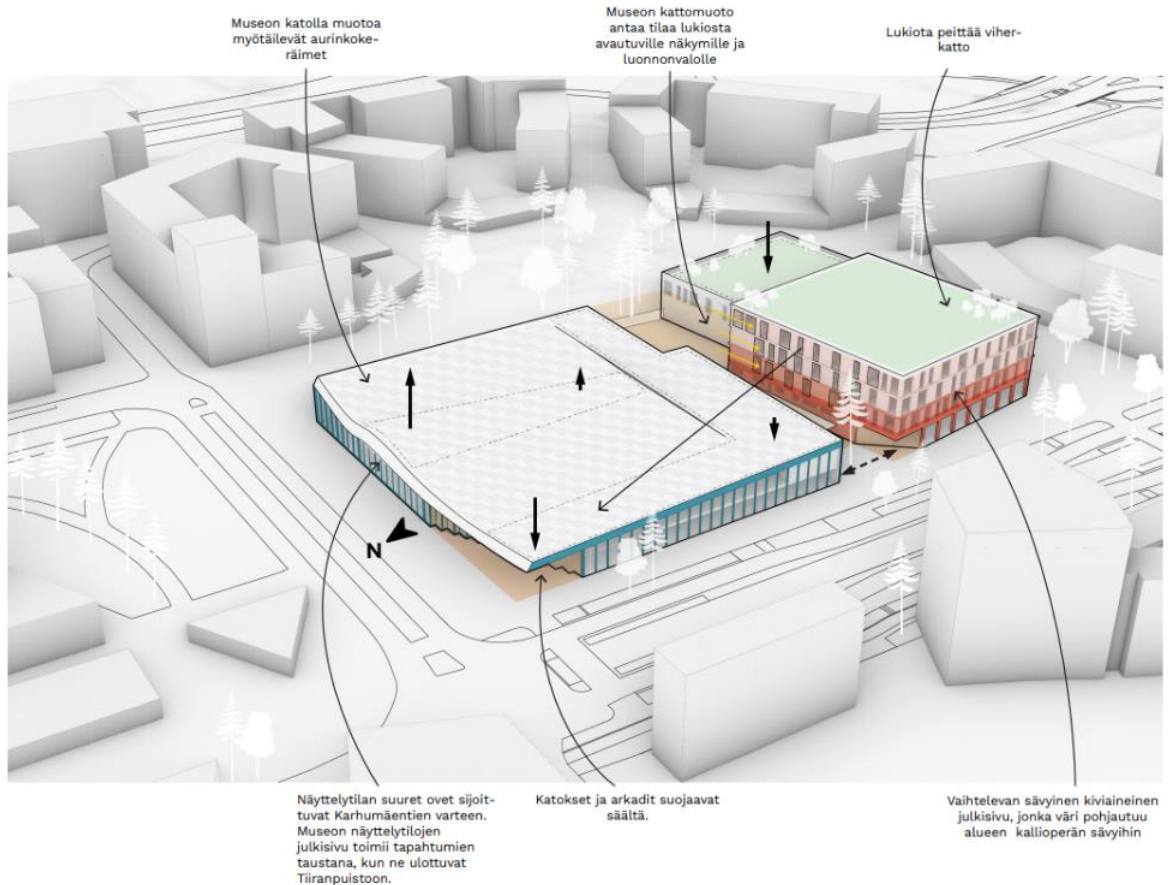
Jotta alue säilyisi mahdollisimman viihtyisänä ja vihreänä, ja vihertehokkuus toteutuisi, tulee tontin kaikki rakentamatta jäävät osat huoltopihaa ja pysäköintiä lukuun ottamatta istuttaa. Istuttamisen tarve selviää myös vihertehokkuuslaskelmasta. Lisäksi lukion katolle on osoitettu kasvikattoa ja molempien rakennusten julkisivuihin osoitettu köynnöksiä.

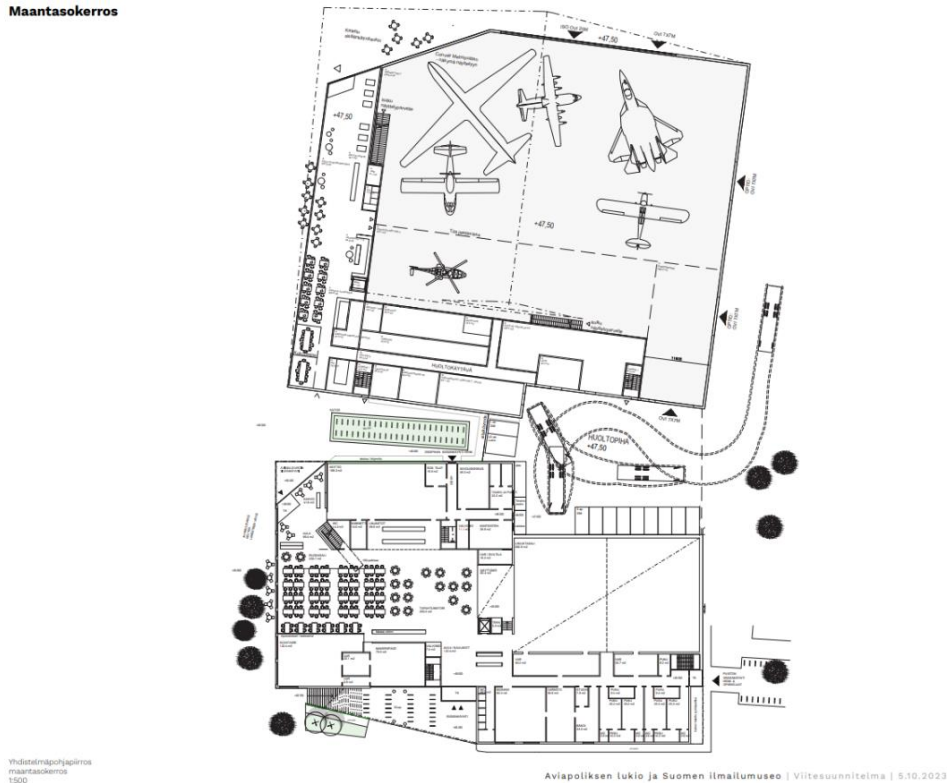
Viitesuunnitelma. Arkkitehdit Tarkela & Davidsson Oy

Arkkitehtuuri

Suomen ilmailumuseo ja Aviapoliksen lukio sijoittuvat kaupunkirakenteessa erityisen tärkeään paikkaan Aviapoliksen keskustassa. Kaupunkikuvalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on molempien rakennusten julkista roolia korostettu niiden omista lähtökohdista. Aviapoliksen suunnitteluperiaatteiden ja Aviapoliksen keskustan kaavaluonnoksen periaatteiden mukaisesti kaavassa on annettu määräykset rakennusten julkisivumateriaaleille. Tontilla yksi tulee olla kiviaineiden julkisivu, jonka väri pohjautuu alueen kallioperän sävyihin. Tontilla kaksi rakennuksen julkisivun ja katon tulee olla teemaltaan ilmailuun yhdistettävissä. Tontilla 2, rakennuksen katto on suunniteltu näyttäväksi, heijastamaan rakennuksen käyttötarkoitusta.

Arkkitehdit Tarkela & Davidsson Oy

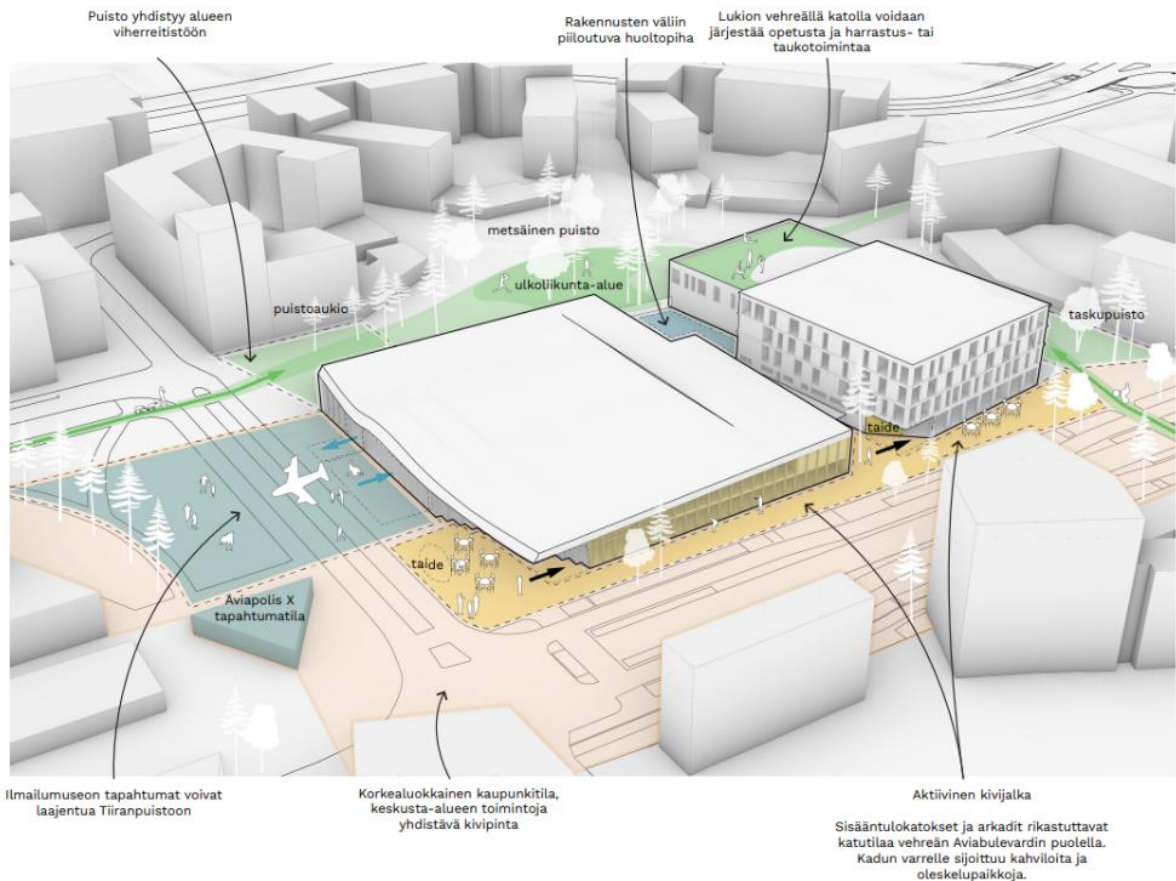
Maantasokerros

Arkkitehdit Tarkela & Davidsson Oy

Rakennusten kivijalkakerros

Työn kaupunkikuvallinen ydin on luoda katutilasta elävää ja kiinnostavaa ympäristöä Aviabulevardin varrella. Kaupunkitilallisen tavoitteen mukaisesti rakennusten julkiset toiminnot, kuten aulat, kahvilat ja niiden terassit sekä koulun ruokalatilat avautuvat katutilaan. Katetut pääsisäänkäynnit rytmittävät korttelijulkisivua ja sijoittuvat rakennusten nurkkiin saapumissuuntien mukaisesti. Korttelijulkisivu muodostaa polveilevan katutilan, joka tarjoaa rikkaan ja viihtyisän ympäristön ja-lankulkijoille. Rakennusten pääsisäänkäynnit sijoittuvat Aviabulevardin suuntaan. Tontin 2 rakennus avautuu kaupunkitilaan Tiiranpuiston, paviljongin ja Ilmailuaukion suuntaan.

Rakennusten maantasokerrosten tulee olla vähintään 5m korkeita luodakseen avaran ja viihtyisän tunnelman kivijalkaan.

Arkkitehdit Tarkela & Davidsson Oy

Huoltopiha

Lukion ja museon rakennusten väliin sijoittuu huoltopiha, jota kautta kulkee lukion ja museon päivittäinen huoltotarve. Lisäksi ilmailumuseolla on tarvetta suurempiin erikoiskuljetuksiin, joista osa kulkee tontin ajoyhteyden kautta ja toiset kulkevat Karhumäenportin kautta suoraan suurista huolto ovista.

Huoltopihalle on osoitettu 10 autopaikkaa sekä yksi LE autopaikka, lisäksi huolto pihalle voidaan pysäköidä 25 mopoa lukion oppilaiden tarpeisiin.

Huoltopihalla ja ajoyhteydellä raskaiden yhdistelmäajoneuvojen ajettavilla kohdilla pintamateriaalina käytetään asfalttia kiveyksen sijaan.

Huoltopiha tulee aidata puiston suuntaan siten että alueen ilme puistosta katsottuna on viihtyisä. Huoltopihaa ja huoltoreittiä reunustavat seinät on suunniteltu köynnösten tai kapeiden puiden alueeksi viihtyisyyden lisäämiseksi.

Pysäköinti

Asemakaavan autopaikat on osoitettu Kolmioparkkiin tai muualle lähistölle sijaitsevaan pysäköintilaitokseen, lukuun ottamatta 10 autopaikkaa, jotka sijaitsevat huoltopihalla. Lukion oppilaiden käytössä olevat mopopaikat voidaan sijoittaa huolto pihalle tai muualle kaava-alueen läheisyyteen, kuten esimerkiksi pysäköintilaitoksen yhteyteen tai kadunvarsipaikoille.

Lukion sisäänkäyntien läheisyyteen on suunniteltu 180 runkolukittavaa polkupyöräpaikkaa, joista 80 katettua paikkaa palvelee myös ilmailumuseon kävijöitä. Puiston puoleisen sisäänkäynnin yhteyteen on suunniteltava osa pyöräpaikoista.

Arkkitehdit Tarkela & Davidsson Oy

Kajavanpuisto ja pihasuunnitelma

Kajavanpuiston suunnitelma, Loci Maisema-arkkitehdit Oy ja Arkkitehdit Tarkela & Davidsson Oy

Aviapoliksen lukion ja uuden Suomen ilmailumuseon tontin istutuksissa käytetään isoja lehtipuita, kukkivia puita, köynnöksiä ja pensas- sekä perennaistutuksia. Kulkureitit ovat kivettyjä pintoja. Lukion kattopihaa reunustavat pysyvät istutukset ja pieniä kukkivia pensaita esim. marjapensaita. Kattopihalla on mahdollisuudet ulko-opetukseen ja ajanviettoon. Katolla on lisäksi varaus pallokentälle, niin että sen toteutuessa pysyviä istutuksia ei tarvitse purkaa. Lukion nelikerroksisen osan katolla on ketokasvillisuutta, joka hyödyntää ja viivyttää sadevesiä. Istutuksissa tulee käyttää etupäässä kotimaisia ja paikallisia lajeja. Luonnon monimuotoisuutta voidaan tukea lisäämällä lahoppuuta ketokatolle ja istutuksille, mikä luo habitaatteja mm. selkärangattomille eläimille.

Alueen läpi kulkeva puistokäytävä ja -toiminnot sijaitsevat Karhumäentien nykyisen poistuvan osuuden kohdalla, mikä mahdollistaa nykyisen luonnonmaaston säästämistä. Puistokäytävä jakaa ulkotilat tunnelmaltaan metsäiseen ympäristöön ja rakennusten edustalle puistomaiseen tilaan. Puistomaisten alueiden ilmettä korostavat kukkivat puut ja pensasistutukset.

Suunnittelualueella on mahdollista säilyttää n. 1300m² alkuperäistä kallioalueita ja niiden kasvillisuutta. Suunnittelun aikana on mietitty paljon, miten kasvillisuus saadaan säilymään ja mihin sijoitetaan toimintoja. Puiston puustoa ja tulee säilyttää mahdollisimman paljon, ja arvopuurekistessä kartoitetut puut esitetään kaavakartalla suojeltaviksi.

Puiston läpi kulkee jk/pp ja ulkoilureitti yhdistää reitin Aviabulevardille. Talvikunnossapidettävä reitti kiertää avokallioita ja ohjaa kulutusta pois herkiltä kasvillisuusalueilta. Kaavamuuosratkaisu on suunniteltu avokallioiden ja olemassa olevien mäntyjen säilymisen ehdoilla. Rakentamiseen osoitetut korttelialueet ovat tiiviitä, jotta kallioita ja metsäistä ympäristöä säilyy mahdollisimman paljon.

Puistoon on osoitettu myös paikat urheilukentille ja ulkoliikuntavälineille.

Johtuen maanomistusrajoista tässä kaavassa Kajavanpuistosta kaavoitetaan vain osa. Aviapoliksen keskustan asemakaavaluonnoksessa on esitetty Kajavanpuisto kokonaisuudessaan ja korttelipuistona asuinkorttelin ja Y-korttelialueen välillä.

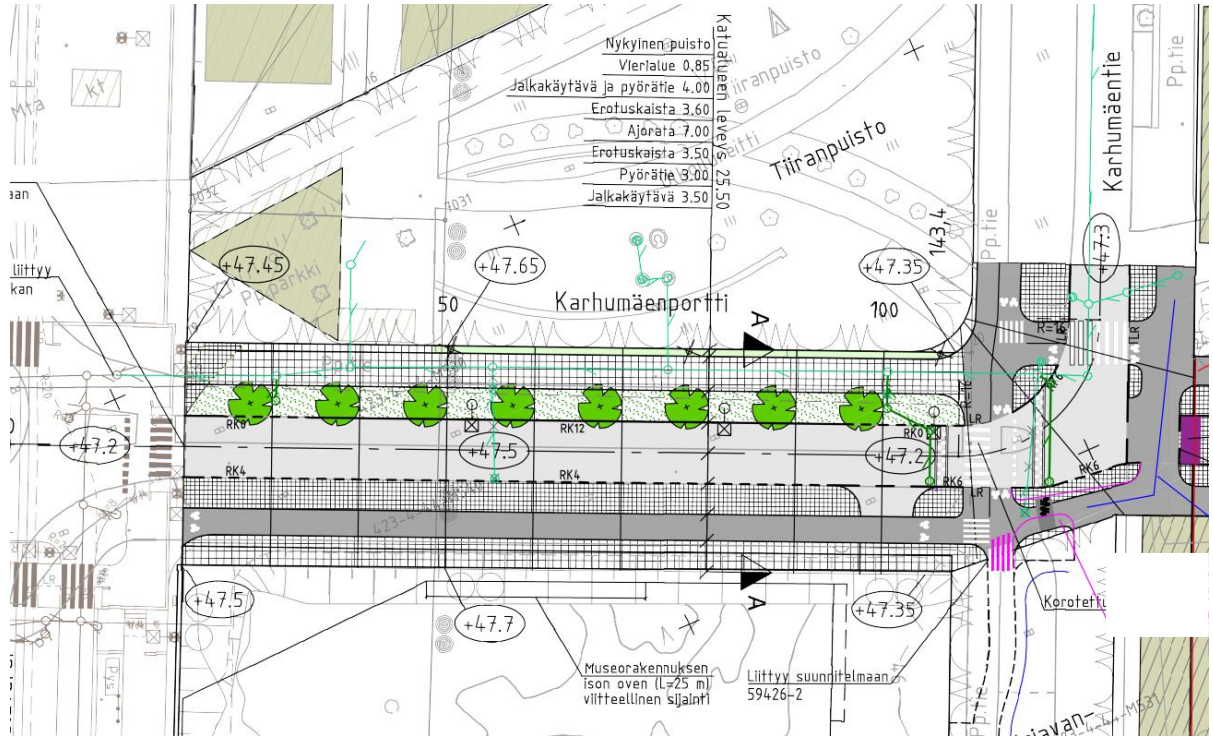
Suunnittelun aikana tutkittiin inventoitujen puiden, avokallioiden ja lahokaviosammaleen esiintymäalueet. Loci Maisema-arkkitehdit Oy.

Tiiranpuisto ja paviljonki

Tiiranpuistoon on rakennettu paviljonki määräaikaaisella 5 vuoden rakennusluvalla. Tällä kaavalla sille luodaan pysyvä rakennusala. Paviljonkia on tarkoitus voida käyttää tapahtumiin alueella ja myös muun muassa kaupunki suunnittelusta tiedottamiseen. Tiiranpuistossa kulkee yleiskaavan virkistysalueyhteys. Paviljonki on suunniteltu puiston keskeisyyden vuoksi puurakenteisena ja siinä on viherkatto.

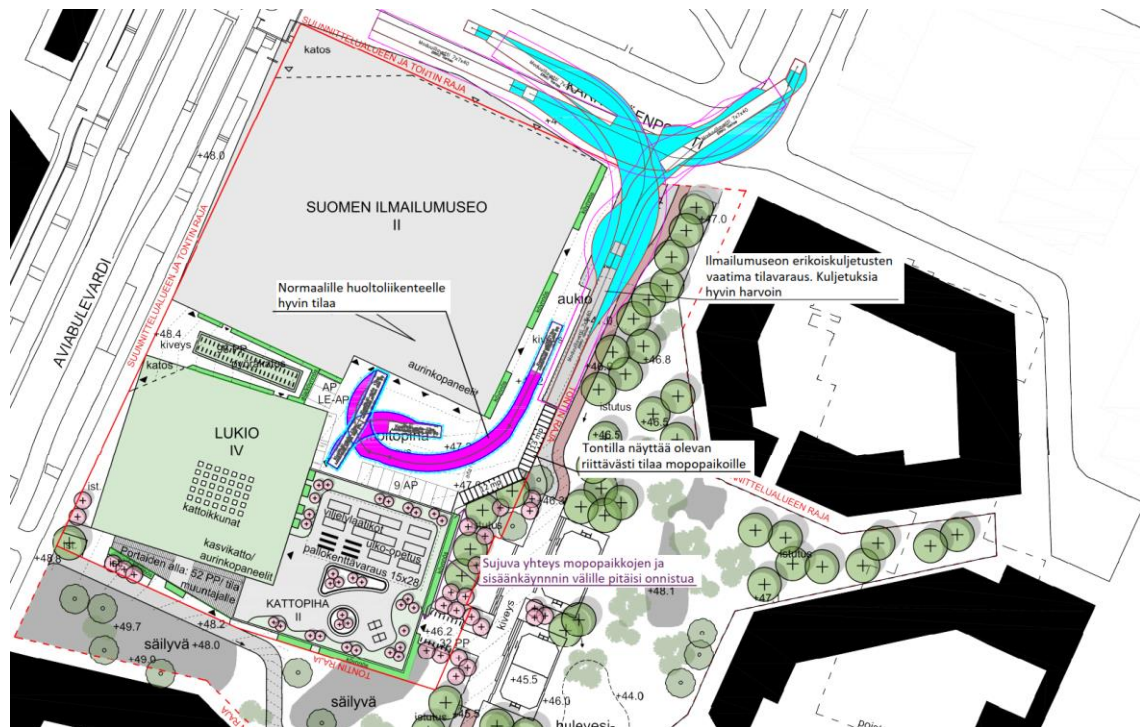
Karhumäenportti ja erikoiskuljetusreitit

Kaavasuunnittelua varten on laadittu alustava katusuunnitelma Karhumäenportista välillä Aviabulevardi ja Karhumäentie. Katualueella on huomioitu Ilmailumuseon lentokoneiden erikoiskuljetusreitin tilavaatimukset, joka on vähintään 14m. Samalla on tutkittu kaava-alueelle ajoa puistoreitin ja huoltopihan suuntaan, ja tutkittu erikoiskuljetusreittien tilavaatimukset kaava-alueen ajoreitillä. Museon logistiikan takia tulee tontin 2 pohjoissivu ja erityisesti 25m leveän oven edusta pitää vapaana kaikista esteistä. Kadun ilmeellä on haluttu vahvistaa Tiiranpuiston ja Ilmailumuseon tontin välistä yhteyttä.

Alustava katusuunnitelma, Karhumäenportti. Ramboll Oy.

Osa erikoiskuljetuksen vaativista kuljetuksista kulkevat tontin ajoreittiä pitkin, osa ajetaan sisään suoraan Karhumäenportin kautta. Erikoiskuljetusten käyttö ei ole säännöllistä vaan ajoittaista ja suurimpia kuljetuksia kulkee hyvin harvoin.

Kuvassa esitetty huoltoliikenteen reitit (lilalla) sekä harvoin kulkevien erikoiskuljetuksien reitit (turkoosilla) huoltopihalla ja ajoreitillä.

Pysäköintilaitos

Turbiinien varressa sijaitseva Kolmioparkin pysäköintilaitos on rakennettu poikkeusluvalla. LPA-alue on ollut tarkoitus kaavoittaa jo aikaisemmissa kaavoissa, jolloin pysäköintilaitoksen ympärillä oli vihreää istuttavaa aluetta. Pysäköintilaitos on nyt siirretty tähän kaavaan, jolloin siinä yhteydessä otettiin mukaan pelkästään rakennusala ja ajoreitti. Alueen rajat on suunniteltu yhteensopiviksi ratikkakaavan kanssa. Koko korttelin rakenne, viherympäristöineen on osoitettu Aviapoliksen keskustan kaavaluonnoksessa, ja tulee kaavoitettaviksi tuleviin kaavoihin. Ajo pysäköintilaitokseen tapahtuu Turbiinien kautta.

3.4.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Kaavaratkaisua on kehitelty eri lähtökohdista käsin, hakemalla ratkaisua, jossa kukin osa-alue toimii yhdessä muiden teemojen kanssa. Lopullinen kaavaratkaisu ei ole vaihtoehtotarkastelun tulosta, vaan pitkäjänteisen suunnittelutyön lopputulos, joka on esitetty viitesuunnitelmassa sekä piha- ja puistosuunnitelmassa. Joitakin teemoja on tarkastettu erillisissä selvityksissä, jotka on avattu lyhyesti tässä alla.

Hiilineutraalisuusselvitys

Suunnittelualueelle on laadittu hiilineutraalisuusselvitys. Hiilineutraalisuusselvitys on toteutettu Vantaan kaupunkistrategian tavoitteen mukaisesti kaavaan. Hiilineutraalisuusselvityksessä on tutkittu il-mastovaikutuksia järjestelmällisesti ja on määritetty tavoitetaso ja päästövähennyskeinot. Kaavan kannalta olennaisimmat teemat päästöjen vähentämiseksi ovat energia, rakentaminen ja muuntojoustavuus, luonto, hiilinielut ja –varastot ja liikenne. Näitä teemoja tutkimalla on määritetty toimenpiteitä kaavaan. Tuloksissa havaittiin, että suunnittelualan hyvä sijainti joukkoliikenneyhteyksien varrella ja kehittyneen yhdyskuntarakenteen keskiössä tukee kestävästä liikennettä. Suunnittelu-alueella liikenteen kestävyttä tuetaan myös laadukkailla ja riittäväillä polkupyöräpaikoilla ja kevyen liikenteen reiteillä. Kaavan energiantuotannon potentiaali on hyvä, mutta rajoitettu geoenergian osalta Kehäradan läheisyydestä johtuen. Aurinkoenergian potentiaali on hyvä, koska rakennuksilla on paljon kattopinta-alaa. Luontoa, hiilinieluja ja –varastoja on huomioitu kasvien lajivalinnalla, vihertehokkuudella ja säilytettävillä puilla. Lisäksi tämän teeman hyväksi on huomioitu lukion rakennuksen katolle kasvikatton toteutuminen. Rakentamisen osalta pyritään

vähentämään siitä aiheutuvia päästöjä vaatimalla vähäpäästöisiä, kestäviä ja pitkäikäisiä rakennusmateriaaleja kaavaan. Rakennusten pitkäikäistä käyttöä tuetaan muuntojoustavilla tiloilla. Lisää hiilineutraalisuudesta ja ilmastovaikutuksista kappaleessa 4.4.3.

Hulevesiselvitys

Y-korttelista on laadittu hulevesienhallintasuunnitelma, Loci Arkkitehdit Oy.

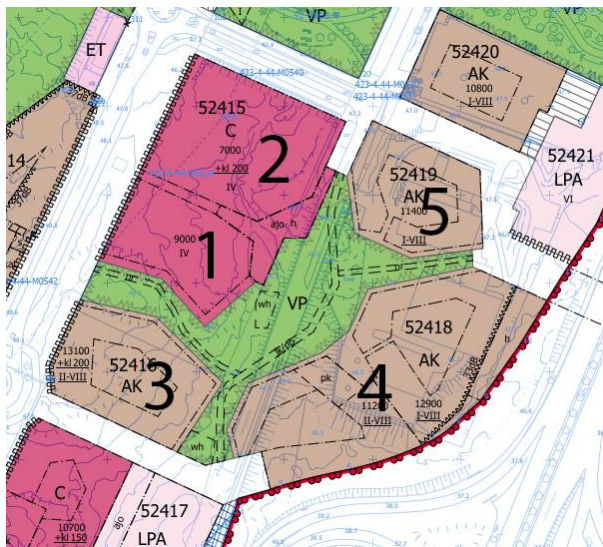
Hulevedet johdetaan kaikilla alueilla etupäässä kasvillisuusalueille ja puiston alueilla myös viivytyspainanteisiin. Suunnittelualan pinnanmuodot laskevat reunoilta keskelle päin ja kohti alueen alinta kohtaa eteläisimmällä reunalla. Tulvareitit kulkevat puistokäytäviä pitkin ja johtavat suunnittelualan eteläpäähen. Lukion kasvikatolle on asennettavissa hulevesien viivytyskennoa, esim. 25 l/m². Lukion kattopihan pysyvien istutusten alla voidaan käyttää paksumpaa viivytyskennoa esim. 60 l/m². Tontin muodostamien hulevesien ylivirtaama tulee viivyttää esim. maanalaisilla viivytysratkaisuilla, joille sopiva sijainti on huoltopihan eteläreunassa.

Vihertehokkuuslaskelma

Loci Maisema-arkkitehdit on laatinut kaavasta vihertehokkuuslaskelman. Vihertehokkuusluvuksi saatiin 0,8. Laskelma löytyy selostuksesta kohdasta muu suunnitelma-aines.

Asemakaavamuutoksen vaiheistus ja osa korttelirakennetta

Kaavamuutos on osa kokonaisuutta, joka on suunniteltu Aviapoliksen keskustan asemakaavaluonnoksessa. Kaavaluonnoksen osat rakentuvat vaiheittain, kaavamuutosehdotusten myötä. Kortteli 52415 kuuluu suurkortteliin, josta todennäköisimmin ensin rakentuu lukio, sitten museo ja ensimmäinen asuinkortteli Aviabulevardin varrella. Tämän jälkeen rakentuvat loput asuinkortteleista.

Korttelirakenteen vaiheistus

4. ASEMAKAAVAN KUVAUS

4.1 KAAVAN RAKENNE

Kaava-alue on osa Aviapoliksen keskustaa, joka sijoittuu Aviapolis-asemien ympäristöön ja Aviabulevardin varteen. Alueelle on laadittu laajempaa aluetta koskeva asemakaavaluonnos, joka toimii kaavan pohjana.

Kaavalla mahdollistetaan Aviapoliksen lukion ja Suomen ilmailumuseon rakentaminen Aviapoliksen keskustaan. Kaavassa kaavoitetaan myös jo rakennetut Kolmioparkki sekä paviljonki Aviapoliksen juna-aseman vieressä. Lisäksi kaavaan sisällytetään osa Kajavanpuistosta, joka sijoittuu lukion ja museon yhteyteen sekä osa Karhumäenportin katualueesta.

Kaavan pysäköinti toteutetaan laitokseen Kolmioparkkiin ja pihalle tulee muutama autopaikka sekä mopo- ja polkupyöräpaikkoja.

Kaavan ytimen muodostaa Julkisten rakennusten korttelialue (Y), joka mahdollistaa lukion ja museon rakentamisen. Korttelin 53414 pysäköintitalo on autopaikkojen korttelialuetta (LPA). Alueen kerrosluvut vaihtelevat rakennuksissa kahdesta viiteen kerrokseen.

4.1.1 Mitoitus

Yleisten rakennusten korttelialue, Y, noin 1,2 hehtaarin alue. Rakennusoikeus on 15 700 k-m². Tehokkuusluku e noin 1,32.

- Pyöräpaikat: Vähintään 180 pyöräpaikkaa tulee sijoittaa korttelin 52415 pihalle.
- Mopopaikat: Vähintään 25 kpl. Mopopaikat voidaan sijoittaa joko pihalle tai pysäköintialueelle kaava-alueen lähistöllä.
- Autopaikat:
- Tontti 1: 30 kpl autopaikkoja, 1 LE-autopaikka, 25 mopopaikkaa.
- Tontti 2: 18 kpl autopaikkoja.
- 10 autopaikkaa tulee sijoittaa korttelin 52415 huoltopihalle ja yksi LE-autopaikka tontille 1.
- Loput autopaikat voidaan sijoittaa läheisyydessä olevaan pysäköintilaitokseen tai pysäköintialueelle erillisellä sopimuksella.

Puistoalue, VP, noin 1,0 hehtaarin alue

Autopaikkojen korttelialue, LPA, noin 0,48 hehtaarin alue

Katualue noin 0,23 hehtaaria.

4.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kaavassa yleisten rakennusten korttelialue on kooltaan niukka, ja rakennusalat vievät lähes koko korttelin pinta-alan. Tästä syystä vihertehokkuus on ollut erityisen haastava saada toteutumaan. Siinä on kuitenkin onnistuttu mm. hyödyntämällä rakennusten katto ja seinäpintoja. Tontilla 1 rakennuksen katto on osoitettu kasvikatoksi ja molemmilla tonteilla on esitetty köynnösistutuksia julkisivuille.

Ympäristön laatua koskevat asemakaavan tavoitteet toteutuvat kuitenkin hyvin. Kaavan mukaiset uudet rakennukset sopivat ympäröivän kaupunkirakenteen mittakaavaa. Rakennusten arkkitehtuurista ja kaupunkikuvasta on annettu laatua koskevia määräyksiä. Aviabulevardille avautuvat liiketilat luovat kaupunkimaista ympäristöä.

Tontilla 2 rakennus yhdistyy toiminnallisesti ja visuaalisesti Tiiranpuiston, Lentoaukiolle, Aviapolis X -paviljongin ja juna-aseman suuntaan luoden yhtenäisen kaupunkitilan. Samalla tontilla rakennuksen katto kuvastaa sen käyttötarkoitusta luoden kiinnostavan ilmeen kaupunkikuvaan.

Viherrakentamisesta, vihertehokkuudesta ja hulevesien käsittelystä on annettu määräykset. Myös hiilineutraalisuutta edistäviä määräyksiä on annettu. Pihasuunnitelma ja sen pohjalta laaditut määräykset ohjaavat monipuoliseen ja runsaaseen viherrakentamiseen.

Puistosuunnittelu on tehty siten, että mahdollisimman suuri osa nykyisestä puustosta voidaan säilyttää. Arvopuurekisterin puut on osoitettu suojeltaviksi kaavakarttaan. Puiston läpi kulkeva jk/pp-reitti on osoitettu vanhan tielinjan päälle, jolloin sen alta ei jouduta kaatamaan puita.

Pysäköinti on toteutettu pääosin pysäköintilaitokseen. Pihalle on osoitettu pyörä- ja mopopaikkoja.

Lukion piha ja Kajavanpuisto muodostavat vehreän kokonaisuuden, Arkkitehdit Davidsson & Tarkela

4.3 ALUEVARAUKSET

4.3.1 Korttelialueet

Y, Yleisten rakennusten korttelialue

Kortteli 52415 osoitetaan yleisten rakennusten korttelialueeksi. Korttelialueelle saa rakentaa kulttuuri-, opetus- ja liikuntatiloja sekä niihin liittyviä liiketiloja. Korttelin rakennusoikeus on 15 700 k-m².

Korttelin uudet rakennukset rajaavat Aviabulevardia ja Karhumäenporttia, rakennukset ovat kahdesta neljään kerrosta korkeita.

Noin 20 metrin välein tulee rakennusten julkisivuun tai korttelin reunaan, jalankulkijan reitin varrelle sijoittaa jotain kaunista ja kiinnostavaa arkkitehtuurin tai ympäristörakentamisen keinoin. Aviabulevardin suuntaan olevan korttelijulkisivun tulee olla polveileva.

Korttelin kulma Aviabulevardin ja Karhumäenportin risteyksessä tulee toteuttaa erityisen laadukaina ja korostaa sitä alueen maamerkinä arkkitehtuurin ja/tai taiteen ja/tai valaistuksen ja/tai ympäristörakentamisen keinoin. Korttelin kulma suunnitellaan kaupunkikuvallisena kokonaisuutena Tiiranpuiston, paviljongin, Aviabulevardin ja Ilmailuaukion kanssa.

Tontilla 2 rakennuksen kivijalkakerrokseen tulee rakentaa vähintään 200k-m² liiketilaa, kuten museokauppaa ja kahvilaa. Liiketilaan tulee olla suora kulkuyhteys kadulta.

Aviabulevardin ja Karhumäenportin varrelle tulee muodostaa avoin ja toiminnallinen kivijalkakerros, jota tulee korostaa viherrakentamisen tai arkkitehtuurin keinoin; runsaalla aukotuksella, materiaaleilla, väreillä, rakennusosilla, istutuksilla ja/tai valaistuksella, joka avautuu kadulle ja/tai jalankulkijan reittien suuntaan. Aviabulevardin varrella, Aviabulevardin ja Karhumäenportin kulmassa kivijalkakerroksen kerroskorkeuden tulee olla vähintään 5 m.

Tontilla 1 rakennuksen julkisivun tulee olla kiviaineinen; tiiltä, betonia, luonnonkiveä, keraamista materiaalia tai vastaavaa, ja pohjautua väriykseltään lähiympäristön kivilajien eri väreihin. Tontilla 2 rakennuksen julkisivun tulee olla joko kiviaineinen tai ilmailuun liittyvää materiaalia; metallia, lasia, keraamista materiaalia tai vastaavaa, jolloin värien tulee olla pääasiassa viileitä ilmailun ja taivaan värejä.

Rakennusten väliin muodostuu huoltopiha, jolle saa sijoittaa 10 autopaikkaa, 1 LE autopaikka ja 25 mopopaikkaa. Huoltopiha tulee maisemoida istutuksilla tai aidalla. Asfaltin käyttö sallitaan ainoastaan huoltoreitillä, lentokoneiden erikoiskuljetusreitillä vaatimalla alueella.

Korttelista on laadittu vihertehokkuussuunnitelma. Korttelin vihertehokkuusluvaksi muodostuu 0,8. Rakennuslupavaiheessa on laadittava pihasuunnitelma, joka perustuu kaavavaiheen pihasuunnitelmaan. Suureksi (<9m) kasvavia puita on istutettava vähintään 5 kpl ja kukkivia puita lisäksi vähintään 15 kpl. Pihojen istutettavien alueiden tulee olla korkeatasoisia ja runsaasti istutettuja. Istutuksissa tulee käyttää eri vuodenaikoina kukkivia kasveja.

Y-korttelialueen pihalle tai puistoon tulee sijoittaa muuntamo.

LPA, Autopaikkojen korttelialue

Kortteliin 53414 osoitetaan rakennusala poikkeamisluvalla rakennetulle pysäköintilaitokselle. Korttelin 52415 autot, pihan paikkoja lukuun ottamatta, pysäköidään tähän, tai läheisyydessä olevaan pysäköintilaitokseen tai pysäköintialueelle erillisellä sopimuksella.

Puisto

Asemakaavassa on kaksi puistoaluetta; Kajavanpuisto ja jo rakennettu Tiiranpuisto.

Tiiranpuistoon osoitetaan rakennusala jo rakennetulle paviljongille, jossa rakennusoikeus 180 km². Puiston läpi kulkee ulkoilureitti, Karhumäenraitti.

Kajavanpuistosta on tehty alustava puistosuunnitelma.

Arvopuurekisterin mukaiset puut puistoalueella on osoitettu suojeltaviksi. Puistossa säilytetään puustoisuus ja mahdollisimman paljon järeitä puita, isoja kiviä ja kallioita sekä istutetaan uutta kotimaista kasvillisuutta metsäisyyttä tukemaan.

Kajavanpuiston halki kulkee jk/pp yhteys. Puistoon tulee sijoittaa ulkokuntoiluvälineitä. Pyörätien varteen tulee sijoittaa kaksi 9*16m kokoista toiminnallista aluetta.

Jk/pp sekä toiminnalliset alueet tulee linjata mahdollisimman pitkälti olemassa olevan tiepohjan

päälle.

Y-korttelialueen pihalle tai Kajavanpuistoon tulee sijoittaa muuntamo.

Katualue

Karhumäenportin osa Aviabulevardin ja Karhumäentien välillä otetaan mukaan tähän kaavaan. Katualueesta on tehty alustava katusuunnitelma.

4.4 KAAVAN VAIKUTUKSET

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

Hanke on yhdyskuntarakennetta tiivistävä ja täydentävä. Se sijoittuu erittäin hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen aivan Aviapoliksen keskusta. Hanketta voidaan pitää kestävästä kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukaisena. Kokonaisratkaisu on taloudellisesti toteutettavissa.

4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Väestön rakenne ja kehitys

Veromiehen alue kokee muutoksen murretta. Kaavamuutoksella täydennetään juna-aseman ympärille muodostuvaa keskusta-aluetta oppilaitoksella ja museolla. Asemakaavamuutoksella edistetään Aviapoliksen asemaa yhtenä seudun voimakkaimmin kasvavana keskuksena, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, yleiskaavan ja Aviapolis kaavarungon (2015) mukaisesti.

Yhdyskuntarakenne

Uusi rakentaminen sijoittuu Aviapoliksen keskusta, Aviabulevardin varteen ja muodostaa yhtenäisen korttelipuiston suunniteltujen, tulevien asuinkortteleiden kanssa. Ratkaisu luo tiivistä ja tehokasta kaupunkirakennetta, jossa samalla on tilaa viheralueille.

Rakentaminen sijoittuu joukkoliikenteen yhteyksien tuntumaan ja on mahdollisimman hyvin saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla.

Kaupunkikuva

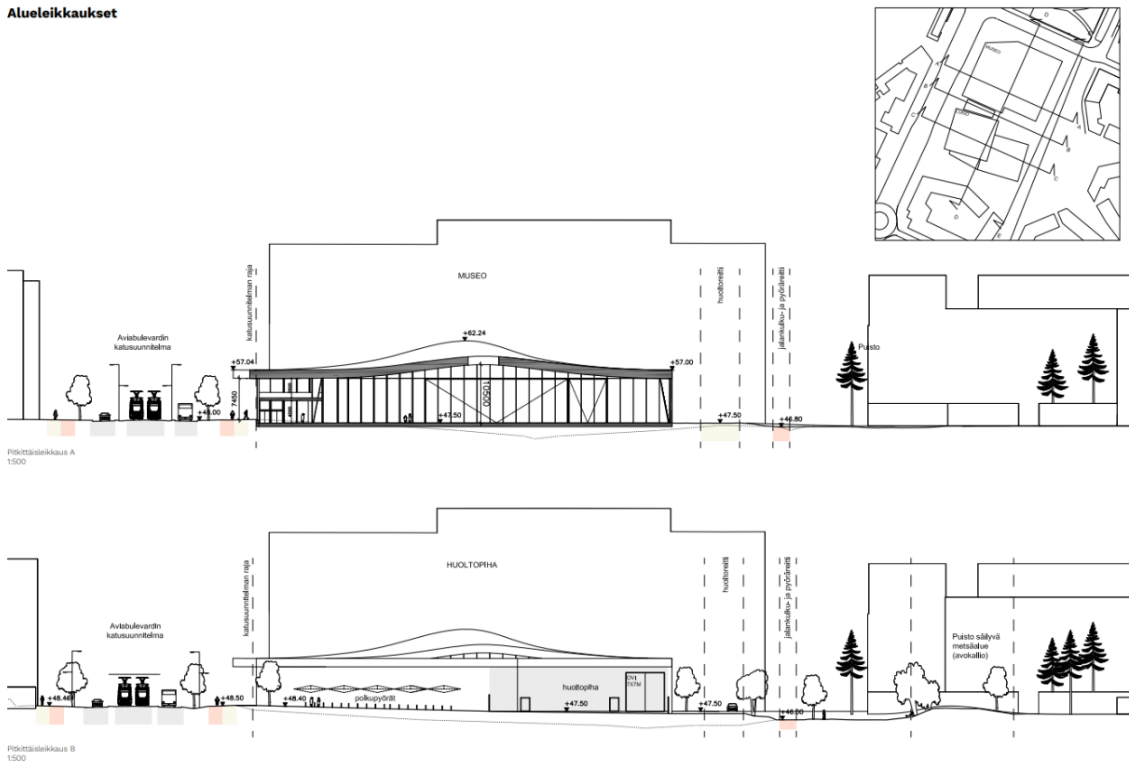
Uusi rakentaminen muuttaa alueen kaupunkikuvaa nykyhetkeen verrattuna, sillä alue on nykyisellään rakentamatonta.

Kaupunkikuvalla asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi molempien rakennusten julkista roolia on korostettu niiden omista lähtökohdista. Samalla tarkoituksellisen eriluonteiset rakennukset muodostavat korttelissa toisiaan täydentävän parin. Kerroskorkeudet ovat matalia suhteessa ympäristön toimisto- ja suunniteltuun asuinrakentamiseen, luoden vaihtelevaa ilmettä alueelle.

Rakennuksen eteen muodostuu katettu sisäänkäyntiaukio, joka yhdessä ympäristön yhtenäisen kivepinnan kanssa nivoo yhteen Tiiranpuiston, Aviapolis X -paviljongin ja museon muodostaman kaupunkitilan. Ympäröivään ulkotilaan toivotaan tapahtumien järjestämismahdollisuuksia, ja Tiiranpuiston aktivointi ilmailumuseon ”elävänä pihana” tukee luontevasti Vantaan kulttuuristrategiaa.

Vihertehokkuuden avulla saadaan korttelialueelle vehreyttä. Puiston puolella terassoituvan lukion matalamman osan päälle sijoittuva kattopiha muodostaa näköalapaikan ja jatkeen korttelipuiستolle. Lukion sisäänkäynneiltä alkavat kerrosten väliset sisäiset reitit muodostavat jatkumon ulkotilan jalankulkureiteille. Kajavanpuisto säilyvine metsäalueineen yhdessä pihan istutusten kanssa muodostavat vihreän kokonaisuuden korttelirakenteen sisäpuolelle.

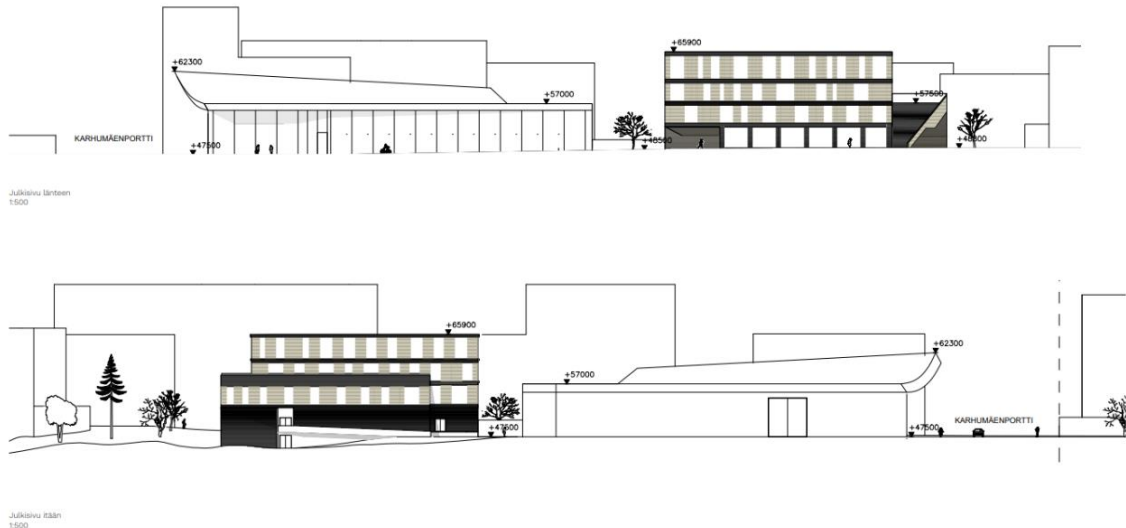
Alueleikkaukset

Aviapoliksen lukio ja Suomen ilmailumuseo | Viitese suunnitelma | 5.10.2023

Arkkitehdit Tarkela & Davidsson Oy

Aluejulkisivut

Alueleikkauksissa ja aluejulkisivuissa näkee uuden rakentamisen mittakaavan suhteessa ympäröivään rakennuskantaan. Arkkitehdit Davidsson & Tarkela Oy.

Palvelut ja työpaikat

Uusia työpaikkoja alueelle tulee kaavan mahdollistavien toimisto-, sekä majoitus- ja liiketilojen myötä. Työpaikkojen määrään ei juuri tule muutosta voimassa olevaan asemakaavaan nähden. Aviapoliksen työpaikat ja palvelut ovat hyvien joukkoliikenneyhteyksien tai pyörämatkan päässä, joten hanketta voidaan myös pitää VAT:n mukaisena. Aviapoliksessa asukaslukumäärän kasvu edesauttaa koko Aviapoliksen palveluiden säilymistä ja monipuolistumista.

Taloudelliset vaikutukset

Asemakaavan ratkaisuilla ei ole merkittäviä kaavataloudellisia vaikutuksia. Asemakaavamuutosalueen taloudellisia vaikutuksia helpottaa alueen sijainti. Alue sijaitsee jo entisestään hyvien liikenneyhteyksien kuten Kehäradan asemien, bussiliikenneyhteyksien ja merkittävien seudullisten ja valtakunnallisten kulkuväylien sekä tulevaisuudessa ratikkareitin läheisyydessä. Kaupunkikeskustamainen korkeatasoinen sekä viihtyisä ja vihreä ympäristö parantavat kaavamuutosalueen ja Aviapoliksen mainetta ja vetovoimaisuutta sekä täten myös koko Vantaan ja laajemmin seudun kilpailukyvykkyyttä.

Sosiaalinen ympäristö

Alue sijoittuu Aviapoliksen keskustaan, luoden viihtyisää ympäristöä asukkaille, työntekijöille ja vierailijoille. Kajavanpuisto jatkaa Tiiranpuiston on vehreyttä, Aviabulevardin varrelle syntyy kiinnostavia toimintoja sekä museokahvila ja kauppa ja julkiseen ulkotilaan muodostuu kohtaamisen paikkoja ja viihtyisää kaupunkitilaa. Hanke on VAT:n mukainen.

Virkistys

Virkistysalueiden riittävyttä Aviapoliksessa on tutkittu Core-työssä sekä Lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteissa. Kaavan myötä osa metsästä poistuu keskustan toimintojen rakentamisen alta. Kaavahankkeessa on panostettu vihreään korttelipuistoon, jossa metsäisyys säilyy, ja joka tarjoaa käyttäjille viihtyisät puitteet. Hanke ei vaaranna VAT:n virkistyskäyttöä koskevia tavoitteita. Metsäinen virkistysreitti lisää alueen viihtyisyyttä. Lukion monikäyttöiset tilat ja puiston liikuntamahdollisuudet lisäävät alueen palveluja sekä tukevat resurssiviisasta monihyötyjen näkökulmaa.

Liikenne

Kaava-alue sijaitsee Kehäradan aseman, tulevan Vantaan ratikan pysäkin ja joukkoliikenneterminaalin lähiympäristössä. Liikennemäärien on arvioitu lisääntyvän alueella jonkin verran uuden maankäytön myötä. Erinomaisen joukkoliikenteen palvelutason takia liikennemäärien ei katsota kasvavan kuitenkaan siten, että se häittäisi liikenteen toimivuutta. Autoliikenteelle tarjotaan pysäköintiä Aviapoliksen strategian mukaan pysäköintilaitoksesta. Alue tukeutuu nykyiseen julkisen liikenteen palveluverkkoon. Asemakaavamuutos lisää alueella joukkoliikenteen käytön edellytyksiä ja parantaa joukkoliikennepalvelujen kannattavuutta. Sujuvat reitit kaupallisiin ja julkisiin palveluihin, puistoihin ja joukkoliikenteen pysäkeille lisäävät kestävien kulkutapojen houkuttelevuutta ja edellytyksiä alueella. Suunnitelman mukainen toteutus jatkaa myös pyöräreittien verkostoa alueen halki lentoasemalle sekä lisää pyöräilyn houkuttelevuutta myös laadukkailla pyöräpaikoilla. Suunnitellut liikenteelliset muutokset tukevat kaupungin kestävä kehityksen mukaisia tavoitteita.

Vesihuolto

Kaavamuutosalueen uudet rakennukset voidaan liittää nykyisiin tai ratikan myötä siirrettäviin vesihuoltolinjoihin.

Karhumäenportista ja Kajavapuistosta on laadittu kaavoitustyön ohella alustavat katu- ja puistosuunnitelmat ja niiden yhteydessä on tarkasteltu vesihuoltoverkoston muutostarpeet. Lisäksi alueesta on laadittu laajempi Aviapolis keskustan vesihuollon yleissuunnitelma missä on esitetty tarvittavia muutoksia vesihuoltoverkostoon ja kustannusarviot muutoksille. Uutta vesihuoltoverkostoa tulee toteuttaa Kajavapuiston toteuttamisen palvelemaan laajemmin kaava-alueen ympärillä olevia alueita.

Uutta vesihuoltoverkostoa (VJ, JV ja HV) rakennetaan puiston alueelle noin 200 metrin matkalle. Lisäksi alueelle tarvitaan uusi jäteveden pumppaamo. Uuden vesihuollon kustannukset puiston alueelle ovat noin 450 000 €.

Ympäristöhäiriöt

Liikennemelu

Metsäinen virkistysreitti on rauhallinen, kulkee rakennusten suojassa ja etäällä kokoajakaduista, mikä tukee alueen asukkaiden, lukiolaisten ja työntekijöiden liikkumista lihasvoimin.

Lukion ja museon piha-alueen melutaso alittaa päiväajan 55 dB keskiäänitason sen jälkeen, kuin suurtalokortteli asuinrakennuksineen on rakennettu vaiheeseen, jossa korttelit C5 ja C6 ovat rakenteilla. Väliaikaisesta meluntorjunnasta on annettu kaavamääräys.

Asemakaavamuutoksen äänieristysvaatimuksia määriteltäessä on huomioitu katuliikenteen, lento- ja laituriliikenteen ja lentokoneiden huoltokäyttöpaikan aiheuttamat melut.

Rakentamisen loppuvaiheessa, melutilannetta myös huomioiden asemakaavamuutosalueen kaupunkirakenne perustuu osittain umpikorttelimaiseen korttelirakenteeseen. Näin varmistetaan hiljaiset piha ja puistoalueet. Meluselvitystä on käsitelty selvityksen kappaleessa 2.1.3. Korttelin vaiheistus on käsitelty kappaleessa 3.4.1.

Tieliikenteen, lähinnä Lentoasemantien, Ilmakehän ja Karhumäentien aiheuttamat pienhiukkaset tai typpidioksidi eivät aiheuta ongelmia asemakaavamuutosalueen toiminnoille.

Tärinä ja runkomelu

Asemakaavamuutoksen alue sisältyy tärinä- ja runkomeluserelvitykseen, jonka A-Insinöörit on laatinut koko Aviapoliksen keskusta-alueesta nimellä: Aviapolis keskustan kaavamuutos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluserelvitys, 16.5.2023. Selvitystä on käsitelty selostuksen kappaleessa 2.1.3. Runkomelun torjunnasta on annettu asemakaavamääräys.

4.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Korttelialueet sijaitsevat aivan juna- ja ratikkapysäkkien tuntumassa, joten museon ja lukion rakentaminen sekä metsäalueen pienentyminen on kestävän aluerakentamisen näkökulmasta tällä sijainnilla perusteltu kokonaisratkaisu, koska yleiskaavan mukaiset viheralueet eivät vaarannu. Suunnittelualueen kohdalla tierakentaminen sijoittuu pääosin jo rakennetulle sekä asfaltoidulle maalle. Asemakaavamuutosalueen pohjoispuolella sijaitsee Tiiranpuisto ja yleiskaavaluonnoksen 2020 mukainen virkistysalueyhteys. Hanke hyödyntää pitkälti olemassa olevaa yhdyskuntatekniikkaa. Hanke ei vaaranna VAT:n luonnonvaroja koskevia tavoitteita.

Lukion ja museon rakentaminen on tehokasta, eikä se levittäydy laajalle nykyisen metsän alueella. Tiiviisti rakennetut korttelialueet säästävät luontoympäristöä ja -kasvillisuutta puistoalueen puolella. Puistoalue on suunniteltu luontoa säästävän periaattein ja kulutuksen haittoja on vähennetty ohjaamalla kulkua sekä rakentamalla toiminnallisia alueita nykyisen tielinjauksen kohdalle. Puistoon säästyy olemassa olevia suuria mäntyjä, metsän kenttäkasvillisuutta ja suuria kiviä. Alueelle istutetaan uutta puustoa, mikä monipuolistaa metsäisen puiston kasvillisuutta. Uudistuvan puuston puistoalueelle voidaan siirtää kaupungin omana työnä museon korttelialueelta lahoppua ja kenttäkasvillisuutta, jolloin lahokaviosammalen elinolosuhteet säilyvät. Korttelialueella on Vantaan ratikan kaavarungon luontoselvitysten (2020) mukaan tuoretta havupuuvältaista kangasmetsää. Alueen vesiolosuhteiden muuttuessa kuusien säästymisen ei ole mahdollista. Eteläisen puolen kuivahko kalliometsä on luontaisesti aukkoinen ja puut ovat tottuneet kuivaan ja tuuliseen ympäristöön. Niiden kasvuolosuhteet eivät merkittävästi muutu ja järeät männyt voidaan säästää puistosuunnitelman mukaisesti. Puiston toisessa suunnitteluvaiheessa voidaan huomioida lahokaviosammalle suotuisten alueiden säästäminen.

Luontoarvojen ja ekosysteemipalveluiden turvaamiseksi kaavassa määrätään korttelialueen viher-
tehokkuus, jonka avulla säästyy olemassa olevia kallioita, puita ja metsäkasvillisuutta sekä tuotetaan monipuolista kortteliympäristöä.

Vesistöt ja vesitalous

Kaavaluonnosalueen maankäyttö tulee muuttumaan merkittävästi nykyisestä, joka johtaa hulevesien muodostumisen lisääntymiseen. Kaava-alueen hulevesien muodostumista korttelialueilla pyritään ehkäisemään vettä läpäisevillä pintamateriaaleilla, ohjaamalla hulevettä kasvillisuuden käyttöön ja soveltamalla hulevesien luonnonmukaisen hallinnan periaatteita. Rakennusluvan yhteydessä tontille tulee laatia hulevesisuunnitelma, joka hyväksytetään kaupungilla.

Työmaavesien hallintasuunnitelma tulee tehdä ennen rakentamistöiden alkamista.

Loci Arkkitehdit Oy on laatinut hulevesiselvityksen asemakaavamuutosalueen tonteille, joka on selostettu kappaleessa 3.4.1.

Kajavanpuistoon on esitetty hulevesien viivytyspainanne, jonka tavoitteellinen viivytystilavuus on noin 120 m³. Tonttien hulevedet johdetaan tonttien hallintarakenteiden kautta puistoon toteutettaviin viivytysrakenteisiin ja sieltä eteenpäin hulevesiverkostoon.

4.4.3 Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Suunnittelualueen vaikutukset ilmastonmuutokseen muodostuvat energiasta, hiilinieluista ja -varastoista, rakentamisesta ja liikenteestä. Näitä teemoja ja niiden yhteyttä ilmastonmuutokseen on selvitetty hiilineutraalisuusselvityksessä ja siitä saatuja tuloksia on huomioitu kaavassa.

Liikenteellä on merkittävät vaikutukset päästöihin. Kaavan sijainti on oleellinen tekijä liikenteen päästöjen vähentämiseen. Kaava sijaitsee olemassa olevassa yhdyskuntarakenteessa ja merkittävien julkisten liikenteen yhteysien varrella; Kehärata, bussiliikenne ja tulevaisuudessa Vantaan raitikka. Lisäksi aluetta tukevat myös hyvät kevyen liikenteen yhteydet, joita on myös huomioitu kaavassa pyöräteillä. Kaavassa kestävään liikenteeseen kannustetaan laadukkailla ja riittäväillä pyöräpaikoilla.

Rakentamisesta aiheutuvat päästövaikutukset ovat merkittävä osa hankkeen päästöjä. Rakentamisesta aiheutuvia päästöjä saadaan vähennettyä valitsemalla vähäpäästöisiä sekä kierrätettyjä materiaaleja. Materiaalien ollessa myös kestäviä ja pitkäikäisiä voidaan vähentää päästöjä rakennusten koko elinkaaren ajalta. Pitkäikäisyydessä myös tilojen muuntojoustavuus on tärkeää, jotta tiloja saadaan käytettyä mahdollisimman pitkään tarpeiden ja kysynnän muuttuessa.

Luonnon, hiilinielujen ja -varastojen on huomioitu vaatimalla suunnittelualueen vihertehokkuudeksi vähintään 0,8. Vihertehokkuutta huomioiden on pihasuunnitelmassa saatu alueelle monipuolista kasvillisuutta sekä huomioitua ilmastonmuutoksen sopeutumista hulevesien hallinnalla. Luontoa on pyritty säästämään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi säilytettävillä puilla, mutta tätä rajoittaa toimintojen vaatimien rakennusten suuruusluokka. Viherkatto on merkittävä tapa hallita hulevesiä sekä tuoda kasvillisuutta alueelle, joka muuten katoaisi rakentamisesta. Kaavassa viherkaton toteuttaminen mahdollistetaan lukiorakennukseen.

Energialla on suuret vaikutukset päästöihin. Päästöjä voidaan vähentää vaikuttamalla energiankulutukseen sekä energiantuotantoon. Vaatimalla hyvää energiatehokkuutta vähennetään energiankulutusta. Suunnittelualueella energiankulutusta vähennetään vaatimalla erittäin energiatehokasta lukiorakennusta. Energiantuotannon osalta on tutkittu ja esitetty tapoja tuottaa energiaa paikallisesti suunnittelualueella. Suunnittelualueen rakennuksilla on hyvät potentiaalit tuottaa aurinkoenergiaa aurinkokeräinten avulla, koska rakennuksilla on paljon kattopinta-alaa. Geoenergian tuotannon osalta Kehäradan läheisyys asettaa merkittävästi rajoitteita.

4.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Tieliikenteen melu on käsitelty kohdassa 4.4.1. Ympäristöhäiriöiden vähentäminen on VAT:n mukaisesti otettu huomioon.

5. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Kaavamuutokseen liittyy kunnallistekninen sopimus. Tavoitteena on aloittaa rakentaminen välittömästi, kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavaehdotuksen.

6. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

Davidsson & Tarkela Arkkitehdit Oy:	Niklas Mahlberg Aki Davidsson	
Loci Maisema-arkkitehdit Oy:	Pia Kuusiniemi	
Rakkaworks Oy:	Antti Ala-Heikkilä	
Avia Realstate:	Niina Puumalainen	
Suomen Ilmailumuseo Oy:	Pia Illikainen Valeri Saltikoff	
Finavia Oy:	Esa Siponen Satu Routama	
Vantaan kaupunki:	Johanna Rajala Merja Häsänen Carina Ölander Vuokko Rova Anna-Liisa Vanhala	alue-arkkitehti alue-arkkitehti va. asemakaava-arkkitehti kaavatekninen koordinaattori kaavoitusteknikko
	Jonna Juusola Agon Shala Sirpa Mäkilä Kauppinen Juuso Heidi Hellgren-Suomalainen Keinänen Harri	asemakaava-arkkitehti kaavoitusinsinööri maisema-arkkitehti liikenneinsinööri liikenneinsinööri suunnitteluinsinööri
	Laura Malinen Eija Kivineva Haarala Hannu	hankekehitysarkkitehti hankepällikkö palveluverkkoasiantuntija
VTK Kiinteistöt Oy	Marko Salmela	rakennuttajapäällikkö

VANTAA KAUPUNKI Kaupunkisuunnittelu/Asemakaavoitus

Vantaalla, 9. päivänä huhtikuuta 2024

Carina Ölander
Asemakaava-arkkitehti

Merja Häsänen
Aluearkkitehti va.

7. ASEMAKAAVAN SEURANTALOMAKE

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

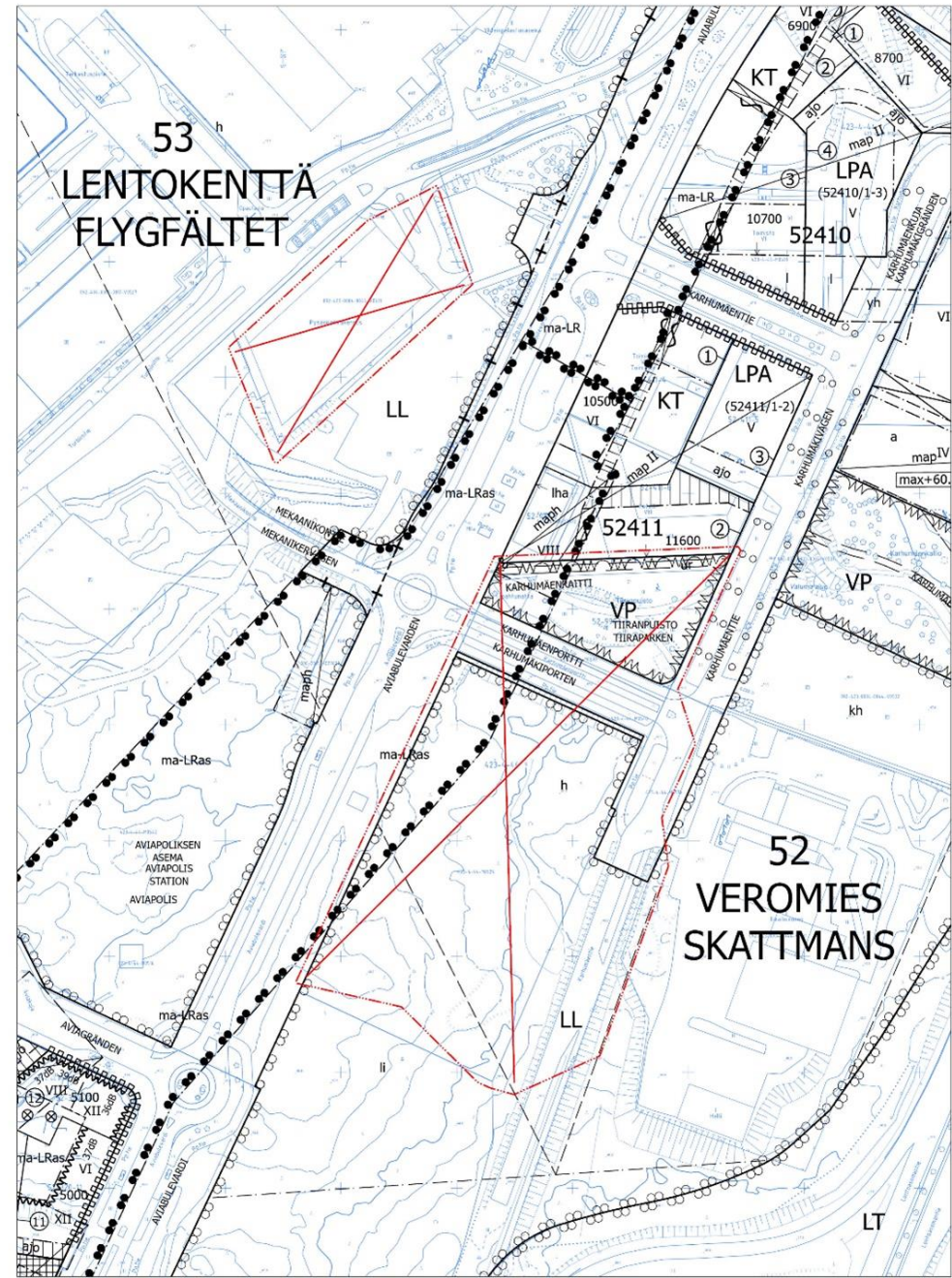
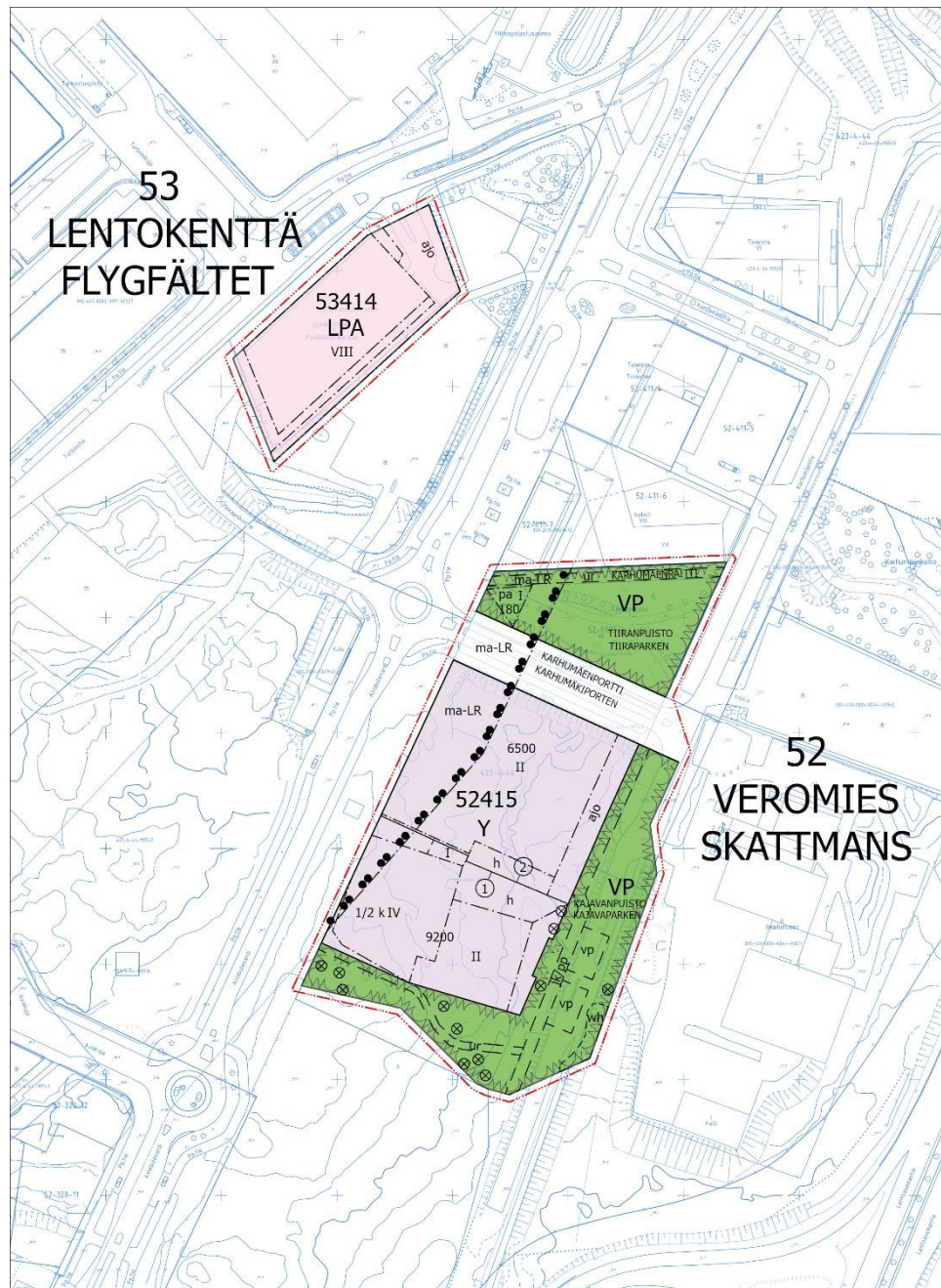
Kunta	092 Vantaa	Täyttämispvm	09.11.2023
Kaavan nimi	002534 Veromies 52 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	
Hyväksyjä		Vireilletulosta ilm. pvm	17.01.2023
Hyväksymispykälä		Kunnan kaavatunnus	09002534
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	2,9041	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	2,9041

Ranta-asemakaava	Rantaviivan pituus [km]
Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	2,9041	100,0	15700	0,54	0,0000	15700
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä	1,1892	40,9	15700	1,32	1,1892	15700
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	1,0002	34,4	0		0,6288	0
R yhteensä						
L yhteensä	0,7147	24,6	0		-1,8180	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						
Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]	
Yhteensä						
Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos			
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm +/-]		[k-m ² +/-]	
Yhteensä						

Alamerkinnot

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	2,9041	100,0	15700	0,54	0,0000	15700
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä	1,1892	40,9	15700	1,32	1,1892	15700
Y	1,1892	100,0	15700	1,32	1,1892	15700
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	1,0002	34,4	0		0,6288	0
VP	1,0002	100,0	0		0,6288	0
R yhteensä						
L yhteensä	0,7147	24,6	0		-1,8180	0
Kadut	0,2334	32,7	0		-0,1402	0
LL	0,0000		0		-2,1591	0
LPA	0,4813	67,3	0		0,4813	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Kaava-alueen numero Planområdets nummer 002534	Päiväys Datum 9.4.2024
Vantaan kaupunki LUKIO JA UUSI ILMAILU- MUSEO AVIABULEVARDIN VARRELLE Asemakaavan muutos Kaupunginosa 53, Lentokenttä Kortteli 53414. Kaupunginosa 52, Veromies Kortteli 52415 sekä katu- ja virkistysalueet. Tonttijako Kortteli 52415. 1:2000	 Vanda stad GYMNASIUM OCH NYTT FLYGMUSEUM TILL AVIABULEVARDEN Ändring av detaljplanen Stadsdel 53, Flygfältet Kvarteret 53414. Stadsdel 52, Skattmans Kvarteret 52415 samt gatu- och rekreationsområden. Tomtindelning Kvarteret 52415. 1:2000
Y ASEMAKAAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ: 3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva. Yleisten rakennusten korttelialue. Yleistä Alueelle saa rakentaa kulttuuri-, opetus- ja liikuntatiloja sekä niihin liittyviä liiketiloja. Alueen arkkitehtuurin ja ympäristörakentamisen tulee olla kaupunkimaista ja laadukasta sekä toteutuksen korkeatasoista. Alueella tulee noudattaa Aviapoliksen taiteen yleissuunnitelmaa. Noin 20 metrin välein tulee rakennusten julkisivuun tai korttelin reunaan, jalankulkijan reitin varrelle sijoittaa jotain kaunista ja kiinnostavaa arkkitehtuurin tai ympäristörakentamisen keinoin. Mitkään rakenteet tai laitteet eivät saa ylittää korkeus-tasoa +100 m (N2000). Rakennusoikeus. Tontilla 2 rakennuksen kivijalkakerrokseen tulee rakentaa vähintään 200k-m² liiketilaa, kuten museokauppaa ja kahvilaa. Liiketilaa tulee olla suora kulkuyhteys kadulta. Korttelit Aviabulevardin suuntaan olevan korttelijulkisivun tulee olla polveileva. Korttelin 52415 kulma Aviabulevardin ja Karhumäen-portin risteyksessä tulee toteuttaa erityisen laadukkaita ja korostaa sitä alueen maamerkinä arkkitehtuurin ja/tai taiteen ja/tai valaistuksen ja/tai ympäristörakentamisen keinoin. Korttelin kulma suunnitellaan kaupunkikuvallisenä kokonaisuutena Tiiranpuiston, paviljongin, Aviabulevardin ja Ilmailuaukion kanssa. Aviabulevardin varrella olevan rakennuksen ravintolat/ kahvilat tulee sijoittaa rakennuksen kivijalkaan. Aviabulevardin varrella olevan rakennuksen julkisivun ja toimintojen suunnittelussa tulee huomioida jalankulkijan sääsuoja katoksien tai arkadein. Arkadin vapaan leveyden tulee olla vähintään 3 metriä ja korkeuden vähintään 5 metriä. Arkadin tulee olla läpi-kuljettava ja kadun tasossa. DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER: Linje 3 m utanför planområdets gräns. Kvartersområde för allmänna byggnader. Allmänt I området får kultur-, undervisnings- och motionslokaler samt tillhörande affärslokaler byggas. Områdets arkitektur och miljöbyggande ska vara urbant och högklassigt och genomförandet ska hålla en hög nivå. I området ska översiktsplanen för konst i Aviapolis iakttas. I byggnadernas fasad eller i kvarterets kant ska det längs gångstråket med cirka 20 meters mellanrum placeras något vackert och intresseväckande med hjälp av arkitektoniska medel eller miljöbyggande. Inga konstruktioner eller anläggningar får överskrida höjdnivån +100 m (N2000). Byggrätt. På tomt 2 ska minst 200 m²-vy affärslokaler, såsom museibutiker och caféer, byggas i byggnadens stenfotsvåning. Affärslokalen ska ha direkt ingång från gatan. Kvarteren Kvartersfasaden mot Aviabulevarden ska vara böljande. Hörnet på kvarteret 52415 i Aviabulevardens och Karhumäki-portens korsning ska byggas så att det håller särskilt hög kvalitet och det ska framhållas som områdets landmärke genom arkitektur och/eller konst och/eller belysning och/eller miljöbyggande. Kvarterets hörn planeras som en helhet i fråga om stadsbilden med Tiiraparken, paviljongen, Aviabulevarden och Flygtorget. Restauranger/caféer i byggnaden vid Aviabulevarden ska placeras i byggnadens stenfot. Vid planeringen av fasaden och funktionerna i byggnaden vid Aviabulevarden ska man genom takkonstruktioner eller arkader se till att gående är skyddade mot väder. Arkadens fria bredd ska vara minst 3 meter och höjd minst 5 meter. Det ska gå att passera genom arkaden och den ska ligga i nivå med gatan.	

Huoltopiha tulee sijoittaa rakennusten väliin ja maise-moida istutuksilla tai aidalla. Huoltopiha on tonttien 1 ja 2 yhteiskäytössä. Ulkovarastointia ei sallita.

Rakennukset

Korttelin rakennusten kerrosluvussa tulee olla vaihtelua.

Rakennusten julkisivujen yksityiskohtien, ikkunajaotuk-sen ja värikyksen tulee olla erilaisia eri rakennuksissa.

Rakennusten tulee olla runsaasti aukotettuja.

Rakennuksen kaupunkikuvallisesti tärkeissä, kadun puo-leisissa ja kadulle näkyvissä julkisivuissa ei sallita näky-viä elementtisaumoja. Muilla julkisivuilla elementtisau-mat tulee häivyttää sauman sijoituksen tai pintaraken-teen avulla.

Tontilla 1 rakennuksen julkisivun tulee olla kiviaineinen; tiiltä, betonia, luonnonkiveä, keraamista materiaalia tai vastaavaa, ja pohjautua värikykseltään lähiympäristön kivilajien eri väreihin.

Tontilla 2 rakennuksen julkisivun tulee olla joko kiviainei-nen tai ilmailuun liittyvää materiaalia; metallia, lasia, keraamista materiaalia tai vastaavaa, jolloin värien tulee olla pääasiassa viileitä ilmailun ja taivaan värejä.

Ilmanvaihtokonehuoneet ja muut talotekniset laitteet tulee sovittaa luontevaksi osaksi rakennusten arkkiteh-tuuria ja materiaaleja.

Piharakennusten ja -rakenteiden tulee sopia korttelin rakennusten arkkitehtuuriin.

Tontilla 2 katon tulee kuvastaa rakennuksen toimintaa.

Tontilla 2 rakennuksen tulee avautua Tiiranpuiston suun-taan. Julkisivua tulee käsitellä arkkitehtuurin, viherraken-tamisen ja/tai taitein keinoin siten, että se on kiinnostava ja katutilaa elävöittävä. Julkisivun tulee avautua myös ikkunoin puiston suuntaan.

Kylmät rakennukset ja rakennelmat tulee toteuttaa kasvi-kattoisena.

Kivijalka

Aviabulevardin ja Karhumäenportin varrelle tulee muo-dostaa avoin ja toiminnallinen kivijalkakerros, jota tulee korostaa viherrakentamisen tai arkkitehtuurin keinoin; runsaalla aukotuksella, materiaaleilla, väreillä, raken-nusosilla, istutuksilla ja/tai valaistuksella, joka avautuu kadulle ja/tai jalankulkijan reittien suuntaan.

Aviabulevardin varrella, Aviabulevardin ja Karhumäen-portin kulmassa kivijalkakerroksen kerroskorkeuden tulee olla vähintään 5 m.

Rakennusten pääsisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin; katosten, sisäänvetojen ja näyttävien ovien avulla, sekä valaistuksella. Sisäänkäyntien yhtey-teen tulee suunnitella laadukas ja viihtyisä ulkotila.

Melu

Rakennusten ulkovaipan äänitasoerovaatimuksen tie-, raitiotie- ja lentoliikennemelua vastaan on oltava vähin-tään 32 dB(A).

Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otet-tava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehä-rata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat.

Ratatunnelista kantautuva runkomelu L_{pm} saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB.

Kortteleissa tulee väliaikaisella melusuojausella varmis-taa leikki- ja oleskelualueiden ohjearvojen täyttyminen rakentamisen eri vaiheissa.

Auto- ja pyöräpaikat

Vähintään 180 pyöräpaikkaa tulee sijoittaa korttelin 52415 pihalle.

Polkupyöräpaikat on oltava sijainniltaan hyvin saavutet-tavissa. Osa polkupyöräpaikoista tulee sijoittaa sateelta suojattuun ja/tai lukittuun tilaan runkolukittaviin telineisiin.

Piha-alueelle mahdollisesti rakennettavien polkupyörien säilytystilojen tulee noudattaa korttelialueen ympäristö-rakentamisen muotokieltä.

Servicegården ska placeras mellan byggnaderna och anpas-sas till landskapet med planteringar eller ett staket. Service-gården används gemensamt av tomterna 1 och 2. Utomhus-lagring tillåts inte.

Byggnader

Våningstalet ska variera i kvarterets byggnader.

Byggnadsfasadernas detaljer, gruppering av fönster och färg-sättning ska variera i olika byggnader.

Byggnaderna ska ha ett stort antal öppningar.

Byggnadens stadsbildsmässigt viktiga fasader mot gatan och fasader som syns mot gatan får inte ha synliga elementfogar. I övriga fasader ska elementfogarna döljas genom fogens placering eller med hjälp av ytstrukturen.

På tomt 1 ska byggnadens fasad bestå av stenmaterial; tegel, betong, natursten, keramiskt material eller motsvarande och till färgsättningen baseras på de olika färgerna i den närmaste omgivningens stenarter.

På tomt 2 ska byggnadens fasad bestå av antingen stenmate-rial eller material som anknyter till luftfart; metall, glas, kera-miskt material eller motsvarande och färgerna ska huvuds-akligen vara svala färger för luftfarten och skyn.

Ventilationsmaskinrum och övriga hustekniska anordningar ska integreras så att de bildar en naturlig del av byggnader-nas arkitektur och material.

Gårdsbyggnader och -konstruktioner ska passa in i arkitek-turen i kvarterets byggnader.

På tomt 2 ska taket återspegla byggnadens verksamhet.

På tomt 2 ska byggnaden öppna upp mot Tiiraparken. Fasaden ska behandlas med hjälp av arkitektur, grönybygg-ande och/eller konst så att den är intresseväckande och livar upp gaturummet. Fasaden ska också öppna upp med fönster mot parken.

Kalla byggnader och konstruktioner ska förses med gröna tak.

Stenfoten

Utmed Aviabulevarden och Karhumäkiporten ska en öppen och funktionell stenfotsvåning bildas som ska framhåvas med grönybyggande eller arkitektoniska medel; genom ett stort antal öppningar, material, färger, byggnadsdelar, plan-teringar och/eller belysning och som öppnar upp mot gatan och/eller gångstråken.

Vid Aviabulevarden, i Aviabulevardens och Karhumäkiport-ens hörn, ska stenfotsvåningens våningshöjd vara minst 5 m.

Byggnadernas huvudentréer ska betonas genom arkitekto-niska medel; takkonstruktioner, indragna partier och praktfulla dörrar, samt belysning. I anslutning till entréerna ska ett hög-klassigt och trivsamt uterum planeras.

Buller

Kravet på ljudnivåskillnad i fråga om väg-, spårvägs- och flyg-trafikbuller i byggnadernas ytterhölje ska vara minst 32 dB(A).

I planeringen och förverkligandet av kvarteret 52415 ska ring-banan under markytan tas i beaktande, liksom eventuella nedre gränser för de brytningsarbeten som den kräver.

Stombullret L_{pm} som kommer från järnvägstunneln får vara högst 35 dB i undervisningsutrymmen, 35 dB i kontorsutrym-men och 40 dB i utställningsutrymmen.

I kvarteren ska det under alla etapper av byggandet med hjälp av provisoriska bullerskydd säkerställas att kraven på riktvär-den uppfylls i lek- och vistelseområdena.

Bil- och cykelplatser

Minst 180 cykelplatser ska placeras på gården i kvarteret 52415.

Cykelplatserna ska vara lättillgängliga till sin placering. En del av cykelplatserna ska placeras i ett regnskyddat och/eller låst utrymme i cykelställ med ramlåsning.

De utrymmen för cykelförvaring som eventuellt byggs på gårdsområdet ska efterfölja miljöbyggandets formspråk i kvartersområdet.

Autopaikkojen vähimmäismäärät

Tontti 1: 30 kpl autopaikkoja, 1 LE-autopaikka, 25 mopedpaikkaa.

Tontti 2: 18 kpl autopaikkoja

10 autopaikkaa tulee sijoittaa korttelin 52415 huoltopihalle ja yksi LE-autopaikka tontille 1.

Loput autopaikat voidaan sijoittaa läheisyydessä olevaan pysäköintilaitokseen tai pysäköintialueelle erillisellä sopimuksella.

Mopopaikat voidaan sijoittaa joko pihalle tai pysäköintialueelle kaava-alueen lähistöllä.

Pihat ja istutukset

Korttelin vihertehokkuuden tulee olla vähintään 0,8. Rakennuslupavaiheessa on esitettävä pihasuunnitelma ja vihertehokkuuslaskelma.

Rakennuslupavaiheessa on laadittava pihasuunnitelma, joka perustuu kaavavaiheen pihasuunnitelmaan. Suunnitelmassa esitetään istutukset, kattokasvillisuus, hulevesien viivytysratkaisut ja pihan toiminnot. Suureksi (>9 m) kasvavia puita on istutettava vähintään 5 kpl ja kukkivia puita lisäksi vähintään 15 kpl.

Pihalle sijoitettavat rakenteet tulee sovittaa rakennusten arkkitehtuuriin.

Pihojen istutettavien alueiden tulee olla korkeatasoisia ja runsaasti istutettuja. Istutuksissa tulee käyttää eri vuodenaikoina kukkivia kasveja.

Korttelin sisäpihalle saa sijoittaa 10 autopaikkaa ja yksi LE-autopaikka.

Pihalle saa sijoittaa 25 mopedpaikkaa, ja niiltä on oltava turvallinen yhteys rakennuksen sisäänkäyntiin tontilla 1.

Pihalle tulee sijoittaa 180 polkupyöräpaikkaa, joista 32 paikkaa tulee sijoittaa Kajavanpuiston viereisen sisäänkäynnin yhteyteen.

Pintamateriaalien tulee olla vettä läpäiseviä. Asfaltin käyttö sallitaan ainoastaan huoltoreitillä, lentokoneiden erityiskuljetusreitit vaatimalla alueella.

Tontteja ei saa aidata.

Y-korttelialueen pihalle tai puistoon tulee sijoittaa muunnattamo.

Rakennuslupaa varten tulee laatia hulevesisuunnitelma. Hulevesiä on viivytettävä korttelialueilla tonttijaosta riippumatta.

Tontilla 1

Rakennuksen katon tulee olla ketokasvillisuuskatto ja/tai pääosa kattopinta-alasta on hyödynnettävä paikalliseen uusiutuvan energian tuotantoon. Katolle tulisi sijoittaa myös toiminnallinen tila.

Pihalle tulee istuttaa runsaasti puita ja istutuksia vihertehokkuuden vaatimissa määrin.

Tontilla 2

Rakennuksen seinäpinta-alan pohjoiseen tulee olla köynnöksiä/kapeita puita, siten että se luo vehreän vaikutelman.

Hiilineutraalisuus

Rakennusmateriaaleina tulee pyrkiä käyttämään hiilijalanjäljeltään vähäpäästöisiä materiaaleja. Julkisivujen päämateriaalien tulee olla kestäviä, pitkäikäisiä ja helpposti huollettavia sekä kierrätettäviä.

Lukion ja museon tilat on toteutettava niin, että se sallii tilojen sisäisen muunneltavuuden tiloja yhdistämällä tai jakamalla.

52415 korttelialueen energiantarve tulee osin tai kokonaan kattaa paikallisesti asemakaava-alueella tuotetulla uusiutuvalla energialla.

Rakennuksissa tulee pyrkiä energiatehokkaisiin ratkaisuihin. Lukiossa tulee toteuttaa A-energiatehokkuusluokan energiatehokkuus. Energiatehokkuusluku varmistetaan rakennusluvan yhteydessä.

Katolle sijoitettavat energian tuotantoon tarkoitetut tekniset laitteet ja varusteet on suunniteltava osaksi rakennuksen kattomaisemaa ja arkkitehtuuria.

Minimiantalet bilplatser

Tomt 1: 30 st. bilplatser, 1 LE-bilplats, 25 mopedplatser.

Tomt 2: 18 st. bilplatser

10 bilplatser ska placeras på servicegården i kvarter 52415 och en LE-bilplats på tomt 1.

De övriga bilplatserna kan placeras i en parkeringsanläggning i närheten eller i ett parkeringsområde genom ett separat avtal.

Mopedplatserna får placeras antingen på gården eller på en parkering i närheten av planområdet.

Gårdar och planteringar

Kvarterets gröneffektivitet ska vara minst 0,8. I bygglovs-skedet ska en plan över gården och en gröneffektivitetskalkyl presenteras.

I samband med bygglovet skall en gårdsplan uppgöras, som baserar sig på planläggningsskedets gårdsplan. I planen uppvisas planterad växtlighet, takets växtlighet, fördröjning av dagvattnet och gårdens funktioner. Träd som växer sig stora (>9 m) ska planteras minst 5 st och därtill minst 15 st blommande träd.

Konstruktioner som placeras på gården ska anpassas till byggnadernas arkitektur.

De delar av gårdarna som planteras ska hålla hög kvalitet och innehålla ett stort antal planteringar. Växter som blommar under olika årstider ska användas i planteringarna.

På kvarterets innergård får 10 bilplatser och en LE-bilplats placeras.

25 st mopedplatser får placeras på gården, från vilka det ska ordas en trygg förbindelse till byggnadens ingång på tomt 1.

På gården ska 180 cykelplatser placeras, varav 32 platser ska placeras i anslutning till entrén vid Kajavaparken.

Ytmaterialet ska släppa igenom vatten. Asfalt får endast användas på servicevägen inom det område som krävs av specialtransportleden för flygplan.

Tomterna får inte inhägnas.

En transformatorstation ska placeras på gården i kvartersområde Y eller i parken.

För bygglovet ska en dagvattenplan utarbetas. Dagvattnet ska fördröjas i kvartersområdena oberoende av tomtindelningen.

På tomt 1

Byggnadens tak ska utgöras av ett tak med hagmarksväxtlighet och/eller så ska största delen av takytan utnyttjas för lokal produktion av förnybar energi. På taket bör också ett funktionellt utrymme placeras.

På gården ska rikligt med träd och planteringar planteras i den omfattning som krävs av energieffektiviteten.

På tomt 2

Byggnadens väggyta mot norr ska bestå av klättrväxter/småa träd så att den ger ett grönskande intryck.

Klimatneutralitet

Som byggmaterial ska man eftersträva att använda material som till sitt koldioxidavtryck ger låga utsläpp. Fasadernas huvudsakliga material ska vara hållbara, varaktiga och lättskötta samt återvinningsbara.

Gymnasiets och museets lokaler ska byggas så att lokalerna går att anpassa internt genom att slå samman eller dela upp dem.

Energibehovet hos kvartersområde 52415 ska delvis eller helt täckas med förnybar energi som produceras lokalt i detaljplaneområdet.

I byggnaderna ska man eftersträva energieffektiva lösningar. Gymnasiet ska ha en energieffektivitet i energiprestandaklass A. Energiprestandavärdet fastställs i samband med bygglovet.

De tekniska anordningar och den utrustning för energiproduktion som placeras på taket ska planeras som en del av byggnadens taklandskap och arkitektur.

Puisto.

Pyörätien varteen tulee sijoittaa kaksi 9x16m kokoista toiminnallista aluetta.

Puistossa säilytetään puustoisuus ja mahdollisimman paljon järeitä puita, isoja kiviä ja kallioita sekä istutetaan uutta kotimaista kasvillisuutta metsäisyyttä tukemaan.

Puistoon tulee sijoittaa ulkokuntoiluvälineitä.

Y-korttelialueen pihalle tai Kajavapuistoon tulee sijoittaa muuntamo.

Autopaikkojen korttelialue.

Pysäköintilaitosten julkisivujen on luotava korkealaatuisia kaupunkikuvaa.

Park.

Två funktionella områden med storleken 9x16m ska placeras vid cykelvägen.

Parken hålls trädbevuxen och så många grova träd, stora stenar och klippor som möjligt bevaras och ny inhemsk växtlighet planteras som stöd för skogigheten.

I parken ska utrustning för utomhusträning placeras.

En transformatorstation ska placeras på gården i kvartersområde Y eller i Kajavaparken.

Kvartersområde för bilplatser.

Parkeringsanläggningarnas fasader ska skapa en stadsbild av hög kvalitet.

Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

Osa-alueen raja.

Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.

Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

Kaupunginosan numero.

Kaupunginosan nimi.

Korttelin numero.

Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.

Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

Murtoluku roomalaisen numeron edessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa kellarikerroksessa käyttää kerrosalaan luettavaksi tilaksi.

Rakennusala.

Ohjeellinen rakennusala.

Rakennusala, jolle saa sijoittaa paviljongin.

Ohjeellinen pallokenttä.

Ohjeellinen hulevesialue.

Maanalainen rautatietunneli.

Ohjeellinen ulkoilureitti.

Suojeltava puu. Puuta ja sen juuristoa ei saa vahingoittaa.

Katu.

Ajoyhteys.

Alueen sisäiselle huoltoliikenteelle varattu alueen osa

Ohjeellinen alueen sisäiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.

TONTTIIAKO

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.

Gräns för delområde.

Riktgivande gräns för område eller del av område.

Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.

Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.

Stadsdelsnummer.

Stadsdelens namn.

Kvartersnummer.

Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.

Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.

Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.

Ett bråktal framför en romersk siffra anger hur stor del av arealen i byggnadens största våning man får använda i källarvåningen för utrymme som inräknas i våningsytan.

Byggnadsyta.

Riktgivande byggnadsyta.

Byggnadsyta där paviljong får placeras.

Riktgivande bollplan.

Riktgivande dagvattenområde.

Underjordiskt järnvägstunnel.

Riktgivande friluftsled.

Träd som ska skyddas. Trädet och dess rotsystem får ej skadas.

Gata.

Körförbindelse.

För områdets interna servicetrafik reserverad del av område

Riktgivande del av området som reserverats för gång- och cykeltrafik inom området.

TOMTINDELNING

För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planteckningar annat bestämts.

Tuloskortti

Päivämäärä 8.11.2023

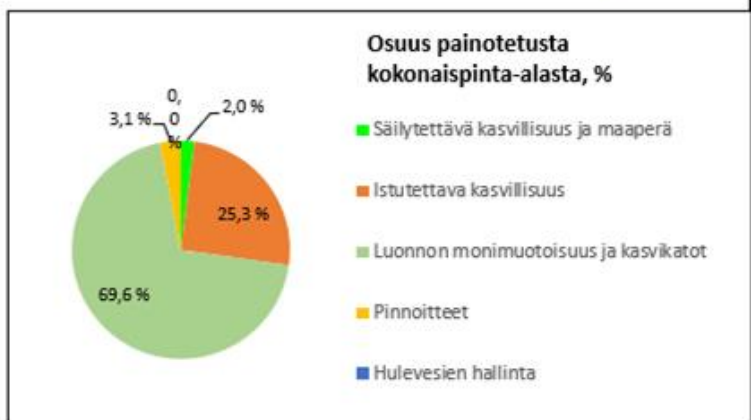
Osoite ja kaupunginosa
Kaavan numero ja kortteliAviapoliksen lukio ja Suomen ilmailumuseo, 52
0

Vihertehokkuuslaskelma

Vihertehokkuuteen sisällytetyt elementit

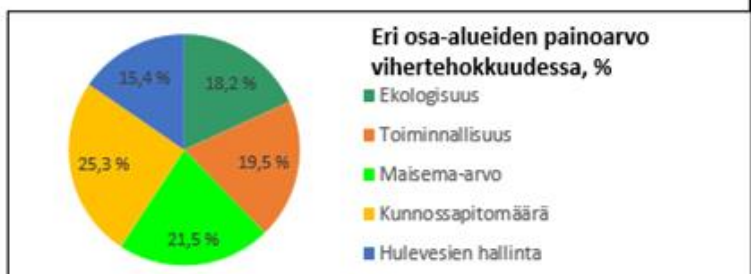
Vihertehokkuus	0,8	Elementtityyppi	Elementtejä käytetty, kpl	Laskurin elementtien kokonaislukumäärä, kpl
Tavoitetaso	0,8	Säilytettävä kasvillisuus ja maaperä	1	7
		Istutettava kasvillisuus	3	8
		Luonnon monimuotoisuus ja kasvikatot	6	8
		Pinnoitteet	1	3
		Hulevesien maanpäälliset hallintarakenteet	ei elementtiä!	10
		Yhteensä	11	36

Hulevesimäärä m ³	
62,2	
Valuma kerroin C	
0,8	
Viivytystilavuustarve m ³	
62,2	
Jää viivyttämättä m ³	Esitettyjen hulevesiratkaisujen viivytystilavuus m ³
0,0	63,0
Läpäisemättömän pinnan osuus	
20 %	

LISÄÄ "PIHASUUNNITELMA.JPG" SILLE
VARATULLE VÄLILEHDELLE

- ☒ KAAVAVAIHE
☐ RAKENNUSLUPAVAIHE

VANTAAN KAUPUNKI

ASEMAKAAVAMUUTOSEHDOTUS
002534Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin
varrelle

LAUSUNNOT JA VASTINEET

Asemakaavoitus MHä ja CÖ KALA 9.4.2024

Kaupunginhallitus 15.1.2024 oikeutti asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot asemakaavaehdotuksesta tai asemakaavamuutosmuutosehdotuksesta **002534/ Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varrelle**. Lausuntoja pyydettiin 7 kpl ja saatiin 4 kpl.

Lausunnonantaja	Lausunto	Tarkistukset
NRO 1, 9.2.2024 Väylävirasto	<u>Kehäradan rautatietunneli</u> Kehäradan rautatietunnelin läheisyyteen suunniteltavasta uudisrakentamisesta ei saa aiheutua vaaraa rautatietunnelin rakenteille tai toiminnalle, rautatietunnelin kalliotilojen pysyvyydelle tai muutoksia lähiympäristön pohjavesien virtaussuhteissa ja pohjaveden pinnoissa. Rakentamistyöt eivät saa vahingoittaa rautatietunnelin rakenteita ja teknisiä järjestelmiä eikä aiheuttaa vaaraa junaturvallisuudelle. Väylävirasto muistuttaa, että Kehäradan rautatietunnelin läheisyydessä tapahtuvaa rakentamista ja louhintatöitä koskevat vaatimukset ja toimenpiteet on esitetty ohjeessa: "Kehärata, Rakentaminen rautatietunnelin läheisyyteen ennen radan käyttöönottoa ja käytön aikana. Yleisiä ohjeita louhinta ja kalliorakentamistöihin, 4.4.2014". Ohjeessa rautatietunnelin ympärille on määritelty varoalue, jota lähemmäs ulkopuolisia kalliotiloja ja kallioporakaivoja ei saa sijoittaa ilman erillistarkastelua. Asemakaavassa tulee huomioida em. ohjeessa esitetty rautatietunnelin varoalue ja käyttöoikeuden rajoitustaso. Ohjeessa rautatietunnelin ympärille on määritelty varoalue, jota lähemmäs ulkopuolisia kalliotiloja ja kallioporakaivoja ei saa sijoittaa ilman erillistarkastelua. Suunnittelualueella rautatietunnelin varoalue, maanalaisten tilojen ja rakenteiden suojaetäisyys, ulottuu tunnelin leveyssuunnassa 15 metriä ratatunnelin kalliotilan seinälinjasta ulospäin. Aviapoliksen asemahallin kohdalla	Täydennetään kaavaselistusta lisäämällä tietoa Aviapolis keskustan kaavamuutos, tärinä- ja runkomeluserveys, 16.5.2023 -selvityksen sisällöstä ja selvitys liitetään asemakaavan liiteaineistoksi. Lisätään kaavamääräys: "Ratatunnelista kantautuva runkomelu Lprn saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB." Muutetaan Kehäradan tunnelin kaavamääräys muotoon: "Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat."

	rautatietunnelin varoalue ulottuu 25 metriä kalliotilan seinälinjasta ulospäin. Rautatietunnelin varoalueen kohdalla maanpäällisen rakentamisen ohjeellinen alin sallittu rakentamistaso, käyttöoikeuden alaraja, on määriteltä pohjavesiolosuhteiden, kallio- ja tunneliteknisten lähtökohtien perusteella. Suunnittelualueen kohdalla käyttöoikeuden rajoitustaso on + 46 (N60). <u>Raideliikenteen runkomelu ja tärinä</u> Kaavatyön yhteydessä tulee laatia riittävät selvitykset runkomelun ja tärinän leviämisestä ja osoittaa niiden pohjalta tarvittavat kaavamääräykset haittojen torjumiseksi. Tärinän osalta kaavoituksessa tulee huomioida VTT:n selvitys Suositus liikennetärinän mittaamisesta ja luokituksesta (VTT tiedotteita 2278). Suosituksen mukaan asuinrakennuksen tärinä ei saa ylittää uusilla asuinalueilla värähtelyluokan C arvoa $V_{w,95} \leq 0,30$ mm/s ja vanhoilla asuinalueilla värähtelyluokan D arvoa $V_{w,95} \leq 0,60$ mm/s. Mikäli kyse ei ole asuinrakennuksesta ja tilojen käyttötarkoitus on sellainen, että liikenteen ei katsota haittaavan lepoa (esim. kaupat, kahvilat, ostoskeskukset, tavaratalot, liikuntatilat), tavoiteraja voi olla kaksinkertainen em. arvoihin nähden (VTT tiedotteita 2569). Runkomelun osalta kaavoituksessa on huomioitava, että VTT:n tiedotteita 2468 mukaan runkomelutason ei tulisi ylittää asuinhuoneistoissa, hoito- ja sosiaalihuollon laitoksissa tai majoitustiloissa tunneliradoilla tasoa 30 dB (avoradoilla 35 dB). Kokoontumis- ja opetustiloissa runkomelutason ei tulisi ylittää tasoa 35 dB ja toimisto-, kauppa-, näyttelytiloissa sekä museoissa vastaavasti tunneliradoilla tasoa 40 dB (avoradoilla 45 dB). Väylävirasto muistuttaa, että melun-, runkomelun- ja tärinäntorjuntavastuun periaatteena on vastuun kuuluminen sille taholle, jonka suunnittelemista toimenpiteistä melun-, runkomelun- ja tärinäntorjuntatarve syntyy. Näin ollen Väylävirasto ei osallistu uuden maankäytön johdosta aiheutuviin mahdollisiin melun-, runkomelun- ja tärinäntorjunnan kustannuksiin.	
--	--	--

NRO 2, 26.2.2024 HSY	Kaavaselostuksessa on syytä esittää ajantasaiseen suunnitelma-aineistoon pohjautuva vesihuollon esisuunnitelma ja kustannusarvio.	Täydennetään kaavaselostusta lisäämällä vesihuollosta kustannusarvio, joka laadittu raportissa "Muuran KTYS päivitys ja Aviapoliksen VHYS tarkennukset, 15.8.2023".
NRO 3, 15.2.2024 Vantaan energia vantaan energia sähköverkot	<u>Sähköverkko</u> Kaavamääräyksissä on muuntamotarve esitetty sanamuodossa "Y-korttelialueen pihalle tai Kajavapuistoon tulee sijoittaa muuntamo". Muuntamon paikka tulee ensisijaisesti osoittaa puiston puolelle ajotien varteen ja kaavakarttaan ohjeellinen muuntamon rakennusala vm merkinnällä olisi suotava laittaa. Muuntamo Y-kortteliin on toissijainen vaihtoehto. <u>Kaukolämpöverkko</u> Ei huomautettavaa	Ei aiheuta tarkistuksia
NRO 4, 29.2.2024 Uudenmaan ELY-keskus	Kaavassa on annettu määräys rakennuksen julkisivun äänitasoerosta tie-, raitiotie- ja lentoliikennemelua vastaan. Kaavaselostuksessa ei kuitenkaan ole kerrottu, miten kaavassa määrätty äänitasoero on laskettu. Kaava-aluetta koskevia meluselvityksiä ei myöskään ole liitetty kaava-aineistoon. Tältä osin kaava-aineistoa tulee täydentää. Riittävän ääneneristävyiden määrittelyssä on huomioitava mm., että opetus- ja kokoontumistiloissa sovelletaan melutason päiväohjearvoa 35 dB. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan opetustiloissa ohjearvo on tarkoituksenmukaista saavuttaa tuntikohtaisesti. Lisäksi tulee tarkastella enimmäistasoja ja niiden toistuvuutta päiväaikaan klo 8–16 välillä, jolloin kouluissa on opetusta. Mikäli koekäytön (tai muun meluisan toiminnan) aiheuttama melu on voimakasta, voi se pahimmillaan vaikuttaa merkittävästi opetukseen tai kokeiden järjestämiseen (esimerkiksi yo-kirjoitukset). Kaikki koulun melulle herkäät tilat/toiminnot tulee sijoittaa niin, että meluvaikutukset ovat hallittavissa ja mahdollisimman vähäiset. Kaavamääräyksillä on varmistuttava siitä, että kaikki koulun oleskeluun tarkoitetut piha-alueet suojataan melulta kaikissa rakentamisen vaiheissa.	Täydennetään kaavaselostusta selostamalla Aviapoliksen keskustan alueelta laadittua meluselvityksen sisältöä laajemmin. Lisätään kaavamääräys: "Kortteleissa tulee väliaikaisella melusuojauksella varmistaa leikki- ja oleskelualueiden ohjearvojen täyttyminen rakentamisen eri vaiheissa." Täydennetään kaavaselostusta lisäämällä tietoa Aviapolis keskustan kaavamuutos, värinä- ja runkomeluselvitys, 16.5.2023 -selvityksen sisällöstä ja selvitys liitetään asemakaavan liiteaineistoksi. Lisätään kaavamääräys: "Ratatunnelista kantautuva runkomelu Lprm saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB."

	Rautatieliikenteen aiheuttaman värinän ja runkomelun huomioimisen osalta ELY-keskus yhtyy Väriläviraston kaavaehdotuksesta antamaan lausuntoon.	Muutetaan Kehäradan tunnelin kaavamääräys muotoon: "Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat."
--	---	---

NRO 1

Väylävirasto, 9.2.2024

Lausunto:

Väylävirasto on tutustunut asemakaavan muutosehdotukseen ja antaa lausuntonsa rautateiden näkökulmasta.

Suunnittelualue sijaitsee Aviapoliksen juna-aseman pohjoisen sisäänkäynnin vieressä Aviabulevardin itäpuolella sekä Turbiinitien itäpuolella. Alue rajautuu Turbiinitien, Mekaanikontiehen, Aviabulevardiin, Karhumäentiehen ja nykyisen Ilmailumuseon tonttiin. Kehärata kulkee suunnittelualueen ali Lentoaseman rautatietunnelissa.

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa Aviapoliksen lukion Ja Suomen ilmailumuseon rakentamisen Aviapoliksen keskustaan. Kaavassa kaavoitetaan myös jo rakennetut Kolmioparkki sekä paviljonki Aviapoliksen juna-aseman vieressä. Lisäksi kaavaan sisällytetään osa Kajavanpuistosta, joka sijoittuu lukion ja museon yhteyteen sekä osa Karhumäenportin katualueesta.

Kehäradan rautatietunneli

Suunnittelualueen kohdalla Kehärata kulkee maanalla kallioon louhitussa rautatietunnelissa (välillä rata-km 25+150 – 25+300). Alueen kohdalla sijaitsee myös Aviapoliksen aseman asemahalli. Asemahallin katto sijoittuessa alueella noin tasoon + 25 (N60). Kehäradan rautatietunnelin läheisyyteen suunniteltavasta uudisrakentamisesta ei saa aiheutua vaaraa rautatietunnelin rakenteille tai toiminnalle, rautatietunnelin kalliotilojen pysyvyydelle tai muutoksia lähiympäristön pohjavesien virtaussuhteissa ja pohjaveden pinnoissa. Rakentamistyöt eivät saa vahingoittaa rautatietunnelin rakenteita ja teknisiä järjestelmiä eikä aiheuttaa vaaraa junaturvallisuudelle. Väylävirasto muistuttaa, että Kehäradan rautatietunnelin läheisyydessä tapahtuvaa rakentamista ja louhintatöitä koskevat vaatimukset ja toimenpiteet on esitetty ohjeessa: "Kehärata, Rakentaminen rautatietunnelin läheisyyteen ennen radan käyttöönottoa ja käytön aikana. Yleisiä ohjeita louhinta ja kalliorakentamistöihin, 4.4.2014".

Asemakaavassa tulee huomioida em. ohjeessa esitetty rautatietunnelin varoalue ja käyttöoikeuden rajoitustaso. Ohjeessa rautatietunnelin ympärille on määritelty varoalue, jota lähemmäs ulkopuolisia kalliotiloja ja kalliorakaivoja ei saa sijoittaa ilman erillistarkastelua. Varoalueella on mm. rautatietunnelin tiivistys- ja lujitusrakenteita, kaivosyvennyksiä, kallioankkureita ja kalliorareikiä. Suunnittelualueella rautatietunnelin varoalue, maanalaisten tilojen ja rakenteiden suojaetäisyys, ulottuu tunnelin leveyssuunnassa 15 metriä ratatunnelin kalliotilan seinälinjasta ulospäin. Aviapoliksen asemahallin kohdalla rautatietunnelin varoalue ulottuu 25 metriä kalliotilan seinälinjasta ulospäin. Rautatietunnelin varoalueen kohdalla maanpäällisen rakentamisen ohjeellinen alin sallittu rakentamistaso, käyttöoikeuden alaraja, on määritelty pohjavesiolosuhteiden, kallio- ja tunnelitekniikan lähtökohtien perusteella. Suunnittelualueen kohdalla käyttöoikeuden rajoitustaso on + 46 (N60). Edellä mainitun käyttöoikeuden rajoitustaso sekä rautatietunnelin varoaluerajat ohjaavat maanpäällisen rakentamisen suunnittelua ja toimivat rajatasoina, joiden alittaminen varoalueen kohdalla vaatii aina erillistarkasteluja pinta- ja pohjavesiolosuhteiden sekä kalliomekaanisten tekijöiden osalta. Myös käyttöoikeuden rajoitustason ja rautatietunnelin varoalueen ulkopuolella on arvioitava rakentamisen mahdolliset vaikutuksen rautatietunneliin.

Raideliikenteen runkomelu ja tärinä

Väylävirasto edellyttää, että kaavoitettaessa alueita rautatietunnelin läheisyydessä on otettava huomioon mahdolliset junaliikenteen aiheuttamat runkomelu- ja tärinähaitat. Runkomelun- ja tärinäntorjunnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota haittojen ennaltaehkäisyyn toimintojen sijoitusratkaisuista päätettäessä. Kaavatyön yhteydessä tulee laatia riittävät selvitykset runkomelun ja tärinän leviämisestä ja osoittaa niiden pohjalta tarvittavat kaavamääräykset haittojen torjumiseksi.

Tärinän osalta kaavoituksessa tulee huomioida VTT:n selvitys Suositus liikennetärinän mittaamisesta ja luokituksesta (VTT tiedotteita 2278). Suosituksen mukaan asuinrakennuksen tärinä ei saa ylittää uusilla asuinalueilla värähtelyluokan C arvoa $V_{w,95} \leq 0,30$ mm/s ja vanhoilla asuinalueilla värähtelyluokan D arvoa $V_{w,95} \leq 0,60$ mm/s. Mikäli kyse ei ole asuinrakennuksesta ja tilojen käyttötarkoitus on sellainen, että liikenteen ei katsota haittaavan lepoa (esim. kaupat, kahvilat, ostoskeskukset, tavaratalot, liikuntatilat), tavoiteraja voi olla kaksinkertainen em. arvoihin nähden (VTT tiedotteita 2569).

Runkomelun osalta kaavoituksessa on huomioitava, että VTT:n tiedotteita 2468 mukaan runkomelutason ei tulisi ylittää asuinhuoneistoissa, hoito- ja sosiaalihuollon laitoksissa tai majoitustiloissa tunneliradoilla tasoa 30 dB (avoradoilla 35 dB). Kokoontumis- ja opetustiloissa runkomelutason ei tulisi ylittää tasoa 35 dB ja toimisto-, kauppa-, näyttelytiloissa sekä museoissa vastaavasti tunneliradoilla tasoa 40 dB (avoradoilla 45 dB).

Liikenteen tärinästä ja runkomelusta on lisäksi olemassa mm. seuraavat VTT:n julkaisut: Suositus liikennetärinän arvioimiseksi maankäytön suunnittelussa (VTT working papers 50, Espoo 2006), Ohjeita liikennetärinän arviointiin (VTT tiedotteita 2569, Espoo 2011) ja Rakennukseen siirtyvän liikennetärinän arviointi (VTT tiedotteita 2425, Espoo 2008). Maaliikenteen aiheuttaman runkomelun arviointi (VTT tiedotteita 2468, Espoo 2009) Julkaisuissa on annettu tärinään ja runkomeluun liittyviä suosituksia. Julkaisuja on saatavissa sähköisenä osoitteesta: <https://www.vtt.fi/julkaisut>.

Väylävirasto muistuttaa, että melun-, runkomelun- ja tärinäntorjuntavastuun periaatteena on vastuun kuuluminen sille taholle, jonka suunnittelemista toimenpiteistä melun-, runkomelun- ja tärinäntorjuntatarve syntyy. Näin ollen Väylävirasto ei osallistu uuden maankäytön johdosta aiheutuviin mahdollisiin melun-, runkomelun- ja tärinäntorjunnan kustannuksiin.

Väylävirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Lentoradan osalta lausunnon antaa Suomi-rata Oy ja maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

Vastine:

Rautatietunnelin varoalue huomioidaan kaavamuutosalueen rakennusten suunnittelussa. Kellarirakentaminen on kaavassa mahdollistettu tontilla 1, jossa sallitaan kellari, jonka enimmäiskoko on puolet rakennuksen alasta. Mahdollinen kellari suunnitellaan siten, että se on kokonaan rautatietunnelin varoalueen ulkopuolella. Kaavamääräystä koskien kehäradan tunnelia täydennetään muotoon: ”Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat.”

Asemakaavamuutoksen alue sisältyy tärinä- ja runkomeluserelvitykseen, jonka A-Insinöörit on laatinut koko Aviapoliksen keskusta-alueesta nimellä: Aviapolis keskustan kaavamuutos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluserelvitys, 16.5.2023. Selvityksessä käy ilmi, että tärinätasot jäävät suositeltujen ohje-vojen alapuolelle koko suunnittelualueella. Runkomeluriski on korttelialueilla, jotka sijaitsevat aivan Kehäratatunnelin päällä tai sen lähetyillä. Kaavamuutoksen tontti 1 sijaitsee osittain alueella, jossa rakennusten runkomelu ylittää ohjearvot. Rakentamisvaiheessa on huolehdittava siitä, että rakenteisiin tehdään riittävä suojaus runkomelua vastaan. Kaavaselistukseen lisätään tietoa selvityksen sisällöstä ja selvitys liitetään asemakaavan liiteaineistoksi. Asemakaavaan lisätään tästä kaavamääräys: ”Ratatunnelista kantautuva runkomelu L_{pr}m saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB.”

Tarkistukset:

Täydennetään kaavaselistusta lisäämällä tietoa Aviapolis keskustan kaavamuutos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluserelvitys, 16.5.2023 -selvityksen sisällöstä ja selvitys liitetään asemakaavan liiteaineistoksi.

Lisätään kaavamääräys: ”Ratatunnelista kantautuva runkomelu L_{pr}m saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB.”

Muutetaan Kehäradan tunnelin kaavamääräys muotoon: ”Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat.”

NRO 2

HSY, 26.2.2024

Lausunto:

Asemakaavaselostuksessa todetaan mm. seuraavaa:

”Kaavamuutosalue sijaitsee Aviapoliksen juna-aseman pohjoisen sisäänkäynnin vieressä Aviabulevardin itäpuolella sekä Turbiinitien itäpuolella. Alue rajautuu Turbiinitiehen, Mekaanikontiehen, Aviabulevardiin, Karhumäentiehen ja nykyisen Ilmailumuseon tonttiin.

Asemakaavan muutos mahdollistaa Aviapoliksen lukion ja Suomen Ilmailumuseon rakentamisen Aviapoliksen keskustaan. Kaavassa kaavoitetaan myös jo rakennetut Kolmioparkki sekä paviljonki Aviapoliksen juna-aseman vieressä. Lisäksi kaavaan sisällytetään osa Kajavanpuistosta, joka sijoittuu lukion ja museon yhteyteen sekä osa Karhumäenportin katualueesta.

Rakennusten kerroskorkeudet ovat kahdesta niiteen kerrosta. Koko kaavan rakennusoikeus on 15 880 k-m².”

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä esittää lausuntonaan asiasta seuraavaa:

Suunnittelualueella sijaitsevassa Karhumäenportissa ja alueen välittömässä läheisyydessä Aviabulevardilla ja Karhumäentiellä on hiljattain 2010-luvulla rakennettua vesihuollon jakelu- ja keräilyverkostoa, myös runkoverkostoa. Vesijohdot ja jätevesiviemärit ovat materiaaaliltaan muovia ja hulevesiviemärit betonia.

Kaavamuutos edellyttää uuden vesihuollon rakentamista alueelle. Vaadittava uudisrakentaminen on esitetty sekä Aviapoliksen keskustan vesihuollon yleissuunnitelmassa että myös alueen alustavan katusuunnittelun yhteydessä laadituissa vesihuollon asemapiirustuksissa. Kaavaan ei ole tarpeen merkitä johtokujia eikä kaavamuutos edellytä johtojen siirtämistä. Kaavaselostuksessa on syytä esittää ajantasaiseen suunnitelma-aineistoon pohjautuva vesihuollon esisuunnitelma ja kustannusarvio.

Vastine:

Vantaan kaupunki ei enää liitä vesihuollon esisuunnitelmia kaavaselostukseen tai sen liitteeksi.

Ramboll on laatinut vesihuollon kustannusarvion Aviapoliksen keskustan alueelle raportissa: ”Muuran KTYS päivitys ja Aviapoliksen VHYS tarkennukset, 15.8.2023”. Raportin sisältöä täydennetään kaavaselostukseen.

Tarkistukset:

Täydennetään kaavaselostusta lisäämällä vesihuollon kustannusarvio, joka laadittu raportissa ”Muuran KTYS päivitys ja Aviapoliksen VHYS tarkennukset, 15.8.2023”.

NRO 3

Vantaan energia
vantaan energia sähköverkot
15.2.2024

Lausunto:**Sähköverkko**

Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n keski- ja pienjännitemaakaapelit sijaitsevat karttaliitteiden 1 - 2 mukaisesti.

Vantaan Energia Sähköverkot Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan maakaapeleiden sijainti.

Asemakaavan alueelle tarvitaan tilavaraus puistomuuntamolle.

Kaavamääräyksissä on muuntamotarve esitetty sanamuodossa "Y-korttelialueen pihalle tai Kajavapuistoon tulee sijoittaa muuntamo".

Muuntamon paikka tulee ensisijaisesti osoittaa puiston puolelle ajotien varteen ja kaavakarttaan ohjeellinen muuntamon rakennusala vm merkinnällä olisi suotava laittaa. Muuntamo Y-kortteliin on toissijainen vaihtoehto.

Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Lisätietoja sähköverkkoon liittyvissä kysymyksissä antaa yleissuunnittelija Antti Hartikainen, puh. 050-3266913.

Kaukolämpöverkko

Asemakaavan muutosalueella sijaitsee Vantaan Energia Oy:n

kaukolämpöputkia liitteenä olevan piirustuksen mukaisesti (Liite 3).

Vantaan Energia Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan kaukolämpöputkien sijainti.

Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan

Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Vastine:

Asemakaavassa annettu määräys muuntamon sijainnista mahdollistaa sen sijoittamisen sekä Y-kortteliin että puiston puolelle ajotien varteen. Sen tarkempi sijainti voidaan sopia rakennuslupavaiheessa.

Tarkistukset:

Ei aiheuta tarkistuksia.

NRO 4

Uudenmaan ELY-keskus

29.2.2024

Lausunto:

Vantaan kaupunki on pyytänyt Uudenmaan ELY-keskukselta lausuntoa Aviapoliksen lukion ja Suomen Ilmailumuseon asemakaavaehdotuksesta.

Kaava-alueelle aiheutuu meluhaittaa tie-, raide- ja lentoliikenteestä sekä lentoasemalla olevasta lentokoneiden koekäyttöpaikasta.

Kaavassa on annettu määräys rakennuksen julkisivun äänitasoerosta tie-, raitiotie- ja lentoliikennemelua vastaan. Kaavaselostuksessa ei kuitenkaan ole kerrottu, miten kaavassa määrätty äänitasoero on laskettu. Kaava-aluetta koskevia meluselvityksiä ei myöskään ole liitetty kaava-aineistoon. Tältä osin kaava-aineistoa tulee täydentää.

Riittävän ääneneristävyyden määrittelyssä on huomioitava mm., että opetus- ja kokoontumistiloissa sovelletaan melutason päiväohjearvoa 35 dB. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan opetustiloissa ohjearvo on tarkoituksenmukaista saavuttaa tuntikohtaisesti. Lisäksi tulee tarkastella enimmäistasoja ja niiden toistuvuutta päiväaikaan klo 8–16 välillä, jolloin kouluissa on opetusta. Mikäli koekäytön (tai muun meluisan toiminnan) aiheuttama melu on voimakasta, voi se pahimmillaan vaikuttaa merkittävästi opetukseen tai kokeiden järjestämiseen (esimerkiksi yökirjoitukset).

Kaikki koulun melulle herkäät tilat/toiminnot tulee sijoittaa niin, että meluvaikutukset ovat hallittavissa ja mahdollisimman vähäiset.

Kaavamääräyksillä on varmistuttava siitä, että kaikki koulun oleskeluun tarkoitetut piha-alueet suojataan melulta kaikissa rakentamisen vaiheissa.

Vantaan ratikan tärinä- ja runkomeluvaikutuksia ei ole käsitelty kaava-aineistossa. Koska nyt käsiteltävää kaavahanketta ei valmisteilla olevan viereisen Vantaan ratikka: Aviabulevardi ja Tietotie -kaavan määräysten perusteella huomioida ratikan meluntorjunnassa, tulee tämän kaavatyön yhteydessä selvittää ratikan tärinä- ja runkomeluvaikutukset ja antaa asiasta tarvittavat määräykset.

Rautatieliikenteen aiheuttaman tärinän ja runkomelun huomioimisen osalta ELY-keskus yhtyy Väyläviraston kaavaehdotuksesta antamaan lausuntoon.

Vastine:

Asemakaavamuutoksen alue sisältyy meluselvitykseen, jonka Sitowise on laatinut koko Aviapoliksen keskusta-alueesta nimellä: Meluselvitys, Aviapoliksen keskustan asemakaavaluonnos, 21.3.2023. Selvityksen sisältöä on selostettu kaavaselostuksessa ja meluselvitys on asemakaavan liiteaineistona. Kaavaselostusta täydennetään selostamalla meluselvityksestä laajemmin. Voimme toimittaa meluselvityksen myös sähköpostina.

Työssä on selvitetty melun ohjearvojen toteutumista oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla, puistoalueilla ja parvekkeilla. Lisäksi on määritetty julkisivurakenteiden äänitasoerovaatimusten tarve.

Äänitasoerovaatimuksissa on huomioitu myös raitiotieliikenteen hetkelliset enimmäisäänitasot ja lentoliikenteen aiheuttama melu.

Julkisivuihin kohdistuva melu

Kaava-alueella julkisivuihin kohdistuvat keskiäänitasot ovat päiväaikaan 57dB (selvityksen liitteet 4.1–4.4). Lentomelun vuoksi alueella suositellaan sovellettavan kaikkien asuinrakennusten sekä lukion julkisivujen äänitasoerovaatimuksena vähintään 32 dB. Kaavaehdotuksessa noudatetaan valtioneuvoston ohjearvoa 35dB, sisällä opetus ja kokoontumistiloissa, jonka mukaan äänitasoerovaatimukset on laskettu.

Helsinki-Vantaan lentoasemalle valmistui loppuvuodesta 2016 lentokoneiden moottoreiden huoltokoekäyttöpaikka. Alueella koekäytetään lentokoneita tyhjäkäynnillä, osateholla tai suurella teholla vikatilanteiden tai niiden poistamisen varmistamiseksi.

Koekäyttöpaikkaa ympäröivät melunvaimennusseinäkkeet, joiden suunnittelussa on huomioitu eteläpuolelle kaavoitettu Aviapoliksen alue. Lentokoneiden koekäyttöalueen enimmäisäänitasojen mukaan, osalle kaava-alueesta on annettu tätä suurempi äänitasoerovaatimus (selvityksen kuva 5).

Piha-alueiden melu

Rakentamisen 1 vaiheessa lukion itäpuolella ylittyy päiväaikaan 55 dB (selvityksen liite 2.1). Rakennuksen eteläpuolella on pieni alue, jossa päiväajan keskiäänitaso on alle 55 dB (selvityksen kuva 8). Rakentamisen 2 vaiheessa rakentuva asuinkortteli C6 tuo merkittävästi suojaa lukiorakennuksen ympäristöön ja päiväajan keskiäänitaso alittaa 55 dB laajalti rakennuksen etelä- ja itäpuolella (selvityksen liite 3.1).

Mikäli rakentamisen 1 vaiheessa halutaan lukion piha-alueella alittuvan laajemmin päiväajan 55 dB keskiäänitaso, tulee itäpuolelle rakennusta sijoittaa meluntorjuntaa, kuten varastorakennuksia tai väliaikaisia meluesteitä.

Asemakaavaan lisätään tästä kaavamääräys: ”Kortteleissa tulee väliaikaisella melusuojauksella varmistaa leikki- ja oleskelualueiden ohjearvojen täyttyminen rakentamisen eri vaiheissa.”

Rautatieliikenteen aiheuttaman tärinän ja runkomelun huomioiminen

Asemakaavamuutoksen alue sisältyy tärinä- ja runkomeluselvitykseen, jonka A-Insinöörit on laatinut koko Aviapoliksen keskusta-alueesta nimellä: Aviapolis keskustan kaavamuutos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluselvitys, 16.5.2023. Voimme toimittaa meluselvityksen myös sähköpostina. Selvityksessä käy ilmi, että tärinätasot jäävät suositeltujen ohjearvojen alapuolelle koko suunnittelualueella. Runkomeluriski on korttelialueilla, jotka sijaitsevat aivan Kehäratatunnelin päällä tai sen lähetyvillä. Kaavamuutoksen tontti 1 sijaitsee osittain alueella, jossa rakennusten runkomelu ylittää ohjearvot. Rakentamisvaiheessa on huolehdittava siitä, että rakenteisiin tehdään riittävä suojaus runkomelua vastaan. Kaavaselostukseen lisätään tietoa selvityksen sisällöstä ja selvitys liitetään asemakaavan liiteaineistoksi. Asemakaavaan lisätään tästä kaavamääräys: ”Ratatunnelista kantautuva runkomelu Lprm saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB.”

Rautatietunnelin varoalue huomioidaan kaavamuutosalueen rakennusten suunnittelussa.

Kellarirakentaminen on kaavassa mahdollistettu tontilla 1, jossa sallitaan kellari, jonka enimmäiskoko on puolet rakennuksen alasta. Mahdollinen kellari suunnitellaan siten, että se on kokonaan rautatietunnelin varoalueen ulkopuolella. Kaavamääräystä koskien kehäradan tunnelia täydennetään muotoon: ”Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat.”

Tarkistukset:

Täydennetään kaavaselostusta selostamalla meluselvityksen sisältöä laajemmin.

Lisätään kaavamääräys: ”Kortteleissa tulee väliaikaisella melusuojauksella varmistaa leikki- ja oleskelualueiden ohjearvojen täyttyminen rakentamisen eri vaiheissa.”

Täydennetään kaavaselostusta lisäämällä tietoa Aviapolis keskustan kaavamuutos, Vantaa, tärinä- ja runkomeluselvitys, 16.5.2023 -selvityksen sisällöstä ja selvitys liitetään asemakaavan liiteaineistoksi.

Lisätään kaavamääräys: ”Ratatunnelista kantautuva runkomelu L_{pr}m saa olla opetustiloissa enintään 35 dB, toimistotiloissa enintään 35 dB ja näyttelytiloissa enintään 40 dB.”

Muutetaan Kehäradan tunnelin kaavamääräys muotoon: ”Korttelin 52415 suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon maanpinnan alapuolella sijaitseva kehärata sekä sen vaatimat louhinnan mahdolliset alarajat.”